

การศึกษสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี

ปริญญาานิพนธ์

ของ

พรสิทธิ์ สุขทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

มีนาคม 2552

การศึกษสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี

ปริญญาานิพนธ์

ของ

พรสิทธิ์ สุขทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

มีนาคม 2552

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี

บทคัดย่อ
ของ
พรสิทธิ์ สุขทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว
มีนาคม 2552

พรสิทธิ์ สุขทอง. (2552). การศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี. ปริญญาโท กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว).

กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์, รองศาสตราจารย์เวรณี กรีทอง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี. กลุ่มเป้าหมายเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประเสริฐอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2551 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน จำนวน 7 คน เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน อัดซีวีประวัติ และแบบสำรวจทัศนคติและการเรียน ภายหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปผลเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาปรากฏผลดังนี้

1. สาเหตุที่ทำให้นักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคันทั้ง 7 ราย สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง พบว่า มีปัญหาด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านพฤติกรรม การเรียน ดังนี้

1.1.1 ปัญหาด้านร่างกาย ได้แก่ ปัญหาด้านสุขภาพ มีโรคประจำตัว

1.1.2 ปัญหาด้านจิตใจ ได้แก่ เปื่อหน่ายต่อการเรียน ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการความเป็นอิสระ และการยอมรับจากเพื่อน

1.1.3 ปัญหาด้านพฤติกรรมการเรียน ได้แก่ ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม และไม่รู้จักรักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

1.2 สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดจากสิ่งแวดล้อม 3 ด้าน ได้แก่

1.2.1 สาเหตุจากครอบครัว ได้แก่

1.2.1.1 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำ ครอบครัวมีฐานะยากจน

1.2.1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ได้แก่ สภาพครอบครัวไม่อบอุ่น แยกแยก และหย่าร้าง

1.2.1.3 ด้านการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม โดยการให้เงินแต่ไม่มีเวลาอบรมสั่งสอน หรือเข้มงวดจนเกินไป และลงโทษอย่างรุนแรง

1.2.2 สาเหตุจากโรงเรียน ได้แก่

1.2.2.1 ด้านสภาพในโรงเรียน ได้แก่ นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละห้องเรียน และมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด

1.2.2.2 ด้านครู ได้แก่ ครูมีภาระงานมาก ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน ลงโทษรุนแรง

1.2.2.3 ด้านเพื่อน ได้แก่ ชักชวนให้หนีเรียน หนีออกจากบ้าน ไม่สนใจเรียน และไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน

1.2.2.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ยังไม่มีทุนในการสนับสนุนด้านการเรียนอย่างเพียงพอ

1.2.3 สาเหตุจากสังคม ได้แก่

1.2.3.1 สภาพชุมชน ได้แก่ ชุมชนที่อาศัยอยู่ใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ร้านเกม ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์

1.2.3.2 ด้านเพื่อนบ้าน ได้แก่ เพื่อนบ้านชวนไปขับรถจักรยานยนต์เที่ยว ชวนไปเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์

1.2.3.3 ด้านสื่อมวลชน ได้แก่ เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งจากอินเทอร์เน็ต

2. หลังจากได้รับการศึกษารายการที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 7 ราย โดยให้การช่วยเหลือในการให้คำปรึกษากลุ่มและการให้คำปรึกษารายบุคคล ทำให้มีผลต่อกลุ่มเป้าหมายดังนี้

2.1 ด้านร่างกาย พบว่า มีปัญหาสุขภาพลดลง

2.2 ด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น

2.3 ด้านพฤติกรรมกรเรียน พบว่า มีพฤติกรรมกรเรียนดีขึ้น เช่น สนใจเรียนมากขึ้น มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย เลือกลงงานในการแก้ปัญหา และพัฒนาตนเองในเรื่องกรเรียน

A STUDY THE CAUSES AND INTERVENTION THE MATHAYOM SUKSA II
STUDENTS WITH TREND TOWARD DROPOUT : CASE STUDY

AN ABSTRACT
BY
PORNISIT SUKTHONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

March 2009

Pornsit Sukthong. (2009). A Study of the Causes and the Intervention for the Mathayom Suksa II Students with Trend Toward Dropout : Case Study. Master thesis, M.ED. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Assist. Prof. Dr.Nanthana Wong-In. Assoc. Prof. Waythanee Greethong.

The purpose of this study were to diagnosis the causes of the trend to dropouts and to used the appropriate approaches in intervention the Mathayom Suksa II students of Presertitsaram School who trend to dropout during the academic year 2008. The research instruments and psychological techniques used for gathering data were observation, interview, home-visit, autobiography and the Survey of Study Habits and Attitudes. The collected data were analyzed, synthesized, interpreted and description concluded.

The results of the study were as following :

1. The causes that effected 7 students trend to dropout were as following :-

1.1 The students them selves :-

1.1.1 The physical problems : poor health, and personal disease.

1.1.2 The psychological problems : boring in study, lack of interesting, low concentration and motivation in learning, need more freedom and recognition.

1.1.3 The behavioral problem : planningless, inappropriate time management, irresponsibility, worse study habit and attitude, and useless leisure.

1.2 The students' environment which have been caused by the family, the school, and the community :-

1.2.1 The Family :-

1.2.1.1 The economic and social status low-income, and poverty.

1.2.1.2 The relationship in family : warmthless, broken home, and divorced

1.2.1.3 The rearing practice : inappropriate rearing practice, spoilage, too strict, and violent. punishment.

1.2.2 The school :-

1.2.2.1 The school environment : the overcrowded classes, and too strict school rules.

1.2.2.2 The teaches : teachers have too much work, lack mutual understanding towards students, and too violent punishment.

1.2.2.3 The friends : persuaded to class escape of house escape, to be class inattention, and to break school rules.

1.2.2.4 The other support : insufficient subsidizing.

1.2.3 The community :-

1.2.3.1 The community environment : the surroundings of the residential area are not supportive such as lots of game shops, department store, the theater.

1.2.3.2 The neighborhood : some neighbors persuaded them to stay away from school, shirking on motorcycle, wandering in the department store or in the theater.

1.2.3.3 The mass media : to imitate the inappropriate behavior from various kinds of medias such as radio, television, printings or internet.

2. After studied cases of 7 students, the provided interventions were group counseling and individual counseling, the results of the interventions were :-

2.1 The students' health problems were decreased.

2.2 The students had more understanding them selves, could accept what happened to them, and had better motivation in their study.

2.3 The students had been improved in their study, for example, they paid more interested, had more planning, set their goals to achieve what the wanted, got positive solutions to their problems, and behaving, self development in schooling.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี

ของ

นางพรลิตา สุขทอง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2552

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

.....ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรสุกุล)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์เวณี กรีทอง)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทนา วงษ์อินทร์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์เวรณี กรีทอง กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ซึ่งได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่อง ดูแลให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา อีกทั้งยังประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้เพิ่มเติมในขณะดำเนินการทำปริญญาานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล ประธานคณะกรรมการสอบปากเปล่าเกี่ยวกับปริญญาานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม เพื่อให้ความเห็นและข้อเสนอแนะให้ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการ คณาจารย์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าธนบุรี ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย และผู้อำนวยการ คณาจารย์ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประเสริฐอิสลาม ที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณรุ่นพี่ เพื่อนร่วมรุ่น และน้อง ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่ได้เป็นกำลังใจเสมอมา

ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกถึงพระคุณบิดามารดา คณาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้กับผู้วิจัย ผู้มีพระคุณทุกท่าน ที่เป็นกำลังใจพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา และสุดท้ายขอขอบคุณผู้ที่เป็นกำลังใจสูงสุดคือบุตรสาวอันเป็นที่รักและคู่ชีวิตของผู้วิจัย ที่ทำให้ผู้วิจัยสามารถทำปริญญาานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

พรสิทธิ์ สุขทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	7
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน.....	9
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน.....	6
ความหมายของการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน.....	6
สาเหตุของการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน.....	9
การป้องกันแก้ไขการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน.....	10
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน.....	12
งานวิจัยในประเทศ.....	12
งานวิจัยต่างประเทศ.....	14
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี.....	16
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี.....	16
ความหมายของการศึกษารายกรณี.....	16
จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี.....	17
ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี.....	19
กระบวนการในการศึกษารายกรณี.....	21
วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี.....	52
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี.....	54
งานวิจัยในประเทศ.....	54

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....57
กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย.....57	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....57	
วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....58	
การหาคุณภาพเครื่องมือ.....58	
ขั้นตอนในการวิจัย.....61	
ขั้นตอนของกระบวนการศึกษารายกรณี.....64	
การวิเคราะห์ข้อมูล.....65	
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....66
5	บทย่อ สรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....142
บทย่อ.....142	
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....142	
กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย.....142	
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....142	
วิธีดำเนินการ.....143	
สรุปผลการศึกษา.....143	
การอภิปรายผล.....144	
ข้อเสนอแนะ.....149	
บรรณานุกรม.....150	
ภาคผนวก.....156	
ภาคผนวก ก.....157	
ภาคผนวก ข.....170	
ภาคผนวก ค.....180	
ภาคผนวก ง.....182	
ประวัติย่อผู้วิจัย.....189	

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย.....	115
2 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีทั้ง 7 ราย.....	138

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 2 มาตรา 10 ได้กำหนดไว้ว่า "การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคล มีสิทธิ และโอกาสเสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย" (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 6) กระทรวงศึกษาธิการ ได้ดำเนินการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลโดย ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้กว้างขวางทั่วถึงมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายและ ขยายโอกาสทางการศึกษาทุกระดับ/ทุกประเภท มีเป้าหมายให้ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ได้เรียน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 2) มาตรา 17 กำหนดว่า "ให้มี การศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดเข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจน อายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ..." และมาตรา 11 กำหนดว่า "บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับ ตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง..." ซึ่งมีผลบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2546 เป็นต้นมานั้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: 7-9) จากความมุ่งหมาย หลักการ สิทธิและหน้าที่ทาง การศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษา ภาคบังคับดังกล่าว การศึกษาจึงนับว่าเป็นกระบวนการเพิ่มพูนมูลค่าของทุนมนุษย์ (Human Capital) เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมขีดความสามารถและศักยภาพของบุคคล โดยช่วยให้บุคคลมี รายได้และได้รับค่าตอบแทนของสมองและแรงงานมากขึ้น ทั้งนี้ การศึกษาเกี่ยวกับภาวะความยากจน ทั่วโลกรวมทั้งในประเทศไทย พบว่า การศึกษาต่ำเป็นคุณลักษณะร่วมที่เด่นชัดที่พบในหมู่คนจนอันสืบ เนื่องจากข้อจำกัดด้านฐานะของครอบครัวและด้านโครงสร้างทางกายภาพของการจัดบริการศึกษาที่เป็น อุปสรรคสำคัญทำให้คนจนขาดโอกาสทางการศึกษา ซึ่งรวมถึงโอกาสในการเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา หรือโอกาสศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งหากจบการศึกษาภาคบังคับจะเอื้อให้มีทางเลือกในการประกอบ อาชีพ (วรัญญา เตียวรกุล; และคณะ. 2550: 1) การศึกษาภาคบังคับ จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการวางรากฐาน ชีวิตของนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์/จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้สามารถมี ความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548: 1)

สภาพปัจจุบันโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดหามาตรการรองรับหลังจากที่ผู้เรียนออกจากระบบ โรงเรียน ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนที่ออกกลางคันจำนวนมากใช้ชีวิตอย่างไม่มีเป้าหมายและมีแนวโน้มกระทำ ความผิดต่าง ๆ จากข้อมูลของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน บ้านกาญจนาภิเษก ในปี 2548 พบว่า

มีเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ประมาณ 36,000 คน ส่วนใหญ่เป็นเด็กระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะที่ผ่านมารองเรียนส่วนใหญ่จะแก้ปัญหาผู้เรียนที่ทำผิด โดยการผลักออกจากโรงเรียน และไม่รับผิดชอบชีวิตของผู้เรียนหลังจากที่ออกจากโรงเรียน หรือเมื่อพบกลุ่มเด็กที่เสี่ยงต่อการออกกลางคันแล้วไม่ได้มีแนวทางการดำเนินการหรือส่งต่อเด็กกลุ่มนี้ให้ไปในทิศทางใด (ศ.ดร.เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2550: ออนไลน์) นักเรียนวัยรุ่นในระดับชั้นมัธยมศึกษา เมื่อเข้ามาใช้ชีวิตในโรงเรียนย่อมเกิดปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจเกิดปัญหาจากตัวนักเรียนเอง ปัญหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับครู เพื่อน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ฐานะทางครอบครัว การคบเพื่อนต่างเพศ การเรียนการสอนของครู เมื่อเกิดปัญหาและแก้ไขปัญหาก็สามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้ทั้งวิชาการวิชาชีพ และเป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต แต่ถ้าไม่สามารถแก้ปัญหาของตนได้จะทำให้เกิดความท้อแท้ มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน อาจก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมา เช่น การสอบไม่ผ่าน การหนีเรียน การลาออกกลางคัน และเกิดความรู้สึกว่าตนเองไม่มีความสามารถ ซึ่งอาจบั่นทอนการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนได้ (สดีไส นิยมจันทร์. 2541: 1-2) จึงมีความเป็นไปได้ว่าเด็กที่ออกกลางคันมีแนวโน้มที่ถูกชักนำเข้าสู่วงจรปัญหาสังคม ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของประชากร อันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ และยังมีอัตราเสี่ยงต่อการเพิ่มภาระและเป็นปัญหาให้กับสังคม ไม่ว่าจะเป็นปัญหาแรงงาน การใช้ยาเสพติด การติดพนัน และการก่ออาชญากรรม เป็นต้น (วีรนุช ปิณฑวณิช. 2544: 22)

อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ ได้กำหนดรายละเอียดการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ซึ่งรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ ตลอดจนหน่วยงานทางการศึกษา จะได้ดำเนินการส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการศึกษาอย่างเต็มที่แล้วก็ตาม แต่จากข้อมูลสถิติของนักเรียนออกกลางคัน โดยเฉพาะในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นับว่ามีอัตราที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี ดังเช่นสถิติข้อมูลทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2549 พบว่า ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3) ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ ปีการศึกษา 2547 มีนักเรียนออกกลางคัน จำนวน 43,214 คน จากนักเรียนต้นปี จำนวน 2,263,916 คน คิดเป็นร้อยละ 1.91 และปีการศึกษา 2548 พบว่า มีนักเรียนออกกลางคัน จำนวน 48,777 คน จากนักเรียนต้นปี จำนวน 2,311,668 คน คิดเป็นร้อยละ 2.11 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549: 4) ปัญหาของการออกกลางคันของนักเรียน นอกจากจะเป็นปัญหาทางการศึกษาและปัญหาส่วนตัวของนักเรียนแล้วยังเป็นปัญหาสืบเนื่องไปถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสุขภาพอนามัยของประชากรของประเทศอีกด้วย (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2543: บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) สภาพชีวิตของนักเรียนที่ออกกลางคันต้องพึ่งพิงพ่อแม่ตลอดเวลาและคบหาเพื่อนที่มีลักษณะเดียวกัน ไม่ได้มีการวางแผน ชีวิตอยู่ในวังวนความยากจน ส่งผลให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาและโอกาสในด้านอื่น ๆ เช่น การเลือกประกอบอาชีพ การเข้าถึงบริการสวัสดิการของรัฐ (ไพรินทร์ รุยแก้ว. 2545: 25) ซึ่งจากรายงานผลวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า เพศ การเป็นชนกลุ่มน้อย การมี

ผู้ปกครองคนเดียว สภาพแวดล้อมที่บ้าน การสนับสนุนที่บ้าน การเห็นความสำคัญของการศึกษาของบิดามารดา การย้ายโรงเรียน การสอบตก การทำกรบ้าน ความปลอดภัยในโรงเรียน สถิติปัญญา ทศนคติต่อการเรียน ความพึงพอใจในการเรียน และการเป้าหมายต่อการเรียน การถูกทำโทษ การมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน การขาดเรียน ล้วนมีอิทธิพลต่อการออกกลางคันของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมทั้งสิ้น (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2540: 96-100) ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาและสาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก พบว่าความยากจน ผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอนไม่สามารถสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนได้ จึงเกิดการเบื่อโรงเรียน ขาดการดูแลเอาใจอย่างใกล้ชิดจากครูผู้ปกครอง ทำให้ขาดเรียนบ่อย ๆ และผลตามมาก็คือออกกลางคันในที่สุด (ภูสิทธิ์ พรมตัน. 2543: 55)

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 พบว่านักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ ในปีการศึกษา 2547 มีนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 14,090 คน ออกกลางคัน จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 0.89 ปีการศึกษา 2548 มีนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 14,542 คน ออกกลางคัน จำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 1.14 ปีการศึกษา 2549 มีนักเรียน จำนวน 14,614 คน ออกกลางคัน จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2. 2548: 50; 2549: 51; 2550: 61) และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสนับสนุนทางการศึกษา เป็นเวลา 15 ปี ปฏิบัติหน้าที่ครูประจำชั้นเป็นเวลา 2 ปี และจากการรายงานปัญหาเด็กที่มีแนวโน้มว่าจะออกกลางคัน ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 การสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว และนักเรียนที่ออกกลางคันในสังกัด พบว่า ส่วนใหญ่เด็กที่ออกกลางคัน มีสาเหตุมาจากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น หนีเรียน ขาดเรียน คบเพื่อนที่เกเร ติดเกม ยาเสพติด ลักขโมย ตั้งครวญไม่พึงประสงค์ เป็นต้น ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนตกต่ำ ไม่มาเรียน และออกกลางคันในที่สุด จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนกลุ่มดังกล่าวจะต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน เพื่อเป็นการประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาระดับภาคบังคับ โดยการศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน โดยใช้วิธีการศึกษานุเคราะห์เป็นรายกรณี (Case Study) เพราะเป็นกระบวนการศึกษารายบุคคลอย่างละเอียดและต่อเนื่อง เพื่อให้เข้าใจพฤติกรรมตั้งแต่สาเหตุของพฤติกรรมทั้งจากตัวบุคคลนั้น ๆ และสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะได้หาแนวทางช่วยเหลือให้บุคคลสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต (กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ. 2529: 3) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษานุเคราะห์และการให้ความช่วยเหลือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 โดยการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณี เพื่อจะได้เป็นแนวทางที่จะช่วยให้บิดามารดา ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ ตลอดจนหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่มีหน้าที่

เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีความเข้าใจถึงสาเหตุและร่วมมือกันเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคันให้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับต่อไป

คำถามการวิจัย

1. อะไรที่เป็นสาเหตุให้นักเรียนมีแนวโน้มออกกลางคัน ตัวนักเรียนเองหรือสิ่งแวดล้อมเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีแนวโน้มออกกลางคันหรือไม่
2. การให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคันสามารถทำได้อย่างไร การศึกษารายกรณีและการให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม รายบุคคล สามารถช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคันได้หรือไม่

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาสาเหตุ และแนวทางในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน โดยการศึกษารายกรณี

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมมีแนวโน้มออกกลางคัน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประเสริฐอิสลาม ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี 2 จำนวน 7 คน ที่มีแนวโน้มการออกกลางคัน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1. นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ผ่านการคัดกรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว ฝ่ายปกครองหรือโรงเรียนว่ามีแนวโน้มการออกกลางคัน
3. นักเรียนสมัครใจให้ความร่วมมือในการศึกษารายกรณี
4. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใกล้เคียงกัน
5. ฐานะทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน
6. ผู้ปกครองประกอบอาชีพอิสระ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน (Case Study) หมายถึง วิธีการหรือกระบวนการที่ใช้ในการศึกษานักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน แล้วนำรายละเอียดที่

ได้มาวิเคราะห์ ติความให้เข้าใจถึงสาเหตุของนักเรียนที่มีแนวโน้มในการออกกลางคัน เพื่อเป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ศึกษาต่อจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาภาคบังคับต่อไป โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน หมายถึง การกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัญหา สาเหตุที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่มีแนวโน้มในการออกกลางคัน และตั้งสมมติฐานหรือคาดคะเนว่านักเรียนที่มีแนวโน้มในการออกกลางคันทันนั้นเกิดจากสาเหตุตัวนักเรียนเอง หรือสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์ การทดสอบหรือค้นหาข้อมูล ข้อเท็จจริงด้วยวิธีต่าง ๆ ว่าเป็นไปตามที่ตั้งสมมติฐานหรือคาดคะเนไว้หรือไม่

1.2 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล หมายถึง การเก็บข้อมูลและรายละเอียดข้อเท็จจริงจากนักเรียนหลังจากที่มีการกำหนดปัญหา และตั้งสมมติฐานแล้ว โดยการให้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลนักเรียน ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน ทัศนศึกษา และแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน นำข้อมูลมาแปลความหมาย วิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาถึงสาเหตุที่ทำให้ให้นักเรียนมีแนวโน้มในการออกกลางคัน

1.3 การวินิจฉัย หมายถึง การนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากหลาย ๆ วิธีการตามข้อ 1.2 มาเป็นพื้นฐานของการสังเคราะห์ข้อเท็จจริงในการประกอบการพิจารณา วินิจฉัยถึงสาเหตุที่ส่งผลให้นักเรียนมีแนวโน้มในการออกกลางคัน และให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนได้ศึกษาต่อจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

1.4 การทำนายผล หมายถึง การคาดการณ์ล่วงหน้า เพื่อบอกให้ทราบว่าจะสามารถช่วยนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคันให้ได้ศึกษาต่อจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้มากน้อยเพียงใด หลังจากทำการศึกษาแล้ว

1.5 การให้ความช่วยเหลือ หมายถึง วิธีการ กระบวนการ หรือแนวทางที่จะช่วยให้นักเรียนได้ศึกษาต่อจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา โดยการทำคำปรึกษารายบุคคล การให้คำปรึกษากลุ่มกับนักเรียนที่มีแนวโน้มในการออกกลางคัน

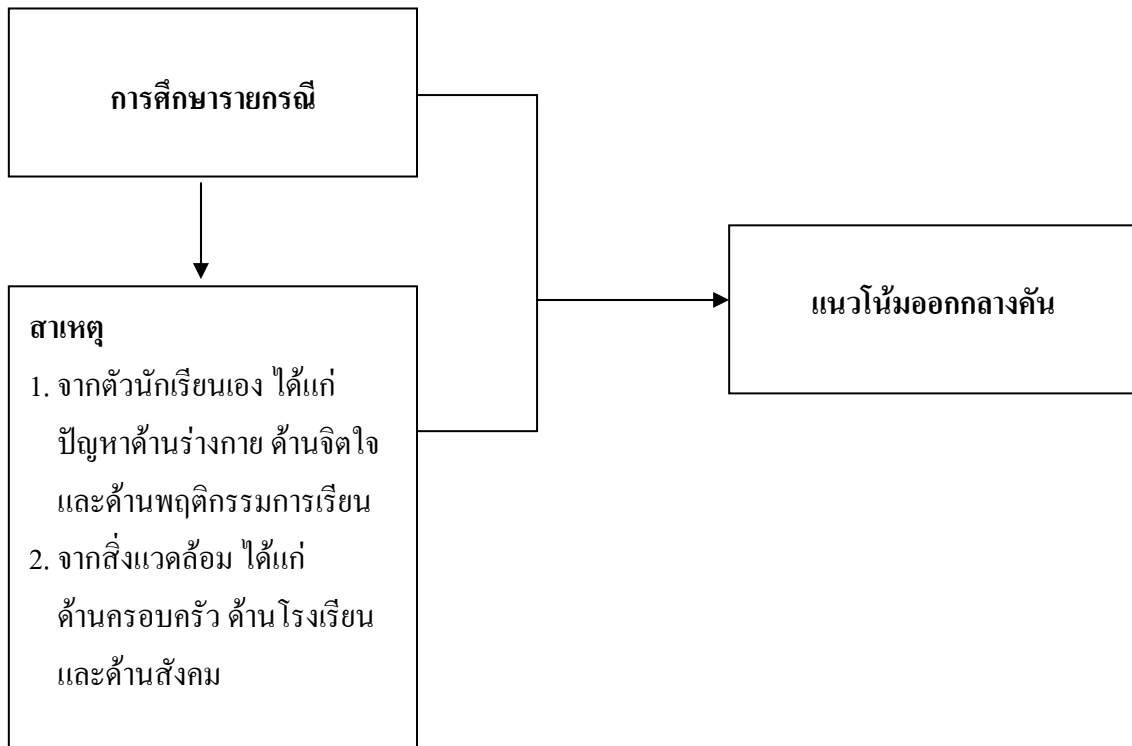
1.6 การติดตามผล หมายถึง การประเมินผลหรือศึกษาเพิ่มเติมภายหลังจากให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มในการออกกลางคันว่าประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายเพียงใด โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามผลกับนักเรียน และตรวจสอบยืนยันโดยการสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษา

1.7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ หมายถึง ผู้วิจัยสรุปสิ่งที่ได้จากการศึกษานักเรียนที่มีแนวโน้มในการออกกลางคัน และให้ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง ผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน และบุคคลที่สนใจที่จะศึกษาลักษณะกรณีดังกล่าวต่อไป

2. นักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มที่จะออกจากระบบโรงเรียนระหว่างปีการศึกษา และไม่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ หลักฐานจากการรายงานปัญหาเด็กที่มีแนวโน้มว่าจะออกกลางคัน ปีการศึกษา 2550 และได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นโดยการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว และนักเรียนที่ออกกลางคันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 และเกณฑ์ในการคัดกรองนักเรียนจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว ฝ่ายปกครอง หรือโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน โดยพิจารณาจากหลักฐานการคัดกรองของโรงเรียน ประกอบด้วย ร่องรอยหลักฐานแบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน ข้อมูลการรายงานผลสาเหตุของนักเรียนที่ออกกลางคันในปีที่ผ่านมาแล้วและโรงเรียนได้นำมาเป็นข้อมูลในการวิเคราะห์เพื่อสรุปผลถึงสาเหตุของนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคันในปีปัจจุบันของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 สรุปได้ว่ามีสาเหตุที่สอดคล้องกัน คือ จากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม ส่งผลกระทบให้นักเรียนเกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น หนีเรียน ขาดเรียน คบเพื่อนที่เกเร ติดเกม ยาเสพติด ลักขโมย ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ เป็นต้น เป็นผลให้การเรียนตกต่ำ ไม่มาเรียน มีแนวโน้มออกกลางคันและออกกลางคันในที่สุด ซึ่งได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

2. กรอบแนวคิดในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคัน ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารายกรณี โดยใช้กระบวนการ 7 ขั้นตอน ได้แก่ การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานว่าสาเหตุของแนวโน้มออกกลางคันท่าจะเกิดจากตัวนักเรียนเอง ได้แก่ ปัญหาด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านพฤติกรรม การเรียน และเกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ด้านครอบครัว โรงเรียน และสังคม หลังจากนั้นได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเกตและบันทึกการสังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน อัดชีวประวัติ และสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน นำข้อมูลที่ได้ดังกล่าวมาวินิจฉัยเพื่อให้ได้สาเหตุของแนวโน้มออกกลางคัน แล้วนำมาทำนายผล และให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษารายบุคคลและการให้คำปรึกษากลุ่มกับนักเรียน ติดตามผลโดยการสัมภาษณ์นักเรียน และตรวจสอบยืนยันโดยการสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งสรุปผลและให้ข้อเสนอแนะกับตัวนักเรียนเอง ผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน และผู้สนใจศึกษาต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ จะทำให้ทราบถึงสาเหตุและให้ความช่วยเหลือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มการออกกลางคัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ซึ่งจะเป็นแนวทางให้กับครู อาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา หน่วยงานทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องหรือผู้ปกครองในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ศึกษาต่อจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อไป

ข้อตกลงเบื้องต้น

นักเรียนที่มีแนวโน้มออกกลางคันทั้ง 7 คน รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ผู้วิจัยได้ใช้ชื่อสมมติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาความลับ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน
 - 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน
 - 1.1.1 ความหมายของการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน
 - 1.1.2 สาเหตุของการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน
 - 1.1.3 การป้องกันแก้ไขการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน
 - 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืนและแนวโน้มการออกกลางคืน
 - 1.2.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 1.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
 - 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
 - 2.1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี
 - 2.1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี
 - 2.1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี
 - 2.1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี
 - 2.1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี
 - 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี
 - งานวิจัยในประเทศ

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันและแนวโน้มการออกกลางคัน

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันและแนวโน้มการออกกลางคัน

1.1.1 ความหมายของการออกกลางคันและแนวโน้มการออกกลางคัน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2542: 6) การออกกลางคัน หมายถึง การที่นักเรียนเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเรียนไม่สำเร็จตัวประโยค (ม.3) และต้องออกไป และรวมถึงผู้ที่เคยออกกลางคันระหว่างเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น แล้วกลับมาเรียนใหม่ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนจนสำเร็จชั้น ม.3 ด้วย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (2549: ๑) นักเรียนที่ออกกลางคัน หมายถึง นักเรียนที่ออกจากระบบโรงเรียนระหว่างปี โดยไม่สามารถกลับเข้ามาเรียนได้ ซึ่งเกิดจากสาเหตุฐานะยากจน มีปัญหาครอบครัว สมรสแล้ว มีปัญหาในการปรับตัว ต้องคดี/ถูกจับ เจ็บป่วย/อุบัติเหตุ อพยพตามผู้ปกครอง หาเลี้ยงครอบครัว และกรณีอื่น ๆ

วระสา จันทะคัต (2549: 8) เด็กนักเรียนออกกลางคัน หมายถึง นักเรียนที่มีแนวโน้มหรือปัญหาต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถเรียนจบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 5) เด็กที่เข้าเรียนแล้วแต่ออกกลางคัน หมายถึง เด็กในวัยการศึกษาภาคบังคับที่เคยเข้าเรียนในสถานศึกษาแล้ว แต่ออกจากสถานศึกษาก่อนที่จะจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

สำหรับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 5) ได้ให้ความหมายของเด็กที่กำลังเรียนอยู่แต่มีแนวโน้มว่าจะออกกลางคัน หมายถึง เด็กที่มีแนวโน้มว่าจะออกจากสถานศึกษาก่อนเรียนจบการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี

กล่าวโดยสรุป การออกกลางคัน หมายถึง นักเรียนที่อยู่ในวัยต้องเข้าเรียนและเข้าเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับแล้วประสบปัญหาในด้านส่วนตัว ครอบครัว สิ่งแวดล้อม และสุขภาพ ทำให้ไม่สามารถเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับได้

1.1.2 สาเหตุของการออกกลางคันและแนวโน้มการออกกลางคัน

ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง การออกกลางคันของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสาเหตุของการออกกลางคันของนักเรียน พบว่า สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดา มารดา การมีหัวหน้าครอบครัวเพียงคนเดียว การเห็นความสำคัญในการศึกษาของบิดา มารดา รายได้ของครอบครัว การตามใจเด็กมากเกินไป ผู้ปกครองไม่มีเวลาเอาใจใส่เด็ก ทางบ้านต้องการใช้แรงงานเด็ก ขาดความอบอุ่นทางบ้าน ครอบครัวแตกแยก การย้ายถิ่นของผู้ปกครอง

2. องค์ประกอบด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ การคมนาคมไม่สะดวก ที่พักเป็นแหล่งสลัม เสื่อมโทรม การคบเพื่อนที่เกเร ชุมชนไม่สนใจและไม่เห็นความสำคัญการศึกษา การมีญาติพี่น้องออกกลางคันมาก่อน

3. องค์ประกอบด้านโรงเรียน ได้แก่ สภาพแวดล้อมโรงเรียนไม่เหมาะสม ครูและบุคลากรของโรงเรียนไม่ดี ขาดอุปกรณ์การเรียนที่น่าสนใจ การทำโทษของครู เพื่อนล้อเลียน กิจกรรมการเรียนและการสอนไม่เอื้อให้อยากเรียน ถูกเพื่อนรังแก

4. องค์ประกอบด้านตัวนักเรียน ได้แก่ การหนีโรงเรียน ผลการเรียนต่ำ การทำ การบ้าน การเคยสอบตก การถูกทำโทษ สถิติปัญญา ทักษะคิดต่อการเรียน การเบื่อหน่ายการเรียน การขาดเรียน พฤติกรรมเบี่ยงเบน การเคยสอบตกซ้ำชั้น การไม่รู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสม ปัญหาเรื่องสุขภาพ ออกเพื่อแต่งงาน มีอายุมากเกินไป ปัญหาการสื่อสารกับครู ปัญหาผู้ชายหรือตั้งครุฑ ออกไปทำงานหรือประกอบอาชีพ ปัญหายาเสพติด ซอบเที่ยวเตร่ การคบเพื่อนเสเพล (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2543: 49 – 51) ซึ่งสอดคล้องกับการทบทวนงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการลาออกกลางคันของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา จากรายงานการวิจัยโอกาสทางการศึกษาของเด็กอพยพต่างด้าวและเด็กชนเผ่าในจังหวัดสมุทรสาครของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2549: 20 – 21) พบว่า สาเหตุมักเกิดจากปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับตัวเด็ก ประกอบด้วย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ การตกซ้ำชั้น ความไม่สนใจในการเรียนและเห็นว่าการเรียนเป็นสิ่งที่น่าเบื่อ การที่เด็กมีอายุน้อยหรือมากเกินไป การมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพทั้งสุขภาพกายและสติปัญญา และการมีปัญหาทางสังคมของเด็ก

2. ปัจจัยทางบ้าน ประกอบด้วย ความยากจน ครอบครัวมีรายได้และการศึกษาต่ำ การย้ายถิ่นเพื่อหางานทำ ความต้องการใช้แรงงานเด็ก และความไม่เอาใจใส่ของครอบครัวที่มีต่อการเรียนของเด็ก

3. ปัจจัยด้านโรงเรียนและครู ประกอบด้วย จำนวนครูที่ไม่พอเพียง ทักษะคิดที่ไม่ดีของครูต่อการสอนและต่อตัวเด็ก การที่ครูไม่สนใจติดตามเด็กที่ขาดเรียน การขาดแคลนอุปกรณ์การสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก โปรแกรมการเรียนการสอนไม่น่าสนใจและไม่ตอบสนองความต้องการของเด็ก

4. ปัจจัยด้านชุมชนและวัฒนธรรม ประกอบด้วย ระยะทางจากบ้านถึงโรงเรียน ความยากจนและความล้าหลังของชุมชน การขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐาน น้ำกิน น้ำใช้ ชุมชนแออัด ชุมชนต่างวัฒนธรรม การที่คนในชุมชนมองไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาและไม่มีความสัมพันธ์กับโรงเรียน และกฎหมาย กฎระเบียบที่ไม่เหมาะสมในสังคม

1.1.3 การป้องกันแก้ไขการออกกลางคันและแนวโน้มการออกกลางคัน

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2543: 52 – 55) ได้เสนอแนะการป้องกันและแก้ไขปัญหการออกกลางคัน ออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ระดับนโยบาย

- 1.1 รัฐจะต้องกำหนดให้มีนโยบายในการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 1.2 รัฐต้องมีการกำหนดเป้าหมายการลดจำนวนผู้^{ที่}ออกกลางคันในแต่ละปีลงอย่างชัดเจน
- 1.3 รัฐต้องมีมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการตามเป้าหมาย โดยเน้นมาตรการที่เกี่ยวข้องกับการจูงใจให้เด็กสนใจโรงเรียนและไม่เกิดการเบื่อหน่ายในการเรียน มีมาตรการส่งเสริมสภาพแวดล้อมทางบ้านให้ดีขึ้น มาตรการในการป้องกันอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมที่ไม่ดี
- 1.4 กรมเจ้าสังกัดที่เกี่ยวข้องจะต้องมีโครงการต่าง ๆ เพื่อสนองนโยบายการลดอัตราการออกกลางคันของนักเรียน สนับสนุนในด้านงบประมาณสำหรับหน่วยปฏิบัติ เพื่อรองรับป้องกันการออกกลางคัน
- 1.5 รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้าประเด็นปัญหาและสาเหตุของการออกกลางคันมากขึ้น โดยเฉพาะประชากรกลุ่มเสี่ยงในการออกกลางคัน

2. ระดับปฏิบัติ

- 2.1 โรงเรียน ชุมชน บ้าน ช่วยกันแก้ปัญหาการออกกลางคันอย่างจริงจัง
- 2.2 สร้างความตระหนักหรือจิตสำนึกของผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญของการแก้ปัญหา
- 2.3 จัดหาทุนการศึกษา
- 2.4 โครงการเยี่ยมบ้านเน้นที่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อการออกกลางคัน
- 2.5 โครงการช่วยเหลือด้านการเรียน
- 2.6 ชุมชน องค์กร และสังคม ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา
- 2.7 โรงเรียน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่บ้านเมือง ต้องทบทวนเอาจริงเอาจังกับปัญหาเรื่องยาเสพติด วางแผนและหาแนวทางแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม
- 2.8 ควรมีฐานข้อมูลของโรงเรียนที่มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยเสี่ยงต่อการออกกลางคันของนักเรียน เพื่อทราบล่วงหน้าและสามารถให้การช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที
- 2.9 โรงเรียนควรเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครอง ชุมชนเห็นความสำคัญและดูแลเด็กให้เรียนอย่างมีความสุข
- 2.10 ใช้มาตรการในการติดตามและประเมินผลโดยเน้นที่นักเรียนในกลุ่มเสี่ยงเป็นพิเศษ
- 2.11 ส่งเสริมนักเรียนให้มีรายได้ระหว่างเรียน
- 2.12 ส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่าง ๆ

- 2.13 ส่งเสริมอาชีพให้ผู้ปกครองมีรายได้
- 2.14 จัดหาที่พัก รถรับส่งนักเรียนในกรณีที่บ้านอยู่ห่างไกล
- 2.15 จัดหาบรรยากาศของโรงเรียนให้น่าอยู่ ปลอดภัย อบอุ่น
- 2.16 จัดให้มีระบบเฝ้าระวังนักเรียนที่มีแนวโน้มการออกกลางคัน
- 2.17 ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการออกกลางคันของนักเรียนตลอดเวลา
- 2.18 จำแนกนักเรียนที่มีความเสี่ยงในการออกกลางคัน
- 2.19 กำหนดปัญหาและสาเหตุความต้อทางวิชาการ โดยการทบทวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น
- 2.20 จัดให้มีบริการด้านการปรึกษาเพื่อแก้ไขทัศนคติที่เป็นลบต่อการเรียนและโรงเรียนเพื่อลดอัตราการเสี่ยงต่อการออกกลางคัน
- 2.21 ให้สถานศึกษากำหนดให้มีโครงการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่มีผลการเรียนต่ำ
- 2.22 ควรคำนึงถึงการลงโทษอย่างรุนแรง ไม่มีเหตุผล ควรลงโทษอย่างเหมาะสม จึงไม่ทำให้นักเรียนเสี่ยงต่อการออกกลางคัน

1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคันและแนวโน้มการออกกลางคัน

1.2.1 งานวิจัยในประเทศ

บุรุษร์ งามจิตร์ (2540: ออนไลน์) ได้ทำการวิจัยการออกกลางคันของนักเรียน ประถมศึกษาในจังหวัดราชบุรี โดยค้นหาแนวทางในการลดจำนวนการออกกลางคันของนักเรียน ประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี ตามความคิดเห็นของกลุ่มโรงเรียน กลุ่มชุมชน และกลุ่มนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า มีแนวทาง 3 ประการ คือ

1. กลุ่มโรงเรียน กลุ่มชุมชนและกลุ่มนักเรียนสร้างงานร่วมกัน โดยคิด ทำและแก้ปัญหาร่วมกัน
2. นำองค์กรของภาคเอกชนและภาครัฐ เข้าไปเสริมศักยภาพในด้านพัฒนาอาชีพ โดยการกระจายรายได้และการเพิ่มผลผลิต
3. ดำเนินการจัดทำโครงการรองรับโดยขอความช่วยเหลือหรือความร่วมมือด้านงบประมาณจากองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น องค์กรบริหารส่วนตำบล/จังหวัด โครงการพัฒนาจังหวัด โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.กจ.) ของกระทรวงมหาดไทย มูลนิธิ สมาคม สโมสร ชมรม เป็นต้น

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2543: ออนไลน์) ได้ทำการวิจัยการศึกษา วิเคราะห์สถานการณ์การออกกลางคันของนักเรียนในประเทศไทย พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการออกกลางคัน ได้แก่

1. ปัจจัยด้านภูมิหลังของครอบครัว เช่น ความเอาใจใส่ของผู้ปกครอง ฐานะทางเศรษฐกิจ ครอบครัวมีรายได้ต่ำ การย้ายถิ่นเพื่อประกอบอาชีพ การตั้งเป้าหมายการศึกษาของบุตรหลาน มีความสัมพันธ์กับอัตราการออกกลางคันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. ปัจจัยด้านตัวนักเรียน เช่น การเรียนอ่อน สอบตกซ้ำชั้นบ่อย ปัญหาสุขภาพ การติดยาเสพติด ปัญหาผู้สาว

3. ปัจจัยด้านโรงเรียนและครู เช่น นโยบายและวิธีปฏิบัติของโรงเรียนเกี่ยวกับหลักสูตร วิธีการสอน ระเบียบ กฎเกณฑ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการขาดเรียน ขาดระบบติดตามและเฝ้าระวังและติดตามนักเรียนที่ขาดเรียนอย่างต่อเนื่อง หลักสูตรและรูปแบบการสอนขาดความคล่องตัวไม่เหมาะสมสภาพห้องที่ไม่สนองตอบต่อความจำเป็นและความสนใจของนักเรียน ไม่เน้นการประกอบอาชีพ วิธีการจัดสรรทุนการศึกษาที่แจกให้ไม่ถึงเด็กกลุ่มเป้าหมายอย่างเพียงพอ

ชีวรัตน์ ดุษณี (2546: ออนไลน์) ได้ทำการศึกษาสาเหตุการออกกลางคันสำหรับนักเรียนในสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเมอร์ซี่ ในความดูแลของมูลนิธิส่งเสริมการพัฒนาบุคคล ผลการวิจัยพบว่า สาเหตุในการตัดสินใจออกกลางคันมี 3 ด้าน คือ

1. ด้านสถานภาพส่วนตัว พบว่า เด็กเป็นคนมีอารมณ์ร้อน มีอายุมากกว่าเพื่อนรุ่นเดียวกันและคิดว่าตนเองสติปัญญาไม่ดี ถูกล้อเลียนกลั่นแกล้งจากเพื่อน ไม่มีความอดทนต่อวิชาที่ไม่ชอบ

2. ด้านเพื่อน ครู และสถานศึกษา พบว่า ครูไม่มีความอดทนสูง ชอบลงโทษ ดุด่าโรงเรียนมีระเบียบวินัยมาก

3. ด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเด็กเมอร์ซี่ พบว่าเจ้าหน้าที่ให้ทางเลือกรูปแบบการศึกษาน้อยเกินไป ไม่สามารถให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่อง เข้มงวดและมีวินัยมากเกินไป และขาดเจ้าหน้าที่แนะแนวการศึกษา

รชานี ดอหะ (2546: ออนไลน์) ได้ทำการศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการแก้ปัญหาออกกลางคันของนักเรียนศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนประถมศึกษา ตำบลมะนังตายอ จังหวัดนราธิวาส พบว่า

1. สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียน คือ ตัวนักเรียนเอง การเรียนการสอนของครู การจัดการของโรงเรียน และความสัมพันธ์ในครอบครัว

2. แนวทางในการแก้ปัญหาออกเรียนกลางคันของนักเรียน พบว่า รูปแบบในการแก้ปัญหาต้องหลากหลายวิธี ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และเด็กแต่ละคน ตลอดจนเข้าถึงได้ง่าย เน้นการทำงานให้ครบวงจรทั้งการป้องกันและแก้ปัญหาบนฐานข้อมูลเด็กแต่ละคน ทุกฝ่ายต้องร่วมกันป้องกันให้ได้ผล

3. บทบาทของผู้เกี่ยวข้องต้องให้ความรัก ความเอื้ออาทร ความเอาใจใส่และความเป็นมิตร ต้องป้องกันและแก้ปัญหาให้เต็มศักยภาพ และพัฒนาทักษะชีวิต ให้ผู้เกี่ยวข้องเข้ามามี

ส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมแก้ปัญหา ร่วมประชาสัมพันธ์ ร่วมกันรณรงค์ ร่วมปลูกจิตสำนึก ร่วมพิทักษ์สิทธิ และร่วมกันปฏิสัมพันธ์อยู่บนฐานความถาวรและยั่งยืน

สุภาพ กองจรีต (2547: 59-62) ได้ทำการวิจัยผลการศึกษาคำการใช้โปรแกรมการพัฒนาตนเองในเด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะออกกลางคันของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองมะค่า (ทองศรีสงเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงที่จะออกกลางคันหลังจากทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนาตนเองแล้ว นักเรียนมีคะแนนความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วระสา จันทัด (2549: 98-100) ได้ทำการวิจัยผลการพัฒนาการดำเนินงานป้องกันปัญหานักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนคุรุราษฎร์สามัคคี อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานโดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงปัญหาการป้องกันนักเรียนออกกลางคันที่สอดคล้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาและมีเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะให้ความร่วมมือในการป้องกันปัญหานักเรียนออกกลางคัน และกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน ทำให้มีข้อมูลนักเรียนรายบุคคลที่เป็นสภาพที่แท้จริงและสามารถคัดกรองนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถหาแนวทางป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม กระบวนการนิเทศกำกับติดตาม ทำให้ครูได้รับการสนับสนุนส่งเสริม รวมทั้งได้รับการดูแลเอาใจใส่ทำให้การดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมาย ส่งผลให้นักเรียนได้รับการช่วยเหลือและดูแลเป็นอย่างดีทำให้จำนวนนักเรียนออกกลางคันลดจำนวนลง

1.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มูลนิธิ Bill and Melinda Gates (Azzam. 2007: 91-93) ได้ศึกษาสาเหตุของนักเรียนออกกลางคันโดยการศึกษาตรวจสอบเบื้องต้นเกี่ยวกับทัศนคติของเยาวชน อายุ 16-25 ปี ที่ไม่สำเร็จการศึกษาในโรงเรียนมัธยม พบว่า สาเหตุที่สำคัญในการออกจากโรงเรียน 5 อันดับ คือ ร้อยละ 47 โรงเรียนทำให้พวกเขาเบื่อหน่าย ร้อยละ 43 การขาดเรียนมากเกินไปหรือหลาย ๆ วัน ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน ร้อยละ 42 ใช้เวลาอยู่กับเพื่อนและไม่สนใจในการเรียน ร้อยละ 38 ใช้ชีวิตอิสระมากและขาดการดูแลเอาใจใส่ ร้อยละ 35 เรียนอ่อน และกลุ่มเยาวชนดังกล่าวได้แนะนำวิธีการปฏิบัติ 5 ประการซึ่งนำไปใช้ในการปรับปรุงโอกาสของการสำเร็จการศึกษา 5 ประการกับโรงเรียนและรัฐบาลที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ คือ

1. โรงเรียนควรจัดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์มากขึ้น เพราะนักเรียนต้องการการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในโรงเรียนและการทำงาน

2. โรงเรียนควรปรับปรุงการสอนและสนับสนุนนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียน หากครูที่ดี จำนวนนักเรียนต่อชั้นไม่มากเกินไป สอนรายบุคคลและมีการทบทวนมากขึ้น และครูมีเวลาให้กับนักเรียน

3. โรงเรียนควรปรับปรุงบรรยากาศของโรงเรียน นักเรียนส่วนใหญ่เชื่อว่าโรงเรียนต้องการการนิเทศช่วยเหลือ และการมีวินัยในชั้นเรียน และนักเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งมีความเห็นว่าโรงเรียนควรจะป้องกันนักเรียนจากความรุนแรง

4. นักเรียนควรมีความสัมพันธ์หรือมีผู้คอยยึดเหนี่ยวได้กับผู้ใหญ่ที่อยู่ในโรงเรียนอย่างน้อย 1 คน

5. ให้ปรับปรุงการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน เมื่อนักเรียนขาดเรียน คริสเทล (Christle; และคนอื่น ๆ. 2007: 325-39) ได้ศึกษาลักษณะเฉพาะของโรงเรียนที่สัมพันธ์กับอัตราของนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนกลางคันสูง พบว่า

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ตัวแปรลักษณะเฉพาะของโรงเรียน ได้แก่ การเรียนซ้ำชั้น สภาพเศรษฐกิจสังคม อัตราการละเมิดกฎหมาย อัตราการพักการเรียน และอัตราการทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันอย่างมีนัยสำคัญ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อัตราการเข้าเรียน อัตราความสำเร็จของการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ และร้อยละของนักเรียนที่มีภูมิหลังทางเชื้อชาติเป็นคนผิวขาว เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันอย่างมีนัยสำคัญ

2. การเปรียบเทียบกลุ่มโรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนที่ออกกลางคันสูงและต่ำ พบว่า ตัวแปรลักษณะเฉพาะของโรงเรียน 7 ประการของ 2 กลุ่ม มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเข้าชั้นเรียน อัตราความสำเร็จของการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ โรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนที่ออกกลางคันต่ำ มีนัยสำคัญที่สูงกว่าโรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนออกกลางคันสูง และร้อยละของนักเรียนที่มาจากสภาพเศรษฐกิจสังคมต่ำ อัตราการซ้ำชั้น อัตราการพักการเรียน อัตราการละเมิดกฎระเบียบของโรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนที่ออกกลางคันสูงมีนัยสำคัญที่สูงกว่าโรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนที่ออกกลางคันต่ำ

3. การสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียน พบว่า ในโรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนออกกลางคันต่ำ ผู้บริหารจะมีประสบการณ์การบริหารมากกว่าโรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนออกกลางคันสูง รวมถึงลักษณะเฉพาะของบุคลากร เช่น การแต่งกาย การจัดการเรียนรู้ ความคาดหวังในผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ดีกว่าโรงเรียนที่มีอัตรานักเรียนออกกลางคันสูง

ซูฮัน และจิงโย (Suhyun; & Jingyo. 2007: 297-306) ได้ศึกษาปัจจัยเสี่ยงและระดับความเสี่ยงในการออกกลางคันของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เสี่ยงในการออกกลางคันของ

นักเรียนมัธยมศึกษา คือ ความล้มเหลวในการเรียนรู้ด้านวิชาการ สถานะทางเศรษฐกิจตกต่ำ และปัญหาด้านพฤติกรรม สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการตัดสินใจออกจากโรงเรียนกลางคันของนักเรียน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

2.1.1 ความหมายของการศึกษารายกรณี

พรจันท์ เจียรอดิศักดิ์ (2536: 1) ได้แยกความหมายไว้ดังนี้

การศึกษา คือ การค้นหา เสาะหาเรื่องราวต่าง ๆ โดยละเอียด เพื่อให้รู้และเข้าใจเรื่องนั้น ๆ อย่างถ่องแท้ โดยใช้เทคนิคและกลวิธีต่าง ๆ ช่วยในการศึกษาหรือค้นหา เช่น ใช้เทคนิคการสังเกตหรือสัมภาษณ์

บุคคล หมายถึง บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่เราสนใจจะศึกษาเพื่อที่จะทำความรู้จักและเข้าใจบุคคลนั้นให้ดีที่สุด

เป็นรายกรณี มีความหมาย 2 ประการ คือ การศึกษาเป็นราย ๆ ไป แต่ละคนที่ต้องการจะศึกษาหรือศึกษาเป็นราย ๆ ไป ในการศึกษาแต่ละครั้งมุ่งเฉพาะมูลเหตุที่สนใจจะศึกษาเป็นเรื่อง ๆ

พนม ลิมอารีย์ (2538: 8) คือ การศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับบุคคลอย่างลึกซึ้งและวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น หรือมีพฤติกรรมแปลกไปว่ามีสาเหตุมาจากอะไร รวมทั้งแปลความหมายของพฤติกรรมนั้น ๆ ว่ามีความสัมพันธ์กับปัญหาและการปรับตัวของบุคคลนั้นอย่างไร

ทศพร มณีศรีขำ (2539: 170) เป็นการศึกษาบุคคลอย่างกว้างขวางและอย่างละเอียดทั้งภูมิหลังและชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งข้อมูลต่าง ๆ จะช่วยทำให้ผู้ศึกษาทำความรู้จักและเข้าใจบุคคลนั้นได้อย่างแท้จริง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการแนะแนว ช่วยเหลือบุคคลนั้น และช่วยให้ตัวเขาตระหนักรู้ รวมทั้งสามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2548: 3) คือ กระบวนการของการศึกษารายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคคลติดต่อกันอย่างต่อเนื่อง โดยศึกษาทั้งภูมิหลังและการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลและนำไปวิเคราะห์หาสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้นหรือพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปมาจากสาเหตุอะไร รวมถึงการแปลความหมายของพฤติกรรมดังกล่าวว่ามีความสัมพันธ์กับการปรับตัวที่ดี หรือลักษณะของการปรับตัวที่เป็นปัญหาของบุคคลนั้นอย่างไร อันจะทำให้เกิดการรู้จักและเข้าใจในด้านต่าง ๆ ของตัวเขาอย่างแท้จริง เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การสนับสนุนหรือการให้ความช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ชนินทร์ชัย อินทிரากรณ์ และสุวิทย์ หิรัณภรณ์ (2548: 40) การศึกษารายกรณีเกี่ยวกับตัวเด็ก เป็นการศึกษาทางจิตวิทยาอย่างหนึ่งโดยการศึกษาเฉพาะรายซึ่งได้แก่ การศึกษาประวัติส่วนตัว การศึกษา อาชีพ ความประพฤติ ตลอดจนพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อรวบรวมข้อมูลไว้เป็นหลักฐานสำหรับช่วยอธิบายตัวบุคคลผู้นั้น และเพื่อความเข้าใจบุคคลนั้นดียิ่งขึ้น การศึกษาวิธีนี้ใช้มากในด้าน การให้คำปรึกษา (Counseling) การแนะแนวและงานทางสังคมสงเคราะห์

นงลักษณ์ ประเสริฐ และจรินทร์ วินทะไชย (2548: 67) เป็นกระบวนการศึกษา รายบุคคลหรือเหตุการณ์เฉพาะกรณีอย่างเป็นระบบ ละเอียด ลึกซึ้ง โดยมีการรวบรวมและวิเคราะห์ ข้อมูล วินิจฉัยปัญหา แล้วดำเนินการช่วยเหลือ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณี หมายถึง กระบวนการในการใช้เทคนิคและกลวิธีต่าง ๆ ในการศึกษาบุคคลอย่างละเอียดและต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถได้ข้อมูลที่ทำให้รู้จัก เข้าใจ และวิเคราะห์หาสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคล อันจะนำไปช่วยเหลือบุคคลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

2.1.2 จุดมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี

พนม ลิ้มอารีย์ (2538: 10) ได้ให้ความมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. เพื่อสืบค้นหาสาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง
2. เพื่อสืบค้นกระบวน (Pattern) ของพัฒนาการของนักเรียนทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจิตใจ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้นำมาส่งเสริมพัฒนาได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนชีวิต สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อ และเลือกอาชีพ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ
4. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนได้ดีขึ้น และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแก้ไขปัญหาของบุตรหลานของตน
5. เพื่อช่วยให้คณะครูได้เข้าใจนักเรียนอย่างละเอียด ลึกซึ้ง ถูกต้อง และนำผลการศึกษารายกรณีไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของนักเรียน

ทศพร มณีศรีขำ (2539: 170 – 171) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายการศึกษารายกรณีเพื่อการแนะแนว ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแบบของพัฒนาการของนักเรียน ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญา อันจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนได้อย่างเหมาะสม

2. เพื่อศึกษาหาสาเหตุที่มีผลต่อพฤติกรรมของนักเรียน โดยเฉพาะพฤติกรรม ผิดปกติ ซึ่งทางโรงเรียนจะได้ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่างถูกต้อง

3. เพื่อช่วยให้นักเรียนเข้าใจและตระหนักรู้ในตัวเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง สามารถพัฒนาตนเอง สามารถวางแผนชีวิต สามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการศึกษาต่อและเลือก อาชีพอย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อช่วยให้คณะครูได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนอย่างละเอียด ลึกซึ้ง ถูกต้อง และนำผลของการศึกษารายกรณีไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมและการให้บริการต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการและความพร้อมของนักเรียน

5. เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจบุตรหลานของตนได้ดียิ่งขึ้น เพราะได้ทราบข้อมูล รายละเอียดต่าง ๆ ที่ครูได้ศึกษารวบรวม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน อันจะก่อให้เกิดความร่วมมือ กับทางโรงเรียนในการแก้ปัญหาของบุตรหลานของตน

มัลลวีร์ อุดลวัฒน์ศิริ (2547: 44) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษารายกรณี ที่เน้นไปในแนวทางของการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาดังนี้

1. เพื่อทำความเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนอย่างเป็น ระบบ

2. เพื่อวางแผนช่วยเหลือนักเรียนในการแก้ไขปัญหที่กำลังประสบอยู่ ตลอดจน ป้องกันปัญหาอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต และช่วยพัฒนาความสามารถด้านต่าง ๆ แก่นักเรียน

3. เพื่อให้ความช่วยเหลือและติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียน

ลักขณา สริวัฒน์ (2548: 3) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบพัฒนาการของบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนหรือให้ความช่วยเหลือและแก้ไขได้อย่าง ถูกต้องและเหมาะสม

2. เพื่อค้นหาสาเหตุที่ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมผิดปกติ และจะได้หาแนวทางการ ให้การช่วยเหลือแก้ไขได้ถูกต้องเหมาะสมและได้ผล

3. เพื่อให้บุคคลเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับความเป็นจริงเกี่ยวกับตน เพื่อนำไปสู่การมีความสามารถพัฒนาตนเองได้ สามารถวางแผนชีวิตและเลือกแนวทางการศึกษาต่อและ เลือกอาชีพที่เหมาะสมกับตนได้ จนทำให้มีการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข

4. เพื่อช่วยให้นักเรียนที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคคลในครอบครัว หรือพ่อ แม่ ญาติพี่น้อง หรือผู้ร่วมงานเกิดความเข้าใจเขาได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง ถูกต้อง พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือใน การช่วยเหลือและนำผลการศึกษารายกรณีไปหาแนวทางการช่วยเหลือแก้ไขปัญหานั้นได้

5. เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องได้แนวทางในการจัดกิจกรรมอย่างถูกต้อง เหมาะสม กับบุคลิกลักษณะของเขา ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการให้ความช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นงลักษณ์ ประเสริฐ และจรินทร์ วินทะไชย์ (2548: 68) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. เพื่อช่วยป้องกันปัญหา เช่น การเรียนไม่จบหลักสูตร การทะเลาะวิวาท การติดยาเสพติด
2. เพื่อช่วยให้บุคคลในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา เช่น การหนีเรียน พฤติกรรมก้าวร้าว การทำผิดกฎระเบียบวินัย เล่นการพนัน ขโมย เป็นต้น
3. เพื่อส่งเสริมบุคคลให้พัฒนาตนเองตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจ เช่น ฝึกความเป็นผู้นำ/ผู้ตามที่ดี ฝึกสร้างวินัยให้กับตนเอง เข้าค่ายพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ศึกษาหาประสบการณ์ ข้อเท็จจริง เรียนรู้จากแหล่งข้อมูลโดยตรง เป็นต้น

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักแนะแนวเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษารายกรณีข้างต้น สรุปได้ว่า การศึกษารายกรณีจะช่วยให้ผู้ศึกษา ครู และผู้เกี่ยวข้องได้รู้จักเข้าใจรายกรณีที่ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการ สาเหตุของพฤติกรรมได้อย่างละเอียด ถูกต้องแท้จริง และรายกรณีที่ศึกษาเกิดความเข้าใจในตนเอง ยอมรับความเป็นจริง และร่วมกันหาแนวทางป้องกันปัญหา แก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา และส่งเสริมให้พัฒนาตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ จนทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขต่อไป

2.1.3 ประโยชน์ของการศึกษารายกรณี

พนม ลิมอารีย์ (2538: 10 – 11) ได้จำแนกประโยชน์ของการศึกษารายกรณีไว้ ดังนี้

1. ประโยชน์ต่อครูหรือผู้แนะแนวที่เป็นผู้ศึกษาโดยตรง
 - 1.1 ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวได้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับตัวนักเรียนอย่างกว้างขวาง ทำให้รู้จักและเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์อย่างแท้จริง ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวมีความเข้าใจและยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลดีขึ้น มีจิตใจเป็นกลาง ไม่มีอคติต่อบุคคลที่มาเกี่ยวข้อง
 - 1.2 ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวเข้าใจถึงสาเหตุและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ทำให้มองเห็นช่องทางที่จะให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ทันเวลาและเหตุการณ์
 - 1.3 ช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวมีความรู้และทักษะในการใช้เครื่องมือและกลวิธีต่าง ๆ ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน และยังช่วยให้เป็นคนมีเหตุผล รู้จักเก็บข้อมูลอย่างมีระบบ รู้จักแก้ปัญหา โดยใช้ข้อมูลที่ได้รวบรวมไว้มาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

2. ประโยชน์ต่อนักเรียนที่เป็นผู้ได้รับการศึกษา

2.1 ช่วยให้นักเรียนได้เกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง มีการปรับปรุงตนเอง หรือแก้ไขปัญหของตน เพื่อช่วยให้มีสภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิม

2.2 ช่วยให้นักเรียนมีกำลังใจและความเต็มใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความหวังและอย่างเข้มแข็ง

3. ประโยชน์ต่อคณะครูและโรงเรียน

3.1 ช่วยให้คุณครูรู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนดีขึ้น ยินดีให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหให้กับนักเรียน

3.2 ช่วยให้โรงเรียนได้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของนักเรียน ทำให้สามารถนำข้อเท็จจริงเหล่านั้นมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม และการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่นักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

4. ประโยชน์ต่อผู้ปกครองของนักเรียนผู้ได้รับการศึกษา

4.1 ช่วยให้ผู้ปกครองเข้าใจเด็กของตนดีขึ้น ทำให้สามารถปฏิบัติตนต่อบุตรหลานของตนได้อย่างเหมาะสม

4.2 ช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความสบายใจ เพราะได้ตระหนักว่าโรงเรียนมีความตั้งใจและจริงจังในการป้องกัน ช่วยเหลือ แก้ไข และส่งเสริมพัฒนานักเรียน

ทศพร มณีศรีขำ (2539: 182) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณีดังต่อไปนี้

1. ทำให้ได้ข้อมูลจำนวนมากและกว้างขวาง ช่วยให้ผู้รู้จักและเข้าใจนักเรียนละเอียดทุกแง่ทุกมุม

2. ช่วยให้นำข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นมาวิเคราะห์และวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรมได้มากกว่าวิธีการอื่น ๆ

3. ทำให้ผู้ศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมองเห็นแนวทางที่จะให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน

4. ทำให้นักเรียนได้รู้จัก เข้าใจในตนเอง สามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และการที่นักเรียนสามารถใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุขเท่ากับเป็นการลดปัญหาและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติอีกทางหนึ่งด้วย

ลักขณา สริวัฒน์ (2548: 49) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณีดังนี้

1. ทำให้ได้กระบวนการให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่มีคุณภาพและมีประโยชน์อย่างกว้างขวางในอันที่จะทำให้เกิดการรู้จักและความเข้าใจในตัวบุคคลอย่างละเอียดทุกซอกทุกมุม

2. ทำให้สามารถเข้าใจและมองเห็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือบุคคลได้อย่างถูกต้องเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

3. ช่วยให้มี การนำข้อมูลที่รวบรวมได้นั้นมาวิเคราะห์และวินิจฉัยหาสาเหตุของพฤติกรรมได้มากกว่าวิธีการอื่น ๆ

4. ทำให้ผู้ทำการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถให้ความช่วยเหลือได้ตรงจุดและไม่เสียเวลาในการลองผิดลองถูกในการให้ความช่วยเหลือ เนื่องจากได้ใช้เวลาศึกษาและติดตามผลโดยตรง

5. ทำให้รายกรณีที่ถูกศึกษาเกิดการรับรู้และเข้าใจตนเอง ยอมรับตนเอง สามารถปรับตัวได้ดีขึ้น และสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งการที่บุคคลดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขนั้นเท่ากับเป็นการลดปัญหาและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองในอีกทางหนึ่งด้วย

นางลักษณ์ ประเสริฐ และจรินทร์ วินทะไชย์ (2548: 70) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. ช่วยให้ผู้ศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและยอมรับเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น

2. ทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียด ลึกซึ้ง มีเหตุผล

3. ผู้ศึกษาได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาโดยใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

4. บุคคลที่เป็นกรณีศึกษาจะได้รับความช่วยเหลือ เกิดความเข้าใจตนเอง ยอมรับความจริง มีกำลังใจ มีความเต็มใจที่จะดำเนินชีวิตต่อไปอย่างมีความหวังและเข้มแข็ง

5. ช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความสบายใจ เพราะได้ตระหนักในคุณค่าบุคคลที่เป็นกรณีศึกษาและเห็นความตั้งใจจริงของผู้ศึกษา นักแนะแนว หรือสถาบันในการช่วยเหลือ แก้ไข และส่งเสริมพัฒนาบุคคล

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของการศึกษารายกรณีเกิดประโยชน์ต่อผู้ศึกษา ครู รายกรณีที่ศึกษา และผู้เกี่ยวข้องกับรายกรณีที่ศึกษา ทั้งในด้านการรู้จัก เข้าใจสาเหตุของพฤติกรรมของรายกรณี และรายกรณีสามารถรู้ เข้าใจ และยอมรับตนเอง อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการหาแนวทางร่วมกันเพื่อช่วยเหลือ แก้ไข และส่งเสริมพัฒนารายกรณีที่ศึกษาให้สามารถปรับตัวและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.1.4 กระบวนการในการศึกษารายกรณี

พจนันท์ เจียรอดิศักดิ์ (2536: 6) ได้สรุปขั้นตอนการศึกษารายกรณีไว้ดังนี้

1. การกำหนดปัญหา คือ การคัดเลือกสิ่งที่น่าสนใจจะศึกษาออกมาให้ชัดเจนและนับเป็นจุดเริ่มต้นของการดำเนินการศึกษารายกรณี เพราะผู้ศึกษาจะได้รู้ทิศทางว่าจะศึกษาไปในแนวใด

2. การรวบรวมข้อมูล คือ การศึกษาหารายละเอียด หาข้อเท็จจริงต่าง ๆ จากสิ่งที่ได้กำหนดลงไปแล้วในการกำหนดปัญหาโดยเลือกใช้เทคนิคและกลวิธีต่าง ๆ ให้ถูกต้องและเหมาะสม เทคนิคที่ใช้ ได้แก่ การสังเกตและบันทึกการสังเกต การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน ทัศนวิทัศนคติ สังคมมิติ แบบสอบถาม แบบทดสอบ และระเบียบวิธี

3. การวิเคราะห์ หมายถึง การแปลความหมายหรือตีความจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาโดยแยกแยะให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของข้อมูลต่าง ๆ ที่เป็นสาเหตุเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ และอธิบายเหตุผลของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นว่าเกิดจากอะไร เพราะเหตุใด

4. การวินิจฉัย เป็นการนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาพิจารณาหาสาเหตุของปัญหา สิ่งที่เป็นปัญหา โดยใช้ทฤษฎีทางจิตวิทยา มาช่วย จนกระทั่งสามารถจะระบุได้ว่าสิ่งใดคือปัญหา และสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหา

5. การช่วยเหลือ เป็นการคิดค้นหาวิธีการต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือบุคคลนั้น ๆ ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ต่าง ๆ แนวทางการช่วยเหลือทำได้ 3 ประการ คือ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ให้อยู่ในสภาพปกติ ป้องกันปัญหาดังกล่าว ไม่ให้เกิดขึ้น และส่งเสริมให้บุคคลได้มีการพัฒนาไปในทางที่เหมาะสมและดีที่สุด

6. การติดตามผล เป็นขั้นตอนของการติดตามสิ่งที่ได้ช่วยเหลือหรือวางแนวทางการช่วยเหลือไปแล้วได้ติดตามดูว่า ผู้ถูกศึกษาได้ไปปฏิบัติหรือไม่ ได้ผลมากน้อยเพียงใดหรือถ้ามีการแก้ไขอย่างใดอย่างหนึ่งเกิดขึ้นแล้ว มีผลดีขึ้นหรือไม่ เหมาะสมหรือไม่ และควรมีการติดตามผลเป็นระยะ ๆ เพื่อบันทึกข้อมูลและบันทึกการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อดูผลว่าได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นมากน้อยเพียงใด แก้ไขได้ตรงจุดตรงประเด็นหรือไม่ เพื่อนำผลที่ติดตามมาวิเคราะห์สถานการณ์ว่าควรจะต้องเปลี่ยนแนวทางหรือมีข้อเสนอแนะในการทำสิ่งนั้นอย่างไร วิธีการติดตามผลทำได้หลายวิธี คือ การสัมภาษณ์ผู้ผลการช่วยเหลือ การสังเกตความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ให้ผู้ถูกศึกษากลับมาพบเพื่อรายงานความก้าวหน้าหรือเปลี่ยนแปลง แบบสอบถามเพื่อสอบถามข่าวสารที่เกิดขึ้น

7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ เพื่อประมวลเหตุการณ์และควรคำนึงถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดพฤติกรรมหรือปัญหานั้น ๆ ด้วย และควรมีข้อเสนอแนะสำหรับเป็นแนวทางในการทำการศึกษารั้งต่อไป และเป็นที่ยอมรับของคนโดยทั่วไปที่เกี่ยวข้องและเป็นไปได้

พนม ลิ้มอารีย์ (2538: 12 – 13) ได้จำแนกลำดับขั้นการดำเนินงานของการศึกษารายกรณีไว้ 6 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 ขั้นรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวบุคคล (Collecting of the necessary data) จะช่วยให้รู้จักและทราบภาวะความเป็นไปในปัจจุบันของผู้ถูกทำการศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) การนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาข้อเท็จจริงและจำแนกออกเป็นด้าน ๆ เพื่อสะดวกในการตีความหมายข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลนั้น

ขั้นที่ 3 ขั้นตรวจวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) การนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 2 เป็นพื้นฐานประกอบการพิจารณา เพื่อวินิจฉัยสาเหตุ การลงความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อาจเป็นการชั่วคราวไม่ใช่ข้อยุติ แต่เป็นพื้นฐานของการสังเคราะห์ข้อเท็จจริงในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 4 ขั้นสังเคราะห์ข้อมูลหรือขั้นรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม (Synthesis) ศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปัญหาเพิ่มเติมด้วยวิธีการ เช่น สังเกต สัมภาษณ์ การทดสอบ และกลวิธีอื่น ๆ และนำข้อเท็จจริงที่ได้มาสังเคราะห์เข้าด้วยกันกับข้อเท็จจริงที่มีอยู่ ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละด้าน เกิดเป็นภาพรวมทางบุคลิกภาพของบุคคลผู้นั้น จะช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจลักษณะของปัญหา สาเหตุของปัญหาอย่างถ่องแท้

ขั้นที่ 5 ขั้นให้ความช่วยเหลือ (Treatment) เมื่อแน่ใจการตรวจวินิจฉัยปัญหาถูกต้องแล้ว ควรหามาตรการต่าง ๆ นำมาช่วยเหลือแนะแนวทางนักเรียนในการแก้ไขปัญหาย่างจริงจัง เพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

ขั้นที่ 6 ขั้นติดตามผล (Follow-up) จะช่วยให้ทราบว่าการศึกษารายกรณีประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงไร มีข้อบกพร่องที่ควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร และจะต้องให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมหรือไม่ เพื่อผู้ทำการศึกษาจะได้ดำเนินการต่อไปอย่างเหมาะสม

ทศพร มณีศรีขำ (2539: 171 – 174) การศึกษารายกรณีประกอบด้วยกระบวนการเป็นขั้นตอน ดังนี้

1. การเลือกนักเรียนสำหรับศึกษารายกรณี สามารถจำแนกได้ดังนี้ คือ นักเรียนที่ประสบความสำเร็จในด้านการเรียนดีเยี่ยม มีความสามารถพิเศษบางอย่าง เช่น ศิลปะ ดนตรี มีความทะเยอทะยาน มีกำลังเข้มแข็งที่จะเอาชนะอุปสรรค มีปัญหาการเรียนอ่อนไม่สามารถทำงานในระดับที่เรียนอยู่ได้ มีพฤติกรรมดีเด่นสมควรเอาเป็นตัวอย่าง มีพฤติกรรมปกติธรรมดาทั่วไป

2. ผู้ที่รับผิดชอบในการศึกษารายกรณี ควรเป็นหน้าที่ของครูหรือผู้แนะแนว เพราะใกล้ชิดเกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง โดยทำงานเป็นทีมเพื่อรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริง และรายละเอียดต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ครอบคลุมทุกด้าน แต่ภาระงานส่วนใหญ่จะอยู่ที่ผู้แนะแนว เพราะต้องประสานและเก็บรักษาข้อมูลให้เป็นระบบและมีระเบียบ สะดวกต่อการนำมาใช้อ้างอิง

3. การรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษารายกรณี (Collecting of the necessary data) ควรให้ความสนใจแหล่งข้อมูลที่สำคัญ ได้แก่

- 3.1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียน ครอบครัว ประวัติทางการศึกษา สุขภาพอนามัยจากระเบียบสะสม

- 3.2 การสังเกตในสถานการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อทราบสัมพันธภาพทางสังคม การปรับตัว และบันทึกการสังเกต เพื่อเปรียบเทียบผลของความเปลี่ยนแปลงในแต่ละช่วงเวลา

3.3 การสัมภาษณ์นักเรียน เช่น นัดหมายมาพูดคุย ช่วงทำการสอน เวลาที่พบกับนักเรียน บางครั้งในแต่ละวัน การพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการทำให้นักเรียนกล้าแสดงออกและได้ข้อมูลที่เป็นจริงและน่าเชื่อถือ

3.4 การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน จะได้ข้อมูลที่ชัดเจนและสมบูรณ์

3.5 การเยี่ยมบ้านนักเรียน จะช่วยให้เห็นสภาพความสัมพันธภาพภายในครอบครัว และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบิดา มารดาของนักเรียน เป็นการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้ปกครอง ครู และนักเรียน

3.6 การศึกษาข้อมูลอดีตชีวิตประวัติ การบันทึกประจำวันและผลงานอื่น ๆ

3.7 ข้อมูลจากแบบสอบถามทำให้ทราบความนึกคิด เจตคติ ความสนใจ ค่านิยมของนักเรียนที่มีต่อตนเองและผู้อื่น

3.8 การศึกษานักเรียนจากผลการทดสอบด้วยแบบทดสอบหรือแบบสำรวจต่าง ๆ เช่น แบบทดสอบความสนใจ ความถนัด สถิติปัญญา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.9 การศึกษาข้อมูลจากเครื่องมือและเทคนิคทางการแนะแนวอื่น ๆ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis)

เมื่อรวบรวมข้อมูลแล้วจะนำมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อเท็จจริงและจัดแยกออกเป็นด้าน ๆ เพื่อง่ายและสะดวกต่อการทำความเข้าใจผู้ถูกศึกษา

5. การวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis)

การวินิจฉัยสาเหตุหรือที่มาของปัญหา จะทำให้สามารถช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งการวินิจฉัยอาจเป็นเพียงสมมติฐานที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างมีทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไป

6. การสังเคราะห์ข้อมูลหรือการรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม (Synthesis) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลอาจยังไม่เพียงพอหรือขาดความชัดเจน จึงต้องศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาสังเคราะห์รวมกับข้อมูลเดิม จะช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ข้อมูลแต่ละด้าน เกิดภาพรวมบุคลิกภาพของผู้ที่ศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจลักษณะปัญหาและสาเหตุของปัญหาชัดเจนยิ่งขึ้น

7. การให้ความช่วยเหลือ (Treatment) ผู้ศึกษาต้องพิจารณาหาแนวทางที่จะนำมาแนะแนว แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนตามความเหมาะสม อาจมีแนวทางหลักและแนวทางของการดำเนินการ ซึ่งหากไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สามารถนำแนวทางรองมาใช้ได้ และหากการแก้ปัญหายังไม่คลี่คลาย ควรทบทวนรวบรวมรายละเอียดเพิ่มเติม

8. การติดตามผล (Follow-up) เพื่อติดตามผลดูว่าสิ่งที่เป็นปัญหาของผู้ที่ศึกษาลดน้อยหรือหมดไปหรือไม่ สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตอยู่ในสังคมมีความสุขเพียงใด และช่วยเหลือหรือปรับปรุงกรณีที่ยังไม่สมบูรณ์หรือไม่ถูกต้อง

จำเนียร ช่วงโชติ (2544: 206) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของการศึกษารายกรณี ประกอบด้วยการดำเนินงาน 6 ขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวบุคคล (Collecting of the necessary data) จะช่วยให้รู้จักภาวะความเป็นไปในปัจจุบันของเด็กที่ศึกษา
2. ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis) อาจกระทำโดยวิธีประชุมปรึกษาด้วยการเชิญบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเด็กมาประชุมร่วมกันพิจารณาข้อเท็จจริงที่รวบรวมมาได้จากขั้นที่ 1
3. ขั้นการตรวจวินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) นำเอาผลขั้นวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 2 มาประกอบพิจารณาวินิจฉัยสาเหตุ การลงความเห็นเกี่ยวกับปัญหา อาจจะยังไม่สิ้นสุดจนกว่าจะค้นหาสาเหตุที่แท้จริง และมีหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ
4. ขั้นการสังเคราะห์ข้อมูลเข้าด้วยกัน (Synthesis) เป็นการศึกษาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยวิธีการ เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การทดสอบ และกลวิธีอื่น ๆ และนำข้อเท็จจริงที่ได้มาสังเคราะห์เข้ากับข้อเท็จจริงที่มีอยู่เดิม เพื่อช่วยให้เข้าใจลักษณะปัญหาและทำการวินิจฉัยปัญหาได้อย่างถูกต้อง
5. ขั้นการแก้ไขปัญหา (Treatment) เป็นการคิดหาวิธีการที่จะนำมาช่วยเหลือและแนะแนวทางเด็กในการแก้ไขปัญหาหรือการปรับตัวให้เหมาะสมต่อไป
6. ขั้นการติดตามผล (Follow-up) จะช่วยทำให้ทราบว่าขอบข่ายการศึกษารายกรณีมีประสิทธิผลข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

นิภา ศรีไพโรจน์ (2547: ออนไลน์) ได้กล่าวถึงลำดับขั้นตอนของการศึกษารายกรณี ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการศึกษา เป็นการกำหนดว่าจะศึกษาเรื่องอะไร ศึกษา กับใคร และเหตุใดจึงต้องศึกษา
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้เทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่จะนำมาสรุปผล
3. การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อเท็จจริงที่รวบรวมได้มาวินิจฉัยเพื่อสรุปผล หรือตั้งเป็นสมมติฐาน
4. การหาแนวทางในการแก้ปัญหา จากการวิเคราะห์ข้อมูลจะทราบว่าปัญหานั้น มาจากสาเหตุอะไรก็จะมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้โดยมุ่งแก้ที่สาเหตุหรือที่มาของปัญหานั้น
5. การติดตามผล เป็นขั้นที่สำคัญของการศึกษารายกรณีเพราะจะทำให้ผู้วิจัยทราบว่าแนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหานั้นได้ผลมากน้อยเพียงใด

นงลักษณ์ ประเสริฐ และจรินทร์ วินทะไชย์ (2548: 68 – 69) ได้จัดลำดับขั้นตอนการศึกษารายกรณีไว้ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูล (Collecting of the Necessary Data) จากแหล่งต่าง ๆ โดยใช้ทั้งกลวิธีไม่ใช้แบบทดสอบ (Non-Testing Techniques) และกลวิธีใช้แบบทดสอบ (Testing Techniques)

2. วิเคราะห์ (Analysis) และจัดหมวดหมู่ข้อมูล หรือแยกออกเป็นระบบ เช่น ด้านร่างกาย ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ และด้านสังคม เป็นต้น

3. วินิจฉัยปัญหา (Diagnosis) และตั้งสมมติฐาน เช่น ปัญหาการเรียน น่าจะมีสาเหตุจากสติปัญญา นิสัยการเรียน การคบเพื่อน ฯลฯ ปัญหาพฤติกรรมก้าวร้าว น่าจะมีสาเหตุจากการอบรมเลี้ยงดู การเลียนแบบ ฯลฯ ปัญหาการปรับตัว น่าจะมีสาเหตุจากการอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพของบุคคล ฯลฯ ปัญหาด้านเศรษฐกิจ น่าจะมีสาเหตุจากขาดผู้อุปการะ ความยากจน เล่นการพนันไม่ประหยัด ฯลฯ

4. สังเคราะห์ (Synthesis) เป็นการรวบรวมเนื้อหาตามสมมติฐานที่ตั้งไว้หากข้อมูลไม่เพียงพอจะต้องรวบรวมเพิ่มเติม

5. ให้ความช่วยเหลือ (Treatment) เช่น ให้การปรึกษา ขอความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม เป็นต้น

6. ติดตามผล (Follow-up) การให้ความช่วยเหลือ

7. ในกรณีที่มีปัญหารุนแรง เช่น บุคคลที่มีอาการทางจิต บุคคลที่เป็นอาชญากร บุคคลที่ติดสารเสพติด ฯลฯ จำต้องส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง

จากแนวคิดของนักจิตวิทยาและนักแนะแนวดังกล่าวข้างต้น พบว่ากระบวนการศึกษารายกรณีของแต่ละบุคคลมีความคล้ายคลึงกัน และพอจะสรุปกระบวนการการศึกษารายกรณีได้ 7 ขั้นตอน ซึ่งเป็นแนวทางให้ผู้วิจัยสามารถนำไปใช้ในการศึกษารายกรณีได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน เป็นการกำหนดว่าจะศึกษาเรื่องอะไร ศึกษากับใคร และเหตุใดจึงต้องศึกษา ซึ่งในการศึกษารายกรณีนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสาเหตุแนวโน้มออกกลางคันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อหาแนวทางและให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้ศึกษาต่อจนจบการศึกษามัธยมศึกษา

ขั้นที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล (Collecting of the Necessary Data) และการวิเคราะห์ข้อมูล (Analyzing of Data) โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน ทัศนศึกษา แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน รวมถึงร่องรอยหลักฐานอื่น ๆ ของโรงเรียน และนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายวิธีนำมาวิเคราะห์หาข้อเท็จจริง จัดหมวดหมู่ หรือแยกข้อมูลออกเป็นระบบ เพื่อง่ายและสะดวกต่อการทำความเข้าใจของผู้ถูกศึกษา

ในการรวบรวมข้อมูลที่สมควรใช้เทคนิคหรือเครื่องมือหลาย ๆ แบบเข้าด้วยกัน เพื่อให้เข้าใจถึงพฤติกรรมของบุคคลได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง สามารถตรวจสอบยืนยันความถูกต้อง

ของข้อมูลที่ได้ ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น (สมศักดิ์ ภูวิภาดาภรณ์. 2531: 12) เลือกลงใช้เทคนิคและกลวิธีต่าง ๆ ให้ถูกต้องและเหมาะสม เทคนิคต่าง ๆ ที่ใช้กันมีดังนี้ คือ การสังเกตและบันทึกการสังเกต (Observational Record) การสัมภาษณ์ (Interview) การเยี่ยมบ้าน (Home-Visit) อัตชีวประวัติ (Autobiography) สังคมมิติ (Sociometry) แบบสอบถาม (Questionnaire) แบบทดสอบ (Testing) และระเบียบวาระสะสม (Cumulative Record) (พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์. 2536: 7 – 8)

เทคนิคต่าง ๆ ทั้ง 9 เทคนิคมีรายละเอียดดังนี้

1. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการศึกษานักเรียนเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับตัวนักเรียนโดยการเฝ้าดูพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกมาในลักษณะที่เป็นจริงตามธรรมชาติ ทั้งที่เป็นไปตามสถานการณ์ปกติหรือสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยผู้สังเกตจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการแสดงพฤติกรรมนั้น ๆ เพียงแต่ผู้สังเกตจะต้องเฝ้าดู หรือแอบดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและพยายามจดจำไว้ แล้วมาบันทึกเพื่อเก็บไว้ศึกษาอ้างอิงต่อไป (ทศพร มณีศรีขำ. 2539: 35)

นักจิตวิทยาและนักแนะแนวหลายท่านได้ให้ความหมายของการสังเกตไว้ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529: 30) คือ การพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลาย ๆ สิ่งอย่างมีจุดมุ่งหมาย โดยการใช้อวัยวะรับสัมผัสส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งห้าส่วน (หู, ตา, จมูก, ลิ้น, ผิวหนัง)

พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์ (2536: 9) การสังเกตเป็นการดูด้วยตาและเห็นด้วยสมอง หมายถึง การมองดูอย่างพิถีพิถันเพราะสามารถจดจำสิ่งนั้น ๆ ได้ และนำผลที่วิเคราะห์ได้จาก การสังเกตไปใช้ได้ด้วยความเข้าใจ ซึ่งจะเป็นการดูทั้งต่อหน้าและลับหลัง โดยไม่ให้ผู้สังเกตรู้ตัว จะดูติดต่อกันนานเท่าใดก็ได้ ใช้ตาและหูเป็นเครื่องมือรับรู้และสมองดัดแปลงความหมายและมีการบันทึก

พนม ลิมอารีย์ (2538: 49) เป็นวิธีการศึกษาเด็กเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็ก โดยการเฝ้าดูพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาในลักษณะที่เป็นจริงตามธรรมชาติ ไม่มีการควบคุมสถานการณ์หรือสร้างสถานการณ์เพื่อให้ทราบพฤติกรรมที่ต้องการ ผู้สังเกตเฝ้าดูพฤติกรรมที่เกิดขึ้นและพยายามจดจำไว้ โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพฤติกรรม แต่พยายามช่วยให้การแสดงพฤติกรรมเป็นไปตามธรรมชาติ

นงลักษณ์ ประเสริฐ และจรินทร์ วินทะไชย์ (2548: 43) เป็นการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์หรือสัตว์อย่างมีเป้าหมายและเป็นระบบ โดยการดู เฝ้ามอง หรือฟังคำบอกเล่า ทำให้ได้เห็นหน้าตา ท่าทาง กริยา การแสดงออก ซึ่งบ่งบอกถึงความรู้สึกในใจ ช่วยให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ ทศนคติ การมองโลกของบุคคล เป็นวิธีการศึกษาเบื้องต้นในการรวบรวมข้อมูลข้อเท็จจริงได้ชัดเจน

ลักษณะ สรีวิวัฒน์ (2548: 51) หมายถึง วิธีการศึกษาบุคคลด้วยการมอง และเฝ้าดูพฤติกรรมที่แสดงออกมาในลักษณะที่เป็นธรรมชาติในสถานการณ์ปกติ หรือสถานการณ์ที่กำหนดขึ้น โดยไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับพฤติกรรมนั้น ๆ เพียงแต่เฝ้าดู แอบดูโดยไม่ให้รู้ตัว และพยายามจดจำพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นและทำการบันทึกลงในระเบียบพฤติกรรม เพื่อเก็บรวบรวมไว้เป็นข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์ในการศึกษารายกรณีต่อไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549: 17) การมองลักษณะที่ปรากฏ กิริยาท่าทางของนักเรียนอย่างเอาใจใส่ในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนอย่างมีจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือรายละเอียด หรือข้อเท็จจริงของนักเรียนที่จะนำมารวบรวมและพิจารณาในโอกาสที่มีความจำเป็น เพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การสังเกต หมายถึง การศึกษาพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีเป้าหมายและเป็นระบบ โดยการเฝ้าดูพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาในลักษณะที่เป็นธรรมชาติ ไม่ให้บุคคลนั้นรู้ตัว และพยายามจดจำพฤติกรรมแล้วนำมาบันทึกไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูล รายละเอียด หรือข้อเท็จจริงในการรวบรวมไว้เพื่อนำไปวิเคราะห์ในการศึกษารายกรณีต่อไป

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529: 32) ได้เสนอแนะจุดมุ่งหมายของการสังเกตไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงด้วยตนเอง
2. เพื่อเข้าใจพฤติกรรมที่แสดงออกของผู้ถูกสังเกตว่ามีลักษณะปกติหรือพัฒนาเหมาะสมหรือไม่ เพื่อใช้ประกอบการแนะนำบุคคล
3. เพื่อค้นหาสาเหตุบางประการ และนำมาใช้ในการให้คำปรึกษาและแนะแนว
4. เพื่อให้ผู้สังเกตเป็นผู้มีความรอบคอบและไวต่อการมีปฏิกริยาโต้ตอบจากสิ่งแวดล้อม ปรับตัวได้ดี และรวดเร็วในแต่ละสถานการณ์

ประเภทของการสังเกต

การสังเกตแบ่งได้หลายประเภท (ลักษณะ สรีวิวัฒน์. 2548: 51) ได้กล่าวถึงประเภทของการสังเกตตามลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเภทจุดมุ่งหมาย แยกเป็น 2 ชนิด คือ
 - 1.1 สังเกตเพื่อให้การช่วยเหลือทันที ในขณะที่ผู้ถูกศึกษากำลังทำกิจกรรมอยู่ หากพบว่าพฤติกรรมที่ผิดปกติ เช่น กำลังเรียนและขาดความสนใจในการเรียนก็จะดึงให้กลับมาสนใจในกิจกรรมที่ทำอยู่ในขณะนั้นทันที
 - 1.2 การสังเกตเพื่อรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลในรายละเอียด เพื่อประกอบการวินิจฉัยและเข้าใจพฤติกรรมของผู้ถูกศึกษาให้ถ่องแท้ เพื่อให้การช่วยเหลือให้ได้ตรงจุด

2. ประเภทการจดบันทึก จำแนกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 สังเกตโดยไม่มีการจดบันทึก เป็นการสังเกตพฤติกรรมที่ค่อนข้างปกติไม่มีอะไรเด่นหรือบ่งชี้ว่าเป็นปัญหาอย่างรุนแรง แต่จะแปลความหมายของพฤติกรรมที่สังเกตและให้ความช่วยเหลือโดยทันที และประเมินสถานการณ์ไว้เลยว่าได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้ว

2.2 สังเกตโดยมีการจดบันทึก พฤติกรรมที่พบเห็นค่อนข้างซับซ้อน ต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่าปกติ และต้องดูแลติดตามและหาข้อมูลรายละเอียดมากกว่าการสังเกตในระยะเวลาสั้น ๆ จึงต้องมีการจดบันทึกไว้เพื่อเก็บรายละเอียดให้ได้มาก ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้าใจและเป็นไปตามลำดับขั้นอย่างต่อเนื่อง

3. ประเภทลักษณะการสังเกต แบ่งออกเป็น 3 ชนิด

3.1 สังเกตอย่างไม่เป็นทางการ เป็นการสังเกตพฤติกรรมของผู้ถูกศึกษา โดยไม่มีการควบคุมองค์ประกอบใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นเวลาหรือสถานการณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นธรรมชาติและเป็นประจำ เช่น พฤติกรรมการทำกิจกรรมต่าง ๆ

3.2 สังเกตโดยกำหนดช่วงเวลาในการสังเกต ผู้สังเกตจะกำหนดเวลาล่วงหน้าและระยะเวลาในการสังเกต ทำให้ผู้สังเกตมีโอกาสรู้จักพฤติกรรมของผู้ถูกศึกษาได้ครอบคลุมมากกว่าการสังเกตพฤติกรรมน้อยครั้ง

3.3 สังเกตโดยเลือกสังเกตเฉพาะสถานการณ์ที่ต้องการ เป็นวิธีการสังเกตเลือกสถานการณ์ที่คาดว่าจะทำให้เกิดการรู้และเข้าใจในตัวผู้ถูกศึกษาได้ดีขึ้น เช่น การสังเกตพฤติกรรมในขณะที่กำลังเรียน

4. ประเภทสถานการณ์ แยกออกได้เป็น 2 ชนิด คือ

4.1 สังเกตชนิดที่ไม่ควบคุมสถานการณ์ เป็นการเฝ้าดูพฤติกรรมของผู้ถูกศึกษาในการทำกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวันอย่างอิสระ และผู้สังเกตไม่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องใด ๆ

4.2 สังเกตโดยมีการควบคุมสถานการณ์ ผู้สังเกตสร้างสถานการณ์ เช่น กำหนดบทบาทให้ผู้ถูกศึกษาแสดงและสังเกตดูว่าจะมีปฏิริยาต่อสถานการณ์นั้นอย่างไร

หลักการสังเกต

พนม ลิ้มอารีย์ (2538: 52) ได้เสนอแนะหลักการสังเกตที่จะช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวทำการสังเกตเด็กได้ดีขึ้นดังนี้

1. กำหนดสิ่งที่จะสังเกตให้ชัดเจนก่อนจะเริ่มการสังเกต
2. การสังเกตจะต้องสังเกตพฤติกรรมที่เกิดขึ้นควบคู่ไปกับสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมด้วยเสมอ
3. ทำการสังเกตเพียงคนเดียวในการสังเกตครั้งหนึ่ง ๆ จะทำให้ได้ผลการสังเกตอย่างละเอียด

4. สังเกตเด็กในขณะที่ทำกิจกรรมปกติ จะช่วยให้ครูสามารถทำนายพฤติกรรมของเด็กในอนาคตได้ดีที่สุด
 5. ทำการสังเกตเป็นระยะเวลายาวนาน ทำให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ไม่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง
 6. พยายามสังเกตเด็กทุก ๆ คน ช่วยให้ครูรู้จักเด็กทุกคนอย่างถ่องแท้และกว้างขวาง
 7. สังเกตเด็กในสถานการณ์วิกฤติซึ่งผิดแผกไปจากสถานการณ์ปกติบ้างจะช่วยให้ครูทราบบุคลิกภาพที่แท้จริงได้
 8. สังเกตเด็กเพื่อให้ได้มาซึ่งพฤติกรรมที่แท้จริงของเด็ก ควรมีการสังเกตหลาย ๆ คน จะช่วยป้องกันข้อบกพร่อง ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เที่ยงธรรมหรือการมีอคติของผู้สังเกต และได้ข้อมูลที่ละเอียดยิ่งขึ้นเมื่อนำมาพิจารณารวมกัน
 9. ควรสังเกตพฤติกรรมด้านใดด้านหนึ่งแต่เพียงด้านเดียวในการสังเกตครั้งหนึ่ง จะช่วยให้ไม่สับสนและมีความแม่นยำในการสังเกตมากยิ่งขึ้น
 10. ผู้สังเกตต้องพยายามฝึกฝนอย่าให้เกิดความลำเอียงและมีความเที่ยงตรงที่สุด
 11. การสังเกตจะมีคุณค่า หากมีการบันทึกไว้อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นหลักฐานนำไปค้นหาสาเหตุแห่งพฤติกรรมและคิดหาทางช่วยเหลือต่อไป
 12. การสังเกตที่ดีจะต้องตรวจสอบผลที่ได้ด้วยเครื่องมือวัดที่แน่นอนอื่น ๆ ประกอบด้วยเสมอ
 13. ควรสังเกตเด็กในสถานการณ์และระยะเวลาที่ต่าง ๆ กัน เพื่อช่วยให้ผู้สังเกตได้มองเห็นกระบวนพฤติกรรมที่แท้จริงของเด็กและแบบพัฒนาการที่สำคัญของเด็ก
 14. ต้องระลึกละเอียดว่าการสังเกตเพียงครั้งเดียวไม่เพียงพอ ต้องสังเกตหลาย ๆ ครั้ง แล้วนำข้อมูลที่เก็บสะสมไว้มาประมวล จะทำให้ครูเข้าใจเด็กได้ถูกต้องแม่นยำขึ้น
- จากการสังเกตจะทำการบันทึกการสังเกต (Observational Record) ดังนี้
- ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2548: 61) ได้จำแนกการบันทึกการสังเกตเป็น 3 แบบไว้ ดังนี้
1. แบบพรรณนาความ (Behavior Description) เป็นการจดบันทึกเรื่องราวเป็นถ้อยคำตามที่ผู้สังเกตพบเห็น
 2. การบันทึกการสังเกตโดยการใช้ระเบียบพฤติกรรม หมายถึง ระเบียบที่บันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับแต่ละคนโดยเฉพาะเป็นครั้งคราว

3. การบันทึกการสังเกตโดยการใช้อัตราส่วนประมาณค่า เป็นการบันทึกการสังเกตโดยการประเมินผลของผู้สังเกต เป็นการตัดสินใจว่ารายการนี้ที่ถูกต้องศึกษาที่ครูทำการสังเกตว่ามีคุณลักษณะที่ครูต้องการสังเกตมากน้อยเพียงไร

2. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเครื่องมือและกลวิธีที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษารายการณีนี้นิยมใช้กันอีกวิธีหนึ่ง เพราะเป็นการได้ข้อมูลโดยตรงด้วยการตอบด้วยปากเปล่า ซึ่งให้ความกระจ่างกว่าแบบสอบถาม และยังสามารถสังเกตเห็นสีหน้าท่าทางได้ว่ามีความจริงใจในการตอบมากน้อยเพียงไร เชื่อถือได้หรือไม่ (ลักษณะ สรวิวัฒน์. 2548: 102) การสัมภาษณ์มีความหมายและคำจำกัดความได้หลายความหมายขึ้นอยู่กับว่าการสัมภาษณ์นั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่ออะไรและผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นใคร (ทศพร มณีศรีขำ. 2539 : 48)

พนม ลิมอารีย์ (2538: 48) ได้ให้ความหมายของการสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนาหรือการพูดคุยกันระหว่างบุคคล 2 คน และการพูดคุยกันนั้นจะต้องมีจุดมุ่งหมายเฉพาะเรื่อง

นงลักษณ์ ประเสริฐ และจรินทร์ วินทะไชย์ (2548: 51) กล่าวว่า การสัมภาษณ์หมายถึง การสนทนา ซักถามระหว่างบุคคล 2 คนอย่างมีจุดมุ่งหมาย กลวิธีนี้เป็นกลวิธีสำคัญที่ช่วยให้ได้ข้อมูลอย่างรวดเร็ว กระจ่าง ชัดเจน ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ ผู้สัมภาษณ์สามารถอธิบายให้ผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจคำถามได้ชัดเจน และสามารถสังเกตปฏิกิริยาต่อคำถามต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นข้อมูลนำมาประกอบการพิจารณาเพิ่มความเข้าใจพฤติกรรมที่ศึกษานั้นได้ดีขึ้น

ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2548: 103) ได้สรุปความหมายของการสัมภาษณ์ หมายถึง การสนทนากันระหว่างบุคคลสองคนอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน โดยมีการเตรียมล่วงหน้าในเรื่องเนื้อหาที่จะสัมภาษณ์ ผู้ถูกสัมภาษณ์ สถานที่ และเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์

กล่าวโดยสรุป การสัมภาษณ์เป็นการสนทนากันระหว่างบุคคล 2 คนอย่างมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน สามารถสังเกตปฏิกิริยาต่าง ๆ และช่วยให้ได้ข้อมูลที่รวดเร็ว กระจ่างชัดเจน ซึ่งเป็นข้อมูลนำมาประกอบการพิจารณาเพิ่มความเข้าใจในพฤติกรรมได้ดียิ่งขึ้น

ประเภทของการสัมภาษณ์

ประเภทของการสัมภาษณ์ที่ใช้ในการแนะแนวหรือการให้คำปรึกษา (ลักษณะ สรวิวัฒน์. 2548: 104-105) ได้แบ่งแนวทางของการสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการรวบรวมข้อมูลในการทำการศึกษารายการณีนี้นี้

1. การสัมภาษณ์เพื่อความรู้จักคุ้นเคย (Getting Acquainted Interview) เป็นการพูดคุยกันในลักษณะธรรมดาในเรื่องที่คุ้นเคย ไม่มีพิธีรีตอง เป็นการร่วมแสดงความรู้สึกทั่ว ๆ ไป เพื่อช่วยให้เกิดความคุ้นเคยกัน

2. การสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริง (Fact Finding Interview) เป็นการพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องราวที่เป็นมาแล้วหรือกำลังเป็นอยู่ในขณะนั้น เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมและตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูล โดยมีการสังเกตอาการปฏิกิริยา ลักษณะทางร่างกาย รวมไปถึงร่องรอยอื่น ๆ ร่วมด้วย

พรจันท์ เจียรอดิศักดิ์ (2536: 12) กล่าวว่ากระบวนการของการสัมภาษณ์ประกอบด้วย

1. การเตรียมการสัมภาษณ์ ควรติดต่อกับผู้สัมภาษณ์ เตรียมสถานที่ใช้สัมภาษณ์ และกำหนดวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง

2. การดำเนินการสัมภาษณ์ ผู้สัมภาษณ์ควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ถูกสัมภาษณ์ พยายามรักษามรรยาทที่ดี โดยใช้คำถามที่ดี รู้จักถามให้ถูกจังหวะ สนใจในคำตอบหรือเรื่องที่ถูกสัมภาษณ์เล่าให้ฟัง ไม่ควรคาดหวังให้ผู้ถูกสัมภาษณ์บอกทุกสิ่งทุกอย่าง กำหนดเวลาของการสัมภาษณ์ให้เหมาะสม ควรยุติการสนทนาที่ให้ผลในทางบวก และกำหนดนัดหมาย วัน เวลา สำหรับการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

3. การบันทึกการสัมภาษณ์ ควรบันทึกผลการสัมภาษณ์ทันที บันทึกแต่ใจความสำคัญ ๆ และบันทึกผลทุกครั้ง จะช่วยให้ระลึกถึงเรื่องราวของการสัมภาษณ์และทราบความเป็นไปต่าง ๆ ของผู้ถูกสัมภาษณ์

กมลรัตน์ หล้าสูงวงษ์ (2529: 99 - 108) กล่าวถึงการใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เทคนิคทั่วไป จะใช้เทคนิค 4 ประการ คือ

1.1 การสังเกต (Observation) คือ การใช้ข้อวัตรรับสัมผัสทั้งห้า (ตา, หู, จมูก, ลิ้น, กายหรือผิวหนัง) หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง โดยเฉพาะตาสัมผัสสิ่งเร้าต่าง ๆ และตีความหมายจากการสัมผัสนั้น

1.2 การฟัง (Listening) คือ การให้หูฟังคำบอกเล่าแล้วตีความหมายจากสิ่งที่ได้ยิน

1.3 การใช้คำถาม (Questioning) คือ การถามบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวกับเรื่องที่ถูกสัมภาษณ์เล่าไปแล้ว แต่ยังไม่กระจ่าง หรือถามในสิ่งที่ยังไม่ได้เล่า การใช้คำถามควรให้ความเป็นมิตร มีความตั้งใจที่จะช่วยเหลือ มีน้ำเสียงที่เหมาะสม

1.4 การพูด (Talking) อาจเป็นการพูดในลักษณะการใช้คำถามหรือในลักษณะไม่ใช้คำถาม เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจสิ่งที่พูดได้ดียิ่งขึ้น หรือทำให้มีกำลังใจที่จะต่อสู้หรือแก้ปัญหาต่อไป ควรแสดงการยอมรับเจตคติและความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ ควรเลือกใช้ภาษาและถ้อยคำที่เหมาะสมกับระดับการศึกษาและวัยของผู้ถูกสัมภาษณ์ และพยายามพูดเพื่อควบคุมให้การสัมภาษณ์อยู่ในขอบเขตหรือเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ

2. เทคนิคเฉพาะ

2.1 การสร้างสายสัมพันธ์ (Rapport) ทำให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เกิดความคุ้นเคยเป็นกันเอง รู้สึกเป็นมิตร ไว้วางใจ เต็มใจที่จะเปิดเผยความลับหรือความรู้สึกที่แท้จริงออกมา

2.2 การแสดงความเห็นใจ (Sympathy) การพูดหรือแสดงสีหน้าท่าทางให้เห็นว่าเข้าใจ และเห็นใจต่อปัญหาที่เกิดขึ้น

2.3 การแสดงอารมณ์ร่วม (Empathy) ผู้สัมภาษณ์เคยประสบกับปัญหาเช่นนั้นมาก่อนจึงเกิดความรู้สึกและอารมณ์ร่วมกับผู้ถูกสัมภาษณ์ แต่ควรระวังในการใช้เพราะถ้ามากเกินไปจะมองไม่เห็นปัญหาและแนวทางแก้ไข

2.4 การทำให้มั่นใจ (Assurance) คือ การให้กำลังใจผู้ถูกสัมภาษณ์ด้วยการพูดหรือแสดงให้เห็นว่าปัญหาจะได้รับการแก้ไขจนสุดความสามารถเท่าที่จะทำได้ เพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์พยายามเปิดเผยความจริงออกมาให้มากที่สุด ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจปัญหาชัดเจนขึ้น และมองแนวทางแก้ไขได้มากขึ้น

2.5 การแสดงความเห็นด้วย (Approval) ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบว่าผู้สัมภาษณ์รู้สึกหรือมีความคิดเห็นด้วยกับการพูดหรือการกระทำที่เล่าให้ฟัง ทำให้มีกำลังใจและเชื่อมั่นในตนเอง จนสามารถมองเห็นแนวทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.6 การสร้างอารมณ์ขัน (Sense of Humor) คือ ผ่อนคลายความตึงเครียดของปัญหาหรือบรรยากาศในการสัมภาษณ์ด้วยการพูดหรือกระทำบางสิ่งที่น่าสนใจ แต่ควรระวังและใช้ในสถานการณ์ที่เหมาะสม

2.7 การทำให้เกิดความกระจ่างแจ้ง (Clarification) คือ การพยายามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าใจถึงสิ่งที่พูดหรือกระทำ หรือเข้าใจสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้นตามที่ให้การสัมภาษณ์มาทั้งหมด

2.8 การสะท้อนความรู้สึก (Reflection of Feeling) คือ การที่ผู้สัมภาษณ์ตีความหมายของข้อความที่ผู้ถูกสัมภาษณ์พูดด้วยวิธีถอดข้อความนั้นเป็นคำพูดใหม่และเน้นด้านความรู้สึกมากกว่าด้านเนื้อหาคำพูดซึ่งเกิดจากความคิด

2.9 การใช้ความเงียบ (Silence Technic) คือ การหยุดพูดทั้ง 2 ฝ่ายเพื่อใช้ความคิดและรวบรวมบางสิ่งที่ยังไม่ได้พูด เพื่อทำให้มีลำดับในการพูดเป็นเรื่องราวหรือการตัดสินใจว่าควรพูดหรือไม่

3. การเยี่ยมบ้าน (Home-Visit) เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลอย่างละเอียดและศึกษาข้อเท็จจริงของบุคคล โดยการสังเกตสภาพความเป็นอยู่ที่บ้าน ความสัมพันธ์ในครอบครัวและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการสัมภาษณ์ การสนทนากับผู้ปกครองหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในชุมชนเดียวกัน (นงลักษณ์ ประเสริฐ; และจรินทร์ วินทะไชย์. 2548: 71) ทำให้เกิดความเข้าใจและรู้จักบุคคล

ได้อย่างเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น อันนำไปสู่การช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม (ลักษณะ สิริวัฒน์. 2548: 168)

นักจิตวิทยาและนักแนะแนวหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของการเยี่ยมบ้านไว้ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ (2529: 121) กล่าวถึงความหมายของการเยี่ยมบ้าน คือ การที่บุคคลหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประวัติทางบ้านและครอบครัวของผู้รับการศึกษา โดยการไปดูสภาพที่แท้จริงของผู้รับการศึกษาที่บ้านว่ามีสภาพแวดล้อมของบ้านและครอบครัวเป็นอย่างไร สอดคล้องหรือขัดแย้งกับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือจากวิธีการรวบรวมข้อมูลอื่น ๆ หรือไม่

พนม ลิมอารีย์ (2538: 155) กล่าวว่า การเยี่ยมบ้าน หมายถึง การที่ครูหรือผู้แนะแนวไปพบปะกับบิดา มารดา หรือผู้ปกครองของนักเรียนที่บ้าน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน ทั้งยังช่วยให้ครูและผู้แนะแนวได้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียน ตลอดจนเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อครู โรงเรียน และนักเรียนอีกด้วย

ลักษณะ สิริวัฒน์ (2548: 169) ได้สรุปไว้ว่า การเยี่ยมบ้าน หมายถึง การสร้างความคุ้นเคยและสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูหรือผู้แนะแนว หรือผู้ให้คำปรึกษาด้วยการไปพบปะกับบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องในครอบครัวที่บ้าน ซึ่งช่วยให้เห็นสภาพความเป็นอยู่และสภาพแวดล้อมในครอบครัวของรายกรณีที่ถูกศึกษา ตลอดจนทราบเจตคติของบุคคลต่าง ๆ ในบ้านที่มีต่อรายกรณีที่ถูกศึกษาเองหรือผู้อื่น อันจะนำไปสู่การรู้จักและมีความเข้าใจในตัวเขามากยิ่งขึ้น และยังเป็นความร่วมมือกันกับทุก ๆ ฝ่ายที่ทำให้สามารถช่วยเหลือรายกรณีที่ถูกศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การเยี่ยมบ้าน หมายถึง การรวบรวมข้อมูลและศึกษาข้อเท็จจริงของบุคคลอย่างละเอียด โดยการสังเกต สนทนา สัมภาษณ์สภาพความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ตลอดจนสร้างความคุ้นเคยและสัมพันธภาพที่ดี ทำให้ได้ทราบเจตคติของบุคคลต่าง ๆ ที่มีต่อรายกรณี อันจะนำไปสู่การรู้จักและเข้าใจในบุคคลที่ถูกศึกษามากยิ่งขึ้น

จุดประสงค์ของการเยี่ยมบ้านนักเรียน

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2531: 195) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์ของการเยี่ยมบ้านนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่างครูกับบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง
2. เพื่อรู้จักและเข้าใจนักเรียนได้ถูกต้องยิ่งขึ้น
3. เพื่อทราบข้อเท็จจริงและสภาพที่แท้จริงของนักเรียนในขณะที่อยู่บ้าน เช่น สภาพแวดล้อม เจตคติของบิดา มารดา หรือผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน
4. เพื่อหาทางแก้ไข (Remedial) ป้องกัน (Preventive) และพัฒนา (Development) นักเรียนให้ไปในแนวทางที่ดี

ข้อปฏิบัติหรือขั้นตอนในการเยี่ยมบ้าน (กมลรัตน์ หล้าสูงงษ์. 2529: 122 – 123)

1. ขั้นเตรียมการก่อนเยี่ยมบ้าน

1.1 ควรเตรียมการกำหนดจุดมุ่งหมายที่จะไปเยี่ยมบ้าน

1.2 มีการนัดหมายกำหนดวัน เวลาที่จะไปเยี่ยมบ้าน

2. ขณะเยี่ยมบ้าน ควรปฏิบัติดังนี้

2.1 แสดงสัมมาคารวะต่อเจ้าของบ้านและแสดงความเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี

2.2 ควรใช้การสังเกตสิ่งที่พบเห็นและพยายามจดจำให้ได้มากที่สุด

2.3 ระยะเวลาของการสัมภาษณ์หรือการสนทนาควรหาทางสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสร่วมสนทนาด้วย เพื่อสังเกตสัมพันธภาพของเด็กกับผู้ปกครอง

2.4 พยายามกระตุ้นให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น เจตคติต่อสิ่งต่าง ๆ โดยเฉพาะเด็กและโรงเรียนให้มากที่สุด

2.5 ควรกล่าวถึงเด็กในด้านดีที่เป็นจริง

2.6 ไม่ควรทำตัวเป็นพิธีรีตอง

2.7 ช่วงเวลาในการเยี่ยมบ้านประมาณ 30-60 นาที หรือสังเกตจากกริยาอาการของเจ้าของบ้านที่แสดงว่าอึดอัดหรือมีธุรกิจที่ต้องทำ

3. หลังการเยี่ยมบ้าน ควรมีการจดบันทึกสิ่งต่าง ๆ ที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์ทันทีในแบบฟอร์มบันทึกการเยี่ยมบ้าน

4. **อัตชีวประวัติ (Autobiography)** เป็นการเขียนรายงานสภาพเหตุการณ์ของตนเองในอดีต ปัจจุบัน และแผนการในอนาคต ซึ่งอาจเขียนข้อความตามโครงเรื่องที่กำหนดให้หรือเขียนอย่างอิสระ ทำให้ได้ข้อมูลหลักที่สำคัญ ได้แก่ ภูมิหลัง การศึกษา พฤติกรรม เจตคติ ความถนัด ความปรารถนา ฯลฯ เป็นประโยชน์ทั้งด้านผู้ศึกษาและให้โอกาสบุคคลวิเคราะห์ตนเองด้วย (นงลักษณ์ ประเสริฐ; และจรินทร์ วินทะไชย์. 2548: 61) และเป็นเครื่องมือหรือวิธีการอย่างหนึ่งซึ่งได้นำเข้ามาเป็นส่วนร่วมในการแนะแนว เพื่อหาข้อเท็จจริงหรือศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลในการเขียนรายงานเกี่ยวกับอัตชีวประวัติ เป็นโอกาสที่เด็กจะได้ระบายหรือเล่าเรื่องต่าง ๆ ของตนเอง (สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ. 2531: 163) ซึ่งนักจิตวิทยาและนักแนะแนวได้ให้ความหมายของคำว่าอัตชีวประวัติไว้ดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงงษ์ (2529: 138) อัตชีวประวัติ คือ การที่บุคคลได้เขียนบรรยายประวัติความเป็นมาของตนเองตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนความคาดหวังในอนาคต การบรรยายจะเกิดความรู้สึกนึกคิดของบุคคลนั้นต่อตนเอง ทำให้ผู้อ่านทราบถึงความรู้สึกนึกคิดที่ไม่เคยแสดงออกมาหรือเล่าให้ใครฟัง จะเป็นเครื่องมือที่สะท้อนให้เห็นตัวเองมากที่สุด

พนม ล้อมอารีย์ (2538: 108) อัจฉริยประวัติ คือ การที่บุคคลเขียนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเองและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตน ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต รวมทั้งสภาพของผู้เขียนในปัจจุบัน ตลอดจนปัญหาและความมุ่งหวังต่าง ๆ ในชีวิตผู้เขียนด้วย

ลักขณา สริวัฒน์ (2548: 124) ได้ให้ความหมายอัจฉริยประวัติว่าเป็นเครื่องมือและกลวิธีที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลที่เปิดโอกาสให้เจ้าตัวเป็นผู้เขียนบรรยายเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเองได้ตามใจชอบโดยไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ ดังนั้น ข้อมูลทั้งหมดที่ปรากฏในอัจฉริยประวัติจึงช่วยให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ และความต้องการของผู้เขียนได้อย่างกว้างขวาง

จากแนวคิดความหมายของอัจฉริยประวัติหลาย ๆ แนวคิดนั้น สรุปได้ว่า อัจฉริยประวัติ หมายถึง เครื่องมือหรือวิธีการอย่างหนึ่งเพื่อหาข้อเท็จจริงและศึกษานักบุคคล โดยให้เขียนเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติบุคคลที่ศึกษาตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต ทำให้ทราบถึงข้อมูลต่าง ๆ ที่สำคัญเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ศึกษา ซึ่งยังได้สะท้อนบุคคลที่ศึกษาให้เห็นตนเองและได้วิเคราะห์ตนเองด้วย

วัตถุประสงค์ในการเขียนอัจฉริยประวัติ (ลักขณา สริวัฒน์. 2548: 125) กล่าวว่า อัจฉริยประวัติจัดเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของรายกรณีที่ถูกศึกษาและมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้รายกรณีที่ถูกศึกษาได้คิดถึงเรื่องราวของตนเองอย่างมีหลักเกณฑ์
2. เพื่อช่วยให้ผู้ทำการศึกษารายกรณีได้ทราบสิ่งเกี่ยวกับตนเอง (Self-Concept) ของรายกรณีที่ถูกศึกษา
3. เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับรายกรณีที่ถูกศึกษาและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้มากขึ้น
4. เพื่อช่วยให้รายกรณีที่ถูกศึกษาได้พิจารณาเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน และแผนชีวิตในอนาคต และช่วยให้มีโอกาสวิเคราะห์สาเหตุของความรู้สึก เจตคติ หรือความขัดแย้งในใจตนเองเป็นการช่วยให้เข้าใจตนเองดีขึ้น

รูปแบบของอัจฉริยประวัติ (จำเนียร ชวงโชติ. 2544: 181) กล่าวว่า โดยหลักวิชาการแล้วผู้ชำนาญการส่วนมากเห็นด้วยว่าแบบอัจฉริยประวัติควรมี 2 แบบ คือ

1. แบบกำหนดหัวข้อให้เขียน (Structured or controlled autobiography) ซึ่งครู ผู้แนะแนว หรือผู้ให้คำปรึกษา เป็นผู้กำหนดหัวข้อหรือเค้าโครงเรื่องให้เขียนจะเป็นประโยชน์สำหรับเด็กที่ไม่คล่องทางภาษา เพราะสามารถเขียนสั้น ๆ ตรงตามหัวข้อที่กำหนดให้ ช่วยให้นักเรียนจัดระเบียบความคิดของตนได้ดีกว่าการเขียนโดยเสรี และช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวสามารถรวบรวมรายละเอียดต่าง ๆ ในแต่ละหัวข้อปัญหาได้ง่ายและรวดเร็ว

2. แบบให้เขียนโดยเสรีหรือตามใจชอบ (Unstructured or uncontrolled or free-essay autobiography) ซึ่งครู ผู้แนะแนว หรือผู้ให้คำปรึกษาให้เขียนเองโดยเสรีหรือตามใจชอบ จะเป็นประโยชน์ต่อการให้คำปรึกษามากเพราะช่วยเปิดเผยบางสิ่งบางอย่างที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจหรือบุคลิกภาพของบุคคลให้ปรากฏออกมาได้มากกว่าแบบให้เขียนตามหัวข้อที่กำหนดให้ แต่ยากต่อการตีความหมาย

การวิเคราะห์อัตชีวประวัติ โฟรห์ลิช และฮอยท์ (Froehlich & Hoyt. 1959) ได้ให้แนวทางในการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

1. การพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ขาดหายไปหรือการเว้นข้อความบางอย่าง (Omission) เป็นการวิเคราะห์สิ่งที่ผู้เขียนจะเว้นไว้ไม่กล่าวถึง

2. ความยาวของอัตชีวประวัติ (Length) เป็นการวิเคราะห์ความยาวของประวัติที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ของผู้เขียนกับผู้ให้เขียน แรงจูงใจที่อยากจะเขียน และการเห็นประโยชน์ที่ได้จากการเขียน ความสบายใจและความพร้อมที่จะระบายความในใจ

3. คำศัพท์ที่ใช้ (Vocabulary) เป็นการวิเคราะห์คำศัพท์ที่ใช้เขียนซึ่งแสดงถึงลักษณะต่าง ๆ ของผู้เขียน เช่น ระดับการศึกษา อารมณ์ของผู้เขียน

4. ระดับความลึกของความรู้สึก (Level of Depth of Expression) เป็นการวิเคราะห์ถึงเนื้อเรื่องที่เขียนว่ามีรายละเอียดมากน้อยเพียงใด ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกที่ซ่อนเร้นอยู่ในจิตใจของผู้เขียน

5. การจัดลำดับความคิด (Organization) เป็นการวิเคราะห์การเล่าเรื่องราวเป็นขั้นตอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต แสดงถึงการจัดลำดับความคิด ระดับการศึกษา และความสามารถในการจำของผู้เขียน

6. การกลบเกลื่อน (Gloss) เป็นการวิเคราะห์ถึงความพยายามปกปิดบางสิ่งบางอย่างในเรื่องราวของตนเอง โดยมักจะใช้กลไกทางจิตวิทยาในการป้องกันตนเอง

7. ลักษณะของการเขียน (Appearance) เป็นการวิเคราะห์ถึงการที่ผู้เขียนได้ผูกเรื่องราวขึ้นมาเองโดยปราศจากข้อมูลความจริง เพื่อล่อหลอกให้ผู้อ่านเข้าใจผิดไปจากข้อเท็จจริง

8. การแต่งเรื่องขึ้นเอง (Fabrication) เป็นการวิเคราะห์ถึงลักษณะของกระดาษที่เขียน ลายมือ และรูปแบบของการเขียน ความสะอาด ความเป็นระเบียบ ซึ่งแสดงถึงความตั้งใจในการเขียนและลักษณะนิสัยของผู้เขียน

9. ความผันแปรของปฏิกริยา (Tonal Variations) เป็นการวิเคราะห์ถึงการเล่าเรื่องราวพร้อมกับแสดงอารมณ์เมื่อเล่าเรื่องนั้น ๆ โดยแตกต่างกันไปตามเรื่องที่เล่า

5. **สังคมมิติ (Sociometry)** เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่ครูหรือผู้แนะแนวใช้ศึกษานักเรียนของตน เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนที่เรียนอยู่ห้องเดียวกันว่ามีความสัมพันธ์กันเป็น

อย่างไร เป็นการศึกษาบรยากาศทางสังคมและอารมณ์ภายในห้องเรียน โดยเกี่ยวข้องกับความรู้สึกของนักเรียนในด้านพึงพอใจ รังเกียจ และเฉย ๆ ซึ่งนักเรียนแต่ละคนแสดงต่อนักเรียนคนอื่น ๆ (พนม ลิมอารีย์. 2538: 122) คำว่า สังคมมิติ บางทีเรียกว่า สังคมสัมพันธ์ เป็นคำที่มาจากภาษาลาติน มีความหมายว่า การวัดทางสังคม หรือการวัดความร่วมมืองาน (Companion) (ทศพร มณีศรีขำ. 2539: 130) นักจิตวิทยาและนักแนะแนวได้ให้ความหมายของสังคมมิติไว้หลายท่านดังต่อไปนี้

กมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529: 184) สังคมมิติ คือ เครื่องมือที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคมหรือในกลุ่มว่ามีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะใด

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2531: 148) สังคมมิติเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่ใช้ศึกษาสถานภาพทางสังคม (Social Status) ของเด็ก โครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ของกลุ่ม และความสัมพันธ์เชิงสังคมระหว่างเด็กแต่ละคนกับเด็กอื่นที่ร่วมสังคมกับเขา

พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์ (2536: 14 – 15) สังคมมิติเป็นเครื่องมือแนะแนวประเภทหนึ่งที่ใช้เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทางสังคมของนักเรียน โครงสร้างทางสังคมของกลุ่มนักเรียน ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างนักเรียนแต่ละคนกับนักเรียนอื่น ๆ

ทศพร มณีศรีขำ (2539: 131) สังคมมิติเป็นการนำวิธีการศึกษาบุคคลที่อยู่ในสังคมกลุ่มเดียวกันโดยมีการพิจารณาโครงสร้างทางสังคมของการอยู่ร่วมกัน รวมทั้งศึกษาสถานภาพทางสังคมของแต่ละบุคคลในสถานการณ์หรือเหตุการณ์หนึ่ง ๆ ว่าสมาชิกของกลุ่มสังคมนั้นมีความสัมพันธ์กันในระดับใด

จำเนียร ชวงโชติ (2544: 154) สังคมมิติเป็นเครื่องมือวัดอันหนึ่งใช้เพื่อศึกษาถึงสถานภาพทางสังคมของเด็ก โครงสร้างทางสังคมของกลุ่ม และความสัมพันธ์เชิงสังคมระหว่างเด็กแต่ละคนกับเด็กอื่นที่ร่วมสังคมกับเขา

นงลักษณ์ ประเสริฐ และจรินทร์ วินทะไชย์ (2548: 57) สังคมสัมพันธ์เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลเชิงคณิตศาสตร์เกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ของบุคคลกับกลุ่มเพื่อนตามสถานการณ์ที่กำหนด ซึ่งอาจแสดงด้วยแผนภาพหรือปริมาณการรับรู้ของเพื่อนที่คุ้นเคย บ่งบอกให้ทราบถึงลักษณะเด่น/ด้อยของบุคคล นับเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้นักแนะแนวเข้าใจและทำการศึกษาค้นคว้าได้ง่าย

ลักขณา สริวัฒน์ (2548: 159) สังคมมิติ หมายถึง การศึกษาสภาพทางสังคมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในกลุ่มว่าได้รับการยอมรับจากกลุ่มหรือไม่และมากน้อยเพียงใด โดยการใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์

สรุปได้ว่า สังคมมิติ หมายถึง เครื่องมือและกลวิธีชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาสถานภาพทางสังคม โครงสร้างทางสังคม และความสัมพันธ์เชิงสังคมของกลุ่มบุคคลที่ศึกษารายกรณี โดยการใช้วิธีการทางคณิตศาสตร์

วัตถุประสงค์ของสังคมมิติ

สังคมมิติเป็นเครื่องมือและกลวิธีชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษา
รายกรณี โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ (ลักขณา สิริวัฒน์. 2548: 159)

1. เพื่อให้ทราบว่าบุคคลที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันมีความสัมพันธ์กันอย่างไร มีลักษณะ
โครงสร้างทางสังคมอย่างไร และปรากฏเป็นกลุ่มย่อย ๆ ออกเป็นจำนวนเท่าไร
2. เพื่อทราบว่าบุคคลในกลุ่มย่อย ๆ แต่ละกลุ่มนั้นมีใครบ้าง แต่ละกลุ่มมีลักษณะเป็น
อย่างไร
3. เพื่อทราบว่าบุคคลใดที่ได้รับเลือกจากเพื่อนในกลุ่มบ้างและบุคคลใดไม่ค่อยได้
รับเลือก
4. เพื่อทราบว่าบุคคลใดที่ได้รับความนิยมหรือเพื่อนชอบจากกลุ่มมากที่สุด
5. เพื่อทราบว่าบุคคลใดที่ไม่ได้รับเลือกจากเพื่อนในกลุ่มนั้นเลย
6. เพื่อทราบถึงสาเหตุของความสัมพันธ์กันระหว่างบุคคลในกลุ่ม
7. เพื่อการคัดเลือกบุคคลไปทำการศึกษาหรือเป็นข้อมูลประกอบการศึกษารายกรณี
8. เพื่อเป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้คัดเลือกบุคคลที่มีปัญหาทางสังคมให้ได้รับการช่วยได้อย่าง
เหมาะสม
9. เพื่อช่วยให้รายกรณีที่ถูกศึกษามีโอกาสและสามารถปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่าง
เหมาะสม และสามารถดำเนินชีวิตให้เป็นสุขได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ๆ

ลำดับขั้นของการทำสังคมมิติ

พนม ลิมอารีย์ (2538: 123) ได้กล่าวถึง ลำดับขั้นของการทำสังคมมิติที่สำคัญมีอยู่
4 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 การกำหนดสถานการณ คือ การที่ครูหรือผู้แนะแนวกำหนดสถานการณ
เพื่อให้นักเรียนเลือกเพื่อน ในการกำหนดสถานการณที่กำหนดจะต้องช่วยเปิดเผยให้ทราบสถานภาพ
(การยอมรับ) ทางสังคมของบุคคล ช่วยเปิดเผยให้ทราบความสามารถในการเป็นผู้นำของนักเรียน
และช่วยเปิดเผยให้ทราบถึงการช่วยเหลือกันทางด้านวิชาการของนักเรียน

วิธีดำเนินการในขั้นนี้มีดังต่อไปนี้

1. ครูแจกกระดาษที่มีขนาด 3x4 นิ้ว แล้วให้นักเรียนเขียนชื่อและนามสกุลของตนไว้ที่
หัวกระดาษ พร้อมทั้งเขียนวันที่และห้องเรียนกำกับไว้ด้วย
2. ครูบอกสถานการณหรือคำถามที่ครูต้องการให้นักเรียนเลือกเพื่อน
3. ให้นักเรียนเขียนชื่อเพื่อนลงไปในแผ่นกระดาษที่แจกให้ โดยให้เรียงลำดับ
ความสำคัญ
4. ให้นักเรียนส่งแผ่นกระดาษที่เขียนชื่อเพื่อนเรียบร้อยแล้วคืนกลับมาให้ครู

ขั้นที่ 2 การทำตารางแสดงผลที่ได้ คือ การที่ครูหรือผู้แนะนำผลการเลือกเพื่อนของนักเรียนแต่ละคนมาลงตาราง เพื่อศึกษาดูว่านักเรียนแต่ละคนเลือกใครเป็นเพื่อนบ้าง และได้รับเลือกมากน้อยเพียงไร

ขั้นนี้มีวิธีดำเนินการดังต่อไปนี้

1. เขียนชื่อนักเรียนทุกคนลงในตารางที่ครูได้จัดเตรียมไว้ โดยเขียนเรียงลำดับตามตัวอักษร สำหรับชื่อนักเรียนนี้เขียน 2 ครั้ง คือ เขียนสดมภ์ตามยาวและสดมภ์ตามขวาง ให้สดมภ์ตามยาวเป็นผู้เลือก และสดมภ์ตามขวางเป็นผู้ถูกเลือก
2. ใส่อันดับการเลือกเพื่อนของนักเรียนแต่ละคนลงไป โดยกรอกให้ตรงกับสดมภ์ของผู้ที่ถูกเลือก ผู้ที่ได้รับเลือกอันดับหนึ่งก็ใส่หมายเลข 1 ผู้ที่ได้รับเลือกอันดับสองก็ใส่หมายเลข 2 และผู้ที่ได้รับเลือกอันดับสามก็ใส่หมายเลข 3
3. เมื่อกรอกผลการเลือกเพื่อนของนักเรียนหมดทุกคนแล้ว ทำการรวมคะแนนการได้รับเลือกของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละอันดับ และผลรวมการได้รับเลือกทั้งหมด แล้วนำผลรวมแต่ละอย่างไปใส่ในช่องรวมข้างล่าง

ขั้นที่ 3 การสร้างแผนผังสังคมมิติ คือ การที่ครูนำผลที่ได้จากตารางแจกแจงการเลือกเพื่อนในขั้นที่สองมาแสดงเป็นแผนผังแสดงความสัมพันธ์ทางสังคม

ขั้นนี้มีวิธีการทำดังนี้

1. กำหนดสัญลักษณ์แทนนักเรียนหญิงและนักเรียนชายให้แตกต่างกัน เช่น

○	=	นักเรียนชาย	□	=	นักเรียนหญิง
---	---	-------------	---	---	--------------
2. กำหนดสัญลักษณ์แสดงการเลือกของแต่ละอันดับ เช่น

—————▶	อันดับหนึ่ง
-----▶	อันดับสอง
.....▶	อันดับสาม
3. กำหนดให้คนที่ได้รับเลือกมากที่สุดอยู่ตรงกลาง และคนที่ได้รับเลือกคะแนนรองลงมาอยู่ถัดออกไปตามลำดับ ให้คนที่ได้รับเลือกน้อยที่สุดหรือไม่ได้รับเลือกเลยอยู่นอกสุด
4. บอกให้ทราบถึงจำนวนนักเรียนทั้งหมดในชั้น จำนวนนักเรียนชาย นักเรียนหญิง โรงเรียน วัน เดือน ปีที่ทำสังคมมิติ และสถานการณ์ที่กำหนดให้นักเรียนเลือกเพื่อน

ขั้นที่ 4 การตีความหมาย คือ การที่ครูหรือผู้แนะนำวิเคราะห์บรรยากาศทางสังคมและอารมณ์ของนักเรียนในห้อง โดยดูจากแผนผังสังคมมิติที่ได้จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ในการตีความหมายแผนผังสังคมมิติจะต้องพิจารณาว่านักเรียนในชั้นมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างไร การแบ่งกลุ่มเป็นก็กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีใครบ้าง ลักษณะของกลุ่มเป็นอย่างไร มีใครเป็นดาราของกลุ่ม มีใครบ้างที่อยู่โดดเดี่ยว และมีใครบ้างที่ถูกทอดทิ้ง จะทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนในชั้นและค้นหาสาเหตุว่าเป็นเพราะเหตุใด จะได้ให้ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

นอกจากนี้ ยังมีอีกวิธีหนึ่งที่นิยมใช้กันมากควบคู่กับสังคมมิติในปัจจุบัน คือ กลวิธี “ใครเอ่ย” (Guess Who or Who’s Who technique) (กมลรัตน์ หล้าสูงวงษ์. 2529 : 202)

กลวิธี “ใครเอ่ย” คือ แบบสอบถาม “ใครเอ่ย” เป็นกลวิธีหนึ่งที่ใช้สำหรับการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับนักเรียน โดยครูหรือผู้แนะแนว เป็นผู้เขียนลำดับของคำถามที่บรรยายเกี่ยวกับคุณลักษณะต่าง ๆ ของนักเรียนในห้องเรียน และนักเรียนแต่ละคนจะได้รับการขอร้องให้เขียนชื่อบุคคลในห้องเรียน รวมทั้งตัวนักเรียนเองที่เขาคิดว่ามีลักษณะที่ตรงกันหรือใกล้เคียงกับคำถามเหล่านั้น (พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์. 2536: 16) การดำเนินงานเกี่ยวกับกลวิธี “ใครเอ่ย” จะต้องแน่ใจก่อนว่าเด็กทุกคนในชั้นเรียนได้รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดีแล้ว จึงจะสามารถตอบคำถามได้ถูกต้อง และต้องทำให้เด็กไว้วางใจได้ว่าการตอบคำถามของเขาจะได้รับการปกปิดไว้เป็นความลับ การวิเคราะห์ผลของกลวิธีนี้จะควบคู่ขนานไปกับข้อทดสอบสังคมมิติ (จำเนียร ชวงโชติ. 2544: 175)

“ใครเอ่ย” มีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามชื่อผู้ที่มีลักษณะพฤติกรรมต่าง ๆ ทั้งทางบวกและทางลบ เช่น

ผู้ที่พูดจาสุภาพมากที่สุดในกลุ่ม คือ.....

ผู้ที่ช่วยเหลือกลุ่มมากที่สุด คือ.....

ผู้ที่พูดจาหยาบคายที่สุดในกลุ่ม คือ.....

ผู้ที่ชอบแกล้งเพื่อนในกลุ่มบ่อย ๆ คือ.....

(นงลักษณ์ ประเสริฐ; และจรินทร์ วินทะไชย์. 2548 : 59)

6. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งทางการแนะแนว สำหรับใช้ในการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนจำนวนมาก ๆ ในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งเป็นการประหยัดเวลา อีกทั้งประหยัดแรงงานและค่าใช้จ่ายเป็นอย่างมาก และยังช่วยให้ได้ข้อมูลที่จะทำให้อ่านใจได้อย่างกว้างขวางเกี่ยวกับปัญหา ความต้องการ เจตคติของบุคคล รวมทั้งข้อมูลทางด้านความสัมพันธ์ภายในครอบครัว สภาพของครอบครัว ความพึงพอใจ ความสนใจ สุขนิสัยการทำงาน โครงการทางการศึกษา และการวางแผนทางอาชีพในอนาคต (ทศพร มณีศรีขำ. 2539: 95)

นักจิตวิทยาและนักแนะแนวได้ให้ความหมายของแบบสอบถามไว้หลายท่านดังนี้

กมลรัตน์ หล้าสูงวงษ์ (2529: 216) แบบสอบถาม คือ ข้อความที่บุคคลสร้างขึ้นเพื่อต้องการทราบความคิดเห็น ความรู้สึก เจตคติ หรือค่านิยมของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเรื่องต่าง ๆ ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการทราบนั้น

สมศักดิ์ ภูวิภาดาวรรณ (2531: 95) แบบสอบถาม คือ ข้อคำถามต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นเพื่อประสงค์ให้ผู้ที่ถูกถามกรอกข้อความลงไป อาจให้กรอกข้อความสั้น ๆ หรือยาว ๆ ก็ได้ การใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูล เป็นกลวิธีอย่างหนึ่งของการแนะแนวที่จะช่วยประหยัดเวลาในการรวบรวมข้อมูลได้ดีกว่าการสัมภาษณ์ ในกรณีที่มีนักเรียนจำนวนมาก ๆ

พรจันท์ เจียรอดิศักดิ์ (2536: 16) แบบสอบถาม คือ ข้อคำถามหรือข้อความต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อต้องการให้ผู้ที่ถูกถามกรอกคำตอบลงไป อาจเป็นคำตอบที่สั้นหรือยาวก็ได้ เป็นเครื่องมือที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนอย่างกว้างขวาง อีกทั้งประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายมาก เพราะสามารถรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากนักเรียนมาก ๆ ในระยะเวลาอันสั้น

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2548: 185) แบบสอบถาม หมายถึง ข้อคำถามต่าง ๆ ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ได้คำตอบจากบุคคลต่าง ๆ ที่ได้รับ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาจากผู้ทำการศึกษา ด้วยการให้บุคคลนั้นกรอกข้อมูลลงไป อาจเป็นข้อความสั้น ๆ หรือยาวก็ได้ตามที่ผู้ตอบต้องการจะตอบ หรืออาจเลือกข้อกระทงที่อยู่ในลักษณะของข้อความต่าง ๆ ตามความรู้สึก หรือความคิดเห็นที่ตรงกับตนคิดด้วยการเขียนเครื่องหมายหน้าข้อความนั้น ๆ ซึ่งข้อมูลที่ได้มานั้นจะช่วยให้เกิดการรู้จักและเข้าใจในตัวผู้ถูกศึกษาเพิ่มขึ้น

จากความหมายหลาย ๆ ลักษณะที่ได้รวบรวมมานั้น สรุปได้ว่า แบบสอบถาม หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่สร้างขึ้นสำหรับรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาบุคคลรายกรณี โดยการให้ตอบข้อคำถามอาจเป็นคำตอบสั้น ๆ หรือยาวก็ได้ ซึ่งช่วยประหยัดเวลาในการรวบรวมข้อมูลกรณีที่มีนักเรียนจำนวนมาก ๆ

วัตถุประสงค์การใช้แบบสอบถาม

นงลักษณ์ ประเสริฐ และจรินทร์ วินทะไชย์ (2548: 55) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์การใช้แบบสอบถามเพื่องานแนะแนวไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลรายละเอียด ข้อเท็จจริง
2. เพื่อทราบเจตคติ ปัญหา และความต้องการ
3. เพื่อช่วยให้บุคคลสำรวจตนเองและเข้าใจตนเอง
4. เพื่อติดตามผลบุคคลและประเมินการดำเนินงานแนะแนว
5. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนางานแนะแนว

ชนิดของแบบสอบถาม

พรจันท์ เจียรอดิศักดิ์. (2536: 16); ทศพร มณีศรีขำ. (2539: 97); พนม ลีมาอารีย์. (2538: 133); นงลักษณ์ ประเสริฐ; และจรินทร์ วินทะไชย์ (2548: 56) ได้แบ่งแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัยหรือการแนะแนว ออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. แบบสอบถามการเติมข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Data Blank Questionnaire)
2. แบบสอบถามการติดตามผล (Follow-up Questionnaire)
3. แบบสอบถามการประเมินผล (Evaluation Questionnaire)

สำหรับกมลรัตน์ หล้าสุวรรณ (2529: 217-269) ได้ใช้เกณฑ์การแบ่งชนิดของแบบสอบถามออกเป็น 2 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 ใช้เกณฑ์ของวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1. แบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลส่วนบุคคล คือ แบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับข้อเท็จจริงส่วนตัว ภูมิหลัง สภาพในปัจจุบัน และความคาดหวังในอนาคต
2. แบบสอบถามแบบการประเมินผล คือ แบบสอบถามที่ใช้ประเมินผลของบริการหรือโครงการต่าง ๆ ของสถาบันการศึกษาที่จัดให้กับนักเรียน หรือนิสิต นักศึกษา เพื่อทราบว่าบริการต่าง ๆ หรือโครงการต่าง ๆ ที่จัดให้เป็นที่พึงพอใจแก่ผู้รับบริการหรือไม่เพียงใด
3. แบบสอบถามแบบการติดตามผล คือ แบบสอบถามที่รวมเอาแบบสอบถามแบบกรอกข้อมูลและแบบสอบถามแบบการประเมินผลเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อใช้สอบถามนักเรียนหรือนิสิต นักศึกษาที่ออกจากสถาบันการศึกษานั้นไปแล้ว ไม่ว่าจะสำเร็จหรือไม่สำเร็จตามหลักสูตร โดยเชื่อว่าข้อมูลที่ได้จากบุคคลเหล่านี้เปรียบเสมือนกระจกเงาสะท้อนให้เห็นสมรรถภาพและประสิทธิภาพของสถาบันการศึกษา

เกณฑ์ที่ 2 ใช้เกณฑ์ของลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

1. แบบสอบถามแบบปลายปิด (Closed Form) คือ แบบสอบถามที่มีข้อความที่เป็นคำถาม แล้วมีคำตอบไว้ให้พร้อม เพียงแต่เลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งหรือหลาย ๆ ข้อที่กำหนดให้ แบบสอบถามประเภทนี้ ได้แก่

1.1 แบบสำรวจ คือ แบบสอบถามที่ถามเพื่อต้องการทราบความจริง ความรู้สึก ความสนใจ ความคิดเห็นต่าง ๆ โดยการให้ผู้ตอบขีดแต่ละข้อโดยใช้เครื่องหมาย / หรือ X หรือ ○ แบบสำรวจนี้ได้แก่ แบบข้อความให้เลือกตอบอย่างใดอย่างหนึ่งใน 2 อย่างที่กำหนด แบบมีหลายข้อความที่ให้เลือกตอบเพียงข้อเดียว แบบมีหลายข้อความแต่ให้ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ แบบมีสเกลที่ให้ตอบเหมือนกันหมดหรือเป็นเช่นเดียวกันทั้งหมดทั้งฉบับของแบบสอบถาม แบบสำรวจในลักษณะนี้ เช่น แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของขจรสุดา เหล็กเพชร (2522: 6, 33-34) ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อประโยชน์ในด้านการแนะแนวทางจิตวิทยา สำหรับใช้เป็นเครื่องมือในการวินิจฉัยปัญหา ค้นหาสาเหตุ และเป็นแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ประสบปัญหาในการเรียน ลักษณะของแบบสำรวจจะมุ่งวัดนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักเรียน ประกอบด้วย 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับนิสัยในการเรียน (Study Habits) แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ การหลีกเลี่ยงการผัดเวลา (Delay Avoidance) วิธีการทำงาน (Work Method)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับทัศนคติในการเรียน (Study Attitudes) แบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ การยอมรับในตัวครู (Teacher Approval) การยอมรับคุณค่าของการศึกษา (Education Acceptance)

รวมทั้งสิ้น 100 ข้อ ข้อความเชิงนิมาน 46 ข้อ เชิงนิเสธ 54 ข้อ การเรียงข้อในแบบสำรวจจัดเรียงด้านละข้อสลับกันไปจนครบ 100 ข้อ โดยไม่แยกเป็นที่ละตอน เพื่อป้องกันมิให้ผู้ตอบเกิดความเบื่อหน่าย

1.2 แบบมาตราส่วนประมาณค่า คือ แบบสอบถามที่ถามเพื่อต้องการทราบความจริง ความรู้สึก ความสนใจ ความคิดเห็นต่าง ๆ โดยการให้ผู้ตอบประมาณความรู้สึกของเขาว่ามีความรู้สึกมากน้อยเพียงใด แล้วจึงขีดด้วยเครื่องหมาย / หรือ X ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกนั้น ๆ โดยแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ การประมาณค่าโดยใช้ตัวเลข (Numerical Rating Scale) เป็นแบบสอบถามที่เรียงค่าของการประมาณความรู้สึกจากน้อยไปหามากหรือจากมากไปหาน้อย โดยกำหนดเป็นตัวเลขบอกรหัสของตัวเลขออกมาเป็นข้อความได้ การประมาณค่าโดยใช้เส้นตรงหรือเส้นกราฟ (Graphic Rating Scale) เป็นแบบสอบถามที่ประมาณค่าความรู้สึกโดยขีดเครื่องหมายกากบาท (X) ลงบนเส้นตรงหรือเส้นกราฟที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริง การประมาณค่าโดยการบรรยาย (Descriptive Rating Scale) เป็นแบบทดสอบที่ประมาณค่าความรู้สึกโดยขีดเครื่องหมาย / ลงในช่อง □ ข้างหน้าข้อความหรือวลีที่ตรงกับความรู้สึกที่แท้จริงมากที่สุด การประมาณค่าโดยการเปรียบเทียบกับตัวแบบ (Man to Man Rating Scale) เป็นแบบสอบถามที่ประมาณค่าความรู้สึกตามตัวแบบ (Master Scale or Standard Scale) ของสมาชิกในกลุ่ม

1.3 แบบเติมคำที่เป็นคำตอบเดียวที่แน่นอน คือ แบบสอบถามปลายปิดที่ให้เติมคำตามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับตนเองหรือผู้อื่น โดยมีได้ถามให้แสดงความคิดเห็น เช่น แบบสอบถามที่ให้กรอกข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามใครเอ่ย

2. แบบสอบถามแบบปลายเปิด คือ แบบสอบถามที่ไม่ได้กำหนดคำตอบที่แน่นอนเปิดโอกาสให้ผู้ตอบตอบคำถามอย่างอิสระเสรี ไม่มีการตัดสินว่าถูกหรือผิด นิยมใช้เพื่อสอบถามแรงจูงใจ ความคิดเห็นเจตคติต่าง ๆ โดยอาจมีการให้เหตุผลประกอบความรู้สึก

3. แบบสอบถามแบบผสม คือ แบบสอบถามที่มีทั้งแบบปลายปิดและแบบปลายเปิดอยู่ในชุดเดียวกัน

4. แบบสอบถามแบบรูปภาพ คือ แบบสอบถามที่ใช้รูปภาพซึ่งเป็นภาพวาดหรือภาพถ่าย ซึ่งอาจให้ผู้ตอบตอบสนองเป็นคำพูดหรือข้อความที่รู้สึกกับภาพนั้นก็ได้

หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถาม

จำเนียร ช่วงโชติ (2544: 294) ได้กล่าวถึงวิธีสร้างแบบสอบถามว่ามีหลักที่ควรยึดถือดังต่อไปนี้

1. ตั้งวัตถุประสงค์สำหรับการถามหรือความต้องการจะทราบอะไรจากนักเรียน
2. วางโครงเรื่องว่าจะถามอะไร จึงจะได้ข้อเท็จจริงตรงตามวัตถุประสงค์

3. แบ่งแยกหัวข้อเรื่องที่จะถามออกเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ แล้วแยกเป็นหัวข้อย่อย ๆ เรียงลำดับความสำคัญ และความต่อเนื่องของเรื่องตามความเหมาะสม

4. แบบสอบถามทุกเรื่องควรมีข้อคำสั่งชี้แจงให้ชัดเจน ขอความร่วมมือให้นักเรียนกรอกให้ตรงกับความจริง แจ้งให้ผู้ตอบทราบว่า ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสอบถามจะเก็บไว้ใช้เป็นประโยชน์สำหรับตัวเขา และจะเก็บไว้เป็นความลับจะไม่เปิดเผยให้ผู้ใดทราบ

5. คำถามที่ใช้ในแบบสอบถาม ควรได้รับการพิจารณาให้เหมาะสม เช่น ความยากง่ายของภาษาและข้อความของข้อคำถาม ควรให้เหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของผู้ตอบคำถาม ควรตัดทอนคำถามต่าง ๆ ที่ไม่เหมาะสมออก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้และเป็นประโยชน์จริง ๆ หลีกเลี่ยงการใช้คำถามซึ่งแนะเกี่ยวกับคำตอบ หลีกเลี่ยงการใช้คำถามซึ่งอาจไปกระตุ้นเรื่องราวส่วนตัวอย่างรุนแรงหรือคำถามซึ่งจะทำให้ผู้ตอบอึดอัดใจ ไม่สบายใจ อับอาย และเป็นเหตุให้นักเรียนไม่กล้าเขียน ไม่อยากเขียน หลีกเลี่ยงการทำแบบสอบถาม ซึ่งให้รายละเอียดที่ไม่สำคัญหรือใช้คำถามซึ่งนักเรียนพบว่ามี ความลำบากใจในการตอบอันเนื่องมาจากการขาดประสบการณ์หรือจำไม่ได้

7. แบบทดสอบ (Testing)

แบบทดสอบทางจิตวิทยา เป็นเครื่องมือที่เป็นปรนัยและมาตรฐานที่ใช้วัดตัวอย่างพฤติกรรม การกระทำของบุคคลที่ทำโดยผู้ตัวและไม่รู้ตัว อาจเป็นพฤติกรรมภายนอกที่สามารถสังเกตเห็นได้ (Overt Behavior) เช่น การพูด เดิน นั่ง ยิ้ม หรือพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ เช่น เซอร์วิญญา เซอร์อารมณณ์ ความถนัด ความวิตกกังวล ความสนใจในอาชีพ ความคิดสร้างสรรค์ (นงลักษณ์ ประเสริฐ; และจรินทร์ วินทะไชย์. 2548: 73) แบบทดสอบช่วยให้ได้ข้อมูลนักเรียนและได้เรียนรู้เรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับรายกรณีที่ถูกศึกษาและทำให้รู้จักและเข้าใจนักเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านสติปัญญา ความถนัด ความสนใจ ความสามารถ และปัญหาต่าง ๆ ที่กำลังเผชิญอยู่ แบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงและมีความเชื่อมั่นจะทำให้เกิดประโยชน์ในการแนะแนวและให้ความช่วยเหลือ (ลักษณา สิริวัฒน์. 2548: 208)

ประเภทของแบบทดสอบที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายกรณี

ลักษณา สิริวัฒน์. (2548: 215) และ พนม ลัมอารีย์. (2538: 197) ได้กล่าวถึงแบบทดสอบที่นำมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นรายกรณี จำแนกออกได้ 5 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบสติปัญญา (Intelligence Test)
2. แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test)
3. แบบทดสอบความสนใจ (Interest Test)
4. แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personality Test)
5. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Test)

นงลักษณ์ ประเสริฐ; และจรินทร์ วินทะไชย์. (2548: 74 – 78) และลักขณา สิริวัฒน์. (2548: 219 – 287) ได้กล่าวถึงรายละเอียดของแบบทดสอบสรุปได้ดังนี้

1. แบบทดสอบสติปัญญา มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดและประเมินระดับความสามารถทางสมองของบุคคล ในการวัดเชาวน์ปัญญาอาจวัดเป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล แบบทดสอบที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น แบบทดสอบสแตนฟอร์ด - บิเน็ต ฟอรัม แอล - ดับเบิลยู (Stanford - Binet L - W Form Test) สำหรับเด็กอายุ 2 ปี, 6 ปี และแบบทดสอบสติปัญญาของเวคสเลอร์ (Wechsler Intelligence Scale) เช่น Wechsler Adult Intelligence Scale (WAIS), Wechsler Intelligence Scale for Children (WISC) และ Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence (WPPSI)

2. แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test) เป็นเครื่องมืออีกชนิดหนึ่งที่เป็นแบบทดสอบที่นิยมใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ซึ่งมุ่งค้นหาหรือวัดความถนัดเฉพาะด้านที่แอบแฝงอยู่ในตัวบุคคล ช่วยให้ครู ผู้แนะแนว หรือผู้ที่เกี่ยวข้องได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความสามารถของเด็ก เกิดความเข้าใจเด็กอย่างถูกต้อง อันจะนำไปสู่การให้ความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

แบบทดสอบความถนัด จำแนกออกเป็นประเภทตามลักษณะของความถนัดที่วัดได้ 2 ประเภท คือ

2.1 แบบทดสอบความถนัดพหุคุณ หรือแบบทดสอบความถนัดเชิงผสม (Multiple Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดความถนัดทางด้านต่าง ๆ หลายด้านหรือเป็นความถนัดในการทำกิจกรรมต่าง ๆ โดยทั่วไปไม่เฉพาะเจาะจงว่าเป็นความถนัดในการทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งโดยเฉพาะ เช่น ความเข้าใจทางภาษา ความคล่องของการใช้คำ เลขจำนวน มิติสัมพันธ์ ความจำ ความรวดเร็วในการรับรู้ ความมีเหตุผล และทดสอบบางส่วนของความถนัดที่เป็นความสามารถทางกลไกของร่างกายที่เป็นทักษะของกล้ามเนื้อในเรื่องความคล่องแคล่วในการใช้มือ การใช้นิ้ว แบบทดสอบประเภทนี้ เช่น แบบทดสอบ ดี เอ ที (Differential Aptitude Test) แบบทดสอบ จี เอ ที บี (General Aptitude Test Battery)

2.2 แบบทดสอบความถนัดพิเศษ (Special Aptitude Test) เป็นแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อทำการทดสอบความถนัดทางด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะเพียงด้านเดียว แบบทดสอบที่นิยมใช้กันค่อนข้างมาก ได้แก่ แบบทดสอบความถนัดทางดนตรี (Musical Aptitude Test) ของคาร์ล อี. ซีซอร์ (Seashore Measures of Musical Talents) และของเฮอริเบิร์ด ดี. วิน (Wing Standardized Test of Intelligence) แบบทดสอบความถนัดทางจักรกลของเบนเน็ตต์ (Bennett Mechanical Comprehension Test) แบบทดสอบวัดความเข้าใจทางจักรกลของแมคควารี (Mac Quarrie Test for Mechanical Ability) แบบทดสอบความถนัดทางเสมียน (Clerical Aptitude Test) แบบทดสอบความถนัดทางศิลปะ

(Artistic Aptitude Test) ของเกรฟ (Grave Design Judgement Test) ของไมเออร์ (Meier Art Judgement Test) และของฮอร์น (Horn Art Aptitude Inventory)

3. แบบทดสอบความสนใจ (Interest Test) เป็นแบบทดสอบที่มุ่งค้นหาชนิดหรือความมากน้อยของความสนใจของนักเรียน เพราะความสนใจเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การเลือกอาชีพ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคล อาจวัดโดยใช้วิธีถามโดยตรง สังเกตพฤติกรรม ทดสอบความสนใจ หรือใช้แบบสำรวจ แบบทดสอบความสนใจที่ใช้ดังกล่าว เช่น แบบทดสอบความสนใจในอาชีพของคูเดอร์ (Kuder General Interest Survey – KGIS) โดย จี. เฟรดเดอริค คูเดอร์ (G. Frederic Kuder) แบบทดสอบเฮลดีเอส (Self Directed Search – SDS) โดย จอห์น แอล ฮอลแลนด์ (John L. Holland)

4. แบบทดสอบบุคลิกภาพ (Personality Test) หมายถึง เครื่องมือหรือแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ค้นหา สำรวจ วัด ตีความหมายและประเมินผลพฤติกรรม อุปนิสัย ค่านิยม เจตคติ ความสนใจ และอารมณ์ของบุคคล

แบบทดสอบบุคลิกภาพที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

4.1 แบบทดสอบมีวิธีการวัดที่มีโครงสร้างชัดเจน (Structure Method) เป็นแบบทดสอบที่เป็นปรนัย (Objective Test) มีข้อคำถามให้เลือกตอบ เป็นลักษณะของการรายงานตนเอง เช่น แบบทดสอบเพื่อวัดอัตมโนทัศน์ (Self – concept) หรือแบบทดสอบเพื่อวัดความวิตกกังวล แบบทดสอบนี้จะให้ข้อมูลที่สะท้อนถึงความสามารถของบุคคลในการปรับตัวเข้ากับสภาพที่ถูควบคุมที่นิยมใช้ในประเทศไทย ได้แก่ แบบทดสอบบุคลิกภาพ EEPS (Edwards Personal Preference Schedule) และแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

4.2 แบบทดสอบมีวิธีการวัดที่ไม่มีโครงสร้างชัดเจน (Non-Structure Method) เป็นแบบทดสอบการฉายภาพ (Projective Test) ให้ข้อมูลสะท้อนถึงโครงสร้างของบุคลิกภาพ แรงจูงใจ และความขัดแย้งที่อยู่ภายใน จึงเป็นแบบทดสอบที่ใช้เทคนิคการฉายออก (Projective Techniques) ที่เป็นเครื่องมือวัดทางจิตวิทยาที่สร้างขึ้น เพื่อล้วงเอาความรู้สึกนึกคิดของบุคคลออกมา โดยไม่ให้อำตรูสึก และให้เห็นว่าเป็นความรู้สึกหรือปฏิกิริยาของคนอื่น เช่น แบบทดสอบภาพหยดหมึกของรอร์ชชัค (Rorschach Inkblots Test) แบบทดสอบการรับรู้รูปภาพ (Thematic Apperception Test) แบบทดสอบการวาดรูปคน (Draw A Person Test : DAP) เทคนิคการเล่นโดยการจัดกระทำกับสิ่งของ (Manipulative Techniques) เทคนิคที่เป็นปรนัย (Objective Techniques) โดยใช้แบบการประเมิน (Rating Scale) หรือการเลือกตอบ (Checklist) การเขียนเรียงความ (Paragraph Writing) เทคนิคการเติมประโยคให้สมบูรณ์ (Sentence Completion)

5. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Achievement Test) หมายถึง แบบทดสอบที่มุ่งวัดความสำเร็จในเชิงวิชาการของผู้เรียน หลังจากที่บุคคลได้รับการฝึกฝนอบรมมาระยะหนึ่ง

เพื่อตรวจสอบว่าบุคคลนั้นมีความเจริญงอกงามขึ้นเพียงใด หรือเข้าใจและนำสิ่งที่ศึกษามาใช้ได้มากน้อยเพียงใด แบบทดสอบที่ใช้วัดผลการเรียนการสอนของนักเรียนจึงมักเรียกว่า การวัดผลทางการศึกษา (Educational Measurement) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้ในปัจจุบัน จำแนกตามลักษณะ 4 ลักษณะ ดังนี้

5.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามจุดมุ่งหมายของการประเมิน
จำแนกออกเป็น 2 ชนิด คือ แบบทดสอบอิงเกณฑ์ และแบบทดสอบอิงกลุ่ม

5.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลักษณะการสร้าง แบ่งออกได้
เป็น 2 ชนิด คือ แบบทดสอบที่ผู้ทดสอบเป็นผู้สร้างขึ้น และแบบทดสอบมาตรฐาน

5.3 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามวัตถุประสงค์ของการวัด
จำแนกได้ 4 ชนิด ได้แก่ แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉพาะด้านหรือเฉพาะ
วิชา แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรวม แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อทำนายและ
แบบทดสอบความพร้อม แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์เพื่อการวินิจฉัย

5.4 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามลักษณะกิจกรรมที่ผู้ถูกทดสอบ
กระทำ แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการศึกษา แบบทดสอบ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านอาชีพ

แบบทดสอบมาตรฐานวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในประเทศไทย เช่น
แบบทดสอบมาตรฐานการประเมินระดับท้องถิ่น เป็นแบบประเมินผลสัมฤทธิ์นักเรียนในชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นแบบทดสอบที่สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เป็นเครื่องมือในประเมินคุณภาพการศึกษาผู้เรียนในสังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ เพื่อเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมและใช้
เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย วางแผนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และเป็น
ข้อมูลในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตลอดจนให้ผู้เรียนได้รับทราบระดับ
ความรู้ความสามารถของตนเอง จะได้นำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนและพัฒนา
ตนเองได้อย่างถูกต้องต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551: 1-2)

8. ระเบียบสะสม (Cumulative Record)

ความหมายของระเบียบสะสม

กมลรัตน์ หล้าสูงษ์ (2529: 327) ได้ให้ความหมายของระเบียบสะสม คือ
เอกสารที่รวบรวมรายละเอียดของบุคคล (ประวัติ) ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันในทุก ๆ ด้าน ได้แก่
ด้านประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ประวัติการศึกษา ประวัติสุขภาพ ประวัติการปรับตัวในสังคม

สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ (2531: 207) ได้ให้ความหมายของระเบียบสะสมว่า หมายถึง บันทึกที่เกี่ยวกับพฤติกรรมและข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละคน เช่น บันทึกเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว รายงานการเรียน รายงานการทดสอบ รายงานสุขภาพ ความถนัด ความมั่นใจ กิจกรรมพิเศษ โครงการศึกษาและอาชีพในอนาคต บันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกการให้คำปรึกษา และรายงานอื่น ๆ ที่โรงเรียนต้องการจะทราบเกี่ยวกับตัวนักเรียน

พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์ (2536: 18) กล่าวว่า ระเบียบสะสม คือ เอกสารอย่างหนึ่งที่ใช้สำหรับบันทึกรวบรวมข้อมูล ข้อเท็จจริงและรายละเอียดต่าง ๆ ที่สำคัญของนักเรียนแต่ละคนอย่างมีระบบแบบแผนต่อเนื่องกัน นับแต่นักเรียนเริ่มเข้าโรงเรียนจนออกจากโรงเรียนไปเพื่อการศึกษาต่อหรือเพื่อประกอบอาชีพ

พนม ลิมอารีย์ (2538: 175) กล่าวว่า ระเบียบสะสม คือ ระเบียบหรือเอกสารที่จดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างมีระเบียบและเป็นระบบตลอดเวลาที่นักเรียนศึกษาเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียน เป็นเอกสารที่จะช่วยให้ครูหรือครูแนะแนวได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนได้ดีขึ้นและรวดเร็วขึ้น

ทศพร มณีศรีขำ (2539: 13) ระเบียบสะสมเป็นเอกสารที่รวบรวมข้อมูลทุก ๆ ด้านของนักเรียน ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา โดยมีการจัดเก็บอย่างมีระบบ มีแบบแผนและสะสมต่อเนื่องกัน เช่น ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว รายงานผลการเรียน รายงานสุขภาพ ความสนใจ ความถนัด กิจกรรมพิเศษ โครงการศึกษาและอาชีพในอนาคต บันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกการให้คำปรึกษา และรายงานอื่น ๆ ที่ทางครูหรือผู้แนะแนวต้องการทราบ

จำเนียร ช่วงโชติ (2544: 223) ระเบียบสะสม คือ เอกสารอย่างหนึ่งที่เป็นที่รวบรวมข้อเท็จจริงและรายละเอียดในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนแต่ละคนอย่างมีระบบแบบแผน เช่น ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว รายงานการเรียน รายงานการทดสอบ รายงานสุขภาพ ความถนัด ความสนใจ กิจกรรมพิเศษ โครงการศึกษาและอาชีพในอนาคต บันทึกการสัมภาษณ์ บันทึกการให้คำปรึกษาและรายงานอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนต้องการทราบเกี่ยวกับตัวนักเรียน

ลักขณา สรวิวัฒน์ (2548: 82) ระเบียบสะสม คือ เครื่องมือชนิดหนึ่งที่อยู่ในรูปเอกสาร ใช้เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลของเด็กนักเรียนโดยละเอียดเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว ประกอบด้วย ครอบครัว สุขภาพ การศึกษา กิจกรรม ความสามารถพิเศษ ความถนัด ความสนใจ และผลการเรียน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จัดไว้อย่างเป็นระบบระเบียบ และดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เริ่มเข้าเรียนจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากความหมายระเบียบสะสมของนักจิตวิทยาและนักแนะแนวดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ระเบียบสะสม หมายถึง เอกสารที่รวบรวมข้อมูลรายละเอียดของนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนจน

สำเร็จการศึกษา จัดเก็บอย่างเป็นระบบ แบบแผน และสะสมอย่างต่อเนื่อง สามารถช่วยให้ครูหรือผู้แนะแนวได้รู้จักและเข้าใจนักเรียนของตนได้ดีและรวดเร็วขึ้น

วัตถุประสงค์ของการจัดทำระเบียบสะสม

ลักขณา สิริวัฒน์ ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดทำระเบียบสะสมไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนไว้เป็นฐานข้อมูลที่ใช้ในการแนะแนวได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม
2. เพื่อให้ครูรู้จักนักเรียนได้เป็นอย่างดี
3. เพื่อให้ครู ผู้แนะแนว หรือผู้ให้คำปรึกษาเห็นข้อดีหรือข้อบกพร่องของนักเรียน อันจะนำไปสู่การวางแผนส่งเสริมหรือหาแนวทางป้องกันและแก้ไขและให้ความช่วยเหลือได้
4. เพื่อเป็นการสะดวกและรวดเร็วในการสืบหาข้อมูล ประหยัดเวลาในการสำรวจข้อมูลของนักเรียน
5. เพื่อใช้ในการพิจารณาการจ้างงานพิเศษให้นักเรียนที่มีความสามารถสูงหรือต่ำกว่าระดับปกติ
6. เพื่อใช้ในการสำรวจหาเหตุผลการขาดเรียนบ่อย ๆ ของนักเรียน
7. เพื่อช่วยให้พบนักเรียนที่มีความสามารถเป็นพิเศษ
8. เพื่อใช้พิจารณาความเจริญเติบโตของนักเรียนในแต่ละปี
9. เพื่อเป็นข้อมูลที่ตัวนักเรียนและผู้ปกครองสามารถใช้พิจารณาในการวางแผนชีวิตให้เหมาะสมและเป็นไปตามลักษณะที่ควรจะเป็น
10. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนในการส่งตัวไปยังสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ๆ ที่นักเรียนจะเข้าไปเป็นสมาชิกใหม่

ข้อมูลที่ควรรวบรวมไว้ในระเบียบสะสม

1. เรื่องส่วนตัว เกี่ยวกับชื่อ ชื่อสกุล เพศ วันเดือนปีเกิด เชื้อชาติ สัญชาติ ศาสนา สถานที่เกิด ที่อยู่ปัจจุบัน โดยครูประจำชั้นควรเป็นผู้จดบันทึก
2. เรื่องเกี่ยวกับครอบครัวและชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่เกี่ยวกับชื่อบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ศาสนา และสถานภาพของบิดา มารดา อาชีพและสถานภาพทางเศรษฐกิจของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง สถานที่เกิดของบิดา มารดา ภาษาที่ใช้ในบ้าน จำนวนพี่น้อง รวมไปถึงชื่อ อายุ การศึกษา และอาชีพ และข้อมูลในเรื่องครอบครัวและชุมชน
3. เรื่องเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ได้แก่ ส่วนสูง น้ำหนัก การฉีดวัคซีน เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันโรคต่าง ๆ ตามลำดับอายุ การบันทึกการตรวจสุขภาพ ภาวะการเจ็บป่วย ประวัติการรักษาตัวในโรงพยาบาล

4. เรื่องเกี่ยวกับประวัติการศึกษา คือ คะแนนผลการเรียนพร้อมชื่อวิชาที่เรียน ลำดับที่สอบได้ในชั้นเรียนพร้อมทั้งจำนวนนักเรียน รายงานผลความล้มเหลวในการเรียนหรือเกียรติคุณที่ได้รับ

5. เรื่องเกี่ยวกับผลการทดสอบแบบสอบมาตรฐานต่าง ๆ เช่น คะแนนจากแบบทดสอบเชาวน์ปัญญา แบบทดสอบความฉลาดทางอารมณ์ แบบทดสอบความถนัด แบบทดสอบบุคลิกภาพ

6. เรื่องเกี่ยวกับความสามารถพิเศษต่าง ๆ

7. เรื่องเกี่ยวกับจำนวนเวลามาเรียน

8. เรื่องเกี่ยวกับบุคลิกภาพ เช่น ความตั้งใจในการทำงาน ความรับผิดชอบ ความสะอาด ความเชื่อมั่นในตนเอง ความละเอียดถี่ถ้วน

9. เรื่องเกี่ยวกับข้อมูลเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เช่น การทำงานพิเศษ การเป็นสมาชิกชุมชนต่าง ๆ เป็นตัวแทนโรงเรียนไปตอบปัญหาทางวิชาการตามหน่วยงานอื่น ๆ

ประเภทของระเบียบสะสม

ระเบียบสะสมที่ใช้กันในปัจจุบัน จำแนกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1. จำแนกตามลักษณะของการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 แบบที่โรงเรียนเป็นผู้เก็บข้อมูลเอง

1.2 แบบที่นักเรียนเป็นผู้เก็บข้อมูลเอง

2. จำแนกตามลักษณะของรูปแบบของระเบียบ แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ

2.1 แบบเป็นซองหรือเป็นแฟ้ม (Packet or Folder Type)

2.2 แบบแผ่นเดียวหรือแบบพับได้ (Single Card of Folder)

2.3 แบบรวมหรือแบบเป็นเล่ม (Combination)

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัย

เป็นการนำเอาผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาเป็นพื้นฐานในการพิจารณาวินิจฉัยสาเหตุ โดยอาจเป็นสมมติฐานชั่วคราวจนกว่าจะค้นหาสาเหตุ ข้อเท็จจริงที่แท้จริงและมีหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ หากข้อมูลยังไม่เพียงพออาจเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาสังเคราะห์รวมกับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่มีอยู่เดิม เพื่อช่วยให้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละด้านและช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจลักษณะของปัญหาสาเหตุได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

ขั้นที่ 4 การทำนายผล

เป็นการระบุว่าอาการออกกลางคืนไม่น่าเป็นปัญหาที่รุนแรง สามารถแก้ไขและหยุดยั้งการออกกลางคืนได้

ขั้นที่ 5 การให้ความช่วยเหลือ

เป็นการพิจารณาหาแนวทาง วิธีการที่จะนำมาช่วยเหลือบุคคลที่ศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์หรือสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ของรายกรณี เช่น การให้คำปรึกษากลุ่ม การให้คำปรึกษารายบุคคล หรือการประชุมปรึกษารายกรณี

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

คือ การประเมินผลจากการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีว่าเมื่อทำการศึกษาและช่วยเหลือไปแล้วได้ผลเป็นอย่างไร

ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

ผู้ศึกษาควรสรุปผลว่าทำอะไรไปบ้าง และให้ข้อเสนอแนะว่าจะมีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อไป เพื่อประโยชน์สำหรับบุคคลที่เป็นรายกรณีและบุคคลที่สนใจในการศึกษา อย่างน้อยควรมีข้อเสนอแนะไว้ 3 ทาง คือ ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง ผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน และบุคคลที่สนใจจะศึกษาบุคคลนี้ต่อไปหรือศึกษาบุคคลในลักษณะเช่นเดียวกัน

2.1.5 วิธีการที่ใช้ในการศึกษารายกรณี

วิธีการที่ใช้ในการศึกษาบุคคลเป็นรายกรณีให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายและเกิดประโยชน์แก่ผู้ศึกษา ผู้รับการศึกษ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ควรใช้วิธีการที่ควบคู่กัน 2 วิธี คือ

1. การศึกษาประวัติรายกรณี (Case History) หมายถึง การรวบรวมและจัดบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับบุคคลอย่างละเอียดสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ และให้ถูกต้องตรงตามความจริงที่สุด โดยไม่ต้องมีการตีความหมายและแปลผลของข้อมูลแต่ประการใด การทำประวัติรายกรณีจะทำให้ผู้รับการศึกษารู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละคนและสามารถนำความรู้ความเข้าใจนั้นมาใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการพิจารณาช่วยเหลือหรือแนะแนวให้รายกรณีที่ศึกษาสามารถแก้ปัญหา ปรับตัวให้ดีและเหมาะสม การทำประวัติรายกรณีจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญยิ่งของการศึกษารายกรณี (จำเนียร ชวงโชติ. 2544: 204) โดยสรุปแล้ว “การศึกษาคือบุคคลเป็นรายกรณี” เป็นกระบวนการหรือวิธีการศึกษา สำหรับ “การศึกษาคือประวัติรายกรณี” เป็นการจดบันทึกหรือรายงานผลจากการใช้วิธีการศึกษา (กมลรัตน์ หล้าสูงงษ์. 2529: 597)

2. การประชุมรายกรณี (Case Conference)

กมลรัตน์ หล้าสูงงษ์ (2529: 599) ได้ให้ความหมายของการประชุมปรึกษารายกรณี คือ การประชุมกันของบุคคลหลายฝ่าย เพื่อระดมความคิดและร่วมกันแสดงความคิดเห็น โดยยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุมที่ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาหรือป้องกัน ส่งเสริมบุคคลที่รับการศึกษานั้น ๆ การประชุมรายกรณี จึงเป็นวิธีการนำเอาบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กและผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านมารวมมือกันพิจารณาวินิจฉัยปัญหาของนักเรียน และร่วมกันหามาตรการที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ปัญหาของตนได้ เพื่อที่นักเรียนผู้นั้นจะได้สามารถ

มีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (พนม ล้อมอารีย์. 2538: 35) การประชุมรายกรณีจะทำเมื่อ การศึกษารายกรณีที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาแล้ว ไม่สามารถที่จะแนะนำช่วยเหลือนักเรียนที่ศึกษานั้นอย่าง ได้ผล จึงจำเป็นต้องให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้เข้าใจสภาพการณ์และตัวนักเรียนดีขึ้น ถูกต้อง และสอดคล้องตรงกัน และให้แต่ละคนได้นำข้อมูลที่สัมผัสรับรู้มาแลกเปลี่ยนและวิเคราะห์ร่วมกัน จะช่วย ให้มองเห็นแนวทางในการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมั่นใจมากกว่าการพิจารณาจากครูหรือผู้แนะนำ เพียงคนเดียว (ทศพร มณีศรีขำ. 2539: 194)

รูปแบบของการประชุมรายกรณี

ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2548: 44 – 45) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการประชุม รายกรณีที่นิยมใช้มี 3 รูปแบบ ดังนี้

1. การประชุมเฉพาะผู้เชี่ยวชาญในปัญหาหรือกรณีนั้น ๆ รวมถึงผู้ใกล้ชิดและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา ครูประจำวิชา บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

2. การประชุมกลุ่มใหญ่ ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา ครูแนะแนว ผู้ใกล้ชิด เช่น บิดา มารดา ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง เพื่อนสนิท ผู้เกี่ยวข้อง เช่น ครูที่ปรึกษา ครูประจำวิชา ผู้สนใจ เช่น นักเรียน นิสิต นักศึกษา ประชาชนทั่วไป

3. การประชุมกลุ่มเล็ก ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญและผู้ใกล้ชิด รูปแบบ การประชุมกลุ่มเล็กลักษณะคล้ายกับการให้คำปรึกษาแบบครอบครัว (Family Counseling)

วิธีดำเนินการจัดประชุมรายกรณี

ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการจัดประชุมรายกรณีควรปฏิบัติตามลำดับดังต่อไปนี้

1. ผู้ทำการศึกษานำเสนอรายงานข้อมูลทั้งหมด และหารือกับประธานที่ ประชุมได้รับทราบ

2. ฝ่ายแนะแนวหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้ถูกศึกษาจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐาน ทั้งหมด ทุกชนิดที่มีอยู่เกี่ยวกับผู้ถูกศึกษาให้ผู้เข้าร่วมการประชุมรายกรณี

3. ประธานชี้แจงหรือเล่าประเด็นปัญหาของผู้ถูกศึกษาที่พบและชี้แจงเหตุผล ในการนำเข้าสู่การจัดการประชุมรายกรณี

4. ชี้แจงจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ในการประชุมรายกรณี

5. ที่ประชุมร่วมกันพิจารณาข้อมูลต่าง ๆ และซักถามเกี่ยวกับข้อมูล หรือขอ รายละเอียดข้อมูลเพิ่มเติมที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการ เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์ วินิจฉัย หาสาเหตุได้ดียิ่งขึ้น

6. ที่ประชุมร่วมพิจารณาประเด็นปัญหา กำหนดแนวทาง มาตรการในการให้ ความช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้ถูกศึกษา

7. กำหนดตัวบุคคลหรือคณะบุคคลตามความเหมาะสมในการทำหน้าที่หรือการปฏิบัติการช่วยเหลือแก้ปัญหาให้แก่ผู้ถูกศึกษา

8. เขียนรายงานสรุปการประชุมรายกรณีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลต่าง ๆ ที่นำมาพิจารณา รวมถึงการพิจารณาถึงความเห็น และคำแนะนำในการแก้ไขปัญหา หรือให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ถูกศึกษา

9. ติดตามประเมินผลที่ได้จากการช่วยเหลือ

กระบวนการจัดประชุมรายกรณี กระบวนการที่สำคัญมี 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเตรียมการ เตรียมบุคคล ประธาน สมาชิกในการประชุม มีการออกจดหมายเชิญประชุม ระบุวัน เวลา สถานที่ และวัตถุประสงค์ในการประชุมอย่างชัดเจน เตรียมสถานที่ให้เหมาะสม สะดวกในการจัดประชุม สะดวกในการเดินทาง และประสานสถานที่ในการจัดประชุมล่วงหน้า เตรียมข้อมูลและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

2. ขั้นดำเนินการประชุม ประธานกล่าวเปิดประชุมและแนะนำผู้ทำการศึกษานุญาตให้ผู้ทำการศึกษารายกรณีรายงานผลการศึกษาให้แก่สมาชิกในที่ประชุม ผู้ทำการศึกษารายงานประวัติและวิธีการต่าง ๆ ที่ได้ทำการศึกษาแก่ประธานและสมาชิกในที่ประชุม ประธานเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนซักถามข้อมูลหรือข้อสงสัยต่าง ๆ และร่วมกันวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ด้วยกระบวนการระดมสมองและความคิดเห็น ประธานสรุปข้อพึงปฏิบัติตามความเห็นของสมาชิกส่วนใหญ่ในที่ประชุม เลขาธิการเป็นผู้บันทึกรายงานการประชุมไว้เป็นหลักฐาน และให้ผู้ทำการศึกษานำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือรายกรณีที่ได้รับการศึกษา

3. ขั้นยุติการประชุม หลังจากประธานสรุป ขอบคณสมาชิก และปิดการประชุมแล้ว ประธานอาจจะเน้นให้สมาชิกทุกคนเก็บรักษาเรื่องต่าง ๆ ไว้เป็นความลับก่อนยุติการประชุมอีกครั้ง

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารายกรณี

งานวิจัยในประเทศ

ดวงกมล วงษ์ศรีหัท (2541: 156 – 164) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัวระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนวัดบางขัน อำเภอลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการปรับตัวของนักเรียนมีสาเหตุมาจากนักเรียนมีบุคลิกภาพที่ไม่เหมาะสม การอบรมเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว และระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ ปัญหาสภาพที่อยู่อาศัยไม่เหมาะสม เมื่อทำการศึกษารายกรณีและช่วยเหลือแล้ว ผลปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมปรับตัวในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น มีทัศนคติที่ดี รัก และภูมิใจในครอบครัว สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับสมาชิกในครอบครัว และเผชิญหน้ากับปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ (2542: 85 – 86) ได้ศึกษารายกรณีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการปรับตัวกับเพื่อนมีสาเหตุมาจากตัวเด็กเกิดความไม่สบายใจ วิตกกังวล คับข้องใจ และความเครียด และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมทางบ้านในด้านการอบรมเลี้ยงดู ความสัมพันธ์ในครอบครัว และสิ่งแวดล้อมที่โรงเรียนเน้นระบบการแข่งขันในการเรียน เด็กขาดการดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด ทำให้เด็กมีความรู้สึกโดดเดี่ยว ขาดความมั่นใจในตนเอง รู้สึกผิด และตำหนิตนเองว่าเป็นคนไร้ความสามารถในเรื่องการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน ๆ เมื่อทำการศึกษารายกรณีและทำการช่วยเหลือแล้ว ผลปรากฏว่านักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีการปรับตัวเข้ากับเพื่อนดีขึ้น มีทัศนคติและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีขึ้น

มาโนช พิมพ์ทอง (2546: 113 – 120) ได้ศึกษารายกรณีของนักศึกษาซึ่งอยู่ในสภาพพรอพินิจที่มีปัญหาทางการเรียนวิชาเอกการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ จำนวน 6 คน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุที่ทำให้นักเรียนมีปัญหาทางการเรียนเกิดจากการมีบุคลิกภาพไม่เหมาะสม ขาดแรงจูงใจในการเรียน มีพฤติกรรมในการเรียนที่ไม่ถูกต้อง มีทัศนคติไม่ดีต่อการเรียน มีพื้นฐานทางการเรียนไม่ดี และมีปัญหาด้านสุขภาพ สาเหตุจากภูมิหลังทางครอบครัว ได้แก่ การอบรมเลี้ยงดูไม่ถูกต้อง ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ระดับการศึกษาของบิดามารดาอยู่ในระดับต่ำ สาเหตุจากสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัย ได้แก่ การคบเพื่อน การใช้เวลาที่ไม่เหมาะสมในการเรียนและในการทำกิจกรรม จำนวนอาจารย์ที่ปรึกษาไม่เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา ทำให้ไม่สามารถให้คำแนะนำและช่วยเหลือนักศึกษาที่มีปัญหาด้านการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เมื่อทำการศึกษารายกรณีและช่วยเหลือแล้ว ผลปรากฏว่า ผู้รับการศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและต่อการศึกษา มีพฤติกรรมเรียนที่ดีขึ้นและมีปัญหาด้านการเรียนลดลง

กรวิภา สุวรรณกุล. (2546: 104-106) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีสาเหตุมาจากตัวนักเรียน ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับนิสัยการเรียน ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่สนใจกิจกรรมการเรียน ไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน ไม่ทบทวนบทเรียน ปัญหาครอบครัวของนักเรียน ได้แก่ ปัญหาการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาส่งผลต่อปัญหาด้านวินัยในการเรียน และบรรยากาศในชั้นเรียนที่ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เมื่อทำการศึกษารายกรณีและช่วยเหลือแล้ว ผลปรากฏว่า ปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาที่มีสาเหตุมาจากตัวนักเรียนลดลง โดยนักเรียนเข้าใจตนเองมากขึ้น เข้าชั้นเรียน และมีความรับผิดชอบต่อการเรียนมากขึ้น

อภิชาติ สุวรรณรงค์ (2547: 83 – 87) ได้ศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีปัญหาความรับผิดชอบด้านการเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปางแก (สภาประชาชนกุล) อำเภอ

ปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 5 คน ผลการศึกษาพบว่า สาเหตุของปัญหาความรับผิดชอบด้านการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง เกิดจากแรงขับทางเพศและความผูกพันทางอารมณ์กับเพศตรงข้าม ความบกพร่องในสัมพันธภาพต่อครูอันเป็นผลมาจากเจตคติในทางลบต่อครู ความบกพร่องของสัมพันธภาพในครอบครัวและสิ่งแวดล้อมทำให้ขาดแรงจูงใจและไม่สนใจเรียน สุขภาพทางร่างกายและความเจ็บป่วยส่งผลให้ขาดสมาธิในการเรียน ปัญหาความรับผิดชอบด้านการเรียน ความบกพร่องในสัมพันธภาพกับเพื่อน การถูกปล่อยปละละเลยเรื่องการเรียนรู้ และขาดการฝึกฝนให้รับผิดชอบจากครอบครัว เมื่อทำการศึกษารายกรณีและทำการให้ความช่วยเหลือแล้ว ผลปรากฏว่า ผู้รับการศึกษา มีพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบดีขึ้น สามารถปรับตัวต่อครูและเพื่อนได้ มีพฤติกรรมทางเพศที่เหมาะสมและมีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ สามารถแสดงพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ได้เหมาะสม

จากงานวิจัยการศึกษารายกรณีดังกล่าวข้างต้น พบว่า การศึกษารายกรณีมีวิธีการหรือกระบวนการ เทคนิค และกลวิธีที่ใช้ในการศึกษารายกรณี ทำให้ผู้ศึกษาสามารถเข้าใจถึงปัญหาสาเหตุและพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียน ซึ่งสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มในการออกกลางคันให้สามารถเรียนจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้ต่อไป

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสาเหตุและให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การหาคุณภาพเครื่องมือ
5. ขั้นตอนในการวิจัย
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมมีแนวโน้มออกกลางคัน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประเสริฐอิสลาม ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 7 คน ที่มีแนวโน้มการออกกลางคัน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1. นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ผ่านการคัดกรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว ฝ่ายปกครองหรือโรงเรียนว่ามีแนวโน้มการออกกลางคัน โดยพิจารณาจากหลักฐานการคัดกรองของโรงเรียน ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน
 - 2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนที่ออกกลางคันของโรงเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมาไปแล้วถึงสาเหตุของการออกกลางคัน และโรงเรียนนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ สรุปผลเพื่อรายงานนักเรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันในปัจจุบัน
3. นักเรียนสมัครใจให้ความร่วมมือในการศึกษารายกรณี
4. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใกล้เคียงกัน
5. ฐานะทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน
6. ผู้ปกครองประกอบอาชีพอิสระ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. การสังเกตและบันทึกการสังเกต (Observational Record)
2. การสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อหาข้อเท็จจริง และการสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล

3. การเยี่ยมบ้าน (Home-Visit)
4. อัตชีวประวัติ (Autobiography)
5. แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน (The Survey of Study Habits and Attitudes)

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกกลางคืน แนวโน้มการออกกลางคืน การศึกษา วิทยากรณี และการสร้างแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ
2. ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย คำถามการวิจัย และกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งเครื่องมือที่สร้าง ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบบันทึกการสังเกต
 - 2.2 แบบสัมภาษณ์เพื่อหาข้อเท็จจริงและแบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล
 - 2.3 บันทึกการเยี่ยมบ้าน
 - 2.4 อัตชีวประวัติ
 - 2.5 แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน
3. นำเสนอประธานที่ปรึกษา
4. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา ภาษาและความเหมาะสมทั่วไปของเครื่องมือ ตามข้อ 2.1-2.4
5. ขออนุญาตใช้เครื่องมือ ตามข้อ 2.5 แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากอาจารย์ขจรสุดา เหล็กเพชร
6. นำเครื่องมือแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ไม่ใช่วิทยากรณี
7. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือก่อนนำไปใช้จริง
8. นำเสนอประธานที่ปรึกษา
9. นำไปใช้จริงกับวิทยากรณี จำนวน 7 ราย

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. หาค่าความเที่ยงตรงโดยนำแบบบันทึกการสังเกต แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน อัตชีวประวัติ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน (ตั้งรายละเอียดในภาคผนวก ค) ตรวจสอบความเหมาะสมทั้งด้านเนื้อหา ข้อคำถามและภาษาที่ใช้ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการวิจัย คำถามการวิจัย

และกรอบแนวคิดในการวิจัย นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (ตัวอย่างข้อ 2.1-2.4 ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก)

2. นำแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไปทดลองใช้ (Try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 จำนวน 100 คน นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรม SPSS เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ได้ค่าอยู่ระหว่าง 1.849-7.277 นำมาตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .939

3. นำไปใช้จริงกับกลุ่มเป้าหมาย/รายการนี้

ตัวอย่าง
แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คำชี้แจงในการตอบแบบสำรวจ

1. แบบสำรวจนี้มีข้อความ 100 ข้อ เกี่ยวกับลักษณะนิสัยที่ท่านเคยประพฤติปฏิบัติและความคิดเห็นในด้านการศึกษาล่าเรียน ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด สิ่งที่สำคัญที่สุด คือ ขอให้ท่านตอบตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่านมากที่สุด การตอบแบบสำรวจนี้จะไม่มีการทบทวนใด ๆ ต่อตัวท่าน
2. การตอบแบบสำรวจ ให้ท่านอ่านข้อความในแบบสำรวจทีละข้อ แล้วพิจารณาว่าท่านเคยปฏิบัติหรือมีความเห็นในเรื่องนั้นมากน้อยเพียงใด ใน 5 ลำดับดังนี้
 - ก. หมายถึง บ่อยครั้งที่สุด คือ การปฏิบัติเป็นประจำเกือบทุกครั้ง หรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง
 - ข. หมายถึง บ่อยมาก คือ การปฏิบัติเกือบเป็นประจำแต่น้อยกว่าบ่อยครั้งที่สุด หรือเห็นด้วย
 - ค. หมายถึง ปานกลาง คือ การปฏิบัติครั้งหนึ่งของเวลาทั้งหมด หรือรู้สึกเฉย ๆ
 - ง. หมายถึง บางครั้ง คือ การปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง หรือไม่เห็นด้วย
 - จ. หมายถึง ไม่เคยเลย คือ การปฏิบัติน้อยที่สุด หรือไม่เคยปฏิบัติเลย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. เมื่อได้ตัดสินใจว่าคำตอบใดตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน ให้กากบาทคำตอบโดยทำเครื่องหมาย **X** ลงบนตัวอักษรนั้นในกระดาษคำตอบ

ตัวอย่าง ข้อ (0) ข้าพเจ้าชอบรับประทานขนมในชั้นเรียน

ถ้าท่านเคยปฏิบัติ บ่อยมาก ก็ไปทำเครื่องหมายในกระดาษคำตอบดังนี้

ข้อ (0) ก ~~ข~~ ค ง จ
4. โปรดระวังกากบาทคำตอบให้ตรงกับข้อความด้วย และโปรดทำทุกข้อ
5. ถ้าต้องการเปลี่ยนคำตอบ โปรดขีดฆ่าของเดิม แล้วกากบาทคำตอบใหม่ให้ชัดเจน
6. โปรดอย่าทำเครื่องหมายใดในแบบสำรวจ
7. เมื่อทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว โปรดส่งกระดาษคำตอบคืน พร้อมด้วยแบบสำรวจ

ต่อไปนี้เป็นข้อความที่เกี่ยวกับนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับนิสัยต่อการเรียนด้านการหลีกเลี่ยงผลัดเวลาและวิธีการทำงาน

(0) เมื่อข้าพเจ้าประสบปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนข้าพเจ้าปรึกษาหารือกับครู

(00) ก่อนลงมือทำการบ้านหรือเขียนรายงานข้าพเจ้าต้องแน่ใจว่าเข้าใจสิ่งที่ต้องการจะทำนั้นอย่างแจ่มแจ้งเสียก่อน

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับทัศนคติต่อการเรียนด้านการยอมรับในตัวครูและการยอมรับคุณค่าของการศึกษา

(0) ข้าพเจ้ารู้สึกว่าคุณภาพ การแต่งกาย หรือน้ำเสียงของครูบางคนเป็นสาเหตุให้การเรียนน่าเบื่อ

(00) ถึงแม้ว่าข้าพเจ้าไม่ชอบบางวิชา แต่ข้าพเจ้าก็พยายามเรียนเพื่อให้ได้คะแนนดี

การให้คะแนน

แบบสำรวจนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเปลี่ยนระดับคำตอบให้เป็นคะแนน ดังนี้

ข้อความเชิงนิมิต

ผู้ตอบข้อ ก. บ่อยครั้งที่สุด กำหนดให้ 5 คะแนน

ผู้ตอบข้อ ข. บ่อยมาก กำหนดให้ 4 คะแนน

ผู้ตอบข้อ ค. ปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน

ผู้ตอบข้อ ง. บางครั้ง กำหนดให้ 2 คะแนน

ผู้ตอบข้อ จ. ไม่เคยเลย กำหนดให้ 1 คะแนน

ข้อความเชิงนิเสธ

ผู้ตอบข้อ ก. บ่อยครั้งที่สุด กำหนดให้ 1 คะแนน

ผู้ตอบข้อ ข. บ่อยมาก กำหนดให้ 2 คะแนน

ผู้ตอบข้อ ค. ปานกลาง กำหนดให้ 3 คะแนน

ผู้ตอบข้อ ง. บางครั้ง กำหนดให้ 4 คะแนน

ผู้ตอบข้อ จ. ไม่เคยเลย กำหนดให้ 5 คะแนน

ไม่ตอบ/เว้นไว้ กำหนดให้ 0 คะแนน

แต่ละด้านมีคะแนนเต็มด้านละ 125 คะแนน รวม 4 ด้าน 500 คะแนน

ขั้นตอนในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วยขั้นตอนในการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนการดำเนินการและเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ขั้นเตรียมการ : เดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม 2551

1.1.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขออนุญาต และขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนประเสริฐอิสลาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและศึกษารายกรณี

1.1.2 ศึกษาสภาพ/เยี่ยมชมสถานที่ และแนะนำตนเอง

1.1.3 คัดเลือกนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรอง และสอบถามความสมัครใจของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประเสริฐอิสลาม

1.2 ขั้นตอนในดำเนินการศึกษารายกรณี : เดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม 2551 ประกอบด้วย
7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน

เป็นการกำหนดว่าจะศึกษาเรื่องอะไร ศึกษากับใคร และเหตุใดจึงต้องศึกษา
ซึ่งในการศึกษารายกรณีนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสาเหตุแนวโน้มออกกลางคันของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อหาแนวทางและให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนให้ศึกษาต่อจนจบการศึกษาภาคบังคับ
นอกจากนี้ มีการตั้งสมมติฐานว่าเกิดจากสาเหตุ 2 ประการ ได้แก่ สาเหตุจากตัวนักเรียนเองและสาเหตุจาก
สิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล 5 วิธีการมาวิเคราะห์ตีความหรือแปล
ความหมายข้อมูล หาข้อเท็จจริง จัดหมวดหมู่ หรือแยกข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อง่ายและสะดวกต่อการทำ
ความเข้าใจของผู้ถูกศึกษา ซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล 5 วิธีการ ประกอบด้วย

1. การสังเกตและบันทึกการสังเกต เพื่อเก็บข้อมูลไว้ประกอบการพิจารณา
วินิจฉัยและเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือต่อไป โดยการเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของ
นักเรียนในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น สถานการณ์ในการเรียน สถานการณ์การทำกิจกรรมต่าง ๆ สถานการณ์
การอยู่ในกลุ่มเพื่อน และสถานการณ์อยู่ที่บ้าน ในการสังเกตแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 10 นาที หลังจาก
การสังเกต ผู้วิจัยจะทำการบันทึกการสังเกตทันที

2. การสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลและหารายละเอียดที่เป็นข้อเท็จจริงถึงสาเหตุ
และสิ่งแวดล้อมหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการและไม่เป็นทางการ
กับบุคคลต่อไปนี้ คือ นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา ผู้ปกครอง เพื่อน
นักเรียนของกลุ่มเป้าหมาย

3. บันทึกการเยี่ยมบ้าน โดยใช้วิธีการสังเกตและสัมภาษณ์บิดามารดา ผู้ปกครอง
บุคคลภายในบ้าน เช่น พี่ น้อง ญาติของนักเรียน เพื่อหาข้อมูลสัมพันธภาพภายในครอบครัว ข้อมูล
เบื้องต้นในด้านอาชีพ สภาพความเป็นอยู่ เจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน การศึกษา ครู และโรงเรียน
ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน โรงเรียน และข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยผู้วิจัยกำหนดจุดมุ่งหมาย
ในการเยี่ยมบ้าน วัตถุประสงค์ล่วงหน้า และใช้เวลาไปเยี่ยมบ้านคนละ 1 ครั้ง ๆ ละประมาณ 30 นาที
หลังจากการเยี่ยมบ้านแต่ละครั้งผู้วิจัยบันทึกการเยี่ยมบ้านทันที

4. อัดชีวประวัติ ให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติหลังจากที่ผู้วิจัยได้สร้างความคุ้นเคยกับนักเรียนแล้ว เมื่อได้ข้อมูลแล้วจึงนำอัตชีวประวัติของนักเรียนมาวิเคราะห์ โดยใช้แนวทางการวิเคราะห์ของโฟรห์ลิชและฮอยท์ (Froehlich & Hoyt)

5. แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลหรือรายละเอียดเกี่ยวกับนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนที่จะเป็นประโยชน์ในการวินิจฉัยปัญหา สาเหตุ และการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายต่อไป

ขั้นที่ 3 การวินิจฉัย

เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จาก 5 วิธีการ นำมาวิเคราะห์ ตีความหรือแปลความหมายข้อมูล หาข้อเท็จจริง จัดหมวดหมู่ หรือแยกข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อง่ายและสะดวกต่อการทำความเข้าใจของผู้ถูกศึกษา แล้วนำเอาผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รวบรวมจากหลาย ๆ วิธีมาเป็นพื้นฐานในการวินิจฉัยถึงสาเหตุ โดยอาจเป็นสมมติฐานชั่วคราวจนกว่าจะค้นหาสาเหตุ ข้อเท็จจริงที่แท้จริงและมีหลักฐานสนับสนุนอย่างเพียงพอ หากข้อมูลยังไม่เพียงพออาจเก็บข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อนำมาสังเคราะห์รวมกับข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่มีอยู่เดิม เพื่อช่วยให้สามารถมองเห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลแต่ละด้านและช่วยให้ผู้ศึกษาเข้าใจลักษณะของปัญหา สาเหตุของแนวโน้มออกกลางคัน และแนวทางในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนให้ศึกษาต่อจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ขั้นที่ 4 การทำนายผล

การออกกลางคันไม่น่าเป็นปัญหาที่รุนแรง สามารถแก้ไขและหยุดยั้งได้

ขั้นที่ 5 การให้ความช่วยเหลือ

เป็นการพิจารณาหาแนวทาง วิธีการที่จะนำมาช่วยเหลือบุคคลที่ศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์หรือสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ ของรายกรณี เช่น การให้คำปรึกษากลุ่ม การให้คำปรึกษารายบุคคล

ขั้นที่ 6 การติดตามผล

เป็นการติดตามผลในขณะที่ทำการศึกษารายกรณีหลังจากศึกษารายกรณีเรียบร้อยแล้ว เพื่อดูแนวโน้มในการศึกษาต่อจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 9 ของนักเรียน และประเมินผลว่าการให้ความช่วยเหลือไปแล้วนั้นถูกต้องหรือไม่ และควรมีการปรับปรุงเพิ่มเติมสิ่งใดบ้าง โดยใช้แบบสอบถามเพื่อติดตามผล และสอบถามผลจากอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นที่ 7 การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปผลทุกครั้งหลังทำการศึกษาแต่ละครั้ง ทำให้ทราบว่าทำอะไรไปแล้วบ้าง และให้ข้อเสนอแนะว่ามีการวางแผนทำอะไรในครั้งต่อไป

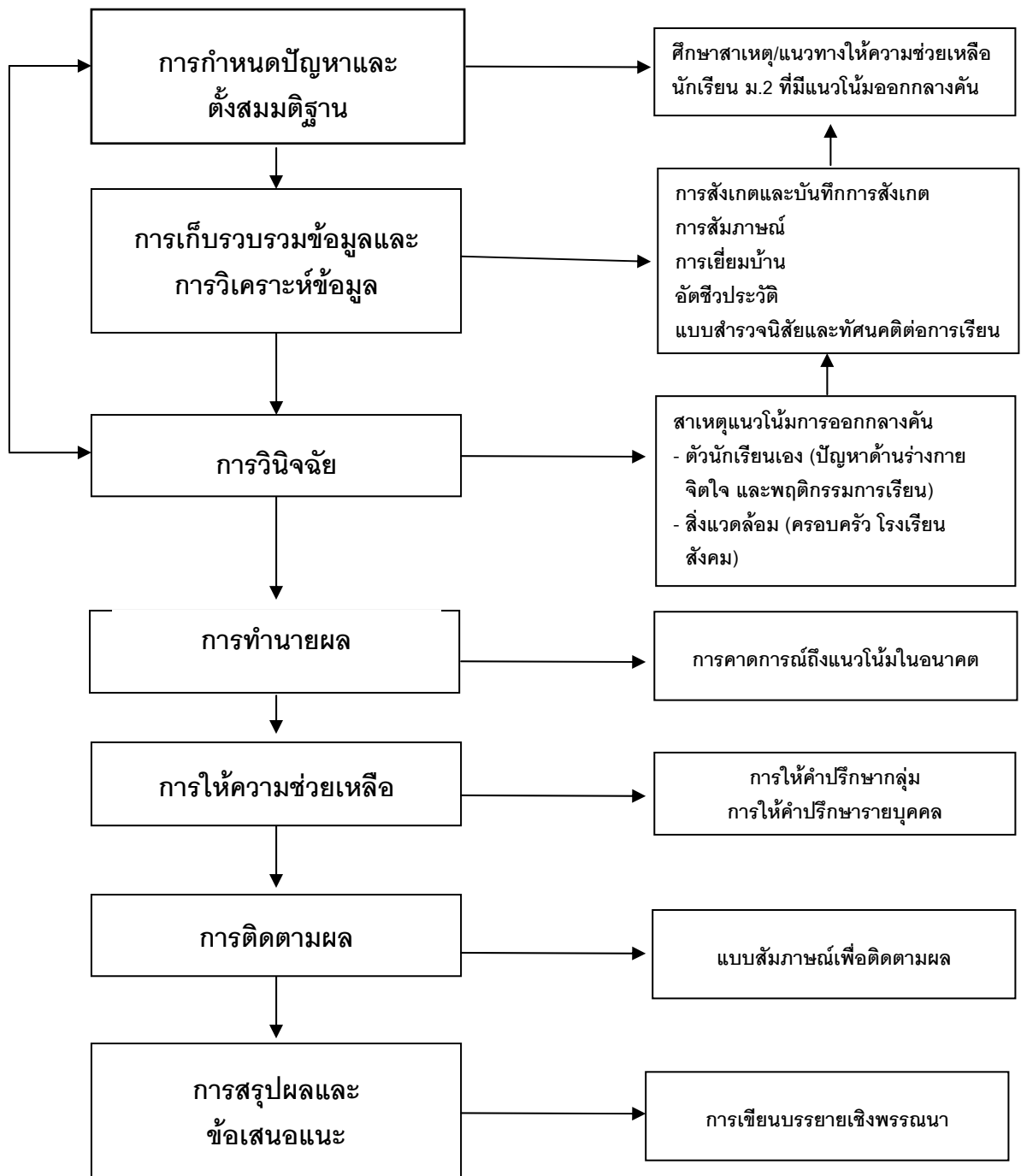
7.2 สรุปก่อนยุติการศึกษา โดยสรุปผลของการศึกษาไว้ทั้งหมดและให้ข้อเสนอแนะไว้เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่จะให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 7 ราย โดยเสนอแนะไว้ 3 กลุ่ม ดังนี้

7.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง

7.2.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

7.2.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษา

ขั้นตอนของกระบวนการศึกษารายกรณี

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ วิวินิจฉัย สังเคราะห์ แปลความหมาย และสรุปผล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองอย่างละเอียดทุกขั้นตอน โดยใช้เทคนิคและเครื่องมือต่าง ๆ ดังรายละเอียดที่กล่าวไว้ข้างต้น ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล วิวินิจฉัย แล้วนำข้อมูลมาสรุปหาข้อเท็จจริงเพื่อให้ทราบถึงสาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน การทำนายผล การให้ความช่วยเหลือ การติดตามผล การสรุปผลและข้อเสนอแนะ ดังนั้น การรายงานผลการวิจัย ผู้วิจัยจึงเขียนบรรยายเชิงพรรณนาสรุปเป็นรายบุคคลและภาพรวมทั้ง 7 ราย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษารายกรณี (Case Study) เพื่อศึกษาสาเหตุนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน จำนวน 7 ราย โรงเรียนประเสริฐอิสลาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 ซึ่งใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน อัดซีวประวัติ การสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน และนำมาวิเคราะห์ วิจัย สังเคราะห์ สามารถวิเคราะห์สาเหตุและการให้ความช่วยเหลือโดยสรุปเป็นภาพรวมได้ดังนี้

การศึกษารายกรณีที่ 1

ลักษณะทั่วไป

ด.ช.เบสบอล (นามสมมติ) อายุ 14 ปี สูง 165 เซนติเมตร น้ำหนัก 58 กิโลกรัม รูปร่างท้วม ผิวค่อนข้างคล้ำ นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้ากลม มีสิ่วขึ้นตามใบหน้า ผมตัดสั้น พุดจาคล่องแคล่ว ท่าทางสุภาพ การแต่งกายเรียบร้อย มีโรคประจำตัว คือ หอบหืด

ลักษณะปัญหา พฤติกรรมที่พบ คือ

1. การขาดเรียนบ่อย เดือนละประมาณ 5 ครั้ง
2. ไม่ค่อยส่งงานตามที่ครูมอบหมายให้ทำ ถูกครูตักเตือนและลงโทษเป็นประจำ

จากพฤติกรรมปัญหาดังกล่าว โรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้ และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงได้ส่งมาให้ผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุและให้ความช่วยเหลือต่อไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคต่าง ๆ พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต : ผู้วิจัยสังเกตนักเรียน จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ ในห้องเรียน นอกห้องเรียน และที่บ้านพบว่า

1.1 จากการสังเกตในห้องเรียน ชั่วโมงคณิตศาสตร์ พบว่า ด.ช.เบสบอล มีความสนใจในการเรียนดีและจะนั่งอยู่แถวหน้าของห้องเรียน เมื่อครูถามคำถามจะคิดและตอบครู่ได้อย่างรวดเร็ว เมื่อครูมอบหมายให้ทำงานในห้องเรียนจะพูดคุยปรึกษากับเพื่อนสนิทและจะตั้งใจทำจนเสร็จเรียบร้อยก่อน จึงจะหันไปพูดคุยกับเพื่อน ๆ ในห้อง วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เมื่อครูถามจะนั่งเฉยไม่ตอบคำถามครู และเมื่อครูทวงงานในห้องเรียนที่มอบหมายให้ทำจะนั่งเฉยและไม่ส่งงาน สิ่งที่น่าสังเกตคือ ด.ช.เบสบอล จะขาดเรียนในวันพฤหัสบดี

1.2 จากการสังเกตนอกห้องเรียน ครั้งที่ 1 พบว่า ในเวลาเช้าจะเดินทางโดยรถจักรยานยืมเรียนมาถึงโรงเรียน เวลา 07.50 น. เมื่อนำรถจักรยานไปจอดไว้แล้ว จะไปนั่งอยู่บริเวณโต๊ะข้าง ๆ สนามของโรงเรียน พูดคุยกับเพื่อน และเตรียมเข้าแถว ครั้งที่ 2 พบว่า ในช่วงเวลาพักกลางวัน เวลา 11.40 น.

เมื่อออกจากห้องเรียน จะเดินไปรับประทานอาหารกลางวันที่โรงอาหารของโรงเรียนกับกลุ่มเพื่อนสนิท ประมาณ 3 คน ขณะเวลารับประทานอาหารจะพูดคุยเล่นและหยอกล้อกับเพื่อนด้วยความสนุกสนาน ร่าเริง แจ่มใส และพูดจาค่อนข้างสุภาพกับเพื่อน ๆ เมื่อรับประทานอาหารเสร็จจะเดินไปนั่งที่โต๊ะข้างสนามของโรงเรียนกับเพื่อนสนิท และนั่งคุยกันต่อ จนถึงเวลาเข้าเรียนจะพากันเดินไปเข้าห้องน้ำ และเข้าชั้นเรียน

1.3 จากการสังเกตที่บ้าน เมื่อผู้วิจัยกับอาจารย์ที่ปรึกษา ทราบว่า ด.ช.เบสบอล ไม่มาโรงเรียน จึงได้เดินทางไปพบ ด.ช.เบสบอล ที่บ้านพัก เมื่อเดินทางไปถึง พบว่า ด.ช.เบสบอล ปิดประตูอยู่ในบ้านพัก คนเดียว ผู้วิจัยได้สอบถามสาเหตุของการไม่ไปโรงเรียน ได้รับคำตอบว่า ไม่ค่อยสบาย และยังไม่ได้รับประทานอาหารกลางวัน จากการสังเกตสีหน้าไม่ค่อยร่าเริงแจ่มใสเท่าที่ควร

2. การสัมภาษณ์ : จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา เพื่อนนักเรียน พบว่า

2.1 จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง ทำให้ทราบว่า ด.ช.เบสบอล ชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์มากที่สุด โดยให้เหตุผลว่า ตนเองคิดเลขได้เร็ว และเป็นวิชาที่สามารถทำงานเสร็จพร้อมทั้งส่งได้ทันในห้องเรียน แต่จะกังวลใจกับวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะครูจะมอบหมายงานให้ทำมาก ทำให้ไม่สามารถทำงานได้ทันและส่งได้ตามกำหนดเวลา หาข้อมูลยาก และไม่มีเงินที่จะซื้ออุปกรณ์ในการทำงาน และครูจะบอกไว้ว่าหากไม่ส่งงานตามกำหนดจะลงโทษโดยการให้ทำงานเพิ่มจาก 1 ชิ้นเป็น 20 ชิ้น ซึ่ง ด.ช.เบสบอล ได้พบเห็นบทเรียนการถูกลงโทษจากรุ่นพี่มาแล้ว สำหรับในวันพฤหัสบดีที่มีวิชาพลศึกษา ตนเองไม่มีเงินซื้อชุดพลศึกษา เมื่อมาเรียนจะถูกลงโทษอยู่เสมอ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้ ด.ช.เบสบอล วิพากษ์วิจารณ์ว่าจะติด 0 หรือ ร. และจะเรียนไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด.ช.เบสบอล เล่าว่าสาเหตุที่ขาดเรียนบ่อย ๆ เนื่องจากกลัวการถูกลงโทษจึงได้หลีกเลี่ยงโดยการไม่มาโรงเรียน และในบางวันพ่อกับแม่ไม่มีเงินให้ตนเองมาโรงเรียน ด.ช.เบสบอลกับน้องชายอีก 2 คน จึงต้องขาดเรียนไปโดยปริยาย บางครั้งโรคประจำตัว (หอบหืด) ยังกำเริบ เงินที่จะไปโรงพยาบาลก็ไม่มี ต้องทนอยู่กับอาการแน่นหน้าอก หายใจไม่ค่อยออก ไม่รู้จะทำอย่างไร ได้แต่นอนเฉย ๆ อยู่ในห้องเช่า ใช้มือทุบหน้าอกตนเองแรง ๆ ด้วยคิดว่าอาจจะสามารถทำให้อาการดีขึ้นได้บ้าง เมื่อครอบครัวของตนมีปัญหาในเรื่องการเงินดังกล่าว ทำให้ ด.ช.เบสบอล ต้องหาทางช่วยเหลือพ่อแม่ เพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว โดยได้ไปรับจ้างทำงานคัดหลุมทรายที่สนามกอล์ฟชลประทานหลังเลิกเรียน ตั้งแต่เวลา 17.00-20.00 น. วันละ 100 บาท หยุดเฉพาะวันจันทร์ และวันที่ฝนตกจะไม่ได้ทำงาน หากสิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคทำให้ตนเรียนไม่จบหรือต้องออกจากโรงเรียน ตนจะรู้สึกเสียใจมาก

2.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และเพื่อนนักเรียน ได้ให้ข้อมูลตรงกันว่า ด.ช.เบสบอล มีมนุษยสัมพันธ์และเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ดี แต่ในบางครั้งจะไม่ค่อยพูด และขาดเรียนอยู่บ่อย ๆ รวมถึงฐานะทางครอบครัวก็ยากจน ในวิชาคณิตศาสตร์ เมื่ออยู่ในห้องเรียนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ จะมีความสนใจและตั้งใจเรียนดี เวลาเรียนมักจะนั่งอยู่ด้านหน้าของห้อง กิริยามารยาทค่อนข้าง

เรียบร้อย แต่ในวิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย จะไม่ค่อยส่งงานที่ได้รับมอบหมาย ผลการเรียนไม่ค่อยดี อาจเนื่องมาจากการขาดเรียนบ่อย ๆ ทำให้เรียนไม่ค่อยทันเพื่อน

3. การเยี่ยมบ้าน : จำนวน 1 ครั้ง โดยใช้เทคนิคการสังเกตและสัมภาษณ์ ได้ผลดังนี้

3.1 จากการสังเกต ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน ด.ช.เบสบอล พบว่า

3.1.1 สภาพบ้านและสิ่งแวดล้อม เป็นห้องเช่าอยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 3 กิโลเมตร ทางเข้าห้องเช่าของ ด.ช.เบสบอล ต้องเข้าซอยและอยู่ห่างจากถนนใหญ่ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร สภาพลักษณะภายนอกเป็นตึก 2 ชั้น ในบริเวณนั้นส่วนใหญ่จะเป็นห้องแบ่งให้เช่าหลายหลังคาเรือน และมีผู้อาศัยเช่าอยู่หลายครอบครัว ซึ่งครอบครัวของ ด.ช.เบสบอล จะเช่าห้องอยู่ชั้นล่าง ขนาดของห้องเช่า ประมาณ 3.50x5 เมตร เมื่อผู้วิจัยไปถึงหน้าห้องเช่า พบน้องชายของ ด.ช.เบสบอล 2 คน กำลังเล่นอยู่บริเวณหน้าห้องเช่า และ ด.ช.เบสบอล คอยดูแลน้องอยู่ในบริเวณดังกล่าว พ่อกับแม่ของ ด.ช.เบสบอล ได้ออกมาให้การต้อนรับและเชิญเข้าไปพูดคุยกันในห้องเช่า ด้วยท่าทีที่ยิ้มแย้มแจ่มใส สุภาพ และเป็นมิตร ผู้วิจัยได้สังเกตสภาพลักษณะภายในห้องเช่า ครอบครัวของ ด.ช.เบสบอล จะจัดห้องโดยใช้ตู้เสื้อผ้ากั้นเพื่อแบ่งบริเวณเนื้อที่ของห้องออกเป็น 2 ส่วน สำหรับจัดเป็นที่นอนของพ่อกับแม่และน้องชายคนเล็ก และอีกมุมหนึ่งจะเป็นที่นอนของ ด.ช.เบสบอลและน้องชายคนรอง มีมุมสำหรับทำครัวอยู่บริเวณด้านหน้าห้องน้ำ ห้องน้ำอยู่ด้านหลังและอยู่ภายในบริเวณของห้อง ภายในห้องเช่าจะมีเครื่องอำนวยความสะดวก คือ พัดลม เตาไรต์ โทรทัศน์ เครื่องซักผ้า หม้อหุงข้าว และมีอุปกรณ์สำหรับทำครัวเล็กน้อย พ่อของ ด.ช.เบสบอล อายุ ประมาณ 45 ปี รูปร่างผอมสูง ผิวคล้ำ พันด้านหน้าบนหักหมดแล้ว สำหรับแม่ อายุประมาณ 38 ปี รูปร่างสมส่วน ผิวขาว หน้าตาดี ทั้งพ่อและแม่พูดจาคล่องแคล่ว

3.1.2 จากการสังเกตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวค่อนข้างดี การพูดคุยของพ่อกับแม่และลูก ๆ ค่อนข้างเป็นกันเอง มีพูดเล่นหยอกล้อกันบ้าง

3.2 จากการสัมภาษณ์พ่อกับแม่ของ ด.ช.เบสบอล พบว่า ในช่วงเย็นพอถึงเวลาค่ำพ่อจะเรียกลูกทุกคนให้เข้าบ้านและจะรับประทานอาหารเย็นร่วมกัน พ่อจะเป็นคนดูแลเรื่องกับข้าว เมื่ออยู่บ้าน ด.ช.เบสบอล จะมีหน้าที่ในการดูแลน้องชายทั้ง 2 คน และช่วยดูแลทำความสะอาดห้องพัก ช่วงเช้าวันเสาร์และวันอาทิตย์ ไปช่วยงานที่วัดชลประทานรังสฤษฎ์ และจะนำอาหารที่เหลือจากผู้ไปทำบุญถวายภัตตาหาร พระกลับมาให้สมาชิกที่บ้านได้รับประทาน ซึ่งช่วยลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวได้

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความประพฤติในด้านการเรียน พ่อกับแม่ของ ด.ช.เบสบอล เห็นว่า บุตรชายมีความตั้งใจเรียนดี ไม่เคยเกเร สำหรับการคบเพื่อนไม่ค่อยน่าเป็นห่วง เพราะเพื่อนที่คบอยู่นั้นเป็นเพื่อนที่พากันไปทำงานเพื่อหารายได้พิเศษหลังเลิกเรียนที่สนามกอล์ฟ และยังมีความภาคภูมิใจในตัวบุตรชายที่สามารถช่วยแบ่งเบาภาระโดยการหารายได้พิเศษมาช่วยจุนเจือให้กับครอบครัวได้

ในเรื่องของความคาดหวังที่มีต่อ ด.ช.เบสบอล และทักษะที่มีต่อการศึกษา พ่อกับแม่มีความคิดเห็นว่ายากให้เรียนจบสูง ๆ และจะพยายามส่งให้ถึงที่สุดเท่าที่จะเรียนได้ และจะไม่บังคับว่าจะ

เรียนอะไร แต่ขอเป็นสถาบันทางการศึกษาที่ไม่มีความเสี่ยงในเรื่องการยกพวกตีกัน เพราะคิดว่าการศึกษามีความสำคัญมาก โดยได้ให้เหตุผลว่า “ตนเองเรียนจบ ปวส. มหาวิทยาลัยศรีปทุม” ยังใช้ชีวิตในการประกอบอาชีพเพื่อหาเลี้ยงครอบครัวด้วยความยากลำบาก ครอบครัวมีฐานะยากจน ตนเองต้องประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่รับจ้าง มีรายได้ในแต่ละวันไม่ค่อยแน่นอน บางวันมีเงินเหลือจากการขับรถแท็กซี่เพียงแค่ 80 บาท ทำให้ไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว ส่วนแม่ของ ด.ช.เบสบอล ประกอบอาชีพรับจ้างเป็นพนักงานแผนกตัดเย็บในโรงงานผลิตเสื้อผ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี มีรายได้เดือนละ 4,000 กว่าบาทต่อเดือน เมื่อรวมรายได้แล้วทำให้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในแต่ละเดือน ทั้งค่าห้องเช่ารวมค่าน้ำค่าไฟ ประมาณ 2,000 กว่าบาท ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ในครอบครัว และค่าเล่าเรียนของลูก 3 คน หากวันไหนที่ไม่มีเงินให้ลูกไปโรงเรียน ลูกทั้ง 3 คนต้องหยุดเรียนทั้งหมด บางครั้งสังเกตเห็นว่า ด.ช.เบสบอล จะไม่ไปโรงเรียนในช่วงโมงที่มีเรียนพลະหรือช่วงโมงที่ต้องส่งงานแล้วไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์เพื่อทำงานส่งตามที่ครูมอบหมาย ด.ช.เบสบอล จะแก้ปัญหาด้วยการไม่ไปโรงเรียนเพราะกลัวว่าครูจะลงโทษ ตนก็ไม่รู้จะทำอย่างไร รู้สึกเสียใจที่ไม่สามารถหาสิ่งต่าง ๆ ให้กับลูกได้เหมือนกับคนอื่น จึงคิดว่า “ลูกน่าจะจะได้เรียนสูง ๆ เพื่อที่จะมีทางเลือกของชีวิตที่ดีกว่าเดิม”

ส่วนทัศนะที่มีต่อครูและโรงเรียนที่บุตรชายเรียนอยู่นั้น ตนเองไม่ค่อยมีเวลาติดต่อสื่อสารกับครูและโรงเรียนเท่าที่ควร เพราะต้องทำงานทุกวันและไม่มีวันหยุด แต่โรงเรียนได้ให้ความช่วยเหลือในการให้ผ่อนชำระค่าเทอมของลูกชายคนเล็กที่กำลังเรียนชั้นอนุบาล และจัดหาทุนการศึกษาให้กับลูกชายที่เรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สำหรับ ด.ช.เบสบอล โรงเรียนได้เข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของหนังสือเรียนและให้จักรยานยืมเรียน เมื่อต้องพบกับปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการเงินก็ยังอยากให้ลูกไปโรงเรียนและเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมีความรู้สึกกังวลกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่อาจมีผลกระทบในการเลี้ยงดูบุตรชายในปัจจุบัน

4. อัดชีวิตประวัติ

ผู้วิจัยได้ให้เขียนอัดชีวิตประวัติ พบว่า ด.ช.เบสบอล มีความมุ่งหวังที่จะเรียนต่อในสาขาวิชา ตกแต่งภายใน โรงเรียนก่อสร้างดุสิต และมุ่งหวังถึงเงินเดือนที่ดีเพื่อมีรายได้ที่จะเลี้ยงดูพ่อแม่ในอนาคต การเขียนใช้กระดาษทำรายงานของโรงเรียนเขียนด้วยลายมือที่เป็นระเบียบ มีข้อความที่เขียนผิดอยู่ 2 แห่ง การจัดลำดับทางความคิดยังไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง แสดงถึงลักษณะนิสัยของผู้เขียนเป็นคนที่มีความตั้งใจในการเขียน มีความเป็นระเบียบในการทำงานพอสมควร แต่ยังขาดการวางแผนและความรอบคอบ

5. การสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนโดยใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน 4 ด้าน พบว่า

5.1 นิสัยด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ มีการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลาเมื่อครูมอบหมายให้ค้นคว้าหรืออ่านหนังสือเพิ่มเติม และไม่มีการเตรียมบทเรียนล่วงหน้าสำหรับการเรียน

5.2 นิสัยด้านวิธีการทำงาน คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ ยังมีความรู้สึกกลัวที่จะให้ครูอธิบายเพิ่มเติมเมื่อไม่เข้าใจในบทเรียน ไม่มีความพยายามในการค้นหาคำตอบในการสอบที่ตอบไม่ได้ ไม่มีความพยายามที่จะทำให้คะแนนให้ดีกว่าเดิมเมื่อรู้ว่าตนสอบได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน และไม่มีการใช้เวลาว่างในการค้นคว้างานในห้องสมุด

5.3 ทักษะคิดด้านการยอมรับในตัวครู คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ มีความคิดเห็นที่ครูตอบคำถามและอธิบายบทเรียนไม่เข้าใจ ครูต้องการให้นักเรียนประพฤติตัวในแบบอย่างที่ครูก็ทำไม่ได้

5.4 ทักษะคิดด้านการยอมรับคุณค่าของการศึกษา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ มีความคิดเห็นที่ไม่เชื่อว่าคนที่มีการศึกษาจะสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนที่ไม่มีการศึกษา และไม่เชื่อว่าการอ่านหนังสือทำให้คนฉลาดและรอบรู้มากขึ้น

การวินิจฉัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วินิจฉัยได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าว เกิดจากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน ทัศนคติประวัติ และแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน พบว่า เกิดจากปัญหาใน 3 ด้าน คือ

1.1 ปัญหาด้านร่างกาย นักเรียนมีปัญหาสุขภาพ มีโรคประจำตัว (หอบหืด)

1.2 ปัญหาด้านจิตใจ นักเรียนขาดแรงจูงใจที่จะเผชิญหน้าและต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนเองในด้านการเรียน

1.3 ปัญหาด้านพฤติกรรมกรเรียน นักเรียนต้องทำงานเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัวส่งผลทำให้ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ส่งงาน และขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดจากสิ่งแวดล้อม 3 ด้าน คือ

2.1 สาเหตุจากครอบครัว จากการสัมภาษณ์และเยี่ยมบ้าน พบว่า

2.1.1 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ครอบครัวของนักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำ ครอบครัวมีฐานะยากจน พ่อแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรหลายคน พ่อประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่ค่อยแน่นอน แม่มีรายได้น้อย ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอในการดูแลครอบครัว ส่งผลกระทบให้ไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์การเรียนและไม่มีค่าใช้จ่ายในการไปเรียนหนังสือ

2.1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.1.3 ด้านการอบรมเลี้ยงดู ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.2 สาเหตุจากโรงเรียน จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ พบว่า

2.2.1 ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละห้องเรียน ทำให้ครูไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด นักเรียนขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์

การเรียน ไม่สามารถทำงานตามที่ครูมอบหมายได้ตามกำหนด และในวันพฤหัสบดีช่วงโมงที่มีการเรียนวิชา พลศึกษา ไม่มีชุดพลศึกษา ถูกครูตักเตือนและลงโทษรุนแรงเป็นประจำ ทำให้เกิดความเกรงกลัวต่อการลงโทษ ทำให้หลีกเลี่ยงและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยการไม่มาเรียน

2.2.2 ด้านครู ครูมีภาระงานมากนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ไม่เข้าใจปัญหา ของนักเรียน ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง และลงโทษรุนแรง

2.2.3 ด้านเพื่อน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.2.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่มีทุนสนับสนุนในการเรียนอย่าง เพียงพอ

2.3 สาเหตุจากสังคม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และเยี่ยมบ้าน พบว่า

2.3.1 ด้านสภาพชุมชน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.3.2 ด้านเพื่อนบ้าน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.3.3 ด้านสื่อมวลชน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

การทำนายผล สามารถหยุดยั้งการออกกลางคันได้

การให้ความช่วยเหลือ

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

1. ให้คำปรึกษารายบุคคลกับ ด.ช.เบสบอล จำนวน 4 ครั้ง โดยใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษา การฟัง การใช้คำถาม การทวนความ การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การแปลความ การให้ข้อมูล การให้ กำลังใจ และการสรุป โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ การใช้คำถามเพื่อให้ได้ระบายนความรู้สึกให้ได้ ทบทวนตนเองและความรู้สึกของตนเอง การทวนความและสะท้อนความรู้สึกเพื่อค้นหาตนเองและสาเหตุ ให้ข้อมูลเพื่อให้ความรู้ในการกระตุ้นความคิดให้เข้าใจและตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนา ตนเองโดยการใช้ปัญญา การวางเป้าหมายเพื่อนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผล ให้กำลังใจโดยการชื่นชมใน ความรักและความกตัญญูที่มีต่อพ่อแม่ ผลปรากฏว่า ด.ช.เบสบอล มีความเข้าใจตนเองและยอมรับในสิ่งที่ เกิดขึ้น ทราบถึงสาเหตุและสามารถเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหามีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ ดีขึ้น

2. ให้ข้อมูลพร้อมทั้งแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ประจำวิชา อาจารย์ผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครอง เกี่ยวกับนักเรียน เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

การติดตามผล

ผู้วิจัยได้ติดตามผลหลังจากการให้คำปรึกษารายบุคคล โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล พบว่า ด.ช.เบสบอล มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุการขาดเรียนบ่อยและไม่ส่งงาน และยอมรับในสิ่งที่ เกิดขึ้นเนื่องมาจากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม ได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนา

ตนเองในเรื่องการเรียน โดยจะใช้วิธีการทำงานเพื่อหารายได้พิเศษเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์ และจะแบ่งเวลาในการทำงานตามที่คร่อมอบหมาย เมื่อครูสั่งงานจะรีบทำงานไม่ให้งานค้างค้ำ และตั้งใจเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หากมีงานที่ไม่เข้าใจจะขอคำปรึกษาจากอาจารย์ประจำวิชาที่มอบหมายงาน สำหรับในเรื่องของสุขภาพ จะดูแลสุขภาพตนเองโดยการออกกำลังกายให้สม่ำเสมอและติดตามทำบัตรประกันสุขภาพกับโรงพยาบาลพระนั่งเกล้า จะต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคและแก้ไขปัญหาโดยใช้ปัญญา หากมีปัญหาหรืออุปสรรคอื่น ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ จะขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา และมีความมุ่งมั่นที่จะเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังจากให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตามผลโดยการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาผลปรากฏว่า ด.ช.เบสบอล มีพฤติกรรมในการมาเรียนดีขึ้น

การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผล

จากการศึกษารายกรณี ด.ช.เบสบอล ทำให้ทราบสาเหตุที่มีแนวโน้มออกกลางคันได้ว่าเกิดจากสาเหตุของตัวนักเรียนเอง พบว่า เป็นปัญหาในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรมกรเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาเหตุจากครอบครัวและโรงเรียน

เมื่อทำการศึกษารายกรณีแล้วพบว่า ปัญหาที่ดีขึ้น คือ ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง ซึ่งในด้านร่างกาย พบว่า มีปัญหาสุขภาพลดลง ด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมกรเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกรเรียนดีขึ้น เช่น มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ขาดเรียนน้อยลง มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองในเรื่องกรเรียนได้ สำหรับปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู และการสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากโรงเรียน ครูมีความเข้าใจปัญหา ดูแล และให้ความช่วยเหลือในการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน สำหรับปัญหาที่คงเดิม คือ ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุมาจากครอบครัวในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ยังคงมีสภาพเช่นเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง

นักเรียนควรมีการวางแผนและจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสม ทั้งในด้านการเรียน และการทำงานหารายได้พิเศษ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อกรเรียน ควรนำเป้าหมายความมุ่งหวังทางการเรียนในอนาคตมาเป็นแรงจูงใจเพื่อเป็นแรงผลักดันให้มีความมุ่งมั่น มานะ พยายามที่จะเผชิญและฟันฝ่ากับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เมื่อมีปัญหาควรปรึกษาอาจารย์ ผู้ปกครอง และควรใส่ใจในการดูแลสุขภาพของตนเองให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

2.1 บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีความเข้าใจในพัฒนาการของวัยรุ่น ร่วมกันดูแลและให้กำลังใจในเรื่องการเรียนกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันปรับประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 เพื่อนนักเรียน ควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ได้

2.3 ผู้ปกครอง ควรดูแลเอาใจใส่และหาแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขภาพของนักเรียนอย่างจริงจัง

2.4 ผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ควรมีการติดต่อสื่อสารทันที เมื่อพบว่านักเรียนขาดเรียน และมีการเยี่ยมบ้าน พูดคุยเกี่ยวกับด้านการเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 โรงเรียนควรมีผู้ที่สามารถเป็นที่ไว้วางใจให้นักเรียนได้พูดคุย ระบายความไม่สบายใจหรือให้คำปรึกษากับนักเรียนได้

2.6 โรงเรียนควรจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน

2.7 โรงเรียนควรจัดหาอาชีพเสริมเพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีรายได้พิเศษ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษา

ผู้ที่สนใจในการศึกษาควรมีนักจิตวิทยาบำบัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน

การศึกษารายกรณีที่ 2

ลักษณะทั่วไป

ด.ช.ดอน (นามสมมติ) อายุ 13 ปี สูง 163 เซนติเมตร น้ำหนัก 50 กิโลกรัม รูปร่างผอมบาง ผิวสองสี นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้าเรียวยาว ผมตัดสั้น การพูดจาและการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีโรคประจำตัว คือ โรคภูมิแพ้ โรคกระเพาะอาหาร และขาดสารอาหาร

ลักษณะปัญหา พฤติกรรมที่พบ คือ ป่วยและขาดเรียนบ่อย เดือนละประมาณ 6 ครั้ง

จากพฤติกรรมปัญหาดังกล่าว โรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้ และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงได้ส่งมาให้ผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุและให้ความช่วยเหลือต่อไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคต่าง ๆ พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต : ผู้วิจัยสังเกตนักเรียน จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ ที่บ้าน ในห้องเรียน และนอกห้องเรียน พบว่า

1.1 จากการสังเกตที่บ้าน ผู้วิจัยและอาจารย์ที่ปรึกษาได้เดินทางไปพบ ด.ช.ดอน ที่บ้านพัก หลังจากทราบว่า ด.ช.ดอน ไม่มาเรียน เมื่อไปถึงบ้านพัก พบว่า ด.ช.ดอน นอนอยู่ที่ห้องพักกับลูกของ

นำสาวอีก 2 คน และมีนำสาวนั่งคุยอยู่กับเพื่อนบ้านในห้องพัก ด.ช.ดอน ลูกขึ้นจากที่นอนไหว้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้วิจัย มีท่าทางเซื่องซึม ไม่ค่อยว่าเงิงแจ่มใส และบอกว่าปวดศีรษะ และเป็นภูมิแพ้ จึงไม่ได้ไปโรงเรียน และยาหมอดจึงยังไม่ได้รับประทานยา ผู้วิจัยกับอาจารย์ที่ปรึกษาจึงได้พาไปหาหมอที่สถานีนอนามัย ระหว่างการเดินทางไปและกลับ ด.ช.ดอน มีท่าทางเหม่อลอยและครุ่นคิดอยู่ตลอดเวลา

1.2 จากการสังเกตในห้องเรียน พบว่า ตั้งใจเรียนและไม่ค่อยพูดคุยกับเพื่อนในห้อง เมื่อทำงานที่ครูมอบหมายเสร็จแล้วชอบอยู่ตามลำพัง หน้าตาเศร้าหมอง ซึม มีท่าทางครุ่นคิด และในช่วงพักภาษาอังกฤษ จะได้เป็นตัวแทนของห้องเป็นตัวช่วยในการสนทนาภาษาอังกฤษกับครู

1.3 จากการสังเกตนอกห้องเรียน พบว่า ช่วงพักรับประทานอาหารกลางวัน ด.ช.ดอน เดินออกจากห้องเรียนเพื่อไปรับประทานอาหารกลางวันกับเพื่อน จำนวน 3 คน ที่โรงอาหารของโรงเรียน ด.ช.ดอน ไม่ค่อยพูดแต่เป็นผู้ฟังเพื่อนมากกว่า เมื่อรับประทานอาหารกลางวันเสร็จแล้ว ด.ช.ดอน เดินไปนั่งเล่นกับกลุ่มเพื่อนที่โต๊ะข้างสนามของโรงเรียน ด.ช.ดอน จะแสดงอาการเอามือกุมบริเวณท้องและมีสีหน้าไม่ค่อยดีนัก เมื่อผู้วิจัยสอบถามจึงทราบว่า ด.ช.ดอน ปวดท้อง และจะเป็นทุกครั้งเมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว

2. การสัมภาษณ์ : จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา เพื่อนนักเรียน พบว่า

2.1 จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง ทำให้ทราบว่า ด.ช.ดอน ชอบเรียนวิชาภาษาอังกฤษและคณิตศาสตร์มากที่สุด วิชาภาษาอังกฤษครูจะให้ไปพูดหน้าชั้นเพื่อเป็นตัวช่วยให้เพื่อน ๆ ฟังอยู่เสมอสำหรับวิชาคณิตศาสตร์ เมื่อครูมอบหมายงานให้ทำจะทำเสร็จในช่วงพักและส่งครูได้ทันที วิชาที่ไม่ค่อยเข้าใจและไม่ค่อยมีสมาธิในเวลาเรียน คือ วิชาวิทยาศาสตร์เพราะต้องเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมของวังไกลกังวล ในขณะที่เรียนเพื่อน ๆ จะชอบชวนคุยทำให้ไม่ค่อยมีสมาธิและเรียนไม่รู้เรื่อง วิชาที่หาข้อมูลยากและไม่ค่อยมีเงินซื้อวัสดุอุปกรณ์ในการทำงานส่งและมักจะส่งไม่ทันตามกำหนดเวลา คือ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และในบางครั้งตนเองป่วยหรือไม่มีเงินมาโรงเรียน ทำให้ต้องขาดเรียนบ่อย จึงรู้สึกกังวลว่าจะสอบตก หากสิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคทำให้ตนเรียนไม่จบหรือต้องออกจากโรงเรียนตนจะรู้สึกเสียใจมาก

2.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และเพื่อนนักเรียน ทำให้ทราบว่า ด.ช.ดอน มีลักษณะนิสัยสุขภาพเรียบร้อย ตั้งใจเรียน เมื่อครูมอบหมายให้ทำงานในห้องเรียนทำงานเสร็จแล้วจะชอบอยู่ตามลำพัง ไม่ค่อยพูดคุยกับเพื่อน ๆ ไม่ว่าเงิงแจ่มใส หน้าตาเศร้าหมองและซึม ป่วยและขาดเรียนบ่อย ๆ ผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ สำหรับครอบครัวของ ด.ช.ดอน แม่แต่งงานใหม่และทอดทิ้งให้อยู่นำสาว และพ่อเสียชีวิตแล้ว

3. การเยี่ยมบ้าน : จำนวน 1 ครั้ง โดยใช้เทคนิคการสังเกตและสัมภาษณ์ได้ผลดังนี้

3.1 จากการสังเกต ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน ด.ช.ดอน พบว่า

3.1.1 สภาพบ้านและสิ่งแวดล้อม เป็นห้องเช่าอยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 3 กิโลเมตร ทางเข้าห้องเช่าต้องเข้าซอยและอยู่ห่างจากถนนใหญ่ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร สภาพลักษณะภายนอกเป็น ตึก 2 ชั้น ในบริเวณนั้นส่วนใหญ่จะเป็นห้องแบ่งให้เช่าหลายหลังคาเรือน และมีผู้อาศัยเช่าอยู่หลาย ครอบครัว ซึ่งครอบครัวของ ด.ช.ดอน จะเช่าห้องอยู่ชั้นที่สอง ขนาดของห้องเช่า ประมาณ 3.50x5 เมตร เมื่อผู้วิจัยไปถึงหน้าห้องเช่า พบน้ำสาวกำลังนั่งพูดคุยอยู่กับเพื่อนบ้านในห้อง ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองและชี้แจงการมาเยี่ยมบ้านในครั้งนี้ จากการสังเกตสภาพลักษณะภายในห้องเช่า ครอบครัวของ ด.ช.ดอน จัดห้องโดยมีฉากกั้นแบ่งเนื้อที่ห้องออกเป็น 2 ส่วน สำหรับจัดเป็นที่นอนของ ด.ช.ดอน ซึ่งอยู่ด้านในของห้อง ส่วนมุมอีกด้านหนึ่งของห้องจะจัดเป็นที่นอนของน้ำสาวและลูก ๆ อีก 2 คน ห้องน้ำจะอยู่ด้านหลังและอยู่ภายในบริเวณของห้อง ภายในห้องจะมีเครื่องอำนวยความสะดวก คือ พัดลม ตู้เย็น โทรทัศน์ เตารีด หม้อหุงข้าว และมีอุปกรณ์สำหรับทำครัวเล็กน้อย น้ำสาวของ ด.ช.ดอน อายุประมาณ 30 ปี รูปร่างเล็ก ผิวคล้ำ มนุษย์สัมพันธ์ดี และกำลังตั้งครรถ์บุตรคนที่ 3

3.1.2 จากการสังเกตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า น้ำสาว ลูกของน้ำสาว จำนวน 2 คน และ ด.ช.ดอน ค่อนข้างจะสนิทกันมาก น้ำสาวค่อนข้างสงสารและเป็นห่วง ด.ช.ดอน มากที่แม่ทอดทิ้งและไม่ค่อยได้มาสนใจเท่าที่ควร

3.2 จากการสัมภาษณ์น้ำสาวและ ด.ช.ดอน ทำให้ทราบว่า เมื่อ ด.ช.ดอน มีเรื่องอะไรที่ไม่สบายใจหรือมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียน จะปรึกษากับน้ำสาวอยู่เสมอ ๆ ด.ช.ดอน ได้ย้ายเข้ามาอยู่กับน้ำสาวเมื่อต้นปีที่ผ่านมา พ่อของ ด.ช.ดอน เสียชีวิตแล้วด้วยโรคหัวใจ เมื่ออายุได้ 35 ปี และแม่ได้แต่งงานใหม่กับทหาร ยศจ่าสิบเอก แม่ของ ด.ช.ดอน มีอายุ 31 ปี ขณะนี้แม่พักอยู่กับพ่อเลี้ยงที่พลตทหารแถวเขตหลักสี่ และทำงานเป็นแม่บ้านอยู่ที่ungskการ ได้เงินเดือนละ 5,500 บาท ด.ช.ดอน มีน้องสาวร่วมบิดามารดา จำนวน 1 คน อายุ 3 ขวบ เรียนอยู่ที่โรงเรียนชลประทานสงเคราะห์ และพักอาศัยอยู่กับยายซึ่งอยู่ใกล้ ๆ กับโรงเรียนประเสริฐอิสลาม แม่จะมารับน้องสาวกลับบ้านในเย็นวันศุกร์และวันอาทิตย์จะมาส่งที่บ้านยาย แต่สำหรับ ด.ช.ดอน เคยอยู่กับแม่และพ่อเลี้ยงแล้ว แต่อยู่ไม่ได้ ด.ช.ดอน รู้สึกว่าพ่อเลี้ยงไม่ค่อยชอบ ด.ช.ดอน เพราะสังเกตว่าพ่อเลี้ยงจะทะเลาะและใช้ความรุนแรงกับแม่ของ ด.ช.ดอนตลอดระยะเวลาที่อาศัยอยู่ด้วย ทั้งการเดินทางมาโรงเรียนก็ลำบาก ด.ช.ดอน เคยชวนแม่ให้ย้ายมาอยู่ใกล้ ๆ โรงเรียน แต่แม่ไม่ยอมมา จึงรู้สึกว่าแม่รักพ่อเลี้ยงมากกว่าตนเอง ด.ช.ดอน จึงขอแม่ย้ายมาอาศัยอยู่กับน้ำสาว แต่ก็ต้องประสบกับปัญหาอีก เมื่อแม่ที่เคยส่งเงินให้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียน สัปดาห์ละ 200 บาท บางสัปดาห์แม่ไม่ยอมส่งมาให้ ทำให้ต้องตกมาเป็นภาระของน้ำสาวที่ต้องดูแลและเริ่มเกิดปัญหากับน้ำชาย เพราะน้ำสาวไม่ได้ทำงานมีหน้าที่ดูแลลูก 2 คนอยู่กับบ้าน น้ำชายต้องมาแบกรับภาระ ด.ช.ดอน อีกคน น้ำชายจึงเริ่มไม่ค่อยพอใจ และบอกกับ ด.ช.ดอน ว่าพักอาศัยอยู่ด้วยกันได้แต่ไม่ให้ยุ่งเรื่องเงิน ด.ช.ดอน ต้องพยายามหาเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายของตนเอง โดยการรับจ้างแจกใบปลิวในวันเสาร์และอาทิตย์ ได้วันละ 200 บาท แต่งานลักษณะนี้ไม่ได้มีให้ ด.ช.ดอน ได้ทำตลอด จะมีเป็นบางช่วง

เท่านั้น ด.ช.ดอน จึงต้องประสบกับปัญหาด้านการเงินและไม่มีเงินไปโรงเรียน บางวันก็ป่วยเพราะปวดท้อง เนื่องจากไม่ค่อยมีเงินที่จะซื้ออาหารรับประทาน ทำให้ต้องขาดเรียนบ่อย ๆ เคยไปพบหมอที่สถานีอนามัยประจำศรีวิสุทธิislam หมอระบุว่า เป็นโรคภูมิแพ้ โรคกระเพาะอาหารและขาดสารอาหาร เวลาปวดท้อง ด.ช.ดอน จะใช้ยาเคลือบกระเพาะที่หมอให้มาในการดูแลตนเองเท่านั้น

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความประพฤติในด้านการเรียน นางสาวมีความคิดว่า ด.ช.ดอน เป็นเด็กดี ตั้งใจเรียนดี ไม่เคยเกเร อยู่บ้านจะช่วยทำงานบ้านทุกอย่าง จะสนิทกับเพื่อนที่อยู่บ้านพัก ใกล้ ๆ กันและเรียนอยู่ห้องเดียวกัน

ในเรื่องความคาดหวังที่มีต่อ ด.ช.ดอน และทักษะที่มีต่อการศึกษา นางสาวอยากให้ ด.ช.ดอน ได้เรียนจบ ม.3 และสามารถพึ่งตนเองได้ และคิดว่าหาก ด.ช.ดอน มีโอกาสได้เรียนสูงมาก เท่าไหร่ก็ดี เพราะจะทำให้หางานที่ดี ๆ ทำได้มากขึ้น

ส่วนทักษะที่มีต่อครูและโรงเรียนที่ ด.ช.ดอน เรียนอยู่นั้น นางสาวมีความพอใจกับการติดตามเยี่ยมบ้านนักเรียนของครู เมื่อนักเรียนขาดเรียน และโรงเรียนยังมีโครงการอาหารกลางวันเพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลนอีกด้วย

4. อัตชีวประวัติ

ผู้วิจัยได้ให้เขียนอัตชีวประวัติ พบว่า ด.ช.ดอน มีความกังวลและไม่แน่ใจว่าจะมีเงินในการศึกษาต่อ แต่ยังคงมีความมุ่งหวังที่จะเรียนต่อด้านคอมพิวเตอร์ธุรกิจหรือการตลาด สถาบันเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ เพราะโรงเรียนนี้มีงานพิเศษให้นักเรียนได้ทำและให้เรียนไปพร้อม ๆ กันด้วย ในการเขียนอัตชีวประวัติ ได้แสดงความรู้สึกห่วงใยน้องและแม่ และมีความคาดหวังว่าเมื่อเรียนจบและมีงานทำแล้วจะสามารถช่วยส่งน้องให้เรียนจบและดูแลแม่ได้ในอนาคต ในการเขียนใช้กระดาษทำรายงานของโรงเรียนแต่ลายมือไม่ค่อยเป็นระเบียบ และมีข้อความที่ผิด ซัดฆ่า และตกหล่น การจัดลำดับความคิดยังไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง แสดงถึงลักษณะนิสัยของผู้เขียนมีความตั้งใจในการเขียน แต่ยังไม่ค่อยมีความเป็นระเบียบ ขาดการวางแผน และยังไม่มีความรอบคอบเท่าที่ควร

5. การสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนโดยใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน 4 ด้าน พบว่า

5.1 นิสัยด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ เมื่อประสบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนไม่เห็นด้วยที่จะปรึกษาครู มีการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลาเมื่อครูมอบหมายให้ค้นคว้าหรืออ่านเพิ่มเติม และชอบเปิดวิทยุ โทรทัศน์ หรือเทปบันทึกเสียงในขณะที่ทำงาน การบ้านหรืออ่านหนังสือ ไม่มีสมาธิทำการบ้านหรืออ่านหนังสือเมื่อมีสิ่งอื่นมารบกวน เมื่อครูตำหนิหรือวิจารณ์การบ้านที่ส่งบ่อย ๆ จะไม่ยอมทำหรือพยายามหลีกเลี่ยงการส่งงาน

5.2 นิสัยด้านวิธีการทำงาน คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ รู้สึกลังเลในการขอร้องให้ครูอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทเรียนที่ไม่เข้าใจ ไม่เอาใจใส่ในด้านความสะอาด

เรียบร้อยในการทำการบ้านหรือเขียนรายงานส่งครู และไม่สามารถเขียนได้อย่างที่คิดไว้ในข้อสอบ การบ้านหรือรายงานต่าง ๆ ที่จะส่งครู

5.3 ทักษะคิดด้านการยอมรับในตัวครู คณะแนวภาพรวมอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ มีความรู้สึกว่าคุณครูทำให้บทเรียนยากเกินไปสำหรับนักเรียน เวลาทำข้อสอบถ้าครูกำลังยืนดูจะไม่สามารถทำต่อไปได้

5.4 ทักษะคิดด้านการยอมรับคุณค่าของการศึกษา คณะแนวภาพรวมอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ การบ้านบางอย่างไม่น่าสนใจ ต้องทำด้วยความจำใจ และคิดว่าไม่ต้องเรียนมากก็สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

การวินิจฉัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วินิจฉัยได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าว เกิดจากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน อัดชีวีประวัติ และแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน พบว่า เกิดจากปัญหาใน 3 ด้าน คือ

1.1 ปัญหาด้านร่างกาย นักเรียนมีปัญหาสุขภาพ มีโรคประจำตัว ภูมิแพ้ ภาวะอาหารขาดสารอาหาร

1.2 ปัญหาด้านจิตใจ เมื่อนักเรียนไม่มีเงินในการดำรงชีวิตและการเรียน ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจที่จะเผชิญหน้าและต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนเองในด้านการเรียน

1.3 ปัญหาด้านพฤติกรรมกรเรียน นักเรียนต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองทำให้ขาดการวางแผนการจัดแบ่งเวลาในการเรียนและมีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดจากสิ่งแวดล้อม 3 ด้าน คือ

2.1 สาเหตุจากครอบครัว จากการสัมภาษณ์และเยี่ยมบ้าน พบว่า

2.1.1 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม แม้มีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำ จึงไม่น่าจะมีเงินเพียงพอในการดูแลลูกทั้ง 2 คน

2.1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว สภาพภายในครอบครัวไม่อบอุ่น แม่แต่งงานใหม่ และมีสัมพันธภาพไม่ดีกับพ่อเลี้ยง

2.1.3 ด้านการอบรมเลี้ยงดู แม่ทอดทิ้งให้อยู่กับญาติซึ่งเป็นน้ำสาว และไม่คอยดูแลเอาใจใส่ในความเป็นอยู่ของนักเรียน

2.2 สาเหตุจากโรงเรียน จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ พบว่า

2.2.1 ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละห้องเรียน ทำให้ครูไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง

2.2.2 ด้านครู เนื่องจากครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ครูไม่ทราบถึงปัญหาสาเหตุของการขาดเรียนที่แท้จริง

2.1.3 ด้านเพื่อน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.1.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน โรงเรียนยังไม่มีทุนในการสนับสนุนด้านการเรียนอย่างเพียงพอ

2.3 สาเหตุจากสังคม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และเยี่ยมบ้าน พบว่า

2.3.1 ด้านสภาพชุมชน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.3.2 ด้านเพื่อนบ้าน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.3.3 ด้านสื่อมวลชน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

การทำนายผล สามารถหยุดยั้งการออกกลางคันได้

การให้ความช่วยเหลือ

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

1. ให้คำปรึกษารายบุคคลกับ ด.ช.ดอน จำนวน 4 ครั้ง โดยใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษา การฟัง การใช้คำถาม การทวนความ การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การแปลความ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ การใช้คำถามเพื่อให้ได้ระบายนความรู้สึกให้ได้ ทบทวนตนเองและความรู้สึกของตนเอง การทวนความและสะท้อนความรู้สึกเพื่อค้นหาตนเองและสาเหตุ ให้ข้อมูลเพื่อให้ความรู้ในการกระตุ้นความคิดให้เข้าใจและตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง การวางเป้าหมายเพื่อนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผล ให้กำลังใจในการเผชิญและฝ่าฟันกับอุปสรรคต่าง ๆ การชื่นชมในความรักและความกตัญญูที่มีต่อแม่ ผลปรากฏว่า ด.ช.ดอน มีความเข้าใจตนเองและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ทราบถึงสาเหตุและสามารถเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหามีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

2. ให้ข้อมูลพร้อมทั้งแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำชั้น อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

การติดตามผล

ผู้วิจัยได้ติดตามผลหลังจากการให้คำปรึกษารายบุคคล โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล พบว่า ด.ช.ดอน มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุของการป่วยและขาดเรียนบ่อย ๆ และยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม ได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในด้านการเรียนและด้านสุขภาพ โดยจะเอาใจใส่กับงานทุกงานที่ครูมอบหมายให้ทำและไม่ให้งานค้างค้าง ออกกำลังกายและดูแลที่พักให้สะอาดไม่ให้มีฝุ่นละออง รับประทานอาหารให้ตรงเวลา และกลับไปอยู่กับแม่ที่หลักสี่ จะเผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยความอดทนโดยใช้ปัญญา และตั้งใจเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หากมีปัญหหรืออุปสรรคอื่น ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ จะขอคำปรึกษาจากผู้ปกครอง อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและอาจารย์ที่ปรึกษา และหลังจากให้ความช่วยเหลือ

โดยการให้คำปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตามผลโดยการสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผลปรากฏว่า ด.ช.ดอน มีพฤติกรรมในการมาเรียนดีขึ้น

การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผล

จากการศึกษารายกรณี ด.ช.ดอน ทำให้ทราบสาเหตุที่มีแนวโน้มออกกลางคันได้ว่าเกิดจากสาเหตุของตัวนักเรียนเอง พบว่า เป็นปัญหาในด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรมการเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาเหตุครอบครัว และโรงเรียน

เมื่อทำการศึกษารายกรณีแล้วพบว่า ปัญหาที่ดีขึ้น คือ ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง ด้านร่างกาย พบว่า มีปัญหาสุขภาพลดลง ด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมการเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมมาเรียนดีขึ้น เช่น มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ขาดเรียนน้อยลง มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียนได้ ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาที่เป็นสาเหตุจากครอบครัวในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู พบว่า ได้กลับไปอาศัยอยู่กับแม่ มีการปรับตัวและมีสัมพันธภาพในครอบครัวดีขึ้น สำหรับสาเหตุที่เกิดจากโรงเรียนในด้านสภาพในโรงเรียนและด้านครู พบว่า ครูมีความเข้าใจในปัญหาและดูแลนักเรียนมากขึ้น สำหรับปัญหาที่คงเดิม คือ ปัญหาสาเหตุจากสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากครอบครัว ได้แก่ ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ยังคงสภาพเช่นเดิม และสาเหตุจากโรงเรียนในเรื่องการสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ยังคงไม่มีทุนในการสนับสนุนด้านการเรียนอย่างเพียงพอ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง

นักเรียนควรนำเป้าหมายความมุ่งหวังทางการเรียนในอนาคตมาเป็นแรงจูงใจเพื่อเป็นแรงผลักดันให้มีความมุ่งมั่น มานะ พยายามที่จะเผชิญและฝ่าฟันกับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เมื่อมีปัญหาและอุปสรรคที่ไม่สามารถแก้ไขได้ควรปรึกษาผู้ปกครอง อาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรพูดคุย สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง และควรใส่ใจในการดูแลสุขภาพของตนเองให้มากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

2.1 บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรร่วมกันดูแลและให้กำลังใจกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 เพื่อนนักเรียน ควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ได้

2.3 ผู้ปกครอง ควรดูแลเอาใจใส่ สร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ที่ดี และหาแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขภาพของนักเรียนอย่างจริงจัง

2.4 ผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ควรมีการติดต่อสื่อสารทันที เมื่อพบว่านักเรียนขาดเรียน และมีการเยี่ยมบ้าน พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับด้านการเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 โรงเรียนควรมีผู้ที่สามารถเป็นที่ไว้วางใจให้นักเรียนได้พูดคุย ระบายความไม่สบายใจ หรือให้คำปรึกษากับนักเรียนได้

2.6 โรงเรียนควรจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน

2.7 โรงเรียนควรจัดหาอาชีพเสริมเพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีรายได้พิเศษ

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษา

ผู้ที่สนใจในการศึกษาควรมีนักจิตวิทยาบำบัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการบำบัดทางด้านสภาพจิตใจและด้านความสัมพันธ์ในครอบครัวด้วย

การศึกษากรณีศึกษาที่ 3

ลักษณะทั่วไป

ด.ช.มอส (นามสมมติ) อายุ 14 ปี สูง 165 เซนติเมตร น้ำหนัก 58 กิโลกรัม รูปร่างท้วม ผิวค่อนข้างขาว นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้าเรียวยาว ผมตัดสั้น การพูดจาและการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย

ลักษณะปัญหา พฤติกรรมที่พบ คือ

1. การขาดเรียนบ่อย เดือนละประมาณ 5 ครั้ง
2. ติดเกม

จากพฤติกรรมปัญหาดังกล่าว โรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้ และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงได้ส่งมาให้ผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุ และให้ความช่วยเหลือต่อไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคต่าง ๆ พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต : ผู้วิจัยสังเกตนักเรียน จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ นอกห้องเรียน ห้องวัดผล และในห้องเรียน พบว่า

1.1 จากการสังเกตนอกห้องเรียน พบว่า ช่วงเข้าก่อนเข้าเรียน ด.ช.มอส เดินทางจากบ้านโดยรถจักรยานมาถึงโรงเรียนเวลาประมาณ 09.00 น. ท่าทางเร่ร่อน และนำรถจักรยานไปจอดในบริเวณโรงเรียนแล้วรีบวิ่งขึ้นไปบนอาคารเรียนเพื่อเข้าห้องเรียน

1.2 จากการสังเกตในขณะที่อยู่ห้องวัดผล จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยขอพบเพื่อพูดคุยซักถามและสร้างความคุ้นเคยกับ ด.ช.มอส พบว่า ค่อนข้างเก็บขี้น ไม่ค่อยพูด ไม่ร่าเริงแจ่มใส ขณะพูดคุยกับผู้วิจัยจะแสดงอาการง่วงนอนตลอดเวลา ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้สังเกตในขณะที่

รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเรียก ด.ช.มอส ไปพบ เพื่อว่ากล่าวตักเตือน อบรมให้รักและสงสารพ่อแม่ และให้คิดถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น เนื่องจากมาสาย ขาดเรียนบ่อย ๆ และหนีพ่อแม่ไปเล่นเกม ด.ช.มอส จะนั่งฟังและร้องไห้ไปตลอด

1.3 จากการสังเกตขณะอยู่ในห้องเรียนกับกลุ่มเพื่อน พบว่า เมื่อครูยังไม่เข้าสอน ด.ช.มอส จะชวนเพื่อนคุยแต่เรื่องการเล่นเกมน พุดแสดงความภูมิใจในการเล่นเกมที่ไต่ระดับสูงขึ้นเรื่อย ๆ และเมื่อครูเข้ามาสอน ขณะนั่งเรียนหนังสือไปสักครู่ จะมีอาการง่วงนอนตลอดเวลา ด.ช.มอส ได้ขออนุญาตครูไปเข้าห้องน้ำและเดินกลับมาที่ห้องเรียนด้วยใบหน้าที่เปียกชุ่มไปด้วยน้ำ

2. การสัมภาษณ์ : จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชาเพื่อนนักเรียน พบว่า

2.1 จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง ทำให้ทราบว่า ด.ช.มอส ชอบเรียนวิชาคอมพิวเตอร์และคณิตศาสตร์ เพราะเป็นวิชาที่รู้สึกว่าจะมีความถนัดและเรียนรู้ได้เร็ว ไม่เครียด ครูมอบหมายงานสามารถทำและส่งภายในชั่วโมงได้ทันที วิชาที่ไม่ชอบ คือ วิชาสุขศึกษาและพลศึกษา ไม่ชอบครูที่สอนเพราะไม่ฟังเหตุผลและใช้ความรุนแรงมากเกินไป จะถูกครูลงโทษเป็นประจำ เมื่อไม่ได้ส่งงานครูหรือแม้กระทั่งครูตรวจเล็บบากไม่ตัดเล็บบากครูจะลงโทษด้วยการตีที่รุนแรง ซึ่งเริ่มเกิดความรู้สึกไม่ค่อยอยากมาเรียนเพราะกลัวครูจะลงโทษ วิชาที่เรียนไม่ค่อยเข้าใจ คือ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาที่ส่งงานไม่ทันตามกำหนดเพราะครูจะให้งานมาก คือ วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ทำให้มีความวิตกกังวลว่าจะทำคะแนนได้ไม่ดี เมื่อมีปัญหาทางด้านการศึกษา หรือมีปัญหาเกี่ยวกับพ่อแม่ซึ่งบางครั้งจะไม่ค่อยเข้าใจตน ชอบดูและลงโทษรุนแรงอยู่เสมอ ๆ ทำให้รู้สึกเครียดและเคยคิดที่จะหนีออกจากบ้านหลายครั้ง เมื่อไปเล่นเกมทำให้คลายความเครียดลงได้บ้าง แต่เมื่อกลับมาถึงบ้านก็จะถูกพ่อกับแม่ลงโทษอีกเช่นเคย ครั้งล่าสุดพ่อกับแม่ลงโทษด้วยการไม่ให้ไปโรงเรียนและนำตนไปช่วยขายของด้วย ตนอยากมาโรงเรียนจึงได้ขอพ่อกับแม่กลับมาเรียนใหม่อีกครั้ง หากสิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคทำให้ตนเรียนไม่จบหรือต้องออกจากโรงเรียนจะรู้สึกเสียใจมาก

2.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และเพื่อนนักเรียน ทำให้ทราบว่า ด.ช.มอส มีลักษณะนิสัยเป็นคนที่ไม่ค่อยกล้าแสดงออก ไม่ค่อยพูด เงียบขรึม อารมณ์อ่อนไหวง่าย ในขณะที่อยู่ในห้องเรียนหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน จะตั้งใจเรียนดี ไม่พูดคุยในเวลาเรียน แต่การทำงานไม่ค่อยเรียบร้อย ผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ขาดเรียนบ่อย ติดเกม และส่งงานไม่ค่อยทันตามกำหนด ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ค่อยดี และมีน้องสาวอายุไล่เลี่ยและเรียนอยู่ห้องเดียวกัน พ่อแม่จะไม่ค่อยมีความยุติธรรมกับ ด.ช.มอส เท่าที่ควรและจะถูกพ่อลงโทษอย่างรุนแรงเป็นประจำ ด.ช.มอส จะมีความรู้สึกว่าพ่อแม่ไม่ค่อยรักตน ช่วงปิดเทอมที่ผ่านมา โรงเรียนร่วมกับนักจิตวิทยา โรงพยาบาลชลประทาน ได้ขอความร่วมมือครอบครัวของ ด.ช.มอส ไปทำกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันในครอบครัว 3 วัน 2 คืน

3. การเยี่ยมบ้าน : จำนวน 1 ครั้ง โดยใช้เทคนิคการสังเกตและสัมภาษณ์ได้ผลดังนี้

3.1 จากการสังเกต ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน ด.ช.มอส พบว่า

3.1.1 สภาพบ้านและสิ่งแวดล้อม เป็นห้องเช่าอยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 2 กิโลเมตร ทางเข้าห้องเช่าอยู่ติดถนนใหญ่ สภาพลักษณะภายนอกเป็นตึกชั้นเดียวและมีห้องเช่าอยู่ในหลังเดียวกัน 2 ห้อง และในบริเวณนั้นจะเป็นห้องให้เช่าลักษณะเดียวกันและอยู่ในบริเวณเดียวกันอีก 2 หลัง ห้องเช่าที่ครอบครัว ด.ช.มอส เช่าอยู่จะอยู่ติดกับประตูทางเข้า เมื่อผู้วิจัยไปถึงหน้าห้องเช่าพบ ด.ช.มอส น้องสาว และพ่อแม่ของ ด.ช.มอส ยังนอนพักผ่อนอยู่ เนื่องจากเพิ่งกลับมาจากการขายของ ผู้วิจัยได้แนะนำตนเอง และชี้แจงการเยี่ยมบ้านในครั้งนี้ และได้พูดคุยกับพ่อแม่ของ ด.ช.มอส จากการสังเกตสภาพภายในห้องเช่า เป็นห้องเช่าขนาดประมาณ 3.50x5 เมตร มุมด้านหน้าภายในห้องจะจัดเป็นที่นอนของสมาชิกทั้งหมด ซึ่งประกอบด้วย พ่อแม่ ด.ช.มอส และน้องสาว ใกล้กับประตูทางเข้าจะจัดวางโทรทัศน์ ห้องน้ำจะอยู่ด้านหลังภายในห้องเช่า และมีมุมสำหรับทำครัวอยู่ติดกับประตูด้านหลังของห้อง ภายในห้องจะมีเครื่องอำนวยความสะดวก คือ พัดลม โทรทัศน์ เตาไรต์ หม้อหุงข้าว และมีอุปกรณ์สำหรับทำครัวเล็กน้อย พ่อของ ด.ช.มอส อายุประมาณ 44 ปี รูปร่างเล็ก ผิวคล้ำ ไร้หนวด เจ็บข้อม ไม่ค่อยพูด แม่ของ ด.ช.มอส อายุประมาณ 40 ปี รูปร่างท้วม ผิวสองสี พ่อแม่ประกอบอาชีพวิ่งรถขายกับข้าวใกล้กับบริเวณมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต

3.1.2 จากการสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัวไม่ค่อยดีเท่าที่ควร พ่อจะไม่ค่อยพูดกับ ด.ช.มอส หากหนีไปเล่นเกม หรือไม่ยอมไปโรงเรียน จะลงโทษด้วยความรุนแรง ส่วนแม่จะชอบบ่นและพูดจาไม่ค่อยสุภาพกับ ด.ช.มอส เท่าที่ควร และจะดูแลเอาใจใส่และเป็นห่วงลูกสาวมากกว่า ลูกชาย ซึ่งจากการสังเกตในช่วงเย็นทุกวันจะไปรับลูกสาวที่โรงเรียนเพื่อไปขายของด้วยกัน ส่วนลูกชายจะปล่อยให้ให้อยู่บ้านแต่เพียงลำพัง

3.2 จากการสัมภาษณ์พ่อกับแม่ของ ด.ช.มอส พบว่า เมื่ออยู่บ้านจะมอบหมายให้ ด.ช.มอส มีหน้าที่หุงข้าว ล้างจาน สำหรับน้องสาวของ ด.ช.มอส ให้ทำความสะอาดห้องพัก ด.ช.มอส เป็นคนที่ชอบเล่นเกม ติดเกม เมื่อกลับจากโรงเรียนจะออกไปเล่นเกม และมักจะกลับเข้าบ้านดึก บางครั้ง 4 ทุ่มยังไม่กลับเข้าบ้าน ครูที่โรงเรียนต้องไปตามที่ร้านเกมและพากลับมาส่งบ้าน วันเสาร์และอาทิตย์ จะออกไปเล่นเกมทั้งวัน ไม่ค่อยอยู่บ้าน พ่อกับแม่ต้องออกไปขายของตั้งแต่ตีสี่ จะกลับเข้ามาบ้านเพื่อพักผ่อนเวลาห้าโมงเช้า และเวลาสามโมงเย็นก็ต้องออกไปขายของใหม่กลับมาอีกครั้งเวลาหนึ่งทุ่ม ไม่เคยได้มีวันหยุด จึงไม่ค่อยมีเวลาในการดูแลลูก 2 คน เมื่อแม่ว่ากล่าวตักเตือน ด.ช.มอส มักจะเถียงและแสดงความรำคาญ พ่อของ ด.ช.มอส เป็นคนดุ เข้มงวด และไม่ค่อยพูด เมื่อ ด.ช.มอส กลับบ้านดึก เข้าบ้านช้า หรือขาดเรียน พ่อมักจะลงโทษโดยการตีอย่างหนัก ด.ช.มอส กับน้องสาว มักจะมีความขัดแย้งและทะเลาะกันอยู่เสมอ ๗

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความประพฤติในด้านการเรียนของ ด.ช.มอส พ่อกับแม่มีความคิดว่า ด.ช.มอส เรียนดีกว่าน้องสาว แต่ก็ยังไม่ค่อยเข้าใจลูกว่าลูกชอบเรียนอะไรหรือถนัดในด้านใด เพราะ ด.ช.มอส จะไม่ค่อยพูด และพ่อกับแม่ไม่ค่อยมีเวลาได้พูดคุยกับลูกเท่าที่ควร

ในเรื่องของความคาดหวังในตัวบุตรชายนั้น พ่อกับแม่อยากให้ ด.ช.มอส ได้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และอยากจะได้เรียนต่ออะไรก็จะพยายามส่งเสริมให้ถึงที่สุด แล้วแต่ความตั้งใจที่จะเรียน ไม่อยากให้ลูกลำบาก

ส่วนทักษะที่มีต่อครูและโรงเรียนที่บุตรชายเรียนอยู่นั้น ครูจะคอยดูแล ช่วยเหลือ และติดตามสอบถามอยู่เสมอ เมื่อ ด.ช.มอส ขาดเรียน ถ้าไม่ได้ครูพ่อกับแม่คงลำบากมาก เพราะ ด.ช.มอส จะไม่ค่อยเชื่อฟังพ่อแม่ ดื้อเงียบ และไม่ค่อยพูด เมื่อถูกพ่อลงโทษก็ยังมีพฤติกรรมเช่นเดิม

4. อัตชีวประวัติ

ผู้วิจัยได้ให้เขียนอัตชีวประวัติ พบว่า ด.ช.มอส มีความมุ่งหวังที่จะเรียนให้จบเพื่อหางานทำ และนำเงินมาดูแลพ่อแม่ แต่ยังคงขาดความมั่นใจว่าตนเองต้องการเรียนต่ออะไร มีความถนัดทางด้านใด และจะประกอบอาชีพอะไรในอนาคต การเขียนใช้กระดาษทำรายงานของโรงเรียน แสดงถึงความตั้งใจในการเขียน แต่ลายมือไม่ค่อยเป็นระเบียบ การจัดลำดับความคิดยังไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง แสดงถึงลักษณะนิสัยของผู้เขียนเป็นคนที่มีความตั้งใจในการเขียนแต่ยังไม่มีการวางแผน ไม่มีความเป็นระเบียบ และขาดความรอบคอบ

5. การสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนโดยใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน 4 ด้าน พบว่า

5.1 นิสัยด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ เร่งทำการบ้านเมื่อจวนจะถึงกำหนดเวลาส่งงาน ใช้เวลาในการพูดคุย อ่านนิตยสาร ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือฟังวิทยุมากเกินไปทำให้ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน ขณะทำการบ้านหรืออ่านหนังสือเมื่อมีสิ่งอื่นรบกวนสมาธิจะไม่สามารถทำต่อไปได้ ทำการบ้านไม่ทันจะลอกจากเพื่อนเพื่อให้ส่งครู รู้สึกว่าไม่สามารถเรียนได้ดีเนื่องจากรู้สึกเหนื่อย อารมณ์ไม่ดี หรือมีความเศร้า และมักทำงานไม่เสร็จทันเวลาที่กำหนดไว้อยู่เสมอ เมื่อประสบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนไม่เห็นด้วยที่จะปรึกษาครู

5.2 นิสัยด้านวิธีการทำงาน คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ มักจะเสียคะแนนตอนสอบเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงคำตอบที่ได้ตอบไปแล้วและภายหลังพบว่าคำตอบครั้งแรกนั้นถูกต้อง ไม่มีการใช้เวลาว่างค้นคว้าในห้องสมุด ไม่มีการทำบันทึกย่อไว้ทุกวิชาเพื่อช่วยความจำ และสะดวกในการทบทวน ไม่ใส่ใจในด้านความสะอาดในการทำการบ้าน หรือเขียนรายงานส่งครู ไม่มีสมาธิในการอ่านหนังสือและจะพยายามหลีกเลี่ยงหรือนั่งก้มหน้าเมื่อครูถามคำถามในห้องเรียน

5.3 ทัศนคติด้านการยอมรับในตัวครู คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ รู้สึกว่าครูดุและเข้มงวดมากเกินไปเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนไม่กล้าไปหาครู เมื่อมีธุระต้องไปใน

ห้องพักครูไม่อยากเข้าไปในห้องนั้นเพราะต้องพบครูหลายคน ครูทำให้บทเรียนยากเกินไปสำหรับนักเรียน ครูเคร่งครัดกับระเบียบภายในห้องเรียนมากเกินไป และมีความคิดว่านักเรียนที่ถามคำถามและเข้าร่วมในการอภิปรายเป็นพวกที่พยายามประจบครู

5.4 ทักษะการยอมรับคุณค่าของการศึกษา คณะกรรมการอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ รู้สึกไม่แน่ใจว่าต้องการเรียนอะไรหรือประกอบอาชีพใดหลังจากที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาแล้ว และไม่สนใจว่าจะได้คะแนนมากหรือน้อยเพียงแต่ขอให้สอบผ่านเท่านั้นก็พอ

การวินิจฉัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วินิจฉัยได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าว เกิดจากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน ทัศนคติประวัติ และแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน พบว่า เกิดจากปัญหาเหล่านี้ คือ

1.1 ปัญหาด้านร่างกาย ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

1.2 ปัญหาด้านจิตใจ เกิดจากนักเรียนน้อยใจ ไม่เข้าใจ ต่อต้านและมีความขัดแย้งกับผู้ปกครอง หรือบุคคลในครอบครัว จึงส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการเรียน

1.3 ปัญหาด้านพฤติกรรมการเรียน นักเรียนติดเกม ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลา ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่งผลให้ขาดเรียนบ่อย เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ส่งงาน ถูกตักเตือนและลงโทษเป็นประจำ

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดจากสิ่งเหล่านี้ คือ

2.1 สาเหตุจากครอบครัว จากการสัมภาษณ์และเยี่ยมบ้าน พบว่า

2.1.1 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสภาพภายในบ้านไม่อบอุ่น ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการพูดคุย สร้างความเข้าใจ หรือใกล้ชิดกับลูกเท่าที่ควร เพราะต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว

2.1.3 ด้านการอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่นและลงโทษรุนแรง อยู่เสมอ ประกอบกับการมีบุตรวัยใกล้เคียงกันเรียนอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน และการปฏิบัติต่อบุตรทั้ง 2 คน ค่อนข้างต่างกัน ส่งผลให้เกิดความรู้สึกไม่เท่าเทียมกัน น้อยใจ และต่อต้าน

2.2 สาเหตุจากโรงเรียน จากการสังเกตและสัมภาษณ์ พบว่า

2.2.1 ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมาก และมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด

2.2.2 ด้านครู ครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ครูไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึงและไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน ลงโทษรุนแรง ใช้อำนาจในการปกครองมากเกินไป ทำให้นักเรียนเกิดความเกรงกลัว ไม่อยากมาโรงเรียน เมื่อประสบปัญหาไม่กล้าปรึกษาครู ทำให้หาทางออกที่ผิด ๆ แก่ปัญหาเฉพาะหน้าโดยการหลบเลี่ยงปัญหาด้วยการขาดเรียน

2.2.3 ด้านเพื่อน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.2.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.3 สาเหตุจากสังคม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และเยี่ยมบ้าน พบว่า

2.3.1 ด้านสภาพชุมชน แหล่งที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้กับแหล่งชุมชนที่มีร้านเกมและเป็น
สิ่งจูงใจทำให้เด็กเข้าไปใช้บริการ โดยไม่มีการควบคุมดูแลการใช้บริการในเวลาที่เหมาะสม

2.3.2 ด้านเพื่อนบ้าน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.3.3 ด้านสื่อมวลชน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

การทำนายผล สามารถหยุดยั้งการออกกลางคันได้

การให้ความช่วยเหลือ

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

1. ให้คำปรึกษารายบุคคลกับ ด.ช.มอส จำนวน 4 ครั้ง โดยใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษา การฟัง การใช้คำถาม การทวนความ การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การแปลความ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ การใช้คำถามเพื่อให้ได้ระบายนความรู้สึกละให้ได้ ทบทวนตนเองและความรู้สึกของตนเอง การทวนความและสะท้อนความรู้สึกเพื่อค้นหาตนเองและสาเหตุ ให้ข้อมูลเพื่อให้ความรู้และตระหนักถึงผลดี ผลเสียในสิ่งที่กระทำ ตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองโดยใช้ปัญญา การกำหนดตารางเวลา วางเป้าหมาย เพื่อนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผล ให้กำลังใจ ในการเผชิญและฝ่าฟันกับอุปสรรคต่าง ๆ ผลปรากฏว่า ด.ช.มอส มีความเข้าใจตนเองและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ทราบถึงสาเหตุและสามารถเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาและมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

2. ให้ข้อมูลและแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

การติดตามผล

ผู้วิจัยได้ติดตามผลหลังจากการให้คำปรึกษารายบุคคล โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล พบว่า ด.ช.มอส มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุของการขาดเรียนบ่อยและติดเกม และยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม ได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในด้านการเรียน คือ พยายามเล่นเกมให้น้อยลง จัดทำกำหนดตารางประจำวัน มาเรียนทุกวัน และส่งงานให้ครบตามกำหนด รู้จักคิดก่อนที่จะทำทุกครั้ง เชื้อฟังและพูดกับพ่อแม่ให้ดีขึ้น จะต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคและแก้ไขปัญหาโดยใช้ปัญญา และตั้งใจเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หากมีปัญหาหรืออุปสรรคอื่น ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ จะขอคำปรึกษาจากผู้ปกครอง อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และอาจารย์ที่ปรึกษา หลังจากให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตามผลโดยการสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผลปรากฏว่า ด.ช.มอส มีพฤติกรรมในการมาเรียนดีขึ้น

การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผล

จากการศึกษารายกรณี ด.ช.มอส ทำให้ทราบสาเหตุแนวโน้มออกกลางคันได้ว่าเป็นเกิดจากสาเหตุของตัวนักเรียนเอง พบว่า นักเรียนมีปัญหาด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรมการเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาเหตุจากครอบครัว พบว่า เป็นปัญหาในด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการอบรมเลี้ยงดู สาเหตุจากโรงเรียน พบว่า เป็นปัญหาในด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู และสาเหตุจากสังคม พบว่า เป็นปัญหาในด้านสภาพชุมชน

เมื่อทำการศึกษารายกรณีแล้วพบว่า ปัญหาที่ดีขึ้น คือ ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเองในด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมการเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น เช่น มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ขาดเรียนน้อยลง มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียนได้ สำหรับปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาที่เป็นสาเหตุจากครอบครัวในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู พบว่า มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีขึ้นและพ่อแม่ได้สร้างความเข้าใจและมีการพูดคุยกับลูกมากขึ้น สำหรับสาเหตุที่เกิดจากโรงเรียนในด้านสภาพในโรงเรียนและด้านครู พบว่า ครูมีความเข้าใจในปัญหาและดูแลนักเรียนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง

นักเรียนควรมีการพูดคุย ปรึกษาความเข้าใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครอง สมาชิกในครอบครัวให้มากขึ้น แบ่งเวลาในการเรียนให้เหมาะสมโดยจัดทำกำหนดตารางเวลา รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และวางแผนกำหนดเป้าหมายในชีวิตเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

2.1 บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีความเข้าใจในพัฒนาการของวัยรุ่น ร่วมกันดูแลและให้กำลังใจกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 เพื่อนนักเรียน ควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ได้

2.3 ผู้ปกครอง ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวโดยให้เวลาในการพูดคุย ดูแล อบรมสั่งสอนโดยไม่ใช้วิธีการที่รุนแรง และมีความเข้าใจในตัวนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ควรมีการติดต่อสื่อสารทันที เมื่อพบว่านักเรียนขาดเรียน และมีการเยี่ยมบ้าน พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับด้านการเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 โรงเรียนควรมีผู้ที่สามารถเป็นที่ไว้วางใจให้นักเรียนได้พูดคุย ระบายความไม่สบายใจหรือให้คำปรึกษากับนักเรียนได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษา

ผู้ที่สนใจในการศึกษาควรมีนักจิตวิทยาบำบัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการบำบัดทางด้านสภาพจิตใจและด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

การศึกษารายการที่ 4

ลักษณะทั่วไป

ด.ญ.โม (นามสมมติ) อายุ 14 ปี สูง 153 เซนติเมตร น้ำหนัก 47 กิโลกรัม รูปร่างเล็ก ผิวค่อนข้างขาว นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้ากลม ผมซอยสั้นตรง การพูดจาฉลาดเฉลียว การแต่งกายผิดระเบียบ

ลักษณะปัญหา พฤติกรรมที่พบ คือ

1. การหนีเรียนและขาดเรียนบ่อย เดือนละ 5 ครั้ง
2. ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน
3. แต่งกายผิดระเบียบ เช่น ซอยผม นุ่งกระโปรงสั้น
4. หนีออกจากบ้าน

จากพฤติกรรมปัญหาดังกล่าว โรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้ และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงได้ส่งมาให้ผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุและให้ความช่วยเหลือต่อไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคต่าง ๆ พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต : ผู้วิจัยสังเกตนักเรียน จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ นอกห้องเรียน ในห้องเรียน และห้องวัดผล พบว่า

1.1 จากการสังเกตนอกห้องเรียน จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 พบว่า ช่วงเวลาก่อนเข้าแถวตอนเช้า ด.ญ.โม เดินทางมาถึงโรงเรียนประมาณ 07.50 น. แต่ยังไม่เข้าไปในบริเวณโรงเรียน จะยืนคุยกับเพื่อนสนิทอยู่บริเวณหน้าโรงเรียน เมื่อถึงเวลาเข้าแถวจึงเดินเข้ามาในบริเวณโรงเรียน ครั้งที่ 2 ช่วงพักกลางวัน พบว่า ด.ญ.โม เดินไปรับประทานอาหารกลางวันกับเพื่อนสนิท จำนวน 8 คน ที่โรงอาหาร และพูดคุยหยอกล้อกับเพื่อนด้วยความสนุกสนานและใช้ถ้อยคำที่ไม่ค่อยสุภาพเท่าที่ควร หลังจากรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะพากันเดินไปบริเวณหน้าห้องสมุดเพื่อโทรศัพท์สาธารณะ หลังจากนั้น พากันไปนั่งบริเวณโต๊ะข้าง ๆ สนามของโรงเรียน และพูดคุยกับเพื่อน ๆ เมื่อถึงเวลาเข้าเรียน จะเดินไปเข้าห้องน้ำ ทาแป้งแล้วจึงเดินไปเข้าห้องเรียน ซึ่งสังเกตได้ว่าจะเข้าห้องเรียนช้าเสมอ ๆ

1.2 จากการสังเกตในห้องเรียน ชั่วโมงวิชาวิทยาศาสตร์ พบว่า จะนั่งอยู่กับกลุ่มเพื่อนสนิทประมาณ 8 คน ด้านหลังห้อง จะชวนเพื่อนคุยกันทั้งชั่วโมง ไม่ค่อยมีสมาธิในการเรียน เมื่อถึงท้ายชั่วโมง

อาจารย์ประจำวิชาจะมีกิจกรรมคลายเครียดโดยการให้ร้องเพลงคาราโอเกะ ด.ญ.โม จะมีสีหน้าและท่าทางที่มีความสุขกับการทำกิจกรรมดังกล่าวมาก

1.3 จากการสังเกตที่ห้องวัดผล พบว่า ครูให้ ด.ญ.โม ไปพบ เพื่อลงโทษเรื่องทรงผมที่ผิดระเบียบ และว่ากล่าวตักเตือนในเรื่องการแต่งกาย (กระโปรงสั้น) ด.ญ.โม จะแสดงอาการทางสีหน้าไม่พอใจครู

2. จากการสัมภาษณ์ : จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา เพื่อนนักเรียน พบว่า

2.1 จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง ทำให้ทราบว่า ด.ญ.โม ชอบเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษมากที่สุด โดยให้เหตุผลว่า วิชาวิทยาศาสตร์ ในท้ายชั่วโมงครูจะให้คลายเครียดโดยร้องเพลงคาราโอเกะและวิชาภาษาอังกฤษ ครูใจดี เมื่อทำงานส่งไม่ทันตามกำหนด ครูมักจะผลัดผ่อนให้เสมอ แต่สำหรับวิชาสังคมศึกษา และคณิตศาสตร์ ครูให้งานมาก ทำให้รู้สึกกังวลว่าจะทำงานส่งไม่ทันตามกำหนด บางครั้งครูจะลงโทษในเรื่องทรงผมและการแต่งกายเป็นประจำ ทำให้รู้สึกที่ถูกกดดัน ไม่เป็นอิสระ และไม่อยากเข้าเรียน ตนเองเคยพาเพื่อน ๆ หนีเรียนไปบ้านเพื่อนที่จังหวัดปทุมธานี และไปบ้านเพื่อนสนิทที่อยู่แถวปากเกร็ด เมื่อกลับมาเรียนถูกครูลงโทษและให้บันทึกพฤติกรรมไว้ ในส่วนของครอบครัวพ่อกับแม่ทะเลาะกันบ่อยมาก ทำให้ไม่ค่อยสบายใจ ไม่มีกำลังใจในการเรียน และคิดมากรู้สึกกังวลว่าพ่อกับแม่จะแยกทางกัน หากสิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคทำให้ตนเรียนไม่จบหรือต้องออกจากโรงเรียนจะรู้สึกเสียใจเช่นกัน

2.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และเพื่อนนักเรียน ทำให้ทราบว่า ด.ญ.โม มีลักษณะนิสัยร่าเริง คุยเก่ง ดื้อและก้าวร้าว แต่งกายผิดระเบียบ เช่น ซอยผม นุ่งกระโปรงสั้น ชอบชวนเพื่อนคุยในขณะที่เรียน ไม่ค่อยสนใจและไม่มีสมาธิในการเรียน เข้าห้องเรียนช้า พูดจาไม่สุภาพ หนีเรียน และเคยหนีออกจากบ้าน เคยนำเพื่อนในกลุ่มไปทะเลาะวิวาทกับนักเรียนหญิงต่างโรงเรียน ถูกครูว่ากล่าวตักเตือนและลงโทษเป็นประจำ สำหรับผลการเรียนอยู่ในระดับค่อนข้างดี

3. การเยี่ยมบ้าน : จำนวน 1 ครั้ง โดยใช้เทคนิคการสังเกตและสัมภาษณ์ได้ผลดังนี้

3.1 จากการสังเกต ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน ด.ญ.โม พบว่า

3.1.1 สภาพบ้านและสิ่งแวดล้อม เป็นบ้านเช่าไม่อยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 2 กิโลเมตร อยู่ติดกับถนนใหญ่ บริเวณทางเข้าบ้านจะเป็นบ้านเช่าของป้า ครอบครัว ด.ญ.โม อยู่ด้านในสุดติดกับบ้านป้า ต้องผ่านประตูเล็กก่อนเข้าบ้าน เมื่อผ่านประตูเล็กเข้าไปทางด้านขวามือเป็นห้องน้ำและบริเวณที่ทำครัว ผู้วิจัยได้เดินทางไปถึงหน้าบ้าน ด.ญ.โม พร้อมพี่ชาย ออกมาต้อนรับและเชิญเข้าบ้าน สภาพภายในบ้านเช่า เป็นบ้านไม้ชั้นเดียว การจัดห้องแบ่งเป็นสัดส่วน ใช้ม่านกันแบ่งเป็นห้อง 2 ห้อง ด้านในเป็นห้องของ ด.ญ.โม ถัดออกมาเป็นห้องของพี่ชาย ส่วนตรงห้องกลางจัดเป็นมุมที่นอนสำหรับพ่อ กับแม่ และจัดวางเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้าน คือ คอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ โต๊ะนั่ง พัดลม เตาไรต์

และตุ๋นเย็น จัดไว้ค่อนข้างเป็นระเบียบ พ่ออายุประมาณ 45 ปี รูปร่างสูง ผิวคล้ำ ไร้หนวด แม่อายุประมาณ 43 ปี รูปร่างท้วม ผิวสองสี ทั้งพ่อและแม่มีมนุษยสัมพันธ์ดี ประกอบอาชีพค้าขายวิ่งรถขายกับข้าวใกล้กับบริเวณมหาวิทยาลัยรังสิต

3.1.2 จากการสังเกตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า ด.ญ.โม ค่อนข้างจะสนิทกับพ่อมากกว่าแม่ สำหรับลูกชายคนโตจะสนิทกับแม่ และการพูดคุยกันในครอบครัวดูสนิทสนมและเป็นกันเอง

3.2 จากการสัมภาษณ์พ่อกับแม่ของ ด.ญ.โม พบว่า ในช่วงเย็นสมาชิกในครอบครัวจะรับประทานอาหารร่วมกันทุกวัน ด.ญ.โม มีหน้าที่ในการดูแลทำความสะอาดบ้าน ทำกับข้าว ซักผ้า และรีดผ้าให้กับสมาชิกทุกคนในบ้าน แม่ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ในช่วงเดือนที่ผ่านมา พ่อค่อนข้างจะพูดรุนแรงและทะเลาะกับ ด.ญ.โม หลายครั้ง และมักจะลงโทษด้วยการไม่พูดด้วย ด.ญ.โม จะเก็บตัวอยู่แต่ในห้อง และสังเกตเห็นว่า ด.ญ.โม จะนำกรรไกรมาซอยผมตนเองเหมือนเป็นการประท้วงประท้วงและเรียกร้องความสนใจจากพ่อเวลาที่มีการทะเลาะกับพ่อ และในสัปดาห์ที่ผ่านมา ด.ญ.โม ได้เก็บเสื้อผ้าและหนีออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อนแถวประจักษ์ศิลปาคม พ่อกับแม่ พี่ชายได้ออกติดตามให้กลับบ้าน และสัญญาว่าจะไม่ลงโทษ ด.ญ.โม จึงได้กลับเข้าบ้าน ด.ญ.โม มีนิสัยทำอะไรจริงจัง เด็ดขาด ทำให้แม่ไม่กล้าที่จะพูดหรือเตือนเพราะกลัวว่าลูกจะเถลิดไปกันใหญ่ แต่จะคอยเตือนพ่อไม่ให้ใช้ความรุนแรงกับลูกมากเกินไป ผู้วิจัยได้สอบถามถึงสาเหตุดังกล่าวกับ ด.ญ.โม ทำให้ทราบว่า ด.ญ.โม รู้สึกน้อยใจพ่อที่ไม่พูดด้วย เมื่อพูดจะใช้อารมณ์และพูดไม่สุภาพทุกครั้ง บางวันพ่อกับแม่มีการโต้เถียงกันอย่างรุนแรง ทำให้ตนเองเกิดความเครียด ไม่มีสมาธิและไม่อยากไปเรียนหนังสือ จึงได้เก็บเสื้อผ้าหนีออกจากบ้านไปอยู่บ้านเพื่อน แต่พอถึงเวลาเย็นกลับคิดถึงบ้านและอยากกลับบ้านแต่ไม่กล้ากลับเพราะกลัวว่าพ่อกับแม่จะลงโทษ จนพ่อกับแม่ และพี่ชายไปตามตนจึงได้กลับมาบ้าน

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความประพฤติในด้านการเรียนของ ด.ญ.โม พ่อกับแม่มีความคิดว่า ไม่น่าเป็นห่วง เพราะเป็นเด็กฉลาด แต่จะเป็นห่วงเรื่องการคบเพื่อน อยากให้ลูกเลือกคบเพื่อนที่ดี ด.ญ.โม จะเป็นผู้นำในกลุ่มเพื่อน ๆ จึงอยากให้นำความฉลาดและความเป็นผู้นำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการเรียนและการคบเพื่อน และความภาคภูมิใจที่มีต่อบุตรสาว พ่อกับแม่มีความคิดเห็นว่าเป็นคนทำงานเร็ว สมองไว จริงจัง และมีความตั้งใจหรือมุ่งมั่นทำสิ่งใดแล้วจะทำจนสำเร็จ

ในเรื่องของความคาดหวังที่มีต่อบุตรสาว คือ อยากให้ลูกได้เรียนสูง ๆ แล้วแต่ความถนัดที่ลูกต้องการเรียน และคิดว่าการศึกษามีความสำคัญมาก หากได้เรียนสูงเท่าไรยิ่งเป็นการดี จะได้ไม่ลำบากเหมือนกับพ่อแม่

ส่วนทักษะที่มีต่อครูและโรงเรียนที่บุตรสาวเรียนอยู่นั้น อยากให้มีการสื่อสารกันให้มากขึ้น และมีการรายงานความประพฤติของนักเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ให้เน้นการสอนเรื่อง

มารยาทของนักเรียนไม่ให้ก้าวร้าว รู้กาลเทศะทั้งภายในและนอกโรงเรียน และมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ ด.ญ.โม อยากให้มีการปรับปรุงในเรื่องการคบเพื่อน ให้มีความเป็นตัวของตัวเอง และให้รู้จักคิดก่อนทำ

4. อัดชีวิตประวัติ

ผู้วิจัยได้ให้เขียนอัดชีวิตประวัติ พบว่า ด.ญ.โม มีความมุ่งหวังที่จะเรียนต่อสายสามัญโรงเรียน เบญจมราชานุสรณ์ อนาคตอยากประกอบอาชีพพยาบาล ในการเขียนใช้ภาษาที่ไม่ค่อยเรียบร้อย เท่าที่ควร เขียนด้วยลายมือที่ไม่ค่อยเป็นระเบียบ การจัดลำดับความคิดในการเขียนยังไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง แสดงถึงลักษณะนิสัยของผู้เขียนยังไม่ค่อยมีความตั้งใจในการเขียน ขาดความเป็นระเบียบ การวางแผน และความรอบคอบ

5. การสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนโดยใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน 4 ด้าน พบว่า

5.1 นิสัยด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ เมื่อประสบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะปรึกษาครู เมื่อครูตำหนิหรือวิจารณ์ การบ้านที่ส่งบ่อย ๆ ไม่อยากทำหรือพยายามหลีกเลี่ยงการส่งงาน เวลาดูหนังสือมักใจลอย ไม่สามารถเรียน ได้ดีเนื่องจากรู้สึกเหนื่อย อารมณ์ไม่ดี หรือมีความเศร้า และมักทำงานไม่เสร็จทันเวลาที่กำหนดไว้อยู่เสมอ

5.2 นิสัยด้านวิธีการทำงาน คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ ในการเตรียมตัวสอบไม่มีการจัดเรียงวิชาที่จะท่องให้เป็นลำดับ ไม่สามารถทำข้อสอบให้เสร็จทันเวลาที่กำหนดไว้ถึงแม้ว่าจะทำจนถึงนาทีสุดท้าย ไม่สามารถที่จะเขียนได้อย่างที่คิดไว้ในข้อสอบ การบ้านหรือรายงานต่าง ๆ ที่จะส่งครู ไม่มีการใช้เวลาว่างค้นคว้าในห้องสมุด

5.3 ทัศนคติด้านการยอมรับในตัวครู คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ รู้สึกว่าครูดุและเข้มงวดมากเกินไปเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนไม่กล้าไปหาครู ครูเคร่งครัดกับระเบียบภายในห้องเรียนมากเกินไป ในการอธิบายบทเรียนหรือตอบคำถามของนักเรียนครูใช้คำอธิบายที่ไม่เข้าใจ ครูมักจะดูถูกนักเรียนที่เรียนอ่อนและชอบหัวเราะเยาะข้อผิดพลาดของนักเรียน ครูไม่ค่อยจะเห็นอกเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกของนักเรียนอย่างแท้จริง มักพยายามเลือกที่นั่งข้างหลังชั้นในระหว่าง ชั่วโมงเรียนทั้งนี้เพราะไม่ชอบให้ครูเรียกตอบ นักเรียนไม่จำเป็นต้องชอบครูทุกคน

5.4 ทัศนคติด้านการยอมรับคุณค่าของการศึกษา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ รู้สึกไม่แน่ใจว่าต้องการเรียนอะไรหรือประกอบอาชีพใด หลังจากเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาแล้ว ไม่สนใจว่าจะได้คะแนนมากหรือน้อยเพียงแต่ขอให้สอบผ่านเท่านั้นก็พอ เหตุผลที่ไปโรงเรียนคือผู้ปกครองต้องการให้ไปหรือต้องการให้คนอื่นอิจฉาหรือยกย่องชมเชย รู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้เนื่องจากครูสอนเร็วเกินไปจนตามไม่ทัน กำลังเรียนวิชาซึ่งให้ประโยชน์แก่ข้าพเจ้าน้อยมาก การเรียนต่อนั้นไม่คุ้มค่าของเวลา เงิน และความพยายามที่จะต้องสูญเสียไป

การวินิจฉัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วินิจฉัยได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าว เกิดจากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน อัดซีวีประวัติ และแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน พบว่า เกิดจากปัญหาในด้านดังต่อไปนี้ คือ
 - 1.1 ปัญหาด้านร่างกาย ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว
 - 1.2 ปัญหาด้านจิตใจ นักเรียนต้องการเรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ เบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการความเป็นอิสระ และต้องการการยอมรับจากเพื่อน
 - 1.3 ปัญหาด้านพฤติกรรมกรเรียน นักเรียนมีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ขาดเรียนบ่อย และหนีเรียน
2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดจากสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้ คือ
 - 2.1 สาเหตุจากครอบครัว จากการสัมภาษณ์และเยี่ยมบ้าน พบว่า
 - 2.1.1 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว
 - 2.1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว สภาพภายในครอบครัวของนักเรียนไม่อบอุ่น พ่อแม่มักมีปัญหาทะเลาะกันเป็นประจำ ไม่สนใจและห่วงใยในความรู้สึกของลูก ทำให้เกิดความรู้สึกว่า ครอบครัวกำลังมีปัญหา กังวลว่าพ่อแม่จะแยกทางกัน ส่งผลให้ไม่มีสมาธิในการเรียน เรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ ต่อต้าน และหาทางออกที่ผิด ๆ ด้วยการหนีออกจากบ้าน
 - 2.1.3 ด้านการอบรมเลี้ยงดู ครอบครัวมีการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม บางครั้งพ่อใช้อารมณ์ในการอบรมสั่งสอนมากกว่าการใช้เหตุผล ใช้คำพูดในการว่ากล่าวที่รุนแรง และแม่ไม่กล้าที่จะตักเตือนหรืออบรมสั่งสอนลูก
 - 2.2 สาเหตุจากโรงเรียน จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ พบว่า
 - 2.2.1 ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากและมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด
 - 2.2.2 ด้านครู ครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ครูไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น ตักเตือนและลงโทษรุนแรง นักเรียนมีความรู้สึกว่าถูกกดดันไม่ได้รับอิสระ ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เบื่อหน่ายต่อการเรียน ไม่อยากเข้าเรียน ต่อต้าน ทำทนายครู แต่งกายผิดระเบียบ และหาทางออกที่ผิด ๆ แก้ปัญหาโดยการหลบเลี้ยงด้วยการหนีเรียน
 - 2.2.3 ด้านเพื่อน เพื่อนในกลุ่มชักชวนกันพูดคุยในขณะที่เรียน ทำให้ไม่สนใจและไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนโดยการแต่งกายผิดระเบียบ ซอຍผมและนุ่งกระโปรงสั้น หนีเรียน และหนีออกจากบ้าน
 - 2.2.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

2.3 สาเหตุจากสังคม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และเยี่ยมบ้าน พบว่า

2.3.1 สภาพชุมชน เกิดจากสภาพชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองและอยู่ใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์

2.3.2 ด้านเพื่อนบ้าน เพื่อนที่อยู่ในละแวกบ้านชักชวนให้ไปขับรถจักรยานยนต์เที่ยวไปเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า และโรงภาพยนตร์

2.3.3 ด้านสื่อมวลชน เช่น สื่อจากวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึงอินเทอร์เน็ต เป็นสิ่งจูงใจให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อต้องการการยอมรับจากเพื่อน

การทำนายผล สามารถหยุดยั้งการออกกลางคันได้

การให้ความช่วยเหลือ

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

1. ให้คำปรึกษากลุ่มกับ ด.ญ.โม จำนวน 4 ครั้ง โดยใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษา การฟัง การใช้คำถาม การทวนความ การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การแปลความ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ การใช้คำถามเพื่อให้ได้ระบายความรู้สึกให้ได้ทบทวนตนเองและความรู้สึกของตนเอง การทวนความและสะท้อนความรู้สึกเพื่อค้นหาตนเองและสาเหตุ การให้ข้อมูลและสร้างความตระหนักถึงผลดี ผลเสียที่เป็นผลกระทบตามมาในผลของการกระทำ การคำนึงถึงบุคคลที่รักและปรารถนาดีต่อนักเรียน ให้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองโดยใช้ปัญญา การวางเป้าหมายเพื่อนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลและให้กำลังใจในการเผชิญและฝ่าฟันกับอุปสรรคต่าง ๆ ผลปรากฏว่า ด.ญ.โม มีความเข้าใจตนเองและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ทราบถึงสาเหตุและสามารถเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหามีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

2. ให้ข้อมูลพร้อมทั้งแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

การติดตามผล

ผู้วิจัยได้ติดตามผลหลังจากการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล พบว่า ด.ญ.โม มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุของการไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ เบื่อหน่ายต่อการเรียน การแต่งกายผิดระเบียบ หนีเรียน และหนีออกจากบ้าน ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามาจากสาเหตุของตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม ได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ โดยจะต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ และแก้ปัญหาโดยใช้ปัญญา จะตั้งใจเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อพ่อแม่และตนเอง หากมีปัญหาหรืออุปสรรคอื่น ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ จะขอคำปรึกษาจากพ่อแม่ และหลังจากการให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตามผลโดยการสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผลปรากฏว่า ด.ญ.โม มีพฤติกรรมในการมาเรียนดีขึ้น

การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผล

จากการศึกษารายกรณี ด.ญ.โม ทำให้ทราบสาเหตุที่มีแนวโน้มออกกลางคันได้ว่าเกิดจากสาเหตุของตัวนักเรียนเอง พบว่า เป็นปัญหาด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรมการเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาเหตุจากครอบครัว พบว่า เป็นปัญหาด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านการอบรมเลี้ยงดู สาเหตุจากโรงเรียน พบว่า เป็นปัญหาในด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู ด้านเพื่อน และสาเหตุจากสังคม พบว่า เป็นปัญหาในด้านสภาพชุมชน ด้านเพื่อนบ้าน และด้านสื่อมวลชน

เมื่อทำการศึกษารายกรณีแล้ว พบว่า ปัญหาที่ดีขึ้น คือ ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเองในด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมการเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น เช่น มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ขาดเรียนน้อยลง มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียนได้ ปัญหาที่เกิดสิ่งแวดล้อมในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและด้านการอบรมเลี้ยงดู พบว่า มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีขึ้น พ่อแม่ได้สร้างความเข้าใจและมีการพูดคุยกับลูกมากขึ้น สำหรับปัญหาที่คงเดิม คือ ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุมาจากโรงเรียนและสังคม พบว่า ยังมีพฤติกรรมการแต่งกายผิดระเบียบ ซอยผม นุ่งกระโปรงสั้น เช่นเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง

นักเรียนควรมีการพูดคุย ปรับความเข้าใจ และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองให้มากขึ้น แบ่งเวลาในการเรียนให้เหมาะสม รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เมื่อมีปัญหาควรปรึกษาอาจารย์ผู้ปกครอง และควรวางแผนกำหนดเป้าหมายในชีวิตเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

2.1 บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และอาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีความเข้าใจในพัฒนาการของวัยรุ่น ร่วมกันดูแลและให้กำลังใจกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 เพื่อนนักเรียน ควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ได้

2.3 ผู้ปกครอง ควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวโดยให้เวลาในการพูดคุย ดูแล อบรมสั่งสอนโดยไม่ใช้วิธีการรุนแรง และมีความใส่ใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ควรมีการติดต่อสื่อสารทันที เมื่อพบว่านักเรียนหนีเรียน และมีการเยี่ยมบ้าน พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับด้านการเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 โรงเรียนควรมีผู้ที่สามารถเป็นที่ไว้วางใจให้นักเรียนได้พูดคุย ระบายความไม่สบายใจ หรือให้คำปรึกษากับนักเรียนได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษา

ผู้สนใจในการศึกษาควรมีนักจิตวิทยาบำบัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือ นักเรียนในการบำบัดทางด้านสภาพจิตใจและด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

การศึกษากรณีศึกษาที่ 5

ลักษณะทั่วไป

ด.ญ.สุ (นามสมมติ) อายุ 14 ปี สูง 150 เซนติเมตร น้ำหนัก 40 กิโลกรัม รูปร่างเล็ก ผิวคล้ำ นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้ารูปไข่ ผอมชอยสันตรง การแต่งกายมีระเบียบ สวมเครื่องประดับ เช่น ต่างหู กำไล ข้อมือ เจียบขริ้ม ไม่ค่อยพูด

ลักษณะปัญหา พฤติกรรมที่พบ คือ

1. หนีเรียนและขาดเรียนบ่อย เดือนละ 5 ครั้ง
2. ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน
3. แต่งกายมีระเบียบ เช่น ซอยผม สวมใส่เครื่องประดับ ต่างหู กำไลข้อมือ

จากพฤติกรรมปัญหาดังกล่าว โรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้ และอยู่ในเกณฑ์ การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงได้ส่งมาให้ผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุ และให้ความช่วยเหลือต่อไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคต่าง ๆ พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต : ผู้วิจัยสังเกตนักเรียน จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ นอกห้องเรียน ในห้องเรียน พบว่า
 - 1.1 จากการสังเกตนอกห้องเรียน พบว่า ในช่วงเวลาก่อนเข้าแถวตอนเช้า ด.ญ.สุ เดินทางจาก บ้านมาถึงโรงเรียนประมาณ 07.50 น. แต่ยังไม่เข้าไปในบริเวณโรงเรียน จะยืนคุยกับเพื่อนสนิทอยู่บริเวณ หน้าโรงเรียน เมื่อถึงเวลาเข้าแถวจึงเดินเข้ามาในบริเวณโรงเรียน
 - 1.2 จากการสังเกตในห้องเรียน ชั่วโมงวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า ด.ญ.สุ เข้าห้องเรียนช้า ในขณะที่เรียนจะนั่งอยู่แถวหลังสุดกับกลุ่มเพื่อนสนิท จำนวน 8 คน และชอบพูดคุยกับเพื่อน ในกลุ่มขณะครูสอน เมื่อครูตักเตือนและลงโทษเรื่องการชอยผมและการแต่งกาย ด.ญ.สุ จะแสดงอาการ ทางสีหน้าไม่ค่อยพอใจ
 - 1.3 จากการสังเกตนอกห้องเรียน ช่วงพักกลางวัน พบว่า ด.ญ.สุ เดินไปรับประทานอาหาร กลางวันที่โรงอาหารของโรงเรียนกับเพื่อน และพูดคุยกับเพื่อน เมื่อรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะ เดินไปที่ตู้โทรศัพท์หน้าห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อโทรศัพท์สาธารณะ และเดินไปนั่งที่บริเวณโต๊ะข้างสนาม ได้ร่มไม้ของโรงเรียน พูดคุยกับเพื่อนจนถึงเวลาเข้าเรียน เดินไปเข้าห้องน้ำ เพื่อล้างหน้า ทาแป้ง แล้วจึงเดิน เข้าห้องเรียน จากการสังเกต พบว่า ด.ญ.สุ เข้าห้องเรียนช้าเป็นประจำ

2. การสัมภาษณ์ : จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา เพื่อนนักเรียน พบว่า

2.1 จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง ทำให้ทราบว่า ด.ญ.สุ ชอบเรียนวิชาศิลปะมากที่สุด โดยให้เหตุผลว่า เป็นวิชาที่ไม่เครียด ครูค่อนข้างใจดี แต่จะกังวลกับวิชาวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะครูให้งานมาก และกลัวว่าจะส่งงานไม่ทันกำหนด ครูค่อนข้างเคร่งครัดมาก ไม่ให้อิสระ และถูกครูลงโทษเรื่องทรงผมและการแต่งกายเป็นประจำ ทำให้ไม่อยากเข้าเรียน เมื่อทำงานส่งไม่ทันกลัวการถูกลงโทษจึงได้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยการหนีเรียน สำหรับการขอยอม เพื่อนในกลุ่มจะขอยกกันทุกคนและเป็นไปตามแฟชั่น สำหรับผู้ปกครองเมื่อขอยกเรียนหรือขอไปเที่ยวกับเพื่อนก็ไม่ค่อยให้ไป จึงได้หนีเรียนไปกับเพื่อนตามห้างสรรพสินค้า บ้านเพื่อน บางครั้งไปนั่งอยู่กับเพื่อนที่ด้านหลังมัสยิดที่อยู่ฝั่งตรงข้ามกับโรงเรียน จนถึงเวลาเลิกเรียนจึงเดินกลับบ้าน แต่ถึงอย่างไรตนก็ยังคิดว่าจะเรียนให้จบและไม่คิดว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคทำให้ตนเรียนไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และเพื่อนนักเรียน ทำให้ทราบว่า ด.ญ.สุ มีลักษณะนิสัยค่อนข้างเอาแต่ใจตนเอง คือเจียบ ไม่ค่อยพูดคุยกับเพื่อนในขณะเรียน ไม่สนใจและไม่มีความสนใจในการเรียน มักเข้าห้องเรียนช้า แต่งกายผิดระเบียบ หนีเรียน ขาดเรียนบ่อย ถูกว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษเป็นประจำ ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ผู้ปกครองค่อนข้างตามใจ ป้อนปกเมื่อทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน หากตั้งใจเรียนจะเป็นเด็กที่เรียนค่อนข้างดี

3. การเยี่ยมบ้าน : จำนวน 1 ครั้ง โดยใช้เทคนิคการสังเกตและสัมภาษณ์ได้ผลดังนี้

3.1 จากการสังเกต ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน ด.ญ.สุ พบว่า

3.1.1 สภาพบ้านและสิ่งแวดล้อม บ้านที่ ด.ญ.สุ อาศัยอยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 1 กิโลเมตร ติดถนนใหญ่และอยู่ติดกับแหล่งชุมชนใกล้ตลาดนัดของชุมชน เป็นบ้านไม้ 2 ชั้น และมีรั้วรอบขอบชิด เมื่อผู้วิจัยไปถึงบ้านพัก ด.ญ.สุ ออกมาต้อนรับและเชิญเข้าบ้าน ภายในบ้านพบป้า ลุงเขย น้ำชาย 2 คน น้ำสาว และย่า รอพบกับผู้วิจัยด้วยท่าทีที่ยิ้มแย้มแจ่มใสและเป็นกันเอง ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองและชี้แจงการเยี่ยมบ้านในครั้งนี้ให้ผู้ปกครองทราบ ผู้วิจัยได้สังเกตลักษณะภายในบ้าน ด้านล่างจะเป็นบริเวณสำหรับที่นั่งพักผ่อนของสมาชิกในครอบครัว อีกด้านหนึ่งของบ้านจะมีที่สำหรับจอดรถและคอกสำหรับเลี้ยงวัว 3 ตัว ในบริเวณเนื้อที่เดียวกันมีบ้านของน้ำชาย น้ำสาว ปลูกติดกับบ้านป่าอยู่อีก 3 หลังคาเรือน ลุงเขย อายุประมาณ 55 ปี รูปร่างเล็ก ผิวคล้ำ ป้า อายุประมาณ 53 ปี รูปร่างท้วม ผิวสองสี น้ำชายคนที่ 1 อายุประมาณ 46 ปี รูปร่างสูงใหญ่ ผิวสองสี น้ำชายคนที่สอง อายุประมาณ 40 ปี รูปร่างเล็ก ผิวสองสี ท่าทางคล้ายหญิง น้ำสาว อายุประมาณ 44 ปี รูปร่างสูงใหญ่ ผิวสองสี ผู้ปกครองของ ด.ญ.สุ ประกอบอาชีพทำสวน เลี้ยงวัว และขายขนมใส่ไส้ ข้าวต้มมัด ทุกคนมีมนุษยสัมพันธ์ดี

3.1.2 จากการสังเกตเกี่ยวกับความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า สมาชิกทุกคนจะรักและเป็นห่วง ด.ญ.สุ มาก และ ด.ญ.สุ จะสนิทกับน้ำชายคนที่ 2 ป้าจะดูแลและเคยลงโทษ ด.ญ.สุ เมื่อหนีเรียน

3.2 จากการสัมภาษณ์ป้าและน้าชายของ ด.ญ.สุ พบว่า ป้าและน้าชายได้ช่วยกันเลี้ยงดู ด.ญ.สุ มาตั้งแต่เกิด ด.ญ.สุ มีพี่น้อง 2 คน พี่ชายคนโต ป้าจะเป็นคนส่งเรียน ส่วน ด.ญ.สุ น้าชายคนที่ 1 จะเป็นคนส่งเรียน พ่อกับแม่ของ ด.ญ.สุ ไปทำงานอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี ไม่เคยกลับมาดูแลและเลี้ยงดู ด.ญ.สุ ค่อนข้างจะดื้อเจี๊ยบ ติดเพื่อน มักคุยโทรศัพท์นาน ๆ และหนีเรียนบ่อย ๆ สมาชิกทุกคนในบ้านค่อนข้างจะเป็นห่วงเรื่องการคบเพื่อน เมื่ออยู่บ้านจะให้ช่วยทำงานบ้าน สิ่งที่ผู้ปกครองภูมิใจ คือ ด.ญ.สุ เป็นคนเรียนดี และมีความหวังว่าอยากให้ได้เรียนจบสูง ๆ มีงานทำ จะเรียนด้านใดแล้วแต่ความถนัด

สำหรับทัศนะที่มีต่อครูและโรงเรียนที่ ด.ญ.สุ เรียนอยู่นั้น ผู้ปกครองอยากให้ครูช่วยดูแลอบรมสั่งสอนนักเรียนโดยการใช้คำพูดที่ไม่รุนแรงกับนักเรียน ควรมีการติดต่อสื่อสาร เยี่ยมบ้าน รายงานความประพฤติ และมีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

4. อัดชีวประวัติ

ผู้วิจัยได้ให้เขียนอัดชีวประวัติ พบว่า ด.ญ.สุ มีความมุ่งหวังที่จะเรียนต่อสายอาชีพ และมุ่งมั่นที่จะเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อมีงานทำและมีอนาคตที่ดีในวันข้างหน้า ในการเขียนใช้กระดาษที่ไม่ค่อยเรียบร้อยเท่าที่ควร แต่เขียนด้วยลายมือที่เป็นระเบียบ มีข้อความที่เขียนผิดอยู่ 2 แห่ง การจัดลำดับทางความคิดยังไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง แสดงถึงลักษณะนิสัยของผู้เขียนยังไม่มีความตั้งใจในการเขียนเท่าที่ควร แต่มีความเป็นระเบียบ ขาดการวางแผน และความรอบคอบ

5. การสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนโดยใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน 4 ด้าน พบว่า

5.1 นิสัยด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ มักจะเร่งทำการบ้านเมื่อจวนจะถึงกำหนดเวลาส่งงาน ไม่มีแผนการทำงานสำหรับแต่ละวัน เปิดวิทยุ โทรทัศน์ หรือเทปบันทึกเสียงในขณะที่กำลังทำการบ้านหรืออ่านหนังสือ และถ้าให้ทำงานให้เสร็จในเวลาที่กำหนดให้มักทำงานนั้นไม่ได้ดี

5.2 นิสัยด้านวิธีการทำงาน คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ ไม่เห็นด้วยว่าก่อนลงมือทำการบ้านหรือเขียนรายงานต้องแน่ใจว่าเข้าใจสิ่งที่ต้องการจะทำนั้นอย่างแจ่มแจ้งเสียก่อน ไม่มีการทำบันทึกย่อไว้ทุกวิชาเพื่อช่วยความจำและสะดวกในการทบทวน และไม่มีการใช้เวลาว่างค้นคว้าในห้องสมุด

5.3 ทัศนคติด้านการยอมรับในตัวครู คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ มีความคิดว่าครูไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนเพราะครูคิดว่าเขารู้ดีกว่า มีความรู้สึกท้อใจและเจ็บใจเมื่อครูตำหนิว่าเป็นคนสะเพร่า ทำงานไม่เรียบร้อย

5.4 ทัศนคติด้านการยอมรับคุณค่าของการศึกษา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ เหตุผลที่ไปโรงเรียนคือผู้ปกครองต้องการให้ไปหรือต้องการให้คนอื่นอื่นอีกจนหรือยกย่องชมเชย

การวินิจฉัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วินิจฉัยได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าว เกิดจากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน อัดซีวประวัติ และแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน พบว่า เกิดจากปัญหาดังต่อไปนี้ คือ
 - 1.1 ปัญหาด้านร่างกาย ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว
 - 1.2 ปัญหาด้านจิตใจ เกิดจากนักเรียนไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการความเป็นอิสระ และต้องการการยอมรับจากเพื่อน
 - 1.3 ปัญหาด้านพฤติกรรมกรเรียน นักเรียนขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลา มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย และหนีเรียน
2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดจากสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้ คือ
 - 2.1 สาเหตุจากครอบครัว จากการสัมภาษณ์และเยี่ยมบ้าน พบว่า
 - 2.1.1 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว
 - 2.1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสภาพภายในบ้านไม่อบอุ่น พ่อแม่ทอดทิ้งให้อยู่กับผู้อื่นและไม่ได้รับการดูแลจากพ่อแม่
 - 2.1.3 ด้านการอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองไม่มีความเข้าใจพัฒนาการวัยรุ่น บังคับ ควบคุม และไม่ให้อิสระเนื่องจากรักและเป็นห่วงเกรงว่าจะถูกเพื่อนชักจูงไปในทางที่ไม่ดี ทำให้เด็กต้องหาทางออกผิด ๆ ต่อต้านผู้ปกครองโดยการหนีเรียน
 - 2.2 สาเหตุจากโรงเรียน จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ พบว่า
 - 2.2.1 ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละห้องเรียน และมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด
 - 2.2.2 ด้านครู ครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ไม่มีเวลาดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น ตักเตือนและลงโทษเป็นประจำ เด็กเกิดความรู้สึกว่าคุณครูไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็น เมื่อมีปัญหาจึงไม่กล้าที่จะปรึกษา รู้สึกว่าคุณครูกดดันไม่ให้ได้รับความเป็นอิสระ ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่อยากเข้าเรียน เบื่อหน่ายต่อการเรียน ต่อต้าน ทำทนายครู แต่งกายผิดระเบียบ และหนีเรียน
 - 2.2.3 ด้านเพื่อน เพื่อนในกลุ่มชักชวนกันพูดคุยในขณะที่เรียน ทำให้ไม่สนใจและไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนโดยการแต่งกายผิดระเบียบ เช่น ซอยผม นุ่งกระโปรงสั้น ใส่ต่างหู กำไลข้อมือ และหนีเรียน
 - 2.2.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว
 - 2.3 สาเหตุจากสังคม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และเยี่ยมบ้าน พบว่า

2.3.1 ด้านสภาพชุมชน บริเวณที่อยู่อาศัยของนักเรียนอยู่ในชุมชนเมืองและอยู่ใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์

2.3.2 ด้านเพื่อนบ้าน เพื่อนที่อยู่ในละแวกบ้านชักชวนให้ไปเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า และโรงภาพยนตร์

2.3.3 ด้านสื่อมวลชน เช่น สื่อจากวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึงอินเทอร์เน็ต เป็นสิ่งจูงใจทำให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อต้องการการยอมรับจากเพื่อน

การทำนายผล สามารถหยุดยั้งการออกกลางคันได้

การให้ความช่วยเหลือ

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

1. ให้คำปรึกษากลุ่มกับ ด.ญ.สุ จำนวน 4 ครั้ง โดยใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษา การฟัง การใช้คำถาม การทวนความ การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การแปลความ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ การใช้คำถามเพื่อให้ได้ระบายความรู้สึกให้ได้ทบทวนตนเองและความรู้สึกของตนเอง การทวนความและสะท้อนความรู้สึกเพื่อค้นหาตนเองและสาเหตุ การให้ข้อมูลและสร้างความตระหนักถึงผลดี ผลเสียที่เป็นผลกระทบของการกระทำ การคำนึงถึงบุคคลที่รักและปรารถนาดีต่อนักเรียน ให้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง โดยการใช้ปัญญา การวางแผนเป้าหมายเพื่อนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผล และให้กำลังใจในการเผชิญและฝ่าฟันกับอุปสรรคต่าง ๆ ผลปรากฏว่า ด.ญ.สุ มีความเข้าใจตนเองและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ทราบถึงสาเหตุ และสามารถเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหามีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

2. ให้ข้อมูลพร้อมทั้งแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

การติดตามผล

ผู้วิจัยได้ติดตามผลหลังจากการให้คำปรึกษากลุ่ม จำนวน 4 ครั้ง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล พบว่า ด.ญ.สุ มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุของการไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน การแต่งกายผิดระเบียบ ขาดเรียน และหนีเรียน ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นว่ามาจากสาเหตุตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม ได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ โดยจะแก้ปัญหาโดยใช้ปัญญา จะปรับตัว ตั้งใจเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไม่เกรง ไม่หนีเรียน เพื่อผู้ปกครองและตนเอง หากมีปัญหาหรืออุปสรรคอื่น ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้ จะขอคำปรึกษาและพูดคุยกับผู้ปกครองให้มากขึ้น และหลังจากช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตามผลโดยการสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผลปรากฏว่า ด.ญ.สุ มีพฤติกรรมในการมาเรียนดีขึ้น

การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผล

จากการศึกษาวิจัยกรณี ด.ญ.สุ ทำให้ทราบสาเหตุที่มีแนวโน้มออกกลางคันได้ว่าเป็นสาเหตุจากสาเหตุของตัวนักเรียนเอง พบว่า เป็นปัญหาในด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรมกรรมการเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาเหตุจากครอบครัว พบว่า เป็นปัญหาในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู สาเหตุจากโรงเรียน พบว่า เกิดจากสภาพในโรงเรียน ด้านครู และด้านเพื่อน สาเหตุจากสังคม พบว่า เกิดจากปัญหาของสภาพชุมชน ด้านเพื่อนบ้าน และด้านสื่อมวลชน

เมื่อทำการศึกษารายกรณีแล้ว พบว่า ปัญหาที่ดีขึ้น คือ ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง ในด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมกรรมการเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการเรียนดีขึ้น เช่น มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ขาดเรียนน้อยลง มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียนได้ สำหรับปัญหาที่คงเดิม คือ ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุมาจากครอบครัวในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู พบว่า ผู้ปกครองยังคงบังคับควบคุม และไม่ให้อิสระเช่นเดิม สาเหตุจากโรงเรียน ได้แก่ ด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู และด้านเพื่อน และสาเหตุจากสังคม ได้แก่ สภาพชุมชน ด้านเพื่อนบ้าน และด้านสื่อมวลชน พบว่า ยังคงเป็นปัญหาเช่นเดิม นักเรียนยังมีพฤติกรรมแต่งกายผิดระเบียบเช่นเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง

นักเรียนควรมีการพูดคุย สร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองให้มากขึ้น แบ่งเวลาในการเรียนให้เหมาะสม รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เมื่อมีปัญหาควรปรึกษาครู ผู้ปกครอง และวางแผนกำหนดเป้าหมายในชีวิตเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

2.1 บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และอาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีความเข้าใจในพัฒนาการของวัยรุ่น ร่วมกันดูแลและให้กำลังใจกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 เพื่อนนักเรียน ควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ได้

2.3 ผู้ปกครอง ควรสร้างความเข้าใจและมีเวลาในการพูดคุย ดูแล อบรมสั่งสอนโดยใช้วิธีการที่เหมาะสมและมีความใส่ใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ควรมีการติดต่อสื่อสารทันที เมื่อพบว่านักเรียนหนีเรียน และมีการเยี่ยมบ้าน พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับด้านการเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 โรงเรียนควรมีผู้ที่สามารถเป็นที่ไว้วางใจให้นักเรียนได้พูดคุย ระบายความไม่สบายใจ หรือให้คำปรึกษากับนักเรียนได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษา

ผู้ที่สนใจในการศึกษาควรมีนักจิตวิทยาบำบัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการบำบัดทางด้านสภาพจิตใจและความสัมพันธ์ในครอบครัว

การศึกษากรณีศึกษาที่ 6

ลักษณะทั่วไป

ด.ญ.โบว์ (นามสมมติ) อายุ 13 ปี สูง 150 เซนติเมตร น้ำหนัก 38 กิโลกรัม รูปร่างเล็ก ผิวสองสี นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้ารูปไข่ ผมสั้นตรง แต่งกายผิกระเปียบ พูดจาคล่องแคล่ว

ลักษณะปัญหา พฤติกรรมที่พบ คือ

1. หนีเรียน และขาดเรียนบ่อย เดือนละ 5 ครั้ง
2. ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน
3. แต่งกายผิกระเปียบ เช่น นุ่งกระโปรงสั้น สวมใส่เครื่องประดับ ต่างหู กำไลข้อมือ
4. หนีออกจากบ้าน

จากพฤติกรรมปัญหาดังกล่าว โรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้ และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงได้ส่งมาให้ผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุ และให้ความช่วยเหลือต่อไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคต่าง ๆ พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต : ผู้วิจัยสังเกตนักเรียน จำนวน 4 ครั้ง ได้แก่ นอกห้องเรียน ในห้องเรียน และที่บ้าน พบว่า

1.1 จากการสังเกตนอกห้องเรียน จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 พบว่า ช่วงเวลาก่อนเข้าแถวตอนเช้า ด.ญ.โบว์ เดินทางจากบ้านมาถึงโรงเรียนโดยรถจักรยานยนต์รับจ้าง ประมาณ 07.50 น. แต่ยังไม่เข้าไปในบริเวณโรงเรียน จะยืนคุยกับเพื่อนสนิทอยู่บริเวณหน้าโรงเรียน เมื่อถึงเวลาเข้าแถวจึงเดินเข้ามาในบริเวณโรงเรียน ครั้งที่ 2 ช่วงพักกลางวัน พบว่า ด.ญ.โบว์ จะเดินไปรับประทานอาหารกลางวันที่โรงอาหารของโรงเรียนกับเพื่อน และพูดคุยหยอกล้อกับเพื่อนด้วยความสนุกสนาน ไม่สุภาพ เมื่อรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้วจะเดินไปที่หน้าห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อนั่งคอยเพื่อนในกลุ่มโทรศัพท์สาธารณะ และเดินไปนั่งที่บริเวณโต๊ะข้างสนามไม้ของโรงเรียน พูดคุยกับเพื่อนจนถึงเวลาเข้าเรียน เดินไปเข้าห้องน้ำเพื่อล้างหน้า ทาแป้ง แล้วจึงเดินเข้าห้องเรียน

1.2 จากการสังเกตในห้องเรียน วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม พบว่า ด.ญ.โบว์ เข้าห้องเรียนช้ากว่าปกติ ในเวลาเรียนจะนั่งอยู่แถวหลังสุดกับกลุ่มเพื่อนสนิท จำนวน 8 คน และชอบพูดคุยหยอกล้อเล่นกับเพื่อนขณะครูสอน เมื่อครูให้ทำงานในห้องเรียนจะขอดูเพื่อนข้าง ๆ เมื่อถูกครูตักเตือนและลงโทษเรื่องการแต่งกาย จะแสดงอาการทางสีหน้าไม่ค่อยพอใจ เมื่อครูทวงงานที่มอบหมายให้ทำจะนั่งก้มหน้าไม่กล้าสบตากับครู

1.3 จากการสังเกตที่บ้าน พบว่า เมื่อผู้วิจัยถามถึงความรู้สึกที่มีต่อพ่อแม่ ด.ญ.โบว์ จะนั่งก้มหน้าและแสดงท่าทางเขินอายและไม่กล้าที่จะบอกความรู้สึกที่แท้จริงของตนเองต่อหน้าพ่อกับแม่

2. การสัมภาษณ์ : จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา เพื่อนนักเรียน พบว่า

2.1 จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง ทำให้ทราบว่า ด.ญ.โบว์ ชอบเรียนวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีมากที่สุด เพราะถนัดและชอบเรียนการตัดผม เป็นวิชาที่ไม่เครียด แต่จะกังวลกับวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพราะครูให้งานมาก และกลัวว่าจะส่งงานไม่ทันกำหนด ครูค่อนข้างเคร่งครัดมาก ไม่ให้อิสระ และถูกครูลงโทษเรื่องการแต่งกายเป็นประจำ ทำให้ไม่อยากเข้าเรียน เมื่อทำงานส่งไม่ทัน กลัวว่าครูจะลงโทษ เพื่อนในกลุ่มชวนให้หนีเรียนตนจึงไปกับเพื่อน ซึ่งตนเคยหนีเรียนไปเที่ยวบ้านเพื่อนที่จังหวัดปทุมธานี และบ้านเพื่อนสนิทแถวปากเกร็ด เมื่อกลับมาถูกครูลงโทษและบันทึกพฤติกรรมไว้ เรื่องทรงผมตนคิดว่าโรงเรียนน่าจะให้ไว้ผมยาวได้เพราะเห็นนักเรียนโรงเรียนอื่น ๆ ไว้ผมยาวเช่นกันและไม่ผิดระเบียบ สำหรับผู้ปกครองเมื่อขอยุติเรียนหรือขอไปเที่ยวกับเพื่อนก็ไม่ค่อยให้อิสระ ขอมีห้องส่วนตัว ถูกแม่ดุว่าถ้าอยู่ไม่ได้ก็ไม่ต้องอยู่ตนรู้สึกเสียใจมาก เมื่อเพื่อนชวนให้หนีออกจากบ้านไปอยู่ที่บ้านเพื่อนแถวพระธานีเวศน์ จึงได้ตามเพื่อนไป พ่อกับแม่ไปตามจึงได้กลับมาบ้าน หากเรียนไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตนคิดว่าจะไปเรียนต่อทางด้านเสริมสวย

2.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และเพื่อนนักเรียน พบว่า ด.ญ.โบว์ มีลักษณะนิสัยค่อนข้างเอาแต่ใจตนเอง ก้าวร้าว เมื่อครูว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษจะแสดงอาการทางสีหน้าไม่พอใจ ไม่ค่อยสนใจและไม่มีความสนใจในการเรียน ขาดความรับผิดชอบในการทำงาน ชอบคุยและเล่นกับเพื่อนในขณะเรียน พูดจาไม่สุภาพ ไม่ค่อยมีความคิดเป็นของตนเอง ชอบตามเพื่อนมักเข้าห้องเรียนช้า แต่งกายผิดระเบียบ หนีเรียน ขาดเรียนบ่อย และเคยหนีออกจากบ้าน ผู้ปกครองค่อนข้างตามใจและรักมากกว่าลูกชายคนโต ไม่ค่อยเชื่อฟังผู้ปกครอง ความสัมพันธ์กับพี่ชายไม่ค่อยดี ช่วงปิดเทอมที่ผ่านมา โรงเรียนร่วมกับนักจิตวิทยา โรงพยาบาลชลประทาน ได้ขอความร่วมมือครอบครัวของ ด.ญ.โบว์ ไปทำกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีร่วมกันในครอบครัว 3 วัน 2 คืน สำหรับผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้

3. การเยี่ยมบ้าน : จำนวน 1 ครั้ง โดยใช้เทคนิคการสังเกตและการสัมภาษณ์ได้ผลดังนี้

3.1 จากการสังเกต ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน ด.ญ.โบว์ พบว่า

3.1.1 สภาพบ้านและสิ่งแวดล้อม เป็นห้องเช่าอยู่ห่างจากโรงเรียนประมาณ 2 กิโลเมตร ทางเข้าห้องเช่าอยู่ติดถนนใหญ่ สภาพลักษณะภายนอกเป็นตึกชั้นเดียวและมีห้องเช่าอยู่ในหลังเดียวกัน 2 ห้อง และในบริเวณนั้นจะเป็นห้องให้เช่าลักษณะเดียวกันและอยู่ในบริเวณเดียวกันอีก 2 หลัง ห้องเช่าที่ครอบครัว ด.ญ.โบว์ เช่าอยู่จะอยู่ติดกับประตูทางเข้า เมื่อผู้วิจัยไปถึงหน้าห้องเช่าพบ ด.ญ.โบว์ และพี่ชายสำหรับพ่อแม่ของ ด.ญ.โบว์ ยังนอนพักผ่อนอยู่ เนื่องจากเพิ่งกลับมาจากการขายของ ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองและชี้แจงการเยี่ยมบ้านในครั้งนี้ จากการสังเกตสภาพภายในห้องเช่าเป็นห้องเช่าขนาดประมาณ 3.50x5 เมตร มุมด้านหน้าภายในห้องจะจัดเป็นที่นอนของสมาชิกทั้งหมด ใกล้กับประตูทางเข้าจะจัดวางโทรทัศน์ ห้องน้ำอยู่ด้านหลังภายในห้องเช่า และมีมุมสำหรับทำครัวอยู่ติดกับประตูด้านหลังของห้อง ภายในห้องมีเครื่องอำนวยความสะดวก คือ พัดลม โทรทัศน์ เตาไรต์ หม้อหุงข้าว และมีอุปกรณ์สำหรับทำครัวเล็กน้อย พ่อของ ด.ญ.โบว์ อายุประมาณ 44 ปี รูปร่างเล็ก ผิวคล้ำ ไร้หนวด เจ็บขริ่ม ไม่ค่อยพูด แม่ของ ด.ญ.โบว์ อายุประมาณ 40 ปี รูปร่างท้วม ผิวสองสี ประกอบอาชีพวิ่งรถขายกับข้าวอยู่บริเวณใกล้กับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รังสิต

3.1.2 จากการสังเกตความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในครอบครัว พบว่า พ่อกับแม่ค่อนข้างจะรักและห่วง ด.ญ.โบว์ มากกว่าลูกชายคนโต ซึ่งจากการสังเกตเมื่อพ่อกับแม่จะไปขายของในช่วงเย็นจะแวะมารับ ด.ญ.โบว์ ที่โรงเรียนไปด้วยเกือบทุกครั้ง แต่จะทิ้งให้ลูกชายคนโตอยู่เฝ้าบ้านเพียงลำพัง

3.2 จากการสัมภาษณ์พ่อกับแม่ของ ด.ญ.โบว์ พบว่า เมื่ออยู่บ้านจะมอบหมายให้มีหน้าที่ทำความสะอาดห้องพัก สำหรับพี่ชายของ ด.ญ.โบว์ มีหน้าที่หุงข้าว ล้างจาน ด.ญ.โบว์ มักติดเพื่อนชอบออกไปเที่ยวเล่นกับเพื่อน และกลับเข้าบ้านดึก เคยหนีเรียนไปบ้านเพื่อนที่จังหวัดปทุมธานี และแถวปากเกร็ด และสัปดาห์ที่ผ่านมาหนีออกจากบ้านไปอยู่กับเพื่อนแถวประจันติวาศน์ พ่อกับแม่ต้องไปตามจึงได้กลับมาบ้าน พ่อแม่ไม่ค่อยมีเวลาในการดูแลเพราะต้องออกไปขายของตั้งแต่ตีสี่ จะกลับเข้ามาบ้านเพื่อพักผ่อนเวลาห้าโมงเช้า และเวลาสามโมงเย็นก็ต้องออกไปขายของใหม่กลับมาอีกครั้งเวลาหนึ่งทุ่ม ไม่เคยได้มีวันหยุด เมื่อแม่ว่ากล่าวตักเตือน ด.ญ.โบว์ มักจะเถียงและไม่ค่อยเชื่อฟัง พ่อกับแม่ค่อนข้างจะเป็นห่วงเรื่องกลับบ้านช้าและการคบเพื่อน เพราะ ด.ญ.โบว์ ค่อนข้างติดเพื่อนมาก เพื่อนชวนไปไหนก็ไป

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับความประพฤติในด้านการเรียน พ่อกับแม่มีความกังวลว่าจะเรียนไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และมีความคาดหวังว่า อยากให้ ด.ญ.โบว์ ได้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหากจะเรียนเสริมสวดต่อก็จะให้เรียนและจะเปิดร้านให้ ไม่อยากให้ลูกลำบากเหมือนตนเอง

ส่วนทัศนคติที่มีต่อครูและโรงเรียนที่บุตรสาวเรียนอยู่นั้น ครูจะคอยดูแล ช่วยเหลือ และติดตามให้อยู่เสมอเมื่อหนีเรียนหรือหนีออกจากบ้าน ถ้าครูไม่ช่วยเหลือพ่อกับแม่คงลำบากมาก

4. อัจฉริยประวัติ

ผู้วิจัยได้ให้เขียนอัตชีวประวัติ พบว่า ด.ญ.โบว์ มีความมุ่งหวังจะเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และกลับไปเรียนต่อด้านเสริมสวยและประกอบอาชีพเสริมสวยที่บ้านเกิด มีความคาดหวังถึงรายได้ที่ดีและสามารถดูแลพ่อกับแม่ได้ในอนาคต ในการเขียนใช้กระดาษทำรายงานของโรงเรียน ลายมือไม่ค่อยเป็นระเบียบ มีข้อความที่เขียนผิดอยู่หลายแห่ง การจัดลำดับทางความคิดยังไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง แสดงถึงลักษณะนิสัยของผู้เขียนมีความตั้งใจในการเขียน แต่ขาดการวางแผนและไม่มีมารอบคอบเท่าที่ควร

5. การสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนโดยใช้แบบสอบถาม การสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน 4 ด้าน พบว่า

5.1 นิสัยด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ ใช้เวลาในการพูดคุย อ่านนิตยสาร ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือฟังวิทยุมากเกินไปทำให้ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน เมื่อทำการบ้านไม่ทันจะออกจากเพื่อนเพื่อให้มีสิ่งครุ เมื่อถึงชั่วโมงเรียนรู้สึกเบื่อหน่าย ง่วงนอน หรือเหน็ดเหนื่อยมากจนไม่รู้สึกรักเรียน ไม่มีการเตรียมบทเรียนล่วงหน้าสำหรับวันต่อไป ไม่สามารถเรียนได้ดีเนื่องจากรู้สึกเหนื่อย อารมณ์ไม่ดี หรือมีความเศร้า เวลาดูหนังสือมักใจลอย

5.2 นิสัยด้านวิธีการทำงาน คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ ไม่เห็นด้วยกับการลอกตาราง แผนผัง หรือวาดรูปตามที่ครูเขียนบนกระดานทุกตอน เมื่อครูถามคำถามในห้องเรียนจะพยายามหลีกเลี่ยงหรือนิ่งก้มหน้า

5.3 ทัศนคติด้านการยอมรับในตัวครู คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ ครูดุและเข้มงวดมากเกินไปจนกระทั่งเมื่อมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนไม่กล้าไปหาครู พยายามเลือกที่นั่งข้างหลังชั้นในระหว่างชั่วโมงเรียนทั้งนี้เพราะไม่ชอบให้ครูเรียกตอบ ครูเคร่งครัดกับระเบียบภายในห้องเรียนมากเกินไป ครูไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนเพราะครูคิดว่าเขารู้ดีกว่า ครูต้องการให้นักเรียนประพฤติตัวในแบบอย่างที่คุณเองก็ทำไม่ได้ ครูมักจะดูถูกนักเรียนที่เรียนอ่อนและชอบหัวเราะเยาะข้อผิดพลาดของนักเรียน ครูทำให้บทเรียนของเขาเกินไปสำหรับนักเรียน ครูไม่ค่อยจะเชื่อถือในตัวนักเรียนและมักคิดว่านักเรียนเป็นเด็กอยู่เสมอ ในการอธิบายบทเรียนหรือตอบคำถามของนักเรียนครูใช้คำอธิบายที่ไม่เข้าใจ นักเรียนที่ถามคำถามและเข้าร่วมในการอภิปรายเป็นพวกที่พยายามประจบครูเท่านั้น รู้สึกท้อใจและเจ็บใจเมื่อครูตำหนิว่าเป็นคนสะเพร่าทำงานไม่เรียบร้อย

5.4 ทัศนคติด้านการยอมรับคุณค่าของการศึกษา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ รู้สึกยินดีเมื่อทราบว่าชั่วโมงเรียนบางชั่วโมงงดหรือครูไม่มาสอน ถึงแม้ว่าจะชอบวิชาใดวิชาหนึ่งจริง ๆ แต่ก็เชื่อว่าจะทำคะแนนได้แค่ผ่านเท่านั้น การเรียนหนังสือรู้สึกทุกข์ใจมากกว่าความสนุก รู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้เนื่องจากครูสอนเร็วเกินไปตามไม่ทัน การอ่านหนังสือหรือเรียนนาน ๆ ทำให้ปวดหัว

การวินิจฉัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วินิจฉัยได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าว เกิดจากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน ทัศนคติต่อชีวิต และแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน พบว่า เกิดจากปัญหาในด้านดังต่อไปนี้ คือ
 - 1.1 ปัญหาด้านร่างกาย ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว
 - 1.2 ปัญหาด้านจิตใจ เกิดจากการที่นักเรียนไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายในการเรียน ต้องการความเป็นอิสระ ขาดความมั่นใจในตนเอง ติดเพื่อน คล้อยตามเพื่อนง่ายเพราะต้องการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน และขาดแรงจูงใจในการเรียน
 - 1.3 ปัญหาด้านพฤติกรรมกรเรียน ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลา ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ขาดเรียนบ่อย และหนีเรียน
2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดจากสิ่งแวดล้อมดังต่อไปนี้ คือ
 - 2.1 สาเหตุจากครอบครัว จากการสัมภาษณ์และเยี่ยมบ้าน พบว่า
 - 2.1.1 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว
 - 2.1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว เกิดจากสภาพภายในบ้านไม่อบอุ่น พ่อแม่ไม่มีเวลาในการดูแล เพราะต้องทำงานหาเลี้ยงครอบครัว
 - 2.1.3 ด้านการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ให้แต่เงินและวัตถุที่ลูกต้องการ บางครั้งตามใจและบางครั้งก็เข้มงวดไม่เสมอต้นเสมอปลาย
 - 2.2 สาเหตุจากโรงเรียน จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ พบว่า
 - 2.2.1 ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละห้องเรียนและมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด
 - 2.2.2 ด้านครู ครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอน ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจในพัฒนาการของวัยรุ่น ดักเตือนและลงโทษเป็นประจำ นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าครูไม่ยอมรับฟังความคิดเห็น เมื่อมีปัญหาไม่กล้าปรึกษาครู รู้สึกว่าถูกกดดันไม่ให้อิสระ ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่อยากเข้าเรียน ต่อต้าน ทำทนายครู แต่งกายผิดระเบียบ ขาดเรียนและหนีเรียน
 - 2.2.3 ด้านเพื่อน เพื่อนในกลุ่มชักชวนกันพูดคุยในขณะที่เรียน ทำให้ไม่สนใจและไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนโดยการแต่งกายผิดระเบียบ ซอຍผมและนุ่งกระโปรงสั้นหนีเรียน และหนีออกจากบ้าน
 - 2.2.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว
 - 2.3 สาเหตุจากสังคม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และเยี่ยมบ้าน พบว่า
 - 2.3.1 ด้านสภาพชุมชน บริเวณที่อยู่อาศัยของนักเรียนอยู่ในชุมชนเมืองและอยู่ใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์

2.3.2 ด้านเพื่อนบ้าน เพื่อนที่อยู่ใกล้เคียงในละแวกบ้านชักชวนไปขับรถจักรยานยนต์เที่ยวชักชวนไปตามห้างสรรพสินค้า และโรงภาพยนตร์

2.3.3 ด้านสื่อมวลชน เช่น สื่อจากวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึงอินเทอร์เน็ต เป็นสิ่งจูงใจทำให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อต้องการการยอมรับจากเพื่อน

การทำนายผล สามารถหยุดยั้งการออกกลางคันได้

การให้ความช่วยเหลือ

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

1. ให้คำปรึกษากลุ่มกับ ด.ญ.โบว์ จำนวน 4 ครั้ง โดยใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษา การฟัง การใช้คำถาม การทวนความ การสะท้อนความรู้สึก การเงี่ยบ การแปลความ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ การใช้คำถามเพื่อให้ได้ระบายความรู้สึกให้ได้ทบทวนตนเองและความรู้สึกของตนเอง การทวนความและสะท้อนความรู้สึกเพื่อค้นหาตนเองและสาเหตุ การให้ข้อมูลและสร้างความตระหนักถึงผลดี ผลเสียที่เป็นผลกระทบจากการกระทำ การคำนึงถึงบุคคลที่รักและปรารถนาดีต่อนักเรียน ให้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง โดยใช้ปัญญา การวางเป้าหมายเพื่อนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลและให้กำลังใจในการเผชิญและฝ่าฟันกับอุปสรรคต่าง ๆ ผลปรากฏว่า ด.ญ.โบว์ มีความเข้าใจตนเองและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ทราบถึงสาเหตุและสามารถเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหามีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

2. ให้ข้อมูลพร้อมทั้งแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนและผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

การติดตามผล

ผู้วิจัยได้ติดตามผลหลังจากการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล พบว่า ด.ญ.โบว์ มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุของการไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน การแต่งกายผิดระเบียบ ขาดเรียนบ่อย หนีเรียน และหนีออกจากบ้าน ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องมาจากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม ได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ โดยจะแก้ปัญหาโดยใช้ปัญญา จะปรับตัว ตั้งใจเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เชื้อฟังพ่อแม่ ไม่หนีเรียน เพื่อพ่อแม่และตนเอง หากมีปัญหาหรืออุปสรรคอื่น ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้จะขอคำปรึกษาและพูดคุยกับพ่อแม่ให้มากขึ้น และหลังจากให้ความช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตามผลกับอาจารย์ที่ปรึกษา ผลปรากฏว่า ด.ญ.โบว์ มีพฤติกรรมในการมาเรียนดีขึ้น

การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผล

จากการศึกษารายกรณี ด.ญ.โบว์ ทำให้ทราบสาเหตุที่มีแนวโน้มออกกลางคันได้ว่าเกิดจากสาเหตุของตัวนักเรียนเอง พบว่า เป็นปัญหาในด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรมกรรมการเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาเหตุจากครอบครัว พบว่า เป็นปัญหาในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู สาเหตุจากโรงเรียน พบว่า เกิดจากด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู และด้านเพื่อน สาเหตุจากสังคม พบว่า เกิดจากปัญหาของสภาพชุมชน ด้านเพื่อนบ้าน และด้านสื่อมวลชน

เมื่อทำการศึกษารายกรณีแล้ว พบว่า ปัญหาที่ตีขึ้น คือ ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง ในด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมกรรมการเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการเรียนดีขึ้น เช่น มีความสนใจในการเรียนมากขึ้น ขาดเรียนน้อยลง มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียนได้ ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุมาจากครอบครัวในด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู พบว่า สัมพันธภาพภายในครอบครัวดีขึ้น พ่อแม่ได้มีการพูดคุย สร้างความเข้าใจ และให้เวลากับลูกมากขึ้น สำหรับสาเหตุจากโรงเรียน ได้แก่ ด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู และด้านเพื่อน และสาเหตุจากสังคม ได้แก่ สภาพชุมชน ด้านเพื่อนบ้าน และด้านสื่อมวลชน พบว่า นักเรียนมีการปรับตัวและปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนดีขึ้น ส่งผลให้สภาพที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าวลดลง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง

นักเรียนควรมีการพูดคุย สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองให้มากขึ้น แบ่งเวลาในการเรียนให้เหมาะสม รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีความเป็นตัวของตัวเอง เมื่อมีปัญหาควรปรึกษาอาจารย์ผู้ปกครอง และควรมีการวางแผนกำหนดเป้าหมายในชีวิตเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

2.1 บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และอาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีความเข้าใจในพัฒนาการของวัยรุ่น ร่วมกันดูแลและให้กำลังใจกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 เพื่อนนักเรียน ควรเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดีในเรื่องต่าง ๆ ได้

2.3 ผู้ปกครอง ควรสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดี มีเวลาพูดคุย อบรมดูแล และมีความใส่ใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ควรมีการติดต่อสื่อสารทันที เมื่อพบว่านักเรียนหนีเรียน และมีการเยี่ยมบ้าน พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับด้านการเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.5 โรงเรียนควรมีผู้ที่สามารถเป็นที่ไว้วางใจให้นักเรียนได้พูดคุย ระบายความไม่สบายใจหรือให้คำปรึกษากับนักเรียนได้

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษา

ผู้ที่สนใจในการศึกษาควรมีนักจิตวิทยาบำบัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการบำบัดทางด้านสภาพจิตใจและด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

การศึกษารายกรณีที่ 7

ลักษณะทั่วไป

ด.ญ.น้ำตาล (นามสมมติ) อายุ 13 ปี สูง 153 เซนติเมตร น้ำหนัก 42 กิโลกรัม รูปร่างเล็ก ผิวสองสี นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้าเหลี่ยม คางงุ้ม ผมหักขอยสั้น แต่งกายผิกระเปียบ พูดจาคล่องแคล่ว

ลักษณะปัญหา พฤติกรรมที่พบ คือ

1. หนีเรียน และขาดเรียนบ่อย เดือนละ 5 ครั้ง
2. ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน
2. แต่งกายผิกระเปียบ เช่น ขอยผม

จากพฤติกรรมปัญหาดังกล่าว โรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้ และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน อาจารย์ที่ปรึกษาจึงได้ส่งมาให้ผู้วิจัยได้ศึกษาสาเหตุและให้ความช่วยเหลือต่อไป

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยเทคนิคต่าง ๆ พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การสังเกต : ผู้วิจัยสังเกตนักเรียน จำนวน 3 ครั้ง ได้แก่ นอกห้องเรียน และในห้องเรียน พบว่า

1.1 จากการสังเกตนอกห้องเรียน จำนวน 2 ครั้ง ครั้งที่ 1 พบว่า ช่วงเวลาก่อนเข้าแถวตอนเช้า ด.ญ.น้ำตาล เดินทางมาถึงโรงเรียนประมาณ 08.30 น. ซึ่งเป็นเวลาที่ต้องเข้าห้องเรียนแล้ว จากการสังเกตพบว่า ด.ญ.น้ำตาล มาสายและเข้าห้องเรียนช้าเกือบทุกวัน จากการสังเกตนอกห้องเรียน ครั้งที่ 2 พบว่า ช่วงพักกลางวัน จะเดินไปรับประทานอาหารกลางวันที่โรงอาหารของโรงเรียนกับเพื่อน และพูดคุยหยอกล้อกับเพื่อนด้วยความสนุกสนาน พูดจาเผลอเผลอ ไม่สุภาพ เมื่อรับประทานอาหารเสร็จเรียบร้อยแล้วเดินไปที่หน้าห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อนั่งคอยเพื่อนในกลุ่มโทรศัพท์สาธารณะ และเดินไปนั่งที่บริเวณโต๊ะข้างสนามใต้ร่มไม้ของโรงเรียน พูดคุยกับเพื่อนจนถึงเวลาเข้าเรียน เดินไปเข้าห้องน้ำ เพื่อล้างหน้า ทาแป้ง แล้วจึงเดินเข้าห้องเรียน ซึ่งจากการสังเกตจะเข้าห้องเรียนช้าเป็นประจำ

1.2 จากการสังเกตในห้องเรียน พบว่า ด.ญ.น้ำตาล มีพฤติกรรมในขณะเรียนจะนั่งอยู่แถวหลังสุดกับกลุ่มเพื่อนสนิท จำนวน 8 คน และชอบพูดคุยหยอกล้อเล่นกับเพื่อนขณะครูสอน และมักเข้าห้องเรียนช้า ถูกครูตักเตือนและลงโทษเรื่องการแต่งกายจะแสดงอาการทางสีหน้าไม่ค่อยพอใจ เมื่อครูทวงงานที่มอบหมายให้ทำ ไม่ยอมส่งงาน และจะนั่งก้มหน้าไม่กล้าสบตากับครู

2. การสัมภาษณ์ : จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา เพื่อนนักเรียน พบว่า

2.1 จากการสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง ทำให้ทราบว่า ด.ญ.น้ำตาล ชอบเรียนวิชาศิลปะและการทำงานอาชีพมากที่สุด เพราะเป็นวิชาที่ไม่เครียด แต่จะกังวลกับวิชาวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมกับวิชาคณิตศาสตร์ เพราะครูให้งานมาก และกลัวว่าจะส่งงานไม่ทันกำหนด ครูค่อนข้างเคร่งครัดมาก ไม่ให้อิสระ และถูกครูลงโทษเรื่องการแต่งกายเป็นประจำ ทำให้ไม่อยากเข้าเรียน เมื่อทำงานส่งไม่ทัน กลัวครูจะลงโทษจึงได้แก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยการหนีเรียน เคยหนีเรียนไปบ้านเพื่อนที่จังหวัดปทุมธานี และมีอยู่ครั้งหนึ่งไม่สบายและไม่มาโรงเรียนเพื่อน ๆ ในกลุ่มพากันหนีเรียนออกไปหาตน เมื่อมาโรงเรียนครูเรียกตนไปพบและดูว่าเป็นคนนำเพื่อน ๆ หนีเรียน สำหรับเรื่องที่ดินซอยผมนั้น เพื่อนในกลุ่มจะชวยกันทุกคนและเป็นไปตามแพชั่น ด.ญ.น้ำตาล ได้เล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า ในตอนเช้าก่อนมาโรงเรียนและหลังเลิกเรียน วันพุธถึงวันศุกร์ ตนจะไปรับจ้างล้างจานที่ตลาดชลประทาน ได้วันละ 70 บาท สำหรับวันเสาร์และวันอาทิตย์ ได้วันละ 120 บาท เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายของตนเอง ถ้าขาดเหลือแม่จะให้ หากสิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคทำให้ตนเรียนไม่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จะรู้สึกเสียใจมาก

3.2 จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และเพื่อนนักเรียน ทำให้ทราบว่า ด.ญ.น้ำตาล มีลักษณะนิสัยไม่เรียบร้อย พูดจาโผงผาง และไม่สุภาพกับเพื่อน เมื่อครูว่ากล่าวตักเตือนหรือลงโทษจะแสดงอาการทางสีหน้าไม่พอใจ ไม่ค่อยสนใจเรียน ขาดความรับผิดชอบในการทำงานและทำงานไม่ค่อยเรียบร้อย คุยและเล่นกับเพื่อนในขณะเรียน มักเข้าห้องเรียนช้า แต่งกายผิดระเบียบ หนีเรียนและขาดเรียนบ่อย ๆ ความสัมพันธ์กับแม่ไม่ดี ผลการเรียนอยู่ในระดับพอใช้

3. การเยี่ยมบ้าน : จำนวน 1 ครั้ง โดยใช้เทคนิคการสังเกตและสัมภาษณ์ ได้ผลดังนี้

3.1 จากการสังเกต ผู้วิจัยได้ไปเยี่ยมบ้าน ด.ญ.น้ำตาล พบว่า

3.1.1 สภาพบ้านและสิ่งแวดล้อม สภาพลักษณะภายนอกที่อาศัยอยู่เป็นชุมชนบ้านสวนคนไทยมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก บริเวณนั้นมีบ้านเช่าอยู่หลายหลังคาเรือนและบ้านที่แม่ และ ด.ญ.น้ำตาล เช่าอยู่เป็นบ้านเช่ามี 2 ชั้น ซึ่งจะเช่าอยู่ชั้นล่าง มีรั้วรอบขอบชิด เมื่อผู้วิจัยได้ไปถึงหน้าบ้าน ด.ญ.น้ำตาล และแม่ ได้ออกมาต้อนรับและเชิญเข้าบ้าน ผู้วิจัยได้แนะนำตนเองและชี้แจงเหตุผลในการเยี่ยมบ้านครั้งนี้ให้กับแม่ของ ด.ญ.น้ำตาล ทราบ แม่ของ ด.ญ.น้ำตาล อายุประมาณ 53 ปี รูปร่างเล็ก ผิวดำแดง ผอมยาวหยิก สูงประมาณ 150 เซนติเมตร มีมนุษย์สัมพันธ์ดี จากการสังเกตภายในห้องพัก เป็นห้องโล่ง

ขนาด 3.5x5 ตารางเมตร มีห้องน้ำในตัว การจัดห้องมุมด้านในสำหรับเป็นที่นอน มีเครื่องอำนวยความสะดวก คือ โทรทัศน์ พัดลม เตารีด หม้อหุงข้าว และถ้วยจานเล็กน้อย

3.1.2 จากการสังเกตความสัมพันธ์ในครอบครัว พบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ค่อยดีนัก จากการสังเกตไม่ค่อยมีความเข้าใจกัน ห่างเหิน และไม่คอยใกล้ชิดกันเท่าที่ควร

3.2 จากการสัมภาษณ์แม่ของ ด.ญ.น้ำตาล พบว่า ครอบครัวของ ด.ญ.น้ำตาล ได้อาศัยอยู่ในชุมชนดังกล่าวมาประมาณ 13 ปีแล้ว และได้แยกทางกับพ่อมาตั้งแต่ ด.ญ.น้ำตาล เกิด เพราะทนต่อสภาพการตีมสุรา เมา และอาละวาด ทำร้ายร่างกายตนเองไม่ไหว จึงได้หนีเข้ากรุงเทพฯมาทำงานที่โรงงานผ้าแห่งหนึ่ง และด้วยเหตุที่พ่อของ ด.ญ.น้ำตาล เป็นคนต่างจังหวัดไม่เคยเข้ากรุงเทพฯ จึงไม่กล้าเข้ามาตามหาตนได้แต่วานญาติพี่น้องเข้ามาตาม แต่ญาติพี่น้องไม่เห็นด้วยที่จะให้ตนกลับไปอยู่กับสภาพเช่นเดิมอีก ด.ญ.น้ำตาล เคยถามหาพ่อตนเองก็ได้แต่บอกว่าจะไปหาถ้ามีโอกาส แม่ของ ด.ญ.น้ำตาล ได้เล่าทั้งน้ำตาให้ผู้วิจัยฟังว่า ชีวิตเกิดมายากจนต้องหาเงินดูแลตนเองและ ด.ญ.น้ำตาล ด้วยความยากลำบากไม่ค่อยมีเงินที่จะเลี้ยงดูลูกให้ดีกว่านี้ได้ เคยนำ ด.ญ.น้ำตาล ไปฝากเรียนไว้ที่โรงเรียนประจำซึ่งเป็นโรงเรียนสงเคราะห์แห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี เพราะคิดว่าน่าจะจะมีชีวิตที่ดีกว่าอยู่กับตนเอง มีคนคอยอบรมดูแล ไม่ต้องเสียค่าเล่าเรียน และตนเองจะได้มีเวลามากขึ้นในการประกอบอาชีพ แต่ผลปรากฏว่าอยู่ได้ประมาณ 1 เดือน ด.ญ.น้ำตาล โดนทำร้ายร่างกายจากนักเรียนรุ่นพี่ที่อยู่ในโรงเรียนนั้น จึงได้ขอกลับมาอยู่ที่บ้าน ตนเองจึงได้พาไปเข้าเรียนที่โรงเรียนประเสริฐอิสลาม ด.ญ.น้ำตาล มีนิสัยไม่ค่อยจะเชื่อฟัง คือรับชอบเถียง และได้แย้งเป็นประจำ ตนเองจะใช้วิธีการลงโทษโดยการตีและเวลาพูดจากันจะพูดไม่ค่อยสุภาพไม่ค่อยมีเวลาใกล้ชิดกันเท่าที่ควร เพราะต้องทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัวและไม่มีวันหยุด ปัจจุบันทำงานที่โรงผลิตน้ำดื่มใกล้กับโรงเรียนประเสริฐอิสลาม เงินเดือน 4,000 กว่าบาทต่อเดือน วันอาทิตย์รับจ้างทำความสะอาดและล้างถ้วยจานที่ร้านขายอาหารตามสั่งในตลาดชลประทาน

สิ่งที่แม่เป็นห่วงคือ ด.ญ.น้ำตาล ไม่ค่อยสนใจเรียน และชอบไปอยู่บ้านเพื่อนและกลับเข้าบ้านดึก ๆ สำหรับสิ่งที่แม่ภูมิใจ คือ ด.ญ.น้ำตาล สามารถช่วยหารายได้พิเศษเพื่อดูแลตนเองได้ ในวันพุธถึงวันศุกร์ เวลา 05.00-07.30 น.ก่อนไปโรงเรียนและหลังเลิกเรียน เวลา 16.00-18.00 น. จะไปทำงานรับจ้างล้างจานที่ร้านขายอาหารตามสั่งในตลาดชลประทาน ได้วันละ 70 บาท วันเสาร์และอาทิตย์ เวลา 05.00-12.00 น. ได้วันละ 120 บาท

ในเรื่องของความคาดหวังที่มีต่อบุตรสาว คือ อยากให้เป็นเด็กดี ไม่ดื้อ ขยันเรียนและเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ส่วนทัศนคติที่มีต่อครูและโรงเรียนที่บุตรสาวเรียนอยู่นั้น อยากให้ครูช่วยดูแล อบรมสั่งสอนนักเรียนโดยการใช้คำพูดที่ไม่รุนแรงกับเด็ก ควรมีการติดต่อสื่อสาร เยี่ยมบ้าน รายงานความประพฤติ และควรมีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

4. อัดซีวประวัติ

ผู้วิจัยได้ให้เขียนอัดซีวประวัติ พบว่า ด.ญ.น้ำตาล มีความมุ่งหวังจะเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และไปเรียนต่อสายอาชีพที่โรงเรียนวิมลพณิชยการ ศรียาน และมีความคาดหวังว่าเมื่อจบจะหางานทำ ในการเขียน ด.ญ.น้ำตาล มีการหลีกเลี่ยงผลัดเวลาในการเขียนอัดซีวประวัติส่งผู้วิจัยอยู่หลายครั้ง กระดาษที่ใช้ในการเขียนเป็นกระดาษเอ 4 มีข้อความที่เขียนผิดและใช้ภาษาไม่ถูกต้องหลายแห่ง การจัดลำดับไม่ค่อยมีความต่อเนื่อง แสดงถึงลักษณะนิสัยของผู้เขียนยังขาดความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย ไม่มีความตั้งใจในการที่จะเขียน ขาดการวางแผนและความรอบคอบ

5. การสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนโดยใช้แบบสอบถาม แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน 4 ด้าน พบว่า

5.1 นิสัยด้านการหลีกเลี่ยงการผลัดเวลา คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ ไม่มีการวางแผนการทำงานสำหรับแต่ละวัน เมื่อประสบปัญหาที่เกี่ยวกับการเรียนไม่เห็นด้วยที่จะปรึกษากับครู ไม่มีความพยายามที่จะแก้ไขข้อผิดพลาดในการบ้านที่ครูตรวจแล้วและส่งคืนให้ เมื่อถึงชั่วโมงเรียนรู้สึกเบื่อหน่าย ง่วงนอน หรือเหน็ดเหนื่อยมากจนไม่รู้สึกรักอยากเรียน ใช้เวลาในการพูดคุย อ่านนิตยสาร ดูภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือฟังวิทยุมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน ถึงแม้ว่าการบ้านในบางวิชาจะน่าเบื่อแต่ก็ไม่พยายามตั้งใจทำจนเสร็จ ไม่มีการใช้เวลาทำการบ้านหรือทบทวนบทเรียนหลังจากเลิกเรียนแล้ว ไม่มีการเตรียมบทเรียนล่วงหน้าสำหรับวันต่อไป ไม่มีความพยายามในการทำการบ้านที่โรงเรียนเพื่อลดการนำไปทำที่บ้าน เมื่อทำการบ้านหรืออ่านหนังสือที่บ้านเมื่อมีสิ่งอื่นรบกวนสมาธิไม่สามารถทำต่อไปได้ เมื่อครูตำหนิหรือวิจารณ์การบ้านที่ส่งบ่อย ๆ ไม่อยากทำหรือพยายามหลีกเลี่ยงการส่งงาน เมื่อครูสอนไม่เข้าใจไม่เห็นด้วยกับการถามครู เมื่อทราบกำหนดการสอนไม่มีการวางแผนดูหนังสือเพื่อเตรียมตัวสอบ เวลาดูหนังสือมักใจลอย มักทำงานไม่เสร็จทันเวลาที่กำหนดไว้ อยู่เสมอ สถานที่ทำงานที่บ้านไม่มีการจัดให้เป็นระเบียบและสะอาด ถ้าให้ทำงานให้เสร็จในเวลาที่กำหนด มักทำงานนั้นไม่ได้ดี

5.2 นิสัยด้านวิธีการทำงาน คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ มักสนใจกับการลอกข้อความบนกระดานจนฟังครูไม่ทัน ในขณะที่สอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่จะเว้นข้อสอบที่ทำไม่ได้ไว้แล้วค่อยย้อนกลับมาทำทีหลัง ไม่มีความขยันมากขึ้นเมื่อรู้ตัวว่าได้คะแนนน้อยกว่าเพื่อน ไม่เห็นด้วยกับการที่ก่อนลงมือทำการบ้านหรือเขียนรายงานจะต้องแน่ใจว่าเข้าใจสิ่งที่จะต้องการทำนั้น อย่างแจ่มแจ้งเสียก่อน ไม่มีการท่องหนังสือที่จะหยุดเป็นช่วง ๆ เพื่อพยายามจำเรื่องราวที่ได้อ่านผ่านไป แล้ว ไม่ลอกตาราง แผนผัง หรือวาดรูปตามที่ครูเขียนบนกระดานทุกตอน ไม่มีการจัดเรียงวิชาที่จะท่องให้เป็นลำดับในการเตรียมตัวสอบ ไม่สนใจความหมายของคำหรือข้อความที่ไม่เคยรู้มาก่อนและต้องการที่จะค้นคว้าหาคำตอบเพื่อให้รู้จริงขณะอ่านหนังสือ และไม่มีการปฏิบัติในเรื่องการจับใจความสำคัญของเรื่องที่อ่านไม่ค่อยได้ซึ่งใจความสำคัญนี้มักจะปรากฏในข้อสอบภายหลัง ไม่ทำการบ้านด้วยตนเอง ไม่มี

ความพยายามค้นคว้าหาคำตอบที่ตอบไม่ได้ในการสอนหรือซักถามครูหลังสอบเสร็จแล้ว ไม่มีการขีดเส้นใต้หรือทำเครื่องหมายข้อความที่สำคัญในบทเรียนที่ครูเน้น ไม่มีการใช้เวลาว่างค้นคว้าในห้องสมุด

5.3 ทักษะคิดด้านการยอมรับในตัวครู คณะแนวภาพรวมอยู่ในระดับดี พบข้อที่ควรพัฒนา คือ รู้สึกว่าในขณะที่สอนครูชอบพูดนอกเรื่องหรือพูดเรื่องไร้สาระ ครูไม่ค่อยมีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจความรู้สึกของนักเรียนอย่างแท้จริง พยายามเลือกที่นั่งข้างหลังชั้นในระหว่างชั่วโมงเรียน ทั้งนี้เพราะไม่ชอบให้ครูเรียกตอบ ครูไม่สามารถเสนอแนะให้คำปรึกษาทั้งเรื่องส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ของนักเรียนทุกคนได้ ครูไม่พยายามให้ความสนใจ ช่วยเหลือ และให้คำชมเชยเพื่อเป็นกำลังใจกับนักเรียน

5.4 ทักษะคิดด้านการยอมรับคุณค่าของการศึกษา คณะแนวภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบข้อที่ควรพัฒนา คือ ไม่เชื่อว่าคนที่มีการศึกษาจะสามารถแก้ปัญหาได้ดีกว่าคนที่ไม่มีการศึกษามีความคิดว่าไม่ค่อยได้มีการเรียนรู้จากโรงเรียนในวันหนึ่ง ๆ บางครั้งหากไม่เจ็บป่วยหรือมีกิจกรรมจำเป็นก็ยังคงขาดเรียน ไม่เห็นด้วยกับการเรียนต่อไปให้สูงเท่าที่โอกาสจะอำนวย รู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ เนื่องจากครูสอนเร็วเกินไปจนตามไม่ทัน

การวินิจฉัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล วินิจฉัยได้ว่า นักเรียนมีพฤติกรรมดังกล่าว เกิดจากสาเหตุดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง จากการสังเกต การสัมภาษณ์ เยี่ยมบ้าน ทัศนคติประวัติ และแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน พบว่า เกิดจากปัญหาดังต่อไปนี้ คือ

1.1 ปัญหาด้านร่างกาย ไม่พบสาเหตุที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว

1.2 ปัญหาด้านจิตใจ นักเรียนไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการความเป็นอิสระ ติดเพื่อน และต้องการการยอมรับจากเพื่อน

1.3 ปัญหาด้านพฤติกรรมการเรียน นักเรียนต้องทำงานหารายได้เพื่อจุนเจือครอบครัวส่งผลให้ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย และหนีเรียน

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดจากสิ่งแวดล้อม 3 ด้าน คือ

2.1 สาเหตุจากครอบครัว จากการสัมภาษณ์และเยี่ยมบ้าน พบว่า

2.1.1 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ครอบครัวของนักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำ ครอบครัวมีฐานะยากจน

2.1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ครอบครัวของนักเรียนมีสภาพภายในบ้านไม่อบอุ่น พ่อแม่แยกทางกัน แม่ต้องดิ้นรนมุ่งแต่ทำงานเพื่อหาเงินเลี้ยงชีพและเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแล พูดคุย สร้างความเข้าใจ และความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว

2.1.3 ด้านการอบรมเลี้ยงดู แม้ไม่มีความเข้าใจพัฒนาการวัยรุ่น ใช้คำพูดที่ไม่สุภาพ และวิธีการลงโทษที่รุนแรง นักเรียนจึงแสดงพฤติกรรมไม่เชื่อฟัง ก้าวร้าว และต่อต้าน

2.2 สาเหตุจากโรงเรียน จากการสังเกตและการสัมภาษณ์ พบว่า

2.2.1 ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละห้องเรียน และมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด

2.2.2 ด้านครู ครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจในพัฒนาการของวัยรุ่น ดักเตือนและลงโทษเป็นประจำ เมื่อเด็กมีปัญหาไม่กล้าปรึกษาครู รู้สึกว่าถูกครูกดดัน ไม่ให้อิสระ ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่อยากเข้าเรียน ต่อต้าน ทำทนายครู แต่งกายผิดระเบียบ และหนีเรียน

2.2.3 ด้านเพื่อน เพื่อนในกลุ่มชักชวนกันพูดคุยในขณะเรียน ทำให้ไม่สนใจและไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนโดยการแต่งกายผิดระเบียบ และหนีเรียน

2.2.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน โรงเรียนยังไม่มีทุนในการสนับสนุนในด้าน การเรียนอย่างเพียงพอ

2.3 สาเหตุจากสังคม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และเยี่ยมบ้าน พบว่า

2.3.1 ด้านสภาพชุมชน บริเวณที่อยู่อาศัยของนักเรียนอยู่ในชุมชนเมืองและอยู่ใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์

2.2.3 ด้านเพื่อน เพื่อนที่อยู่ในละแวกบ้านเป็นเพื่อนรุ่นพี่จากโรงเรียนอื่นที่ออกกลางคัน และชักชวนไปเที่ยวตามห้างสรรพสินค้าหรือโรงภาพยนตร์

2.2.3 ด้านสื่อมวลชน เช่น สื่อจากวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึงอินเทอร์เน็ต เป็นสิ่งจูงใจทำให้นักเรียนเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อต้องการการยอมรับจากเพื่อน

การทำนายผล สามารถหยุดยั้งการออกกลางคันได้

การให้ความช่วยเหลือ

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือดังนี้

1. ให้คำปรึกษากลุ่มกับ ด.ญ.น้ำตาล จำนวน 4 ครั้ง โดยใช้เทคนิคในการให้คำปรึกษา การฟัง การใช้คำถาม การทวนความ การสะท้อนความรู้สึก การเจียบ การแปลความ การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ และการสรุป โดยเริ่มต้นด้วยการสร้างสายสัมพันธ์ การใช้คำถามเพื่อให้ได้ระบายความรู้สึกให้ได้ทบทวนตนเองและความรู้สึกของตนเอง การทวนความและสะท้อนความรู้สึกเพื่อค้นหาตนเองและสาเหตุ การให้ข้อมูลและสร้างความตระหนักถึงผลดี ผลเสียที่เป็นผลกระทบจากการกระทำ การคำนึงถึงบุคคลที่รักและปรารถนาดีต่อนักเรียน ให้ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาตนเอง โดยใช้ปัญญา การวางเป้าหมายเพื่อนำไปปฏิบัติให้บังเกิดผลและให้กำลังใจในการเผชิญและฝ่าฟันกับอุปสรรคต่าง ๆ ผลปรากฏว่า ด.ญ.น้ำตาล มีความเข้าใจตนเองและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น ทราบถึงสาเหตุ และสามารถเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาและมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

2. ให้ข้อมูลพร้อมทั้งแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจ และขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนและ ผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียน เพื่อช่วยกันปรับประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

การติดตามผล

ผู้วิจัยได้ติดตามผลหลังจากการให้คำปรึกษากลุ่ม โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล พบว่า ด.ญ. น้ำตาล มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุของการไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน การแต่งกายผิดระเบียบ ขาดเรียนบ่อย และหนีเรียน ยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นเนื่องจากตัวนักเรียนเองและสิ่งแวดล้อม ได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ โดยจะแก้ปัญหาด้วยปัญญา จะปรับตัว ตั้งใจเรียนให้จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เชื้อพังแม่ ไม่หนีเรียน เพื่อแม่และตนเอง หากมี ปัญหาหรืออุปสรรคอื่น ๆ ที่ไม่สามารถแก้ไขได้จะขอคำปรึกษาและพูดคุยกับแม่ให้มากขึ้น และหลังจาก การช่วยเหลือโดยการให้คำปรึกษาแล้ว ผู้วิจัยได้ติดตามผลกับอาจารย์ที่ปรึกษา ผลปรากฏว่า ด.ญ. น้ำตาล มีพฤติกรรมในการมาเรียนดีขึ้น

การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

การสรุปผล

จากการศึกษารายกรณี ด.ญ. น้ำตาล ทำให้ทราบสาเหตุแนวโน้มออกกลางคันได้ว่าเกิดจากสาเหตุ ของตัวนักเรียนเอง พบว่า เป็นปัญหาด้านจิตใจ ด้านพฤติกรรมกรเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาเหตุจากครอบครัว พบว่า เป็นปัญหาในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ด้านสัมพันธภาพใน ครอบครัวและด้านการอบรมเลี้ยงดู สาเหตุจากโรงเรียน พบว่า เกิดจากด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู และด้านเพื่อน สาเหตุจากสังคม พบว่า เกิดจากปัญหาของสภาพชุมชน ด้านเพื่อนบ้าน และด้าน สื่อมวลชน

เมื่อทำการศึกษารายกรณีแล้ว พบว่า ปัญหาที่ตีขึ้น คือ ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง ในด้าน จิตใจ พบว่า นักเรียนมีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจใน การเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมกรเรียน พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมกรเรียนดีขึ้น เช่น มีความสนใจใน การเรียนมากขึ้น ขาดเรียนน้อยลง มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา และพัฒนาตนเองในเรื่องกรเรียนได้ ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นสาเหตุมาจากครอบครัวในด้าน สัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู พบว่า แม่กับ ด.ญ. น้ำตาล ได้มีการพูดคุย สร้างความเข้าใจ กันมากขึ้น สาเหตุจากโรงเรียน ได้แก่ ด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู และด้านเพื่อน และสาเหตุจากสังคม ได้แก่ สภาพชุมชน ด้านเพื่อนบ้าน และด้านสื่อมวลชน พบว่า นักเรียนมีการปรับตัวและปฏิบัติตาม กฎระเบียบของโรงเรียนดีขึ้น ส่งผลให้สภาพที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าวลดลง สำหรับปัญหาที่คงเดิม คือ ปัญหาที่เป็นสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาเหตุจากครอบครัว ที่เกิดจากปัญหาด้านสถานภาพทาง

เศรษฐกิจและสังคม สาเหตุจากโรงเรียนในเรื่องการสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน พบว่า ยังเป็นปัญหาเช่นเดิม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง

นักเรียนควรมีการพูดคุย สร้างความเข้าใจกับผู้ปกครองให้มากขึ้น มีการวางแผนและจัดแบ่งเวลาให้เหมาะสมทั้งในด้านการเรียนและการทำงานหารายได้พิเศษ รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อการเรียน เมื่อมีปัญหาควรปรึกษาอาจารย์ ผู้ปกครอง และควรมีการวางแผนเป้าหมายในชีวิตเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน

2.1 บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีความเข้าใจในพัฒนาการของวัยรุ่น ร่วมกันดูแลและให้กำลังใจกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันปรับระดับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.2 ผู้ปกครอง ควรสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ที่ดี และควรมีเวลาพูดคุยกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.3 ผู้ปกครองและบุคลากรในโรงเรียน ควรมีการติดต่อสื่อสารทันที เมื่อพบว่านักเรียนหนีเรียน และมีการเยี่ยมบ้าน พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับด้านการเรียนหรือพฤติกรรมของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

2.4 โรงเรียนควรมีผู้ที่สามารถเป็นที่ไว้วางใจให้นักเรียนได้พูดคุย ระบายความไม่สบายใจ หรือให้คำปรึกษากับนักเรียนได้

2.5 โรงเรียนควรจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษา

ผู้ที่สนใจในการศึกษาควรมีนักจิตวิทยาบำบัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนในการบำบัดทางด้านสภาพจิตใจและด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้

ชื่อผู้รับการศึกษา	สาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน	พฤติกรรมก่อนทำการศึกษารายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ช.เบสบอล	<p>1. จากตัวนักเรียนเอง : มีปัญหาด้านร่างกาย มีโรคประจำตัว ปัญหาด้านจิตใจ ขาดแรงจูงใจที่เผชิญหน้าและต่อสู้กับปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนเองในด้านการเรียน ปัญหาด้านพฤติกรรม การเรียน นักเรียนต้องทำงานเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัวส่งผลทำให้ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ส่งงานและขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม</p> <p>2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัว ด้านสถานภาพทาง</p>	<p>ขาดเรียนบ่อย ไม่ส่งงาน ถูกตักเตือนและ ลงโทษเป็นประจำ</p>	<p>1. ปัญหาจากตัวนักเรียนเอง : ด้านร่างกาย มีปัญหาสุขภาพ ลดลง ด้านจิตใจ มีความเข้าใจในตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรม การเรียน มีพฤติกรรม การเรียน ดีขึ้น</p> <p>2. ปัญหาจากสิ่งแวดล้อม : ด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู</p>	<p>ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุมาจากครอบครัวในด้านสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ยังคงมีสภาพเช่นเดิม</p>

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ช.เบสบอล (ต่อ)	<p>เศรษฐกิจและสังคม มีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำ ยากจน พ่อแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรหลายคน พ่อประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่แน่นอน แม่มีรายได้น้อย ทำให้มีรายได้ไม่เพียงพอในการดูแลครอบครัว ส่งผลกระทบให้ไม่มีเงินซื้ออุปกรณ์ในการเรียนและไม่มีค่าใช้จ่ายในการไปเรียนหนังสือ</p> <p>สาเหตุจากโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละห้องเรียน ทำให้ครูไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ทำให้เกิดความเกรงกลัวต่อการลงโทษ หลีกเลี้ยงและ</p>		<p>การสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากโรงเรียน ครูมีความเข้าใจ ในปัญหา ดูแล และให้ความช่วยเหลือในการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียน</p>	

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ช.เบสบอล (ต่อ)	แก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดย การไม่มาเรียน ด้านครูมีภาระงาน มาก ทำให้ไม่เข้าใจปัญหาของ นักเรียน ไม่มีเวลาในการดูแล นักเรียนได้อย่างทั่วถึงและลงโทษ รุนแรง การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนยังไม่มีทุนสนับสนุน ในด้านการเรียนอย่างเพียงพอ			

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ช.ดอน	<p>1. จากตัวนักเรียนเอง : ปัญหาด้านร่างกาย มีปัญหาสุขภาพ มีโรคประจำตัว ปัญหาด้านจิตใจ ไม่มีเงินในการดำรงชีวิตและการเรียน ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจที่จะเผชิญหน้าและต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนเองในด้านการเรียน ปัญหาด้านพฤติกรรม การเรียน นักเรียนต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองทำให้ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาในการเรียนและมีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย</p> <p>2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัว ด้านสถานภาพทาง</p>	ป่วยและขาดเรียนบ่อย	<p>1. ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง : ด้านร่างกาย มีปัญหาสุขภาพ ลดลง ด้านจิตใจ มีความเข้าใจในตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรม การเรียน มีพฤติกรรม การเรียน ดีขึ้น</p> <p>2. ปัญหาจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัวด้าน</p>	<p>ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุมาจากครอบครัวในด้านสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และสาเหตุจากโรงเรียนในเรื่องการสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ยังคงสภาพเช่นเดิม</p>

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ช. ดอน (ต่อ)	เศรษฐกิจและสังคม มีฐานะทาง เศรษฐกิจและรายได้ต่ำ ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว สภาพภายในครอบครัวไม่อบอุ่น แม่แต่งงานใหม่และมีสัมพันธภาพ ที่ไม่ดีกับพ่อเลี้ยง ด้านการอบรม เลี้ยงดู แม่ทอดทิ้งให้อยู่กับญาติ และไม่ค่อยดูแลเอาใจใส่ในความ เป็นอยู่ของนักเรียน สาเหตุจาก โรงเรียน ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละ ห้องเรียน ทำให้ครูไม่สามารถดูแล นักเรียนได้อย่างทั่วถึง ด้านครู ครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่ทราบ ถึงปัญหาสาเหตุของการขาดเรียน		สัมพันธภาพในครอบครัวและ การอบรมเลี้ยงดู มีการปรับตัวและ มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีขึ้น สาเหตุที่เกิดจากด้านสภาพใน โรงเรียนและด้านครู ครูมีความ เข้าใจในปัญหาและดูแลนักเรียน มากขึ้น	

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ช. ดอน (ต่อ)	การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของ โรงเรียนยังไม่มีทุนในการสนับสนุน ด้านการเรียนอย่างเพียงพอ			

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ช.มอส	<p>1. จากตัวนักเรียนเอง : ปัญหาด้านจิตใจ น้อยใจ ไม่เข้าใจ ต่อต้าน และมีความขัดแย้งกับผู้ปกครอง หรือบุคคลในครอบครัว ปัญหา ด้านพฤติกรรมการเรียน ติดเกม ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลา ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ส่งผลให้ขาดเรียนบ่อย เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ส่งงาน ถูกตักเตือน และลงโทษเป็นประจำ</p> <p>2. จากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัว ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวภายในบ้านไม่อบอุ่น</p>	<p>ขาดเรียนบ่อย ติดเกม</p>	<p>1. ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง : ด้านจิตใจ มีความเข้าใจในตนเอง เกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมการเรียน มีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น</p> <p>2. ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม : ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู มีสัมพันธภาพใน</p>	

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ช.มอส (ต่อ)	<p>ด้านการอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองไม่เข้าใจพัฒนาการ ของวัยรุ่นและลงโทษรุนแรง การเลี้ยงดูและการปฏิบัติต่อบุตร ที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันไม่เท่าเทียมกัน สาเหตุจากโรงเรียน ด้านสภาพใน โรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมาก และมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ด้านครู มีภาระงานมาก ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียน ได้อย่างทั่วถึงและไม่เข้าใจปัญหา ของนักเรียน ลงโทษรุนแรง สาเหตุจากสังคม ด้านสภาพชุมชน แหล่งที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้ร้านเกม ทำให้สนใจเข้าไปใช้บริการ</p>		<p>ครอบครัวดีขึ้น พ่อแม่ได้สร้าง ความเข้าใจและมีการพูดคุยกับลูก มากขึ้น สาเหตุที่เกิดจากโรงเรียน ในด้านสภาพในโรงเรียนและ ด้านครู มีความเข้าใจในปัญหา และดูแลนักเรียนมากขึ้น</p>	

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับการศึกษา	สาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน	พฤติกรรมก่อนทำการศึกษารายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.โม	<p>1. จากตัวนักเรียนเอง : ด้านจิตใจ เรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการความเป็นอิสระ และต้องการการยอมรับจากเพื่อน ปัญหาด้านพฤติกรรมการเรียน มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน ไม่เหมาะสม ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ขาดเรียนบ่อย และหนีเรียน</p> <p>2. จากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัวด้านสัมพันธภาพในครอบครัวไม่อบอุ่น พ่อแม่มีปัญหาทะเลาะกันเป็นประจำ นักเรียนเกิด</p>	<p>หนีเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่สนใจและไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน แต่งกายผิดระเบียบ หนีออกจากบ้าน</p>	<p>1. ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง : ด้านจิตใจ มีความเข้าใจตนเอง เกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรม การเรียนมีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น</p> <p>2. ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม : ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและด้านการอบรมเลี้ยงดู มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีขึ้น</p>	<p>ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุมาจากโรงเรียนและสังคม ยังคงมีพฤติกรรมแต่งกายผิดระเบียบเช่นเดิม</p>

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับการศึกษา	สาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน	พฤติกรรมก่อนทำการศึกษารายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.โม (ต่อ)	<p>ความรู้สึกกังวลว่าพ่อแม่จะแยกทางกัน ด้านการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม สาเหตุจากโรงเรียน ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากและมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ด้านครูมีภาระงานมาก ไม่มีเวลาดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจพัฒนาการวัยรุ่น และลงโทษรุนแรง ด้านเพื่อนในกลุ่มชักชวนพูดคุยในขณะเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน หนีเรียนหนีออกจากบ้าน สาเหตุจากสังคมสภาพชุมชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองและใกล้กับสภาพแวดล้อมที่</p>		<p>ได้สร้างความเข้าใจและมีการพูดคุยกันมากขึ้น</p>	

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.โม (ต่อ)	ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาล ด้านเพื่อนบ้านที่อยู่ ละแวกบ้านชักชวนให้ไป ขับรถจักรยานยนต์เที่ยว เที่ยวตาม สรรพสินค้า โรงพยาบาล ด้านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึง อินเทอร์เน็ต ลุงใจให้เลียนแบบ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม			

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับการศึกษา	สาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน	พฤติกรรมก่อนทำการศึกษารายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.สุ	<p>1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง : ด้านจิตใจ นักเรียนไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการอิสระและการยอมรับจากเพื่อน ด้านพฤติกรรมการเรียน ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลา มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อยและหนีเรียน</p> <p>2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัว ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ไม่อบอุ่น พ่อแม่ทอดทิ้งให้อยู่กับผู้อื่นและไม่ได้รับการดูแลจาก</p>	<p>หนีเรียนและขาดเรียนบ่อย ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน แต่งกายผิดระเบียบ</p>	<p>ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง : ด้านจิตใจ มีความเข้าใจตนเอง เกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมการเรียน มีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น</p>	<p>ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัว ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองยังคงบังคับ ควบคุมและไม่ให้อิสระ เช่นเดิม สาเหตุจากโรงเรียน ด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู และด้านเพื่อน และสาเหตุจากสังคม สภาพชุมชน ด้านเพื่อนบ้าน และด้านสื่อมวลชน ยังคงเป็นปัญหาเช่นเดิม นักเรียนยังมีพฤติกรรมการแต่งกายผิดระเบียบ เช่นเดิม</p>

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษารายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.สุ (ต่อ)	<p>พ่อแม่ ด้านการอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองบังคับ ควบคุม และไม่ให้อิสระ สาเหตุจากโรงเรียน</p> <p>ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละห้องเรียนและมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ด้านครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น ตักเตือนและลงโทษเป็นประจำ เมื่อมีปัญหาจึงไม่กล้าที่จะปรึกษา รู้สึกถูกกดดัน ไม่ให้ได้รับความเป็นอิสระ ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่อยากเข้าเรียน เบื่อหน่ายต่อการเรียน ต่อต้าน ทำทนายครู</p>			

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษ รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.สุ (ต่อ)	<p>แต่งกายผิดระเบียบและหนีเรียน ด้านเพื่อนในกลุ่มชักชวนกันพูดคุย ในขณะที่เรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน สาเหตุจาก สังคม ด้านสภาพชุมชน บริเวณที่ อยู่อาศัยของนักเรียนอยู่ในชุมชน เมืองและอยู่ใกล้กับสภาพแวดล้อม ที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาล ด้านเพื่อนบ้านที่อยู่ ในละแวกบ้านชักชวนให้ไปเที่ยว ตามห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาล ด้านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึง อินเทอร์เน็ต ภูมิใจให้นักเรียน เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม</p>			

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับการศึกษา	สาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน	พฤติกรรมก่อนทำการศึกษารายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.โบว์	1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง : ด้านจิตใจ นักเรียนไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน ต้องการอิสระ ขาดความมั่นใจในตนเอง ติดเพื่อน คล้อยตามเพื่อนง่าย เพราะต้องการการยอมรับจากเพื่อนและขาดแรงจูงใจในการเรียน ปัญหาด้านพฤติกรรมการเรียน ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลา ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ไม่รู้จักรักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ขาดเรียนบ่อย และหนีเรียน	หนีเรียนและขาดเรียนบ่อย ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน แต่งกายผิดระเบียบ หนีออกจากบ้าน	1. ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง : ด้านจิตใจ มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น และมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมการเรียนมีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น	

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.โบว์ (ต่อ)	2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัว ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ไม่อบอุ่น พ่อแม่ไม่มีเวลาใน การดูแล เพราะต้องทำงานหา เลี้ยงครอบครัว ด้านการอบรม เลี้ยงดูไม่เหมาะสม ให้แต่เงินและ วัตถุที่ลูกต้องการ บางครั้งตามใจ บางครั้งเข้มงวดไม่เสมอต้น เสมอปลาย สาเหตุจากโรงเรียน ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมี จำนวนมากในแต่ละห้องเรียนและ มีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ด้านครูมี ภาระงานมาก ไม่มีเวลาในการดูแล นักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจใน		2. ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัว ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและ การอบรมเลี้ยงดู สัมพันธภาพใน ครอบครัวดีขึ้น พ่อแม่ได้พูดคุย สร้างความเข้าใจ และให้เวลากับ ลูกมากขึ้น สาเหตุจากโรงเรียน ด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู และด้านเพื่อน และสาเหตุจาก สังคม สภาพชุมชน ด้านเพื่อนบ้าน และด้านสื่อมวลชน มีการปรับตัว และปฏิบัติตามกฎระเบียบของ โรงเรียนดีขึ้น ส่งผลให้ปัญหาใน ในด้านดังกล่าวลดลง	

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.โบว์ (ต่อ)	พัฒนาการของวัยรุ่น ตักเตือนและ ลงโทษเป็นประจำ นักเรียนเกิด ความรู้สึกว่าครูไม่ยอมรับฟัง ความคิดเห็น เมื่อมีปัญหาไม่กล้า ปรึกษาครู รู้สึกว่าถูกครูกดดัน ไม่ให้อิสระ ทำให้แสดงพฤติกรรม ก้าวร้าว ไม่อยากเข้าเรียน ต่อต้าน ทำทนาย แต่งกายผิดระเบียบ ขาดเรียนและหนีเรียน ด้านเพื่อน ในกลุ่มชักชวนกันพูดคุยใน ขณะเรียน ทำให้ไม่สนใจและไม่มี สมาธิในการเรียน ไม่ปฏิบัติตาม กฎระเบียบของโรงเรียน หนีเรียน และหนีออกจากบ้าน สาเหตุจาก สังคม ด้านสภาพชุมชนที่อยู่อาศัย			

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.โบว์ (ต่อ)	อยู่ในชุมชนเมืองและอยู่ใกล้กับ สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ด้านเพื่อนบ้านที่อยู่ในละแวกบ้าน ชักชวนไปขับรถจักรยานยนต์เที่ยว เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ด้านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึงอินเทอร์เน็ต ใจให้ เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม			

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับการศึกษา	สาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน	พฤติกรรมก่อนทำการศึกษารายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.น้ำตาล	<p>1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง : ด้านจิตใจ นักเรียนไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการอิสระ ติดเพื่อน และต้องการการยอมรับจากเพื่อน ด้านพฤติกรรมการเรียน นักเรียนต้องทำงานหารายได้เพื่อจุนเจือครอบครัวส่งผลให้ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อยและหนีเรียน</p> <p>2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัว</p>	<p>หนีเรียนและขาดเรียนบ่อย ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน แต่งกายผิดระเบียบ</p>	<p>1. ปัญหาที่เกิดจากตัวนักเรียนเอง : ด้านจิตใจ มีความเข้าใจตนเอง เกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นและมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ด้านพฤติกรรมการเรียน มีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น</p> <p>2. ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัว</p>	<p>ปัญหาสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม : สาเหตุจากครอบครัว ด้านสภาพทางเศรษฐกิจและสังคม สาเหตุจากโรงเรียน การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ยังคงสภาพที่เป็นปัญหาเช่นเดิม</p>

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.น้ำตาล (ต่อ)	ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและ สังคม ครอบครัวมีสถานภาพทาง เศรษฐกิจและรายได้ต่ำ ยากจน ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ไม่อบอุ่น พ่อแม่แยกทางกัน แม่ต้องดิ้นรนมุ่งแต่ทำงานเพื่อหา เงินเลี้ยงชีพและเลี้ยงดูบุตรเพียง ลำพัง ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแล พูดคุย สร้างความเข้าใจและ ความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ด้านการอบรมเลี้ยงดู แม่ไม่มีความ เข้าใจพัฒนาการวัยรุ่น ใช้คำพูดที่ ไม่สุภาพและวิธีการลงโทษที่รุนแรง นักเรียนจึงแสดงพฤติกรรมไม่ เชื่อฟัง ก้าวร้าว และต่อต้าน		ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดู แม่กับ ด.ญ.น้ำตาล ได้มีพูดคุย สร้างความเข้าใจกันมากขึ้น สาเหตุจากโรงเรียน ด้านสภาพใน โรงเรียน ด้านครู และด้านเพื่อน และสาเหตุจากสังคม สภาพชุมชน ด้านเพื่อนบ้าน และด้านสื่อมวลชน มีการปรับตัวและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียนดีขึ้น ส่งผลให้ สภาพที่เป็นปัญหาในด้านดังกล่าว ลดลง	

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.น้ำตาล (ต่อ)	<p>สาเหตุจากโรงเรียน ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละห้องเรียนและมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ด้านครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจในพัฒนาการของวัยรุ่น ตักเตือนและลงโทษเป็นประจำ เมื่อมีปัญหาจึงไม่กล้าปรึกษาครู รู้สึกว่าครูกดดันไม่ให้อิสระ ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่อยากเข้าเรียน ต่อต้านทำทนาย แต่งกายผิดระเบียบและหนีเรียน ด้านเพื่อนในกลุ่มชักชวนกันพูดคุยในขณะที่เรียน ทำให้ไม่สนใจและไม่มีสมาธิใน</p>			

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.น้ำตาล (ต่อ)	<p>ในการเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบของโรงเรียน และหนีเรียน การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของ โรงเรียน ยังไม่มีทุนในการ สนับสนุนด้านการเรียนอย่าง เพียงพอ สาเหตุจากสังคม ด้านสภาพชุมชนอยู่ใกล้กับชุมชน เมืองและใกล้สภาพแวดล้อมที่ ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ด้านเพื่อนในละแวก บ้านเป็นเพื่อนรุ่นพี่จากโรงเรียนอื่น ที่ออกกลางคันและชักชวนไปเที่ยว ตามห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ด้านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมถึง</p>			

ตาราง 1 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีในแต่ละราย รวม 7 ราย ได้ดังนี้ (ต่อ)

ชื่อผู้รับ การศึกษา	สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
			พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
ด.ญ.น้ำตาล (ต่อ)	อินเทอร์เน็ต ใจทำให้เลียนแบบ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเพื่อ ต้องการการยอมรับจากเพื่อน			

ตาราง 2 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีทั้ง 7 ราย ได้ดังนี้

สาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน	พฤติกรรมก่อนทำการศึกษารายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
		พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
<p>1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง :</p> <p>1.1 ด้านร่างกาย มีปัญหาด้านสุขภาพ</p> <p>1.2 ด้านจิตใจ ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการอิสระ และการยอมรับจากเพื่อน</p> <p>1.3 ด้านพฤติกรรมการเรียน</p> <p>ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย ทำหายต่อต้าน แสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์หนีเรียน และหนีออกจากบ้าน</p> <p>2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม :</p> <p>2.1 สาเหตุจากครอบครัว</p> <p>2.1.1 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและ</p>	<p>1. ขาดเรียนบ่อย</p> <p>2. ถูกตักเตือนและลงโทษ</p> <p>3. ป่วย</p> <p>4. ติดเกม</p> <p>5. ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน</p> <p>6. แต่งกายผิดระเบียบ</p> <p>7. หนีเรียน</p> <p>8. หนีออกจากบ้าน</p>	<p>1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง :</p> <p>1.1 ด้านร่างกาย มีปัญหาด้านสุขภาพลดลง จำนวน 2 ราย</p> <p>1.2 ด้านจิตใจ มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น จำนวน 7 ราย</p> <p>1.3 ด้านพฤติกรรมการเรียน มีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น จำนวน 7 ราย</p> <p>2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม :</p> <p>2.1 สาเหตุจากครอบครัวด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและการอบรมเลี้ยงดู มีการปรับตัวและมีสัมพันธภาพดีขึ้น จำนวน 5 ราย</p> <p>2.2 สาเหตุจากโรงเรียน ด้านสภาพในโรงเรียน ด้านครู ด้านเพื่อน ครูมีความเข้าใจ</p>	<p>ปัญหาที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม :</p> <p>สาเหตุจากครอบครัวในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม จำนวน 3 ราย</p> <p>ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว จำนวน 1 ราย ยังคงมีสภาพที่เป็นปัญหาเช่นเดิม</p> <p>ด้านสาเหตุจากโรงเรียน ด้านครู ด้านเพื่อน สาเหตุจากสังคม สภาพชุมชน</p> <p>ด้านเพื่อนบ้าน ด้านสื่อมวลชน ยังคงมีสภาพที่เป็นปัญหาเช่นเดิม จำนวน 2 ราย</p> <p>การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ยังไม่มีทุนสนับสนุนด้านการเรียนอย่างเพียงพอ จำนวน 1 ราย</p>

ตาราง 2 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีทั้ง 7 ราย ได้ดังนี้

สาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน	พฤติกรรมก่อนทำการศึกษารายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
		พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
<p>สังคม ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำ ยากจน</p> <p>2.1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ไม่อบอุ่น แยกแยก หย่าร้าง</p> <p>2.1.3 ด้านการอบรมเลี้ยงดู การอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น ให้เงินและวัตถุตามที่ต้องการ แต่ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอน ตามใจหรือเข้มงวดเกินไป และลงโทษอย่างรุนแรง</p> <p>2.2 สาเหตุจากโรงเรียน</p> <p>2.2.1 ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากในแต่ละห้องเรียน และมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด</p>		<p>ปัญหา ดูแลนักเรียนมากขึ้น และนักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ส่งผลให้ปัญหาในดังกล่าวลดลง จำนวน 5 ราย และโรงเรียนได้ให้ความช่วยเหลือทุนการศึกษาแก่นักเรียน จำนวน 1 ราย</p>	

ตาราง 2 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีทั้ง 7 ราย ได้ดังนี้

สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษารายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
		พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
<p>2.2.2 ด้านครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน ลงโทษรุนแรง</p> <p>2.2.3 ด้านเพื่อน ถูกเพื่อนชักชวนให้หนีเรียน หนีออกจากบ้าน และไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน</p> <p>2.2.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากโรงเรียน ยังไม่มีทุนสนับสนุนในด้านการเรียนอย่างเพียงพอ</p> <p>2.3 สาเหตุจากสังคม</p> <p>2.3.1 สภาพชุมชนที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนเมืองและใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ร้านเกม ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์</p> <p>2.3.2 ด้านเพื่อนบ้านที่อยู่ในละแวกบ้าน</p>			

ตาราง 2 แสดงสรุปผลการศึกษารายกรณีทั้ง 7 ราย ได้ดังนี้

สาเหตุของแนวโน้ม การออกกลางคัน	พฤติกรรม ก่อนทำการศึกษา รายกรณี	พฤติกรรมหลังทำการศึกษารายกรณี	
		พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	พฤติกรรมที่คงเดิม
<p>เป็นเพื่อนที่มีสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่ ใกล้เคียงกัน บางคนมีปัญหาการออกจาก โรงเรียนกลางคัน และชักชวนกันไปทำกิจกรรม ที่ไม่เกิดประโยชน์ เช่น ขับรถจักรยานยนต์เที่ยว เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์</p> <p>2.3.3 ด้านสื่อมวลชน มักเลียนแบบ พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งจากอินเทอร์เน็ต</p>			

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาสาเหตุ แนวทางในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน โดยการศึกษารายกรณี

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมมีแนวโน้มออกกลางคัน ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนประเสริฐอิสลาม ปีการศึกษา 2551 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัว 2 จำนวน 7 คน ที่มีแนวโน้มการออกกลางคัน โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้

1. นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. ผ่านการคัดกรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว ฝ่ายปกครองหรือโรงเรียนว่ามี

แนวโน้มการออกกลางคัน โดยพิจารณาจากหลักฐานการคัดกรองของโรงเรียน ประกอบด้วย

2.1 แบบบันทึกพฤติกรรมนักเรียน

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนที่ออกกลางคันของโรงเรียนในปีการศึกษาที่ผ่านมา

ไปแล้วถึงสาเหตุของการออกกลางคัน และโรงเรียนนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ สรุปผล เพื่อรายงานนักเรียนที่มีแนวโน้มจะออกกลางคันในปีปัจจุบัน

3. นักเรียนสมัครใจให้ความร่วมมือในการศึกษารายกรณี
4. มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใกล้เคียงกัน
5. สถานะทางเศรษฐกิจใกล้เคียงกัน
6. ผู้ปกครองประกอบอาชีพอิสระ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือและเทคนิคที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1. การสังเกตและแบบบันทึกการสังเกต (Observational Record)
2. การสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อหาข้อเท็จจริง และการสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล
3. การเยี่ยมบ้าน (Home-Visit)
4. อัตชีวประวัติ (Autobiography)
5. แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน (The Survey of Study Habits and Attitudes)

วิธีดำเนินการ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากลุ่มเป้าหมาย จำนวน 7 ราย โดยใช้กระบวนการศึกษารายกรณี 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน
2. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
3. การวินิจฉัย
4. การทำนายผล
5. การให้ความช่วยเหลือ
6. การติดตามผล
7. การสรุปผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษารายกรณี จำนวน 7 ราย พบว่า สาเหตุที่มีแนวโน้มออกกลางคันสรุปได้ดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง ได้แก่ ด้านร่างกาย พบว่า นักเรียนมีปัญหาสุขภาพ ด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการอิสระ และการยอมรับจากเพื่อน ด้านพฤติกรรมกรเรียน พบว่า นักเรียนขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย ทำทนาย ต่อต้าน โดยแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น แต่งกายผิดระเบียบ หนีเรียน และหนีออกจากบ้าน

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ได้แก่ สาเหตุจากครอบครัวในด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำ ยากจน ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวไม่อบอุ่น แยกแยก หย่าร้าง และการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ไม่เข้าใจพัฒนาการวัยรุ่น บางครอบครัวให้เงินแต่ไม่มีเวลาในการอบรมสั่งสอน ตามใจหรือเข้มงวดจนเกินไป ลงโทษรุนแรง สาเหตุโรงเรียน พบว่า ด้านสภาพในโรงเรียนนักเรียนมีจำนวนมากและมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ครูมีภาระงานมากทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน ลงโทษรุนแรง ด้านเพื่อน พบว่า ถูกเพื่อนชักชวนให้หนีเรียน หนีออกจากบ้าน และไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การสนับสนุนด้านต่าง ๆ จากโรงเรียน ยังไม่มีทุนสนับสนุนในด้านการเรียนอย่างเพียงพอ สาเหตุจากสังคม พบว่า สภาพชุมชนที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดและใกล้สภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ร้านเกม ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ด้านเพื่อนบ้าน มีปัญหาการออกจากโรงเรียนกลางคัน ชักชวนขับรถจักรยานยนต์เที่ยว เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ด้านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และอินเทอร์เน็ต ยังเป็นสิ่งจูงใจให้เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อต้องการการยอมรับจากเพื่อน

การให้ความช่วยเหลือ

ผู้วิจัยได้ให้ความช่วยเหลือกับรายกรณีทั้ง 7 ราย โดยการให้คำปรึกษารายบุคคล จำนวน 3 ราย และให้คำปรึกษากลุ่ม จำนวน 4 ราย ให้ข้อมูลและแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมือจากอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครอง เพื่อปรึกษาปัญหาและหาแนวทางในการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้นักเรียน มีความเข้าใจในตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนและมีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น ได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียน การเผชิญกับปัญหาอุปสรรคและแก้ไขปัญหาโดยใช้ปัญญา สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น

การอภิปรายผล

สาเหตุที่มีแนวโน้มออกกลางคันของรายกรณีทั้ง 7 ราย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สาเหตุจากตัวนักเรียนเอง พบว่า เกิดจากปัญหาใน 3 ด้าน คือ

1.1 ปัญหาด้านร่างกาย พบว่า นักเรียนมีปัญหาสุขภาพ มีโรคประจำตัว และไม่ได้รับการดูแลรักษาอย่างถูกต้อง ทำให้ขาดเรียนบ่อย เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่เข้าใจบทเรียน และทำงานส่งไม่ทันตามกำหนด เกรงกลัวการถูกลงโทษ หลีกเลียงหรือแก้ปัญหาเฉพาะหน้าโดยการไม่มาเรียน ขาดเรียน ซึ่งอุไร สุมาธิธรรม (2545: 96-97) กล่าวถึง “การที่วัยรุ่นไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนอาจมีสาเหตุใดสาเหตุหนึ่งหรือหลาย ๆ สาเหตุร่วมกัน นอกจากสาเหตุปัญหาด้านชีววิทยา ด้านจิตใจ ครอบครัวยุทธศาสตร์ในการเรียนการสอนของครูแล้ว สาเหตุการมีปัญหาด้านสุขภาพ ทำให้มีพฤติกรรมเรียนไม่เหมาะสม และขาดเรียน

1.2 ปัญหาด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนไม่สนใจ ไม่มีสมาธิและเบื่อหน่ายต่อการเรียน ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ โดยเกิดมาจากสาเหตุของสิ่งแวดล้อมทางครอบครัว โรงเรียน หรือสังคม ซึ่งกระทรวงสาธารณสุข (2547: 7) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนต้องใช้สมาธิ ความอดทน ความรับผิดชอบ และตั้งใจจากสิ่งที่สนุกสนาน และวัยรุ่นมีการเปลี่ยนแปลงทั้งสภาพร่างกายและอารมณ์อ่อนไหวง่าย มีความสนใจต่อสิ่งเร้าภายนอกมากกว่าในห้องเรียน กลุ่มที่มีปัญหาการเรียนจึงมักจะเป็นนักเรียนที่โดนบีบบังคับหรือโดนพ่อแม่ดูว่าเป็นประจำ ทำให้มีพฤติกรรมไม่สนใจการเรียน คบเพื่อนที่ชวนกันหนีเรียน จนทำให้ส่งผลเกิดความเสียหายตามมาในที่สุด สิ่งสำคัญอีกประการที่พบว่าเป็นสาเหตุ คือ การขาดแรงจูงใจในการเรียนและไม่กล้าที่จะเผชิญหน้าและต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนเอง ดังที่ชูชีพ อ่อนโคกสูง และอนุสรณ์ อรรถศิริ (2549: 5) ได้กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจในการเรียนเป็นพลังที่ทำให้นักเรียนทำพฤติกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนอย่างเข้มแข็งและกระตือรือร้น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามที่ตนต้องการ ซึ่งประสาธ อิศรปริดา (2549: 300) ยังได้กล่าวไว้ว่า พฤติกรรมที่เกิดจากแรงจูงใจ มีลักษณะสำคัญ

3 ประการ คือ เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากพลังและตัวกระตุ้นเป็นพลังเนื่องจากความต้องการทางกายหรือทางจิตใจก็ได้ พฤติกรรมมีเป้าหมาย (Goal) มีทิศทาง (Direction) ชัดเจน มีความมุ่งมั่นหรือมีความเพียรพยายามที่จะไปสู่ความสำเร็จหรือเป้าหมายที่กำหนด และสตอลท์ (Stoltz. 2000: 67-70) มีแนวคิดที่ว่า หากเด็กมีความสามารถในการเผชิญกับอุปสรรค (Adversity Quotient) ประกอบด้วย ความสามารถในการยอมรับการเปลี่ยนแปลง (Embracing Change) ความสามารถในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง (Resilience) ความสามารถในการเพียรพยายาม (Persistence) ความสามารถในการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ (Learning) ความสามารถในการปรับปรุงตนเองอยู่ตลอดเวลา (Improvement) ความสามารถในการด้านการแข่งขัน (Competitiveness) ความสามารถในการด้านความคิดอย่างสร้างสรรค์ (Creativity) ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง (Motivation) ความสามารถในการกล้าเสี่ยงและกล้าทดลอง (Risk Taking) และความสามารถในการสร้างผลผลิตของงานให้เกิดขึ้น (Productivity) บุคคลนั้นจะก้าวไปสู่เส้นทางแห่งความสำเร็จทั้งในชีวิตส่วนตัว การทำงาน และการดำรงชีวิตในสังคม นอกจากนี้สาเหตุที่กล่าวมาแล้วข้างต้นแล้วยังพบว่า นักเรียนอยู่ในช่วงของวัยรุ่น จึงต้องการอิสระและการยอมรับจากเพื่อน ชอบแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ทำทนาย ต่อต้าน ก้าวร้าว ไม่เชื่อฟังครู ผู้ปกครอง เรียกร้องความสนใจ แต่งกายผิดระเบียบ ไม่สนใจเรียน ไม่อยากเรียน ซึ่งศรีเรือน แก้วกังวาล (2549: 360) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมชาติของวัยรุ่นต้องการอิสระ ไม่ต้องการอยู่ใต้อำนาจของใคร ต้องการแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ ทำทนาย ชอบฝ่าฝืน/ต่อต้านกฎระเบียบต่าง ๆ ต้องการการยอมรับจากเพื่อนและสังคม ต้องการความรู้สึกมั่นคง ปลอดภัยจากครอบครัวและโรงเรียน เมื่อประสบกับปัญหาจะหาทางออกที่ผิด ๆ โดยการขาดเรียนหนีเรียน หนีออกจากบ้าน เพื่อหาความสุขและระบายอารมณ์กับเพื่อน

1.3 ด้านพฤติกรรมการเรียน พบว่า นักเรียนขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาในการเรียนไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ซึ่งนิรันดร์ จุลทรัพย์ (2545: 8) ได้กล่าวว่า นักเรียนจำนวนมากยังไม่สามารถแบ่งเวลาให้เหมาะสมว่าเวลาใดควรทำอะไร บางคนใช้เวลาในการเที่ยวเตร่พักผ่อน หรือร่วมในกิจกรรมนักเรียนมากเกินไปจนทำให้ผลการเรียนเสียลง บางคนใช้เวลาว่างจากการเรียนเที่ยวเตร่ตามเพื่อน ตามสถานเริงรมย์ต่าง ๆ ทำให้แนวทางชีวิตเปลี่ยนไป

2. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า เกิดจากสิ่งแวดล้อม 3 ด้าน คือ

2.1 สาเหตุจากครอบครัว ได้แก่

2.1.1 ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่า ครอบครัวของนักเรียนมีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำ ยากจน และผู้ปกครองต้องเลี้ยงดูบุตรเพียงลำพัง ทำให้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัวและการเรียน เด็กต้องดิ้นรนทำงานหารายได้เพื่อจุนเจือครอบครัวและเลี้ยงดูตนเอง ส่งผลกระทบต่อการเรียน ขาดเรียน และเรียนไม่ทันเพื่อน ดังเช่น ลักษณะ สิริวัฒน์ (2545: 118) ได้กล่าวไว้ว่า เด็กที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำ ทำให้เด็กมีปัญหาและมีปมด้อยเป็นเหตุให้หาทางออกด้วยตนเองในทางที่ผิด

2.1.2 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว พบว่า สภาพครอบครัวไม่อบอุ่น แยกแยก หย่าร้าง ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการอบรมเลี้ยงดูหรืออบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ไม่ดูแลใส่ใจในความเป็นอยู่ ทอดทิ้งให้อยู่กับคนอื่น และผู้ปกครองไม่เข้าใจพัฒนาการวัยรุ่น ไม่มีเวลาพูดคุย ไม่มีความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่ง ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2545: 26-32, 118) ได้กล่าวไว้ว่า สภาพครอบครัวที่มีปัญหา สาหิภรรยา ทะเลาะกัน แยกทางกัน สมาชิกในครอบครัวจะประสบปัญหาทางจิตใจ ไม่มีความสุข หวาดระแวง กลัวขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดที่พึ่ง หันไปพึ่งผู้อื่นนอกบ้านที่ใกล้ชิดที่สุด คือ เพื่อน ซึ่งอาจนำไปสู่การคบเพื่อนที่ไม่ดี ถูกชักจูงไปในทางที่ผิดหรือครอบครัวที่มีบิดาหรือมารดาเพียงคนเดียว ต้องรับภาระหนัก ทำให้เกิดความเครียด หากมีคูใหม่ที่ไม่เข้าใจกันระหว่างพ่อเลี้ยง แม่เลี้ยง หรือลูกเลี้ยง บุตรจะขาดความอบอุ่น และเกิดปัญหาขึ้นได้ หรือในการอบรมเลี้ยงดูบุตรแบบควบคุม บังคับ เข้มงวดมากเกินไป ไม่ให้อิสระในการคิดหรือต้องปฏิบัติตามคำสั่งโดยเคร่งครัด เด็กจะเกิดความหวาดกลัว ไม่กล้า และไม่มีความผูกพันใกล้ชิด ขาดความอบอุ่น ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ต่อต้าน ก้าวร้าว หากเลี้ยงดูแบบตามใจ ปล่อยปละละเลย ทอดทิ้งไม่เหลียวแล ไม่สนใจ เด็กจะเป็นคนที่ไม่เชื่อฟัง ก้าวร้าว ชอบทะเลาะ อารมณ์ไม่มั่นคง เรียกร้องความสนใจ หากทะนุถนอมมากเกินไป ทำให้เอาแต่ใจตัวเอง ไม่มีความคิดริเริ่ม และแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตัวเองไม่ได้

2.1.3 ด้านการอบรมเลี้ยงดู พบว่า พ่อแม่ ผู้ปกครองมีการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ไม่มีเวลาในการดูแลเอาใจใส่ ให้แต่เงินหรือวัตถุตามที่เด็กต้องการ ทอดทิ้งให้อยู่กับญาติพี่น้อง เพราะต้องดิ้นรนทำงานหาเลี้ยงชีพ และไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น ไม่เสมอต้นเสมอปลาย เข้มงวด รุนแรง ซึ่งกระทรวงสาธารณสุข (2547: 17) กล่าวไว้ว่า การที่วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมเสี่ยงกับการมีปัญหานั้นอยู่กับปัจจัย 3 ด้าน คือ ปัจจัยจากการเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง ทารุณ ก้าวร้าว รุนแรง ไม่สม่ำเสมอ ตามใจมากเกินไป ขาดกฎเกณฑ์ ปัจจัยจากโรงเรียนเสริมให้มีพฤติกรรมเสี่ยง คือ โรงเรียนไม่เข้าใจเด็กวัยรุ่น ใช้วิธีรุนแรง และพยายามเอาชนะเด็กตรง ๆ ปัจจัยจากเพื่อน วัยรุ่นจะผูกพันกับเพื่อนและเรียนรู้ทักษะสังคมรวมถึงยอมรับเอาค่านิยมแนวคิด การปฏิบัติจากเพื่อน เลียนแบบพฤติกรรม ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเหล่านี้ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมเรียกร้องความสนใจ ก้าวร้าว เจ้าอารมณ์ ใจร้อนวู่วาม เห็นแก่ตัว ซึมเศร้า ไม่สดชื่นร่าเริง แยกตัวเองออกจากสังคม หนีออกจากบ้าน หนีโรงเรียน สุขภาพไม่ดี ท้อแท้ เบื่อหน่าย เรียนรู้ช้า และมีความขัดแย้งกับครู อยู่เสมอ

2.2 สาเหตุจากโรงเรียน ได้แก่

2.2.1 ด้านสภาพในโรงเรียน พบว่า นักเรียนมีจำนวนมากและมีภาวะเปียบที่เคร่งครัดเกินไป ซึ่งจตุพร ลิ้มมันจริง. (2544: 370-371) ได้กล่าวว่า สภาพโรงเรียน ครูไม่เป็นมิตรกับนักเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอนไม่เพียงพอ วิธีการสอนน่าเบื่อ และการบริการต่าง ๆ ไม่มีประสิทธิภาพ ก็เป็นสาเหตุทำให้วัยรุ่นหนีออกจากโรงเรียน และมักจะเข้าร่วมกับแก๊งอาชญากรรม หรือรับเอาวิถีชีวิตแบบใหม่ของคนเถรมาใช้

2.2.2 ด้านครู พบว่า ครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ครูไม่สามารถดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจพัฒนาการวัยรุ่น และไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียนอย่างแท้จริง ใช้วิธีการลงโทษที่รุนแรง เมื่อเด็กประสบปัญหาจึงไม่กล้าปรึกษาครู ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ก้าวร้าว ต่อต้าน ทำทนาย ไม่อยากเรียน เบื่อหน่ายในการเรียน หนีเรียนในที่สุด ดังที่ลักขณา สรวิวัฒน์ (2545: 118) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุของการมีพฤติกรรมหนีโรงเรียน เกิดจากตัวครูไม่เป็นที่ประทับใจ เป็นแบบอย่างที่ไม่ดี เลือกรักมักที่ชังหรือดูและไม่เข้าใจในตัวเด็ก วิธีการสอนที่น่าเบื่อหน่าย ทำโทษพร่ำเพรื่อ เข้มงวดมากเกินไป ไม่ให้ความช่วยเหลือเด็กเท่าที่ควร ซึ่งประณต เค้าฉิม. (2549: 316-317) กล่าวว่า ปัญหาหนีเรียนเป็นปัญหาที่สำคัญในระยะวัยรุ่น วัยรุ่นจำนวนมากไม่ให้ความสำคัญกับการเรียน ไม่ตั้งใจเรียน เกียจคร้าน ไปโรงเรียนสายประจำ ขาดเรียนบ่อย ๆ และหนีเรียน นำไปสู่ปัญหาที่ร้ายแรงตามมา เป็นผลเสียต่ออนาคต ครอบครัว และประเทศชาติ ไม่ได้รับความรู้นำไปประกอบอาชีพที่มั่นคงในอนาคตตกกลายเป็นภาระของครอบครัวที่ต้องคอยดูแล ทำให้ประเทศชาติขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ

2.2.3 ด้านเพื่อน พบว่า นักเรียนมักจะคบหากับเพื่อนที่มีลักษณะเช่นเดียวกัน ชวนกันพูดคุยในขณะที่เรียน ไม่สนใจเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน หนีเรียน และหนีออกจากบ้าน ดังที่พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539: 15) ได้กล่าวไว้ว่า ธรรมชาติของวัยรุ่นเป็นวัยที่รักและต้องการเพื่อนมาก อยากอยู่กับเพื่อนมากกว่าอยู่ที่บ้าน เชื้อพียงเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ เลียนแบบซึ่งกันและกันทั้งด้านการแต่งกาย การพูดจา การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เนื่องจากต้องการให้เพื่อนในกลุ่มยอมรับการเป็นสมาชิกของกลุ่ม

2.2.4 การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนยังไม่มีทุนสนับสนุนในด้าน การเรียนอย่างเพียงพอ

3. สาเหตุจากสังคม ได้แก่

3.1 สภาพชุมชน พบว่า ชุมชนที่อยู่อาศัยใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ร้านเกม ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ซึ่งเด็กสามารถเดินทางไปใช้บริการได้อย่างสะดวก ไม่มีการควบคุมอย่างเหมาะสมและทั่วถึง

3.2 ด้านเพื่อนบ้าน พบว่า เพื่อนที่อยู่ในละแวกบ้านที่นักเรียนอาศัยอยู่มีสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมที่ใกล้เคียงกัน มีปัญหาการออกจากโรงเรียนกลางคัน และชักชวนกันไปทำกิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ เช่น ขับรถจักรยานยนต์เที่ยว เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า และโรงภาพยนตร์

3.3 ด้านสื่อมวลชน พบว่า นักเรียนมักเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมจากสื่อวิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งจากอินเทอร์เน็ต ดังที่ศรีเรือน แก้วกังวาน (2549: 366-367) ได้กล่าวว่า แรงกดดันจากสื่อมวลชน ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิดีโอ รวมถึงนิตยสาร วารสาร หนังสือ และอินเทอร์เน็ต เป็นสื่อที่เด็กสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีบทบาทต่อความคิด ทศนคติ ความเชื่อของเด็กยึดเอาเป็นแบบอย่าง ชวนให้เด็กชื่นชม เพื่อฝันเกินจริง วัยรุ่นมีสภาพธรรมชาติ คือ แสวงหาปรัชญาอุดมการณ์ชีวิต เลียนแบบ

และนับถือผู้ที่ตนชื่นชม จึงยึดเป็นแบบอย่างกลายเป็นความสับสนที่วัยรุ่นต้องใช้กลไกป้องกันตัวมากมาย เพื่อฟัน แสดงออกแปลก ๆ ตามที่ตนเรียนรู้และเลียนแบบโดยรู้ตัวและไม่รู้ตัว

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศในการทบทวนการออกกลางคันของนักเรียน 25 ปีที่ผ่านมา พบว่า มีความสอดคล้องกับการศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี ซึ่งรัสเซลและซัน (Russell; & Sun. 2008: 45-65) พบว่า เกิดจาก 3 ปัจจัยที่เป็นสิ่งทำนายถึงการออกจากโรงเรียนกลางคันหรือจบการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย

1. ด้านครอบครัว ได้แก่

1.1 โครงสร้างของครอบครัว พบว่า นักเรียนที่อาศัยอยู่กับพ่อแม่มีอัตราการออกจากโรงเรียนกลางคันต่ำกว่า และเรียนต่อสูงกว่านักเรียนที่อาศัยอยู่กับครอบครัวที่มีรูปแบบอื่น ๆ ร่วมกับเหตุการณ์ความเครียดอื่น เช่น การย้ายบ้าน การเจ็บป่วย ความตาย การมีผู้ใหญ่เข้ามาหรือออกจากครอบครัว การแตกแยก ช่วยเพิ่มความเร่งในการออกกลางคัน

1.2 ทรัพยากรของครอบครัว พบว่า นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีทรัพยากรมากกว่าในเรื่อง การศึกษาของบิดามารดา สถานะทางอาชีพ และรายได้ของครอบครัว มีแนวโน้มน้อยกว่าที่จะออกกลางคัน

1.3 แนวปฏิบัติของครอบครัว เช่น ทรัพยากรทางสังคมหรือต้นทุนทางสังคม ช่วยลดภาวะการออกจากโรงเรียนกลางคัน รวมทั้งการมีแรงบันดาลใจที่จะให้ลูกได้ศึกษาสูง ๆ การเฝ้าดูความก้าวหน้าของลูกในเรื่องการเรียน การสื่อสารกับโรงเรียน การรู้จักครอบครัวของเพื่อนลูก และพบว่านักเรียนที่มีครอบครัวที่มีประวัติการออกจากโรงเรียนกลางคันจะมีแนวโน้มออกกลางคัน

2. ด้านโรงเรียน ได้แก่

2.1 ส่วนประกอบของร่างกายนักเรียน พบว่า โอกาสของการออกจากโรงเรียนกลางคันมีอัตราต่ำในโรงเรียนสำหรับนักเรียนที่มีข้อได้เปรียบ

2.2 ทรัพยากร มิงานวิจัยเพียงไม่กี่ชิ้นที่พบว่าทรัพยากรของโรงเรียนมีผลต่ออัตราการออกจากโรงเรียนกลางคัน

2.3 ลักษณะเฉพาะทางโครงสร้าง พบว่า ชั้นเรียนขนาดเล็ก (15:1) ช่วยทำให้อัตราการเรียนจบประโยคมัธยมเพิ่มขึ้น

2.4 นโยบายและแนวปฏิบัติ พบว่า นักเรียนมีแนวโน้มที่จะออกจากโรงเรียนกลางคันถ้าบรรยากาศทางวิชาการด้านวินัยที่ไม่ดีด้วยการวัดประเมินผลนักเรียนที่ไม่สนใจเข้าห้องเรียนมากกว่าเน้นวิชาการที่เข้มข้นและการทำการบ้าน

3. ด้านชุมชน พบว่า ลักษณะเฉพาะของประชากรในชุมชนมีความสัมพันธ์กับการออกจากโรงเรียนกลางคัน ซึ่งละแวกบ้านเรือนที่อยู่อาศัยส่งผลให้มีการเข้าถึงทรัพยากรของชุมชนและคนที่เป็นต้นแบบที่ดีมักมาจากชุมชนที่มีฐานะดี

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับตัวนักเรียนเอง
 - 1.1 นักเรียนควรได้รับการส่งเสริมให้มีดูแลและใส่ใจในสุขภาพของตนเองให้มากขึ้น
 - 1.2 นักเรียนควรสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์กับผู้ปกครองให้มากขึ้น
 - 1.3 นักเรียนควรมีการวางแผน จัดแบ่งเวลาในการเรียนให้เหมาะสม รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และควรมีเป้าหมายในชีวิตเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเรียนต่อไป
 - 1.4 เมื่อนักเรียนมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องต่าง ๆ ควรมีการปรึกษาอาจารย์หรือผู้ปกครอง
2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้เกี่ยวข้องกับนักเรียน
 - 2.1 บุคลากรในโรงเรียน ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครอง ควรมีความเข้าใจในพัฒนาการของวัยรุ่น ร่วมกันดูแลและให้กำลังใจนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อช่วยกันปรับระดับประคองให้เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 - 2.2 ผู้ปกครอง ควรดูแลใส่ใจในการแก้ไขปัญหสุขภาพของนักเรียนอย่างจริงจังและควรมีเวลาในการพูดคุย สร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ
 - 2.3 โรงเรียน ควรมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองทันที เมื่อพบว่านักเรียนขาดเรียน ไม่มาเรียน หรือหนีเรียน มีการเยี่ยมบ้านและประชุมผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทราบพฤติกรรมที่เป็นปัญหา และสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาค้นหาได้ทันที
 - 2.4 โรงเรียนควรมีผู้ที่สามารถเป็นที่ไว้วางใจให้นักเรียนได้พูดคุย ระบายความไม่สบายใจ หรือให้คำปรึกษากับนักเรียนได้ อาจมีโครงการเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อนให้คำปรึกษาเพื่อน (Young Counselor)
 - 2.5 กรณีที่ประสบปัญหาในด้านการเงินทำให้เป็นอุปสรรคในการเรียน โรงเรียนควรจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักเรียนอย่างเพียงพอ ส่งเสริมหรือจัดหางานให้มีรายได้ระหว่างเรียน
3. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้สนใจศึกษา
 - 3.1 ผู้สนใจศึกษา ควรเป็นครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนวที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในโรงเรียนที่ศึกษา นักเรียน เพื่อความสะดวกในการดูแล ติดตามผล และให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างต่อเนื่องจนจบการศึกษาภาคบังคับ
 - 3.2 ควรมีนักจิตวิทยาบำบัดเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือเพื่อช่วยกรณีที่มีปัญหาด้านสภาพจิตใจและความสัมพันธ์ในครอบครัว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2545). เอกสารแนะแนวเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุด : พัฒนาวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม และจริยธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2547). ความรู้สุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่นสำหรับผู้ปฏิบัติงานเครือข่ายสุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กรวิภา สุวรรณกุล. (2546). การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ โรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กมลรัตน์ หล้าสูงรัง. (2529). การศึกษานุเคราะห์รายกรณี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2550, กรกฎาคม) เด็กออกกลางคันปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข. วิชาการ.คอม. สืบค้นเมื่อ 21 มกราคม 2551, จาก <http://www.vcharkarn.com>.
- จำเนียร ช่างโชติ. (2544). เทคนิคการแนะแนว. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- จตุรพร ลิ้มมันจริง. (2544). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนินทร์ชัย อินทிரามภรณ์ และสุวิทย์ หิรัญยกานนท์. (2548). ปทานุกรมศัพท์การศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: แว่นแก้ว.
- ชีวรัตน์ ดุชนิย์. (2546). การศึกษาสาเหตุการออกกลางคันสำหรับนักเรียนในสถานสงเคราะห์เด็กบ้านเด็กเมอริซี ในความดูแลของมูลนิธิส่งเสริมการพัฒนาบุคคล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏจันทรเกษม. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.riclib.nrct.go.th>.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง และอนุสรณ์ อรรถศิริ. (2549). ความสัมพันธ์ระหว่างพลังความสามารถแห่งตน เป้าหมาย และความเป็นไปได้ที่จะกระทำกับแรงจูงใจในการเรียน. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ดวงกมล วงษ์ศรีหัทธ. (2541). การศึกษารายกรณีของนักเรียนที่มีปัญหาการปรับตัวในครอบครัวระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนชุมชนวัดบางขัน อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธัญชนก ศิริสุขชัยวุฒิ. (2542). การศึกษารายกรณีนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทศพร มณีศรีขำ. (2539). การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นงลักษณ์ ประเสริฐ และจรินทร์ วินทะไชย์. (2548). หลักการแนะแนว. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา วงษ์อินทร์. (2539). รายงานการวิจัยลักษณะนิสัยและทัศนคติในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี. ปทุมธานี: วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2545). การแนะแนวเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. สงขลา: ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นิภา ศรีไพโรจน์. (2547). การวิจัยเชิงบรรยาย. สืบค้นเมื่อ 26 เมษายน 2551.
จาก <http://www.watpon.com/elearning/res15.htm>.
- บุญชม ศรีสะอาด. 2545. การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุรุษร์ งามจิตร. (2540). การออกกลางคันของนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ศบ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.riclib.nrct.go.th>.
- ประณต คำฉิม. (2549). จิตวิทยาวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประสาธ อิศรปริดา. (2549). สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานาวิทยา.
- พนม ลีมาอารีย์. (2538). การเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พรจันทร์ เจียรอดิศักดิ์. (2536). การศึกษารายกรณี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พรพิมล เจียมนาครินทร์. (2539). พัฒนาการวัยรุ่น. กรุงเทพฯ: บริษัท ต้นอ่อน แกรมมี่ จำกัด.
- ไพรินทร์ รุยแก้ว. (2545). รายงานวิจัยย่อยฉบับสมบูรณ์ สภาพชีวิตของนักเรียนที่ออกกลางคัน. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

- ภูสิทธิ์ พรมตัน. (2543, มิถุนายน). การประกันโอกาสทางการศึกษา : กรณีการเฝ้าระวังนักเรียนออกกลางคันของ สป/จ.ตาก. วารสารวิชาการ กรมวิชาการ. 3(6):54-59.
- มาโนช พิมพ์ทอง. (2546). การศึกษารายกรณีของนักศึกษาซึ่งอยู่ในสภาพรอพินิจที่มีปัญหาทางการเรียน วิชาเอกการตลาด คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสต์สมิธัญ. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มัลลวีร์ อุดลวัฒน์ศิริ. (2547, กันยายน-พฤศจิกายน). การศึกษารายกรณี. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 1(28): 43-47.
- รอฮานี ดอหะ. (2546). การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่อการแก้ปัญหาออกกลางคันของนักเรียนศึกษาเฉพาะกรณี : โรงเรียนประถมศึกษาตำบลมะนังตายอ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ (สส.ม.). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.riclib.nrct.go.th>.
- ลักขณา ศรีวัฒน์. (2548). การศึกษารายกรณี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วระสา จันทะคัด. (2549). การพัฒนาการดำเนินงานการป้องกันปัญหานักเรียนออกกลางคัน โรงเรียนคุรุราษฎร์สามัคคี อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.swu.co.th>.
- วรัญญา เตียวกุล; และคณะ. (2550, 10-11 พฤศจิกายน). การสัมมนาวิชาการ ประจำปี 2550 กลุ่ม 2 การให้การศึกษาเพื่อแก้ปัญหาของคนจน เรื่อง “บทบาทของการศึกษาต่อการแก้ปัญหาความยากจน : โอกาสทางการศึกษาของเด็กยากจนและเด็กด้อยโอกาส. โรงแรม-แอมบาสซาเดอร์ ซิตี้ จอมเทียน จังหวัดชลบุรี : มูลนิธิชัยพัฒนาและมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. สืบค้นเมื่อ 25 กุมภาพันธ์ 2551, จาก http://www./dri.or.th/ye_07/ye_07/ye07_announce.htm.
- วีรนุช ปิณฑวณิช. (2544, มกราคม). ออกกลางคันโหดร้ายทำทนายรัฐบาลใหม่. สานปฏิรูป. 3(34):18-25.
- ศรีเรื่อน แก้วกังวาล. (2549). จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย (เล่ม 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2. (2548). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2548. เอกสารลำดับที่ 5/2548 นนทบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานฯ. อัดสำเนา.
- (2548). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2549. เอกสารลำดับที่ 3/2549 นนทบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานฯ. อัดสำเนา.
- (2550). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา ปีการศึกษา 2550. เอกสารลำดับที่ 4/2550 นนทบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานฯ. อัดสำเนา.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *แนวทางการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติ การศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. (2549). *สถิติข้อมูลทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2549*. กรุงเทพฯ: กลุ่มสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานฯ. อัดสำเนา.
- _____. (2549). *แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2549). *แนวทางการส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กได้เข้าเรียนและเรียนต่อเนื่องจนจบการศึกษา ภาคบังคับ 9 ปี*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: เสมารธรรม.
- _____. (2550?). *แนวดำเนินงานโครงการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกัน คุณภาพผู้เรียน ปีการศึกษา 2550*. นนทบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2 กรมฯ. อัดสำเนา.
- _____. (2551). *นโยบาย สพฐ. ปี 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2540). *รายงานผลการวิจัย "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกลางคันของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น"*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2542). *รายงานผลการวิจัย เรื่อง การสูญเสียทางเศรษฐกิจ : ผลกระทบจากการออกกลางคัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2543). *การสังเคราะห์งานวิจัย เรื่อง การออกกลางคันของนักเรียนระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2543). *การศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์การออกกลางคันของ นักเรียนในประเทศไทย*. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.thaiedresearch.org>.
- _____. (2549). *รายงานการวิจัยโอกาสทางการศึกษาของเด็กอพยพต่างด้าวและเด็กชนเผ่าใน จังหวัดสมุทรสาคร*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สุภาพ กองจรัส. (2547). *ผลการใช้โปรแกรมการพัฒนาตนเองในเด็กกลุ่มเสี่ยงที่จะออกกลางคันของ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองมะค่า (ทองศรีสงเคราะห์) สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 4 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปรินท์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้นเมื่อ 1 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.swu.co.th>.
- สดี ไชยจันทร์. (2541). *การศึกษาปัญหาด้านการเรียน ส่วนตัวและสังคม และวิธีการเผชิญปัญหา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. ปรินท์นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สมศักดิ์ ภูวิภาดาพรรณ. (2531). *เทคนิคการเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล*. เชียงใหม่: ภาควิชาจิตวิทยา-
การแนะแนว วิทยาลัยครูเชียงใหม่.
- อภิชาติ สุวรรณรงค์. (2547). *การศึกษารายกรณีนักเรียนที่มีปัญหาความรับผิดชอบด้านการเรียนระดับ
มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านปางแก (สภาประชาชนกุล) อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา*.
ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาวิทยาลัยสารคาม. สืบค้นเมื่อ
1 กุมภาพันธ์ 2551, จาก <http://www.swu.co.th>.
- อุไร สมาริธรรม. (2545). *จิตวิทยาการแนะแนวเด็กวัยรุ่น*. นครศรีธรรมราช: คณะครุศาสตร์ สถาบัน
ราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- Azzam, Amy M. (2007, April). *Why Students Drop Out*. *Educational Leadership*. 64(7): 91-3.
Retrieved February 8, 2008, From <http://www.wilsonweb.com>.
- Christle, Christine A.; Jolivette, Kristine; Nelson, & C. Michael. (2007, November/December).
"School Characteristics Related to High School Dropout Rates" *Remedial and
Special Education*. 28(6): 325-39. Retrieved February 8, 2008, From
<http://www.wilsonweb.com>.
- Froehlich, Clifford P. & Hoyt, Kenneth B. (1959). *Guidance Testing*. Science Research
Associates.
- Russell W. Rumberger, Sun Ah Lim. (2008). *Why Students Drop Out of School: A Review of
25 Years of Research*. California Dropout Reserch Project. University of California,
Santa Barbara. Retrieved October 31, 2008, From <http://www.lmri.ucsb.edu/dropouts/>.
- Stoltz, P.G. (2000). *Adversity Quotient @ Work*. New York: Harper Collins.
- Suh, Suhyun; & Suh, Jingyo. (2007, February). "Risk Factors and Levels of Risk for High
School Dropouts" *Professional School Counseling*. 10(3): 297-306.
Retrieved February 8, 2008, From <http://www.wilsonweb.com>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างการใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกตครั้งที่...1.....

ชื่อผู้ถูกสังเกต... ต. ช. เมศบอด (นางศุภลดา) อายุ 14 ปี เพศ หญิง.....

วัน/เดือน/ปีที่สังเกต 19 ต.ค. 51..... เวลา 09.00-10.30 น.....

สถานที่ ห้องเรียน.....

พฤติกรรม ในชั่วโมงคณิตศาสตร์ พบว่า ต.ช. เมศบอด นั่งอยู่แถวหน้าสุด
ของห้องเรียน ตั้งใจเรียน เมื่อครูถามคำถามจะตอบได้อย่างรวดเร็ว เมื่อครูสอน
เสร็จแล้วได้ลงมือทำให้นักเรียนทำงานในห้อง ต.ช. เมศบอด จะตั้งใจทำงาน
จนเสร็จเรียบร้อยในห้องเรียน และส่งครูก่อนที่ไปพูดคุยกับเพื่อนๆ ในห้องเรียน
สำหรับชั่วโมงสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เมื่อครูถามจะนั่งเฉยๆ ไม่ค่อยตอบ
คำถาม และในท้ายชั่วโมงครูถามคำถามก็ลงมือทำให้นักเรียนในชั้นปอดสนิทหัวม่อว่า ต.ช. เมศบอด
ยังไม่ยอมส่งงาน

ความคิดเห็น ต.ช. เมศบอด มีความตั้งใจเรียนวิชาคณิตศาสตร์
และสามารถตอบคำถามได้เมื่อครูเรียกถาม วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ไม่ได้ให้ความสนใจเรียนและไม่ยอมส่งงานตามเวลาที่ครูกำหนด

ข้อเสนอแนะ.....

ลงชื่อ..... ผู้สังเกต
(นางพรสิลา กัททอง)

แบบบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกตครั้งที่... ๕

ชื่อผู้ถูกสังเกต. ด.ช. เนกษบดินทร์ อายุ 14 ปี เพศ. ชาย
วัน/เดือน/ปีที่สังเกต 19 ก.พ. 51 เวลา 07.50-08.05 น.
สถานที่ ห้องเรียน.....

พฤติกรรม ในเวลาเช้า พบว่า ด.ช. เนกษบดินทร์ เดินทวงสาวโรงเรียน
เวลาประมาณ 07.50 น. โดยรถจักรยานยี่สิบล้อของโรงเรียน และขี่เพื่อนหัว
ข้อหมักขอสด้วย หัวท้ายท้ายขานไปจอดในบริเวณโรงเรียน และไปนั่งอยู่บริเวณ
โต๊ะแถว ๆ สดของโรงเรียน พบคุยกันเพื่อน เพื่อนเตรียมตัวแล้ว

ความคิดเห็น.....

ข้อเสนอแนะ.....

ลงชื่อ ผู้สังเกต
(ด.ช.เนกษบดินทร์ กิ่งทอง)

แบบบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกตครั้งที่... 3

ชื่อผู้ถูกสังเกต... ด.ช. เนกบดิน (เนกบดิน) อายุ 14 ปี เพศ ชาย
วัน/เดือน/ปีที่สังเกต 19.ค.ค. 51 เวลา 11.30-12.30 น.
สถานที่ มอ.หอเรียน

พฤติกรรม เมื่อครูปล่อยให้ไปรับประทานอาหารกลางวัน ด.ช. เนกบดิน
ออกจากห้องเรียน เดินไปรับประทานอาหารที่โรงอาหารของโรงเรียนกับเพื่อนสนิท
3 คน ขณะรับประทานอาหาร หักคุ้ยเคี้ยว และ หยอกตักกับเพื่อนด้วยค้อนเหล็กเล่น
ว่าเรื่องน่าขำ และพูดจาตลกหัวเราะกับเพื่อน ๆ เมื่อรับประทานอาหารเสร็จแล้ว
เดินไปนั่งที่โต๊ะข้างคณบดีของโรงเรียนกับเพื่อนสนิท และนั่งคุยกันต่อจนถึงเวลา
เข้าเรียนจะพากันเดินไปเข้าห้องน้ำ และเข้าชั้นเรียน

ความคิดเห็น.....

.....
.....
.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ.....

.....
.....
.....
.....

ลงชื่อ..... น.ร. งาม ผู้สังเกต
(..... นอภพิกิต งาม)

แบบบันทึกการสังเกต

การบันทึกการสังเกตครั้งที่ A

ชื่อผู้ถูกสังเกต ด.ช. เมกษณ (นามสกุล) อายุ 14 ปี เพศ ชาย

วัน/เดือน/ปีที่สังเกต 10 ก.พ. 51 เวลา 12.00-12.30 น.

สถานที่ ที่บ้าน

พฤติกรรม ผู้วิจัยได้เดินทางไปบ้านทนายที่ปรึกษาเพื่อหาว่า ด.ช. เมกษณ
ได้ลาโรงเรียน เพื่อกลับบ้าน พบว่า ด.ช. เมกษณ ปิดประตูอยู่ในบ้านคนเดียว ผู้วิจัย
ได้เรียกใช้เปิดประตู จากทรศนตสหภาพผู้ที่ได้ไปโรงเรียน ด.ช. เมกษณ
ตอบว่าได้ปล่อยขยับ และยังได้ได้รับประทานอาหาร จากทนายที่ปรึกษา
ด.ช. เมกษณ ได้ปล่อยวางใจเต็มที่แล้ว

ความคิดเห็น.....

ข้อเสนอแนะ.....

ลงชื่อ ดร. อรุณ ผู้สังเกต
(ทนายที่ปรึกษา)

แบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้รับการสัมภาษณ์..... ศ. 6. เนกัมมุต (นกขลุ่ย) (กลุ่มเป้าหมาย)

วันเดือนปีที่สัมภาษณ์..... 21 ต.ค. 51 เวลา 12.00-12.30 น.

วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและหารายละเอียดที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุ แนวโน้มการออกกลางคันของนักเรียน

หัวข้อสัมภาษณ์

1. นักเรียนคิดว่าจุดเด่นทางการเรียนของนักเรียนคืออะไร

จุดเด่นทางการเรียน คือวิชาคณิตศาสตร์ เพราะสามารถคิดได้อย่างรวดเร็ว และชอบเรียนวิชาคณิตศาสตร์สายที่คิด ได้ใช้ความคิด และทำงานแก้โจทย์ข้อเรียนและทำงานได้ทันที

2. สิ่งที่นักเรียนมีความวิตกกังวลหรือคิดว่าเป็นข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียนคืออะไร

และมีสาเหตุมาจากอะไร

สิ่งที่รู้สึกวิตกกังวล คือ การคิด อ.ร และเลข ส. ๑ เพราะตนเองมีเพื่อนที่เรียนในวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สอบจบหลายงานในที่สุด ไม่สามารถทำงานได้ทันที และไม่ได้ตามกำหนดเวลา ทำข้อสอบยาก และไม่มีเงินที่จะซื้ออุปกรณ์ในการทำงาน ถูกครูขู่เรื่องบทลงโทษทำให้กลัว และวิชาคณิตศาสตร์ ไม่ดีเงินซื้อชุดหระ ตนจะถูกลงโทษเพิ่ม ทำให้ไม่อยากเรียนในวันพฤหัสบดี

3. เมื่อเปรียบกับอุปสรรคทางการเรียนแล้ว นักเรียนปฏิบัติอย่างไร

ที่ผ่านมาก็แก้ปัญหาด้วยกำลังตัวเอง จากไม่เรียนสายเรียน ไม่ซื้อชุดหระ และไปส่งงานตามกำหนด

4. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรกับโรงเรียน และมีความรู้สึกอย่างไรถ้านักเรียนต้องออกจาก

โรงเรียนกลางคัน

รู้สึกประหลาดใจกับครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่องขนาดเรียนหรือไม่เรียน ครูจะประหลาดใจกับครูที่รับผิดชอบดูแลนักเรียนให้ไปตามตนเองที่บ้าน แต่ครูบางท่านก็สอโทษ ไม่ค่อยฟังเหตุผล ทำเรื่องเหมือนกันที่โรงเรียนเมื่อไม่สบายใจหรือติดขัดในเรื่องการเรียน ศาสตราจารย์ก็ได้ หากอุปสรรคดังกล่าวทำให้ตนเรียนไม่จบหรือต้องออกจากโรงเรียนจะรู้สึกเสียใจมาก

ลงชื่อ..... ผู้สัมภาษณ์
(นกขลุ่ย กังทว)

แบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้รับการสัมภาษณ์ อากศย์ ปวีภิภา (ทศศึกษาชายหญิง ๓.๖.๒๕๖๐ค)
(อาจารย์ที่ปรึกษา, อาจารย์ประจำวิชา, เพื่อน)

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์ ๒๑ ก.ค. ๕๖ เวลา 15.50-1๖.๒๐ น.

วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและหารายละเอียดที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุ
แนวโน้มการออกกลางคันของนักเรียน

หัวข้อสัมภาษณ์

1. นักเรียนมีลักษณะนิสัยอย่างไร

ใจดีต่อทุกคน เล่นและเข้ากันเพื่อนได้ดี กว้างขวาง

2. การปฏิบัติตนในขณะที่อยู่ในห้องเรียน ทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไร

สนใจเรียนหนังสือ แต่ท้อถอยไม่ค่อยมีแรง และเลิกได้ต่อชั้นงาน

วิชาภาษาไทย และกิจกรรมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม บ่อยและขาดเรียนบ่อยๆ
สาเหตุท้อถอยท้อ

3. ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างไร

ความสามารถทางการเรียนไม่ต่อยอดดี อาจเป็นเพราะท้อถอยทำให้เรียนไม่ได้

ต่อยอดกันเพื่อน

ลงชื่อ MR. Jim ผู้สัมภาษณ์
(อากศย์ ปวีภิภา)

แบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้รับการสัมภาษณ์..... อาทศย์ประคำวิชา (ภาควิชาการศึกษาศาสตร์ ๓, ๖. เนคัม๐๓)

(อาจารย์ที่ปรึกษา, อาจารย์ประจำวิชา, เพื่อน)

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์..... ๒๑ ต. ๓. ๕๑..... เวลา 15.30-15.50 น.

วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและหารายละเอียดที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุ
แนวโน้มการออกกลางคันของนักเรียน

หัวข้อสัมภาษณ์

1. นักเรียนมีลักษณะนิสัยอย่างไร

..... สนิหทัยกับเพื่อนดี และเข้ากับเพื่อน ๆ ได้ดี บางครั้งไปเล่นฟุตบอล
กรีฑาหรือออกกำลังกายบ่อย

2. การปฏิบัติตนในขณะอยู่ในห้องเรียน ทำกิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไร

..... ในวิชาคณิตศาสตร์ จะตั้งใจฟังและตั้งใจเรียนดี เวลาเรียนมักจะนั่ง
อยู่ตำแหน่งของตัวเอง เวลาที่ถามคำถามก็ตอบได้ทันที เวลาสอบหลายครั้งก็ผ่าน
ไปได้ทุกทีหมดเวลา ปล่อยและพักเรียนบ่อย ๆ ตามที่ตนเองอยาก

3. ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างไร

..... วิชาที่ถนัดทางด้าน การเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับพอใช้

ลงชื่อ..... *AS วิชา* ผู้สัมภาษณ์
(..... *ภอกรศึกษา สังทว.*)

แบบสัมภาษณ์

ชื่อผู้รับการสัมภาษณ์..... เกื้อนสินท์ (มรศึกษาศาสตร์ ๓.๕.เบคยอง)

(อาจารย์ที่ปรึกษา, อาจารย์ประจำวิชา, เพื่อน)

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์..... ๒1 ต.ค. 51..... เวลา ๐7.30-๐7.50 น.

วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและหารายละเอียดที่เป็นข้อเท็จจริงเกี่ยวกับสาเหตุ
แนวโน้มการออกกลางคันของนักเรียน

หัวข้อสัมภาษณ์

1. นักเรียนมีลักษณะนิสัยอย่างไร

..... คุยเก่ง ว่างเรื่องแล้วใส่ ชอบเล่นกับเพื่อน ๆ

.....

2. การปฏิบัติตนในขณะที่อยู่ในห้องเรียน ทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน นักเรียนมีพฤติกรรมอย่างไร

..... ไม่ค่อยส่งงานตามกำหนด ปล่อยกระดาษเรียนบ่อย ๆ ตั้งใจเรียนบางครั้ง
..... วิชาวิทยาศาสตร์ จะไม่เรียนอยู่แถวหน้า

.....

3. ความสามารถทางการเรียนของนักเรียนเป็นอย่างไร

..... ความสามารถทางการเรียนไม่ค่อยดี อาจเป็นเพราะขาดเรียนบ่อย
..... ทำให้เรียนไม่ค่อยทันเพื่อน ส่งงานไม่ค่อยทันกำหนด

.....

ลงชื่อ..... *ดร. ธีร*..... ผู้สัมภาษณ์

(..... *ศรุตทิศา สุททอง*.....)

แบบสัมภาษณ์เพื่อติดตามผล

ชื่อผู้รับการสัมภาษณ์ ต.อ. เมศย์มณี (เมศย์มณี) (กลุ่มเป้าหมาย)

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์ 19 ก. ย. 51 เวลา 11.00-11.30 น.

วัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์ เพื่อติดตามผลรายกรณี (กลุ่มเป้าหมาย) ถึงผลของการให้ความช่วยเหลือ และแนวโน้มการศึกษาต่อจนจบการศึกษาระดับมัธยม

หัวข้อสัมภาษณ์

1. นักเรียนสามารถเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน และยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ อย่างไร

สิ่งที่น่าจะเป็นสาเหตุของแนวโน้มการออกกลางคัน คือ การขาดเรียนบ่อย ทำให้เรียนและทำงานไม่ทันตามกำหนด ได้ดี โฉมหน้าโรงเรียนและข้ออุปสรรคการเรียน บางครั้งไม่มีคนหาของให้ตนเองหัด และยอมรับว่าเกิดจากปัญหาตัวกับสภาพ ทดเรียนอะไรในการเรียน งานะทางครอบครัว และมองว่าการถูกกลั่นแกล้งจากโรงเรียน คือทำให้ ทดเรียนบ่อย ๆ

2. นักเรียนคิดว่าจะสามารถเรียนจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้อย่างไร และมีประสบการณ์ด้านการศึกษาที่นักเรียนจะวางแผนในการศึกษาต่อให้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้อย่างไร

จะพยายามเรียนให้จบ ต. 3 เกือบจบแล้วแต่พ่อแม่ จากที่มีคนอุปการะให้ การเรียนจะปรึกษาครู เกือบ และทำงานให้ทันตามกำหนด จะทำงานพิเศษเฉพาะ วันเสาร์-อาทิตย์ เพื่อเงินค่าให้กับการเรียนมากขึ้น สำหรับปัญหาในด้านตัวกับสภาพ จะดูแลตนเองโดยทานอาหารที่ถูกต้อง และปรึกษาครูที่ปรึกษาช่วยแก้ไขนักเรียน เมื่อทำผิดปรึกษาครูที่ปรึกษาของโรงเรียนหากพบปัญหา จะปรึกษากับคนรอบข้าง และใช้ปัญญในการแก้ปัญหา

(ลงชื่อ) ดร. งาม ผู้สัมภาษณ์
(นางสาวกัญญา กิ่งทอง)

บันทึกการเยี่ยมบ้าน

วัน/เดือน/ปี ที่ไปเยี่ยม.....เวลา.....น. ถึง.....น.

ชื่อ-นามสกุลนักเรียน.....อายุ.....ปี ชั้น.....

ชื่อ-นามสกุลผู้เยี่ยมบ้าน.....

ชื่อบิดา.....ชื่อมารดา.....ผู้ปกครอง.....

ที่อยู่.....

1. สภาพลักษณะภายนอก/ภายในตัวบ้าน และลักษณะของสภาพแวดล้อม (ชุมชน/สังคม) ที่นักเรียนอาศัยอยู่.....

.....

.....

.....

2. ลักษณะของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง

.....

3. สัมพันธภาพของสมาชิกในครอบครัว.....

.....

4. ความประพฤติของนักเรียนในทรรณะของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียนในด้านการเรียน, การคบเพื่อน และสิ่งที่ผู้ปกครองภาคภูมิใจต่อนักเรียน.....

.....

.....

.....

5. ความคาดหวังของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อนักเรียน.....

.....

6. ทรรณะของบิดามารดาหรือผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษา ครู และโรงเรียน.....

.....

7. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเกี่ยวกับนักเรียน.....

.....

.....

อัตชีวประวัติ

- คำชี้แจง
1. ให้นักเรียนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เพื่อเขียนอัตชีวประวัติของนักเรียน
 2. ให้นักเรียนเขียนอัตชีวประวัติโดยเล่าเรื่องราวของนักเรียน

กระดาษคำตอบแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติต่อการเรียน

ชื่อ-นามสกุล ศ. 6. เบ็ญจกุล เพศ ชาย ชั้น ศ. ๕ โรงเรียน ประเทืองวิทยาคม

จงกาเครื่องหมาย X ทับตัวอักษรในแต่ละข้อเพียงตัวเดียว โปรดระวัง การตอบเรียงข้อจากซ้ายไปขวา

- ก. หมายถึง บ่อยครั้งที่สุด คือ การปฏิบัติเป็นประจำเกือบทุกครั้ง หรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ข. หมายถึง บ่อยมาก คือ การปฏิบัติเกือบเป็นประจำ แต่น้อยกว่าบ่อยครั้งที่สุด หรือเห็นด้วย
- ค. หมายถึง ปานกลาง คือ การปฏิบัติครั้งหนึ่งของเวลาทั้งหมด หรือรู้สึกเฉย ๆ
- ง. หมายถึง บางครั้ง คือ การปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง หรือไม่เห็นด้วย
- จ. หมายถึง ไม่เคยเลย คือ การปฏิบัติน้อยที่สุด หรือไม่เคยปฏิบัติเลย หรือไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

1. ก . X ค ง จ	2. X ข ค ง จ	3. ก ข ค X ง	4. X ข ค ง จ
5. ก ข X ง จ	6. ก X ค ง จ	7. ก ข ค ง X	8. ก ข ค ง X
9. ก ข ค X ง	10. ก X ค ง จ	11. ก ข X ง จ	12. ก ข ค X ง
13. ก ข ค X ง	14. ก X ค ง จ	15. X ข ค ง จ	16. ก ข ค ง X
17. ก ข ค X ง	18. ก X ค ง จ	19. ก ข ค X ง	20. ก ข ค X ง
21. ก X ค ง จ	22. ก ข X ง จ	23. ก ข ค ง X	24. ก ข X ง จ
25. ก ข ค X ง	26. X ข ค ง จ	27. ก ข X ง X	28. ก ข X ง จ
29. ก X ค ง จ	30. ก ข ค X ง	31. ก ข X ง จ	32. X ข ค ง จ
33. ก X ค ง จ	34. ก X ค X ง	35. ก ข ค X ง	36. ก ข ค ง X
37. ก ข ค ง X	38. ก ข ค ง X	39. ก ข ค X ง	40. ก ข ค ง X
41. ก ข X ง จ	42. ก ข ค ง X	43. ก ข ค ง X	44. X ข ค ง จ
45. ก X ค ง จ	46. ก X ค ง จ	47. ก ข ค X ง	48. ก ข X ง จ
49. ก ข ค ง X	50. X ข ค ง จ	51. ก ข ค X ง	52. ก ข X ง จ
53. ก ข ค X ง	54. X ข ค ง จ	55. X ข ค ง จ	56. ก ข X ง จ
57. ก X ค ง จ	58. ก ข ค X ง	59. X ข ค ง จ	60. ก ข ค X ง
61. ก ข ค ง X	62. ก ข ค X ง	63. ก ข X ง จ	64. ก ข ค ง X
65. ก ข ค X ง	66. ก ข ค ง X	67. X ข ค ง จ	68. ก ข ค ง X
69. ก X ค ง จ	70. ก X ค ง จ	71. ก ข ค ง X	72. X ข ค ง จ
73. ก X ค ง จ	74. ก X ค ง จ	75. X ข ค ง จ	76. ก ข ค ง X
77. ก ข ค ง X	78. ก ข ค ง X	79. ก ข ค ง X	80. ก ข ค X ง
81. ก ข ค X ง	82. ก ข ค X ง	83. ก ข ค ง X	84. ก ข ค X ง
85. ก ข ค X ง	86. ก X ค ง จ	87. ก X ค ง จ	88. ก ข ค ง X
89. ก ข ค X ง	90. ก ข ค X ง	91. ก ข ค ง X	92. ก ข ค ง X
93. X ข ค ง จ	94. ก ข ค X ง	95. ก ข X ง จ	96. ก X ค ง จ
97. ก ข ค ง X	98. ก ข X ง จ	99. ก ข ค X ง	100. ก ข ค X ง

สรุปนิสัยและทัศนคติในข้อที่เว้นทัว A ด้านอยู่ในเกณฑ์ดี

DA $\frac{100}{25}$ + WM $\frac{98}{25}$ TA $\frac{103}{25}$ + EA $\frac{104}{25}$
 SH $\frac{198}{59} = 3.32$ (ดี) SO $\frac{405}{100} = 4.12$ (ดี) SA $\frac{207}{59} = 4.14$ (ดี)
 = 3.96 (ดี) = 4.05 (ดี) = 4.14 (ดี)

ภาคผนวก ข

สรุปผลการศึกษารายกรณีแต่ละราย

สรุปผลการศึกษารายกรณีแต่ละรายสรุปผลได้ดังนี้

การศึกษารายกรณีที่ 1 ด.ช.เบสบอล (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

ด.ช.เบสบอล อายุ 14 ปี เป็นบุตรคนที่ 2 ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด 4 คน ครอบครัวมีฐานะยากจน พ่อประกอบอาชีพขับรถแท็กซี่รับจ้าง แม่ประกอบอาชีพรับจ้าง พนักงานแผนกตัดเย็บในโรงงานผลิตเสื้อผ้าแห่งหนึ่งในจังหวัดนนทบุรี ด.ช.เบสบอล มีลักษณะรูปร่างท้วม ผิวค่อนข้างคล้ำ นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้ากลม มีสิ่วขึ้นตามใบหน้า ผมตัดสั้น พุดจาคล่องแคล่ว ท่าทางสุภาพ การแต่งกายเรียบง่าย มีโรคประจำตัว คือ หอบหืด

2. ปัญหา

ลักษณะพฤติกรรมที่พบ คือ ขาดเรียนบ่อย ไม่ค่อยส่งงานตามที่ครูมอบหมายให้ทำ ถูกครูตักเตือนและลงโทษเป็นประจำ

3. การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการวินิจฉัย พบว่า

จากการศึกษา ด.ช.เบสบอล มีลักษณะพฤติกรรมดังกล่าว และโรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน พบว่า มาจากสาเหตุจากตัวนักเรียนเองในด้านร่างกาย มีปัญหาสุขภาพ โรคประจำตัว (หอบหืด) ด้านจิตใจ ขาดแรงจูงใจที่จะเผชิญหน้าและต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนเองในด้านการเรียน ด้านพฤติกรรมกรเรียน ต้องทำงานเพื่อหารายได้จุนเจือครอบครัว ทำให้ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาไม่เหมาะสม ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ส่งงาน ถูกครูตักเตือนและลงโทษเป็นประจำ สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำ ยากจน พ่อแม่ต้องเลี้ยงดูบุตรหลายคน พ่อประกอบอาชีพที่มีรายได้ไม่ค่อยแน่นอนและแม่มีรายได้น้อย ทำให้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในครอบครัวและค่าใช้จ่ายในการเรียน สาเหตุจากโรงเรียน ด้านสภาพในโรงเรียน นักเรียนมีจำนวนมากและมีภาวะเป็ยบที่เคร่งครัด ครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียนและลงโทษรุนแรง อีกทั้งการสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนยังไม่มีทุนสนับสนุนในด้านการเรียนอย่างเพียงพอ

4. การให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือกับ ด.ช.เบสบอล โดยการให้คำปรึกษารายบุคคล จำนวน 4 ครั้ง ให้ข้อมูลและแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครอง เพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

5. สรุปและการติดตามผล หลังจากการให้คำปรึกษา ด.ช.เบสบอล ผู้วิจัยได้ติดตามผล พบว่า ด.ช.เบสบอล มีปัญหาสุขภาพลดลง มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียน สุขภาพ การเผชิญกับปัญหาอุปสรรคและแก้ไขปัญหโดยใช้ปัญญา สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหา และมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น อีกทั้งยังได้รับการช่วยเหลือในเรื่องทุนการศึกษาจากโรงเรียน และจากการติดตามผลโดยการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ด.ช.เบสบอล มีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น

การศึกษารายกรณีที่ 2 ด.ช.ดอน (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

ด.ช.ดอน อายุ 13 ปี เป็นบุตรคนที่ 1 ในบรรดาพี่น้องทั้งหมด 2 คน แม่ทอดทิ้งให้อยู่กับญาติ ครอบครัวมีฐานะยากจน พ่อเสียชีวิตแล้วด้วยโรคหัวใจ แม่แต่งงานใหม่ ประกอบอาชีพแม่บ้านอยู่ที่ กงสุลกการ เงินเดือน 5,500 บาท ด.ช.ดอน มีลักษณะรูปร่างผอมบาง ผิวสองสี นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้า เรียวยาว ผมหวดสั้น การพูดจาและการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย มีโรคประจำตัว คือ โรคภูมิแพ้ โรคกระเพาะอาหาร และขาดสารอาหาร

2. ปัญหา

ลักษณะพฤติกรรมที่พบ คือ ป่วยและขาดเรียนบ่อย

3. การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการวินิจฉัย พบว่า

จากการศึกษา ด.ช.ดอน มีลักษณะพฤติกรรมดังกล่าว และโรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน พบว่า มาจากสาเหตุจากตัวนักเรียนเองในด้านร่างกายมีปัญหาสุขภาพ โรคประจำตัว (ภูมิแพ้ กระเพาะอาหาร และขาดสารอาหาร) ด้านจิตใจ พบว่า นักเรียนขาดแรงจูงใจที่จะเผชิญหน้าและต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นกับตนเองในด้านการเรียน ด้านพฤติกรรมการเรียน พบว่า นักเรียนต้องทำงานหาเลี้ยงตนเองทำให้ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาในการเรียน มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำ สัมพันธ์ภาพภายใน ครอบครัวไม่อบอุ่น แม่แต่งงานใหม่และทอดทิ้งให้อยู่กับญาติ ไม่ดูแลในความเป็นอยู่ ไม่มีค่าใช้จ่ายในการเรียนและการดำรงชีวิต สาเหตุจากโรงเรียน พบว่า ด้านสภาพในโรงเรียนนักเรียนมีจำนวนมากทำให้ครูไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง ไม่ทราบถึงปัญหาสาเหตุของการขาดเรียนที่แท้จริง การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนยังไม่มีทุนสนับสนุนด้านการเรียนอย่างเพียงพอ

4. การให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือกับ ด.ช.ดอน โดยการให้คำปรึกษารายบุคคล จำนวน 4 ครั้ง ให้ข้อมูล และแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่

รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครองเพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

5. สรุปและการติดตามผล หลังจากการให้คำปรึกษา ด.ช.ดอน ผู้วิจัยได้ติดตามผล พบว่า ด.ช.ดอน มีปัญหาด้านสุขภาพพลดลง มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น ได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียน สุขภาพ การเผชิญกับปัญหาอุปสรรคและแก้ไขปัญหาโดยใช้ปัญญา สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ครอบครัวมีการปรับตัวและมีสัมพันธภาพดีขึ้น และจากการติดตามผลโดยการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ด.ช.ดอน มีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น

การศึกษารายกรณีนี้ที่ 3 ด.ช.มอส (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

ด.ช.มอส อายุ 14 ปี เป็นบุตรคนที่ 1 มีน้องสาว 1 คน อายุ 13 ปี ศึกษาอยู่ในระดับชั้นและโรงเรียนเดียวกัน พ่อแม่ประกอบอาชีพค้าขาย ด.ช.มอส มีลักษณะรูปร่างท้วม ผิวค่อนข้างขาว นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้าเรียวยาว ผมตัดสั้น การพูดจาและการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี

2. ปัญหา

ลักษณะพฤติกรรมที่พบ คือ ติดเกม ขาดเรียนบ่อย ไม่ส่งงาน ถูกครูตักเตือนและลงโทษเป็นประจำ

3. การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการวินิจฉัย พบว่า

จากการศึกษา ด.ช.มอส มีลักษณะพฤติกรรมดังกล่าว และโรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน พบว่า มาจากสาเหตุของตัวนักเรียนเอง มีปัญหาในด้านจิตใจ น้อยใจ ไม่เข้าใจ ต่อต้าน และมีความขัดแย้งกับผู้ปกครองหรือบุคคลในครอบครัว ขาดแรงจูงใจในการเรียน ปัญหาด้านพฤติกรรมกรเรียน นักเรียนติดเกม ขาดการวางแผนการจัดแบ่งเวลาในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ขาดเรียนบ่อย ทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน ไม่ส่งงาน ถูกครูตักเตือนและลงโทษเป็นประจำ สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ไม่อบอุ่น ผู้ปกครองไม่มีเวลาในการอบรมดูแล ผู้ปกครองไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่นและลงโทษรุนแรงอยู่เสมอ ประกอบกับการมีบุตรวัยใกล้เคียงกัน เรียนอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน และการปฏิบัติต่อบุตรทั้ง 2 คนไม่เสมอภาคกัน ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกไม่เท่าเทียมกัน น้อยใจ และต่อต้าน สาเหตุจากโรงเรียน พบว่า นักเรียนมีจำนวนมาก ครูมีภาระงานมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน การลงโทษรุนแรงและสาเหตุสังคม ด้านสภาพชุมชน พบว่า แหล่งที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้กับแหล่งชุมชนที่มีร้านเกม จูงใจให้เด็กเข้าไปใช้บริการ โดยไม่มีการควบคุมดูแลการใช้บริการในเวลาที่เหมาะสม

4. การให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือกับ ด.ช.มอส โดยการให้คำปรึกษารายบุคคล จำนวน 4 ครั้ง ให้ข้อมูลและแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา และอาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครองเพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

5. สรุปและการติดตามผล หลังจากการให้คำปรึกษา ด.ช.มอส ผู้วิจัยได้ติดตามผล พบว่า ด.ช.มอส มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น และได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียน การเผชิญกับปัญหาอุปสรรคและแก้ไขปัญหาโดยใช้ปัญญา สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ครอบครัวมีการปรับตัวและมีสัมพันธภาพที่ดีขึ้น และจากการติดตามผลโดยการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ด.ช.มอส มีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น

การศึกษากรณีนี้นี้ 4 ด.ญ.โม (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

ด.ญ.โม อายุ 14 ปี เป็นบุตรคนที่ 2 มีพี่ชาย 1 คน อายุ 16 ปี พ่อแม่ประกอบอาชีพค้าขาย ด.ญ.โม มีลักษณะรูปร่างเล็ก ผิวค่อนข้างขาว นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้ากลม ผมชอยสั้นตรง การพูดจาฉลาดคล่องแคล่ว การแต่งกายผิดระเบียบ

2. ปัญหา

ลักษณะพฤติกรรมที่พบ คือ หนีเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน แต่งกายผิดระเบียบ เช่น ชอยผม นุ่งกระโปรงสั้น และหนีออกจากบ้าน

3. การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการวินิจฉัย พบว่า

จากการศึกษา ด.ญ.โม มีลักษณะพฤติกรรมดังกล่าว และโรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน พบว่า มาจากสาเหตุจากตัวนักเรียนเอง ด้านจิตใจ พบว่า พ่อแม่มีปัญหาทะเลาะกัน ไม่สนใจและห่วงใยในความรู้สึกลูก เด็กจึงเกิดความกังวล ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการอิสระ ต้องการการยอมรับจากเพื่อน เรียกร้องความสนใจจากพ่อแม่ ต่อต้านและหาที่ออกที่ผิด ๆ ด้านพฤติกรรม การเรียน พบว่า นักเรียนขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาในการเรียน มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ไม่รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ ขาดเรียนบ่อยและหนีเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านครอบครัวสภาพภายในบ้านไม่อบอุ่น แยกแยก การอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม สาเหตุจากโรงเรียน พบว่า นักเรียนมีจำนวนมากและมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน ตกเดือนและลงโทษเป็นประจำ ทำให้เกิดความรู้สึกกดดัน ไม่ได้รับอิสระ แสดงพฤติกรรม

ก้าวร้าว เบื่อหน่ายต่อการเรียน ไม่อยากเข้าเรียน ต่อต้าน ทำทนายครู แต่งกายผิดระเบียบ และหนีเรียน ด้านเพื่อน ชักชวนกันพูดคุ้ยในห้องเรียน ทำให้ไม่สนใจและไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน หนีเรียน และหนีออกจากบ้าน สาเหตุสังคม พบว่า นักเรียนอาศัยอยู่ในชุมชนเมืองและอยู่ใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ด้านเพื่อนบ้าน ชักชวนไปขับรถจักรยานยนต์เที่ยว เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ รวมกลุ่มบ้านเพื่อน ด้านสื่อมวลชน เช่น วิทยุโทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ และอินเทอร์เน็ต จูงใจให้เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อต้องการยอมรับจากเพื่อน

4. การให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือกับ ด.ญ.โม โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม จำนวน 4 ครั้ง ให้ข้อมูลและแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครองเพื่อช่วยกันประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

5. สรุปและการติดตามผล หลังจากการให้คำปรึกษา ด.ญ.โม ผู้วิจัยได้ติดตามผล พบว่ามีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น และได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียน การเผชิญกับปัญหาอุปสรรคและแก้ไขปัญหาโดยใช้ปัญญา สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ครอบครัวมีการปรับตัวและมีสัมพันธภาพที่ดีขึ้น และจากการติดตามผลโดยการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษาพบว่า ด.ญ.โม มีพฤติกรรมในการเรียนดีขึ้น แต่ยังมีพฤติกรรมแต่งกายที่ผิดระเบียบเช่นเดิม

การศึกษากรณีศึกษาที่ 5 ด.ญ.สุ (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

ด.ญ.สุ อายุ 14 ปี เป็นบุตรคนที่ 2 มีพี่ชาย 1 คน อายุ 16 ปี พ่อแม่ทอดทิ้งให้อยู่กับญาติ ตั้งแต่แรกเกิด ผู้ปกครองประกอบอาชีพการเกษตรและค้าขาย ด.ญ.สุ มีลักษณะรูปร่างเล็ก ผิวคล้ำ นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้ารูปไข่ ผอมชอยสันตรง การแต่งกายผิดระเบียบ สวมเครื่องประดับ เช่น ต่างหู กำไลข้อมือ เจียบขริม ไม่ค่อยพูด

2. ปัญหา

ลักษณะพฤติกรรมที่พบ คือ หนีเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน แต่งกายผิดระเบียบ เช่น ซอยผม สวมใส่เครื่องประดับ ต่างหู กำไลข้อมือ

3. การวิเคราะห์วินิจฉัย และสังเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษา ด.ญ.สุ มีลักษณะพฤติกรรมดังกล่าว และโรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน พบว่า มาจากสาเหตุจากตัวนักเรียนเอง ด้านจิตใจ พบว่า ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน

ต้องการความเป็นอิสระและการยอมรับจากเพื่อน ด้านพฤติกรรมการเรียน พบว่า นักเรียนขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาในการเรียน มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านครอบครัวสภาพภายในบ้านไม่อบอุ่นและการอบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม พ่อแม่ทอดทิ้งให้อยู่กับผู้อื่นและ ไม่ได้รับการดูแลจากพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่พยายามเข้าใจพัฒนาการวัยรุ่น บังคับ ควบคุม และไม่ให้อิสระ ทำให้หาทางออกที่ผิด ๆ โดยการต่อต้านผู้ปกครองและหนีเรียน สาเหตุจากโรงเรียน พบว่า นักเรียนมี จำนวนมากและมีภาวะเครียดที่เคร่งครัด ครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอนทำให้ไม่มี เวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน ลงโทษ รุนแรง นักเรียนเกิดความรู้สึกว่าครูไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็น รู้สึกว่าครูกดดัน ไม่ได้รับความเป็นอิสระ ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่อยากเข้าเรียน เบื่อหน่ายต่อการเรียนต่อต้าน ทำทนายครู แต่งกาย ผิดระเบียบ และหนีเรียน ด้านเพื่อน เพื่อนที่อยู่ในกลุ่มมักชักชวนกันพูดคุยในขณะเรียน ทำให้ไม่สนใจและ ไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน หนีเรียน และสาเหตุสังคม พบว่า นักเรียน อาศัยอยู่เป็นชุมชนเมืองและอยู่ใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ด้านเพื่อนบ้าน เป็นเพื่อนที่มีปัญหาการออกกลางคันมาก่อนและชักชวนไปเที่ยวตามห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ บ้านเพื่อน ด้านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ และอินเทอร์เน็ต จูงใจให้ เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อต้องการการยอมรับจากเพื่อน

4. การให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือกับ ด.ญ.สุ โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม จำนวน 4 ครั้ง ให้ข้อมูลและ แนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่ รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครองเพื่อช่วยกันประคับประคอง ให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

5. สรุปและการติดตามผล หลังจากการให้คำปรึกษา ด.ญ.สุ ผู้วิจัยได้ติดตามผล พบว่า ด.ญ.สุ มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น และได้มี การวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียน การเผชิญกับปัญหาอุปสรรคและ แก้ไขปัญหาโดยใช้ปัญญา สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ครอบครัวยังคงมีการอบรมเลี้ยงดูแบบบังคับ ควบคุม และไม่ให้อิสระเช่นเดิม และจากการติดตามผลโดย การสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ด.ญ.สุ มีพฤติกรรมในเรียนดีขึ้น แต่ยังคงมีพฤติกรรมการแต่งกาย ผิดระเบียบอยู่เช่นเดิม

การศึกษารายกรณีที่ 6 ด.ญ.โบว์ (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

ด.ญ.โบว์ อายุ 13 ปี เป็นบุตรคนที่ 2 มีพี่ชาย 1 คน อายุ 14 ปี พ่อแม่ประกอบอาชีพค้าขาย ด.ญ.โบว์ มีลักษณะรูปร่างเล็ก ผิวสองสี นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้ารูปไข่ ผมสั้นตรง การแต่งกายผิดระเบียบ พุดจาคล่องแคล่ว

2. ปัญหา

ลักษณะพฤติกรรมที่พบ คือ หนีเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายในการเรียน แต่งกายผิดระเบียบ เช่น สวมกระโปรงสั้น สวมใส่เครื่องประดับ ต่างหู กำไลข้อมือ และหนีออกจากบ้าน

3. การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการวินิจฉัย พบว่า

จากการศึกษา ด.ญ.โบว์ มีลักษณะพฤติกรรมดังกล่าว และโรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน พบว่า มาจากสาเหตุจากตัวนักเรียนเอง ด้านจิตใจ พบว่า ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ต้องการความเป็นอิสระ ขาดความมั่นใจในตนเอง ติดเพื่อน คล้อยตามเพื่อนง่าย ต้องการเป็นที่ยอมรับจากเพื่อน ด้านพฤติกรรมการเรียน พบว่า ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย และหนีเรียน และสาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านครอบครัวสภาพภายในบ้านไม่อบอุ่น พ่อแม่ไม่มีเวลาในการอบรมดูแลหรืออบรมเลี้ยงดูไม่เหมาะสม ทำให้หาทางออกที่ผิด ๆ โดยการหนีออกจากบ้าน สาเหตุจากโรงเรียน พบว่านักเรียนมีจำนวนมากและมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน ลงโทษรุนแรง นักเรียนรู้สึกว่าคุณครูไม่ค่อยยอมรับฟังความคิดเห็น กัดดันไม่ให้อิสระ ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ไม่อยากเข้าเรียน และเบื่อหน่ายต่อการเรียน ต่อต้าน ทำทนายครู แต่งกายผิดระเบียบ และหนีเรียน ด้านเพื่อน เพื่อนในกลุ่มมักชวนกันพูดคุยในขณะที่เรียน ทำให้ไม่สนใจและไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน หนีเรียน หนีออกจากบ้าน สาเหตุสังคม พบว่า ที่อยู่อาศัยอยู่ในชุมชนเมือง และอยู่ใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ด้านเพื่อนบ้าน เป็นเพื่อนที่มีปัญหาการออกกลางคันและชักชวนไปขับรถจักรยานยนต์เที่ยว เที่ยวตามห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ และบ้านเพื่อน ด้านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ และอินเทอร์เน็ต จูงใจให้เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อต้องการการยอมรับจากเพื่อน

4. การให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือกับ ด.ญ.โบว์ โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม จำนวน 4 ครั้ง ให้ข้อมูลและแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่

รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครองเพื่อช่วยกันปรับประคับประคองให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

5. สรุปและการติดตามผล หลังจากการให้คำปรึกษา ด.ญ.โบว์ ผู้วิจัยได้ติดตามผล พบว่า ด.ญ.โบว์ มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น และได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียน การเผชิญกับปัญหาอุปสรรค และแก้ไขปัญหาโดยใช้ปัญญา สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวและการยอมรับเลี้ยงดู มีการปรับตัวและมีสัมพันธภาพที่ดีขึ้น และจากการติดตามผลโดยการสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ด.ญ.โบว์ มีพฤติกรรมในการเรียนและปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนดีขึ้น

การศึกษารายกรณีที่ 7 ด.ญ.น้ำตาล (นามสมมติ)

1. ข้อมูลทั่วไป

ด.ญ.น้ำตาล อายุ 13 ปี เป็นบุตรคนเดียว พ่อแยกทางกับแม่ตั้งแต่แรกเกิด แม่ประกอบอาชีพรับจ้างที่โรงงานตีเหล็กใกล้กับโรงเรียน เงินเดือน 4,000 กว่าบาท ครอบครัวมีฐานะยากจน ด.ญ.น้ำตาล มีลักษณะรูปร่างเล็ก ผิวสองสี นัยน์ตาสีดำ 2 ชั้น ใบหน้าเหลี่ยม คางจุ่ม ผมหยิกชอยสั้น การแต่งกายผิดระเบียบ พุดจาคล่องแคล่ว ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่ดี ต้องหารายได้เพื่อเลี้ยงดูตนเอง

2. ปัญหา

ลักษณะพฤติกรรมที่พบ คือ หนีเรียน ขาดเรียนบ่อย ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิในการเรียน และเบื่อหน่ายต่อการเรียน แต่งกายผิดระเบียบ เช่น ชอยผม

3. การรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และการวินิจฉัย พบว่า

จากการศึกษา ด.ญ.น้ำตาล มีลักษณะพฤติกรรมดังกล่าว และโรงเรียนได้มีการบันทึกพฤติกรรมนักเรียนไว้และอยู่ในเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนว่ามีแนวโน้มออกกลางคัน พบว่า มาจากสาเหตุจากตัวนักเรียนเอง ด้านจิตใจ พบว่า ไม่สนใจ ไม่มีสมาธิ และเบื่อหน่ายต่อการเรียน ต้องการอิสระติดเพื่อน ต้องการการยอมรับจากเพื่อน และขาดแรงจูงใจในการเรียน ด้านพฤติกรรมการเรียน พบว่า ต้องทำงานหารายได้เพื่อจุนเจือครอบครัว ทำให้ขาดการวางแผน การจัดแบ่งเวลาในการเรียน ขาดความรับผิดชอบ มีนิสัยและทัศนคติต่อการเรียนไม่เหมาะสม ขาดเรียนบ่อย และหนีเรียน สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม พบว่า ด้านสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ต่ำยากจน ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวไม่อบอุ่น พ่อแม่แยกทางกัน แม่ไม่มีเวลาในการอบรมดูแล ไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่นและลงโทษรุนแรง ทำให้แสดงพฤติกรรมไม่เชื่อฟัง ก้าวร้าว และต่อต้าน สาเหตุจากโรงเรียน พบว่า นักเรียนมีจำนวนมากและมีกฎระเบียบที่เคร่งครัด ครูมีภาระงานหลายอย่างนอกเหนือจากงานการสอน ทำให้ไม่มีเวลาในการดูแลนักเรียนได้อย่างทั่วถึง ไม่เข้าใจพัฒนาการของวัยรุ่น ไม่เข้าใจปัญหาของนักเรียน ลงโทษรุนแรง รู้สึกว่าครูกดดันไม่ให้อิสระ ทำให้แสดงพฤติกรรมก้าวร้าว เบื่อหน่ายต่อ

การเรียน ไม่อยากเข้าเรียน ต่อด้าน ทำทนายครุ แต่งกายผิดระเบียบ และหนีเรียน ด้านเพื่อนในกลุ่มชักชวน กันพูดคุยในขณะที่เรียน ทำให้ไม่สนใจและไม่มีสมาธิในการเรียน ไม่ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน หนีเรียน และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ยังไม่มีทุนสนับสนุนในด้านการเรียนอย่างเพียงพอ สาเหตุสังคม พบว่า ที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนเมืองอยู่ใกล้กับสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ ด้านเพื่อนบ้านเป็นเพื่อนรุ่นพี่โรงเรียนอื่นที่มีปัญหาการออกกลางคันและชักชวนไปเที่ยวตาม ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ด้านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ สิ่งตีพิมพ์ต่าง ๆ และอินเทอร์เน็ต จึงใจให้ เลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เพื่อต้องการการยอมรับจากเพื่อน

4. การให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือกับ ด.ญ. น้ำตาล โดยการให้คำปรึกษากลุ่ม จำนวน 4 ครั้ง ให้ข้อมูล และแนวทางเพื่อสร้างความเข้าใจและขอความร่วมมืออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ที่ รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ปกครองเพื่อช่วยกันประคับประคอง ให้นักเรียนได้เรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ

5. สรุปและการติดตามผล หลังจากการให้คำปรึกษา ด.ญ. น้ำตาล ผู้วิจัยได้ติดตามผล พบว่า ด.ญ. น้ำตาล มีความเข้าใจตนเองเกี่ยวกับสาเหตุและยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้น มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น และได้มีการวางแผนและมีเป้าหมายในการที่จะพัฒนาตนเองในเรื่องการเรียน การเผชิญกับปัญหาอุปสรรค และแก้ไขปัญหโดยใช้ปัญญา สามารถเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาและมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเองให้ ดีขึ้น ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวมีการปรับตัวและมีสัมพันธภาพดีขึ้น และจากการติดตามผลโดย การสอบถามอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่า ด.ญ. น้ำตาล มีพฤติกรรมในการเรียนและปฏิบัติตามกฎระเบียบของ โรงเรียนดีขึ้น

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี ประกอบด้วย

1. อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี
ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ง

หนังสือดำเนินการวิจัย

ที่ ศธ 0519.12/8736

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

30 กรกฎาคม 2551

เรื่อง ขอใช้แบบสำรวจเพื่อการวิจัย

เรียน อาจารย์จรรยาสุภา เหล็กเพชร

เนื่องด้วย นางพรลิตา สุขทอง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ และ รองศาสตราจารย์เวรณี กริทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความประสงค์จะขอใช้แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำมาใช้ในการ Try out กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 2

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางพรลิตา สุขทอง ได้ใช้แบบสำรวจเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-2067-028

โรงเรียนลำปลายมาศ
ถนนรถไฟพัฒนา อำเภอลำปลายมาศ
จังหวัดบุรีรัมย์ 31130

1 สิงหาคม 2551

เรื่อง อนุญาตให้แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เรียน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

อ้างถึง หนังสือบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่ ศธ 0519.12/8736

ลงวันที่ 30 กรกฎาคม 2551

ตามหนังสือที่อ้างถึง ได้ขออนุญาตให้นางพรลิต สุขทอง นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยา
การแนะแนว ใช้แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อนำไปใช้ในการทำ
ปริญญาโทเรื่อง "การศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้ม
ออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี" ความแจ้งแล้วนั้น

ในการนี้ เพื่อประโยชน์ในด้านการศึกษา ยินดีอนุญาตให้นางพรลิต สุขทอง สามารถนำแบบ
สำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ไปใช้เพื่อการดังกล่าวต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นางขจรสุดา เหล็กเพชร)

ที่ ศธ 0519.12/ ๘๘๘๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

/ สิงหาคม 2551

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้าถนนพหลโยธิน

เนื่องด้วย นางพรสทิท สุขทอง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ และ รองศาสตราจารย์เวธนี กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 100 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจนิสัยและทัศนคติ ในการเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในระหว่างเดือนสิงหาคม 2551

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางพรสทิท สุขทอง ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-2067-028

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/๙๙๐๕

วันที่ 1 สิงหาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางพรสัท สุขทอง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ และ รองศาสตราจารย์เวรณี กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา อาจารย์มณฑิรา จารุเพ็ง และ อาจารย์สกล วรเจริญศรี เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบบันทึกการสังเกต / อัดชีวประวัติ / บันทึกการเยี่ยมบ้าน / แบบสัมภาษณ์ เรื่อง การศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางพรสัท สุขทอง และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/8929

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

14 สิงหาคม 2551

เรื่อง ขอลงความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนประเสริฐอิสลาม

เนื่องด้วย นางพรลิต สุขทอง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปฏิญานิพนธ์ เรื่อง “การศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทนา วงษ์อินทร์ และ รองศาสตราจารย์เวณิ กรีทอง เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 คน ตอบแบบสัมภาษณ์การศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี (เพื่อหาสาเหตุและเพื่อติดตามผล) / แบบบันทึกการสังเกต / บันทึกการเยี่ยมบ้าน / อัดชีวประวัติ และ แบบสำรวจนิสัยและทัศนคติในการเรียน ในระหว่างเดือนสิงหาคม - ตุลาคม 2551

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางพรลิต สุขทอง ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ตันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5730

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 089-2067-028

ที่ ศธ 0519.12/11501

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุโขมวิท 23 แขวงคลองเตย
เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

๒๑ ธันวาคม 2551

เรื่อง ขอเชิญเป็นประธานการสอบปากเปล่าปริญญาโท

เรียน รองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรสุกกุล

เนื่องด้วย นางพรสัท สุขทอง นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว ได้ทำปริญญาโท เรื่อง “การศึกษาสาเหตุและการให้ความช่วยเหลือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีแนวโน้มออกกลางคัน : การศึกษารายกรณี” ได้รับอนุมัติให้สอบปากเปล่าปริญญาโท ในวันที่ 27 มกราคม 2552 เวลา 9.00 น. ณ ห้อง 12-409 คณะศึกษาศาสตร์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยพิจารณาเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงใคร่ขอเรียนเชิญเป็นประธานการสอบปากเปล่าปริญญาโทของนิสิตผู้นี้ ตามวัน เวลา และ สถานที่ดังกล่าว

บัณฑิตวิทยาลัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านในครั้งนี้ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2258-4119, 0-2649-5067

โทรสาร. 0-2258-4119

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางพรลธิ์ สุขทอง
วัน เดือน ปีเกิด	28 พฤศจิกายน 2513
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ครู คศ.1 โรงเรียนสามัคคีวิทยา (เขื่อนผู้ตีอุบลรัตน์) หมู่ 11 ถนนตลิ่งชัน-สุพรรณบุรี อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2528	มัธยมศึกษาตอนต้น จากโรงเรียนนครนายกวิทยาคม จังหวัดนครนายก
พ.ศ. 2531	ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (บัญชี) จากวิทยาลัยเทคนิคนครนายก จังหวัดนครนายก
พ.ศ. 2533	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (คอมพิวเตอร์ธุรกิจ) จากวิทยาลัยเทคนิคปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี
พ.ศ. 2536	ศิลปศาสตรบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) จากวิทยาลัยครูสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2544	โครงการอบรมวิชาชีพครู (วิชาชีพครู) จากสถาบันราชภัฏสวนสุนันทา กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2552	การศึกษามหาบัณฑิต (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ